

R. Broadley
E Dono: J Wood

F. A. Newington.

185[illegible]

ANTIQUITATES
Rutupinæ.

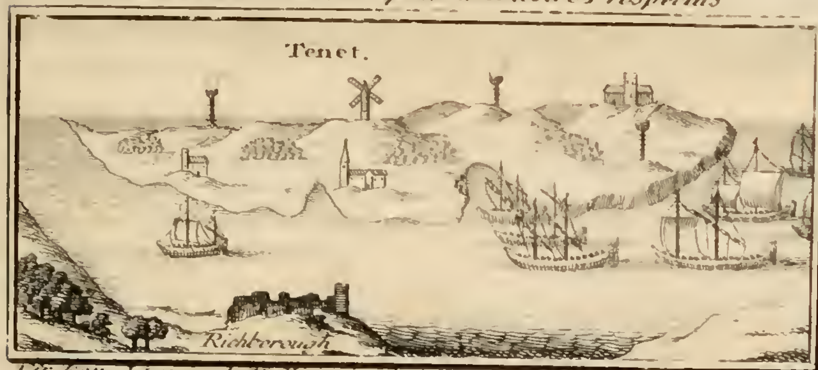
A U T O R E

JOANNE BATTELY S.T.P.

Archidiacono CANTUARIENSI.

EDITIO SECUNDA.

Castri & Portûs Rutupini ab Austro Prospectus

O X O N I Æ,

E THEATRO SHELDONIANO,

A. D. MDCCXLV.

JOANNIS BATTELY

S. T. P.

Archidiaconi *CANTUARIENSIS*

Opera Poſthuma.

VIZ.

Antiquitates *Rutupinæ*

ET

Antiquitates S. *Edmundi* Burgi

AD

Annum 1272 Perductæ.

OXONIÆ,
E THEATRO SHELDONIANO,
A. D. MDCCXLV.

Imprimatur,

EUS. ISHAM,

Vice-Can. Oxon.

Dec. 3. 1745.

INDEX RERUM.

Numerus paragraphum denotat.

Nummi

INDEX RERUM.

REVERENDISSIMO

IN CHRISTO PATRI

JOANNI

ARCHIEPISCOPO CANTUARIENSI

TOTIUS ANGLIÆ

PRIMATI ET METROPOLITANO

OMNIGENÆ LITERATURÆ

JUDICI ACERRIMO

FAUTORI BENIGNISSIMO:

QUO AUSPICATIUS IN PUBLICUM PRODEANT

ERUDITISSIMÆ PATRUI SUI COMMENTATIONES

ÆDIBUS LAMBETHANIS

ET

ARCHIEPISCOPALI PATROCINIO

ORTUM REFERENTES:

EASDEM

TAM PIETATIS ERGA AUTOREM GRATIA,

QUAM OBSEQUII ERGA PATREM SANCTISSIMUM,

ET

IN PERPETUUM ANIMI GRATI MONUMENTUM,

TOT, TANTARUM VIRTUTUM

CULTOR OBSERVANTISSIMUS

EA QUA PAR EST REVERENTIA

ET STUDIO DEVOTISSIMO

D. D. D.

OLIVERUS BATTELY.

Lectori S.

QUAS tibi jam in manum offerimus, *Antiquitates Rutupinas* noli, erudite Lector, quasi tenuis aut jejuni argumenti opus temere nimis deponere. Rebus enim per se forte subobscuris, aut minus claris, multa doctrinæ, multa ingenii lumina videbis interspersa: & sive te delectant *Romanæ* aut *Domesticæ* vetustatis monumenta, sive literæ humaniores fœliciter illustratæ, sive orationis stylus elegans omnino & perpolitus, invenies hic quod morari te possit; quodque exiguam moram vel eruditionis fructu, vel ipsa legendi voluptate pensabit. Imo ubi libellum hunc perlegeris, dolebit tibi, quod unicum hoc opusculum absolutum reliquerit Autor, uti facile perspicies, tum in *Græcis Latinis*que literis, tum in recentioribus Antiquitatis omnimodæ scriptoribus versatissimus.

Has vero Exercitationes conscripsit, loci ipsius, in quo vixit, opportunitatem secutus; cum *nummi*, *fibulæ*, *annuli*, *claves*, *urnæ*, aliæque *Romanæ* supellectilis reliquiæ in viciniâ

† ejus

ejus quotidie eſſent repertæ, & ad illum continuo allatæ: quarum theſaurum ſatis amplum collegit, & Nepoti ſuo, *Joanni Battely* è Collegio *Trinitatis Cantabrigiæ* integrum legavit: [cujus partem quæ in his Antiquitatibus illuſtratur, Propinqui, ad quos tandem devenit, in ejuſdem Collegii Bibliothecâ reponendam duxerunt.]

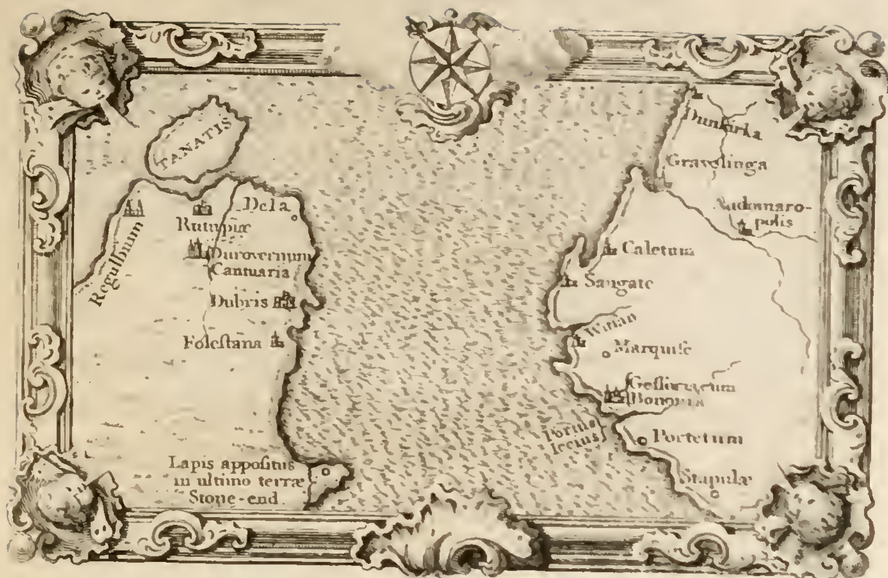
Harum rerum ſtudio animum ſuum oblectari quidem, ſed non ab opere magis ſerio avocari paſſus eſt *Theologus*, ut erat certè, conſummatiſſimus, & *Concionator* creber, ardens, facundus. Ita nempe hujuſmodi diſquiſitionibus vacavit, ut interim ſancta, quæ in ſe ſuſceperat, officia nulla ex parte negligeret; ut neque Muneri *Archidiaconali*, quod prudentiſſimè adminiſtravit, neque gregi ſuo, cui aſſiduè invigilavit diligentiſſimus *Paſtor*, uſquam deeſſet.

Nemo itaque illius in hiſce *Rutupiarum* Monumentis explicandis nimiam diligentiam merito incuſare poteſt, niſi forte *populares* ejus de *S^ti. Edmundi Burgo*; quibus fas erat ſperare, ut oppidi ſui, & celeberrimi in eo Monaſterii, hiſtoriam ab ipſo inchoatam, & ad annum 1272 perductam aliquando per otium ſuum abſolveret. Multa quidem ad hujus Loci Antiquitates illuſtrandas nec labore nec ſumptu exiguo congeſſerat, quæ jam ad ipſius propinquos hæreditario jure devenêre, quæque aſſervantur cum doctis rerumque harum peritis, ſiquis forte eandem aliquando hiſtoriam meditabitur, communicanda.

HACTENUS Antiquitatum *Rutupinarum* primus Editor: fruſtra tamen doctos hortatus eſt, ut Antiquitates *Burienſes* ad finem perducerent, licet anni triginta jam effluxerant, priuſquam inchoata ſit hæc Editio; multi tamen interim flagitârunt, ut, quales Autor ſcriptas reliquit, in lucem prodirent; & dignas exiſtimârunt in his ſtudiis verſatiſſimi, quas in Muſæis exſcriptas reponerent, minimè ſolliciti, quod eadem ars & ſtyli elegantia in his ſe non oſtendat, quâ Antiquitates *Rutupinæ* plerumque illuſtrantur: hoc enim ſiquis requirat, næ ille parum intelligit quantum interſit inter Diſſertationem, in quâ, quid ipſe ſentiat, autori pro arbitrio explicandum eſt, & temporum priorum Hiſtoriam, ubi vix ſatis veritati datur, niſi teſtium ſingulorum ſententiam ex ipſorum verbis colligere liceat, & ponderare; præſertim ſi altera cum purioris ævi ſcriptoribus rem habeat, altera cum regiſtris libriſque barbariem illis incognitam redolentibus: veruntamen ut apes vel ex inamœnis floribus mella colligunt, ita qui horrida & jejuna Monachorum regiſtra pervolvunt, modò judicio ſano & acri valeant, multa in lucem producunt, quæ de orbe literato bene meritos poſteris commendant; harum igitur rerum ſtudioſis, quorum laborem imminuit, & deſiderio occurrit, Autor officio ſatisfeciſſe viſus eſt, qui ſummam diligentiam adhibuerit in colligendis, nec minorem religionem in recenſendis oppidi natalis monumentis, quæ ſparſa anteà jacuerunt, & multis ſordibus obvoluta. Nonnullis autem fortaſſe ingratum erit, quod has ſordes non penitus abſterſerit, & eâ, quâ polluit, calami peritiâ, venuſtatem nativâ majorem rebus addiderit: ſed cum adhuc intacta eſſet hujus Monaſterii Hiſtoria, in cujus ſerie Pontificiorum mores interdum reprehendendi erant, & Sedis *Romanæ* ambitio atque avaritia notanda, etiamſi fides non deſideranda videretur,

deretur, minor tamen vitiorum cenſuræ autoritas ineſſet, ſi ſuis verbis uſus quaſi novam rebus formam tribuiſſet; authentica igitur teſtimonia, etiamſi longiuſcula, maluit adhibere, quam permittere, ut Adverſarii, ſi quando laceſſerentur, Scriptoris fidem incuſarent; aliter enim facile eſſet hæc omnia novâ quaſi veſte ornare, & artifice ſtylo aliquantulùm perpolire; qui licet preſſus ſit & ſubtilis, quo rebus melius congruat, ab agreſti tamen Monachorum aſperitate longiſſimè abhorret, & purâ ſermonis venuſtate oſtendit, quod tenuis hæc & inornata Hiſtoria ex eâdem officinâ prodierit, ac alterum illud majorum vigiliarum opus, ſummis ingenii & artis luminibus illuſtratum.

Qua demum diligentia Editor fidem abſolverit, Lectori judicandum eſt: hoc illi ſolummodo in votis erat, ut ſimul Autoris famæ & Lectoris commodo conſuleret; & opus, quâ potuit diligentiâ recenſitum, qua etiam potuit venuſtate perpolitum, in lucem tandem mitteret; quod ſi effecerit, cum multis, qui ipſius laboribus benignè faverunt, gratiæ habendæ ſunt, tum illis præcipuè, qui monumentum, quod eruditiſſimi Autoris memoriæ inſtauravit, quo magis pulchrum eſſet & decorum, Tabulis novis illuſtrare dignati ſunt; & hos inter *Jacobo Burrough* A. M. Collegii *Caio-Gonvillenſis Cantabrigiæ* Socio, in hujus Monaſterii Antiquitatibus verſatiſſimo, qui Ædificiorum partes, quas temporum injuriæ aliquatenus inveſtigandas reliquerant, à ſe jam olim accuratè delineatas, inter alia adjumenta, cum Editore communicavit, quò melius de eorum magnificentiâ poſteris conjicere liceret.

Antiquitates Rutupinæ.

SEDENTI mihi in Muſêo, quod ſupellectili cum libraria tum antiquaria mediocriter inſtructum habeo, nummoſque *Romanos* in [1] *Regulbino* agro repertos, & ad me allatos tractanti, ſupervenêre *Mauritius* & *Whartonus*, viri non minus ob ſuaviſſimos mores diligendi, quam ob multi-

---

1 *Reculver.*

plicem Eruditionem ſuſpiciendi, utrique ſcriptis editis clari, & mecum in famulatu Reverendiſſimi, doctiſſimi, optimique Præſulis *Wilhelmi Sancroft Archiepiſcopi Cantuarienſis* diu atque amiciſſime degentes; quumque me iſtiuſmodi ſtudiis intentum deprehendiſſent; ſtatim *Whartonus*, ut erat fervidioris ingenii, quin tu, inquit, mî *Joannes*, quouſque perges bonas horas male collocare, & menſæ iſti nummariæ ὡς τραπεζίτης aſſidere? quid enim in illo numiſmatum cumulo, quem tantopere verſas, aut diligentia tua, aut expectatione noſtra dignum invenis? an tibi *Regulbium Othones*, *Peſcennios Nigros*, *Gordianos Afros* ſuppeditat? Numquid ibi ſingulare atque præclarum occurrit, quod *Occonis*, *Mediobarbi*que *Biragi* ſolertiam, quod *Antonii Auguſtini*, & *Ezechielis Spanhemii* acumen fugit? Taceo *Angelonos*, *Bellorios*, *Triſtanos*, *Patinos*, *Harduinos*, *Vaillantios*, *Morellos*, alioſque, quibus omnes, quotquot ſunt, Theſauros nummarios perluſtratos atque excuſſos eſſe novimus. Quid, inquam, novi poſt tot tantoſque viros è penu tua depromes? Num ignorata pridem Populorum, Coloniarum, Urbium, Regum, Deorum nomina? Num laborantis Chronologiæ ſubſidia? Num denique Criticorum delicias, varias

rias ſcilicet ejuſdem vocabuli ſive veras ſive falſas deſcriptiones? Enimvero ſi nihil horum proferre potes, operam perdis; atque ſatius eſſet æruginoſum iſtum acervum denuo defodere, qui neque aliis rebus lucem afferre, nec ipſe, quamvis diu à te tractatus, niteſcere poteſt.

2. Hæc, declamatorio more, à Viro acerrimi ingenii in me raptim effuſa, præſertim quum ad illius increpationem temporis male locati conſcientia accederet, valde me movebant: poſtquam vero recordatio cum familiaritatis, tum amicitiæ, quæ longo tempore inter nos interceſſerat, animum meum paululum confirmâſſet, placide ſic rogabam; egone te, dies noctesſque codices MSS. *Lambethanos*, *Cottonianos*, *Arundelianos*, alioſque, quotquot undique nanciſci poteras, verſantem, ab incœpto curſu iſtiuſmodi clamoribus revocabam; quibus tu me, antiquorum nummorum contemplatione animum meum recreantem, nunc perterres? Tune has voces à me audiviſti unquam, quid facis, mî *Whartone*? quid in codicibus iſtis te reperturum ſperas? Annon *Lelandi*, *Balei*, *Parkeri*, *Camdeni*, *Savilii*, *Seldeni*, *Spelmanni*, *Uſſerii*, *Twiſdeni*, *Dugdali*, *Galei* diligentia omnem tibi laudis materiem ex iſtiuſmodi labore prære-

 ptam

ptam eſſe cernis? Imo contra *Mauritius* & ego, quum videremus qua te raperet genius, nos currentem incitare, & veterum codicum non indecoro pulvere ſordidum laudare, &, ut alacrius pergeres, tibi nos comites adjungere, eidem operæ manus admovere; magnis te exemplis hoc facere, rem doctis gratiſſimam atque utiliſſimam aggredi, ad immortalem nominis gloriam hac recte niti, ſæpiſſime dicere. Ita ego de ſtudiis tuis & tunc ſentiebam, & nunc ſentio, & ſentiam ſemper: quin tu viciſſim eum, quem in te fovi & laudavi, rei antiquariæ amorem mihi permitte. Illud tantum inter nos intereſt, quod tu ingentia volumina ames verſare; ego autem laboris impatiens, ita enim à natura comparatus ſum, numiſmata Romana lubenter tracto; iis quaſi libris utor; eorum brevitate mirifice delector; quippe quæ compendiariam rei Romanæ hiſtoriam exhibeant, typis æreis, argenteis, aureis, diu ante inventionem artis Typographicæ, excuſam, codicibuſque tuis MSS. ut antiquiorem, ita quoque longe perenniorem.

3. Suaviter hic, pro more ſuo, ſubridens *Mauritius*, video, inquit, *Whartoni* mentem à te non recte eſſe intellectam. Is enim ſtudia tua

tua damnare non vult, ſed accendere; eorum fructus ut matures, & in medium proferas, monet, ſuadet, urget: quin & ego in illius partes jam tranſeo, idemque obnixe poſtulo. Tum ego, non iniqua, inquam, poſtulatio veſtra videri poſſet, niſi ab iis Viris profecta eſſet, qui ingenium meum animumque à publica luce ſemper abhorrentem probe nôſtis. Interea, neque belle neque amice facitis, qui ſtudiorum meorum rationem efflagitatis, quam incolumi pudore vix poſſum reddere. Tum *Mauritius*, novi, inquit, quid velis. Quandoquidem igitur de ſtudiis tuis interrogari non vis, nos de otio tuo, quod infructuoſum eſſe non putamus, interrogabimus; etenim illud ſolebas dicere, te ſubciſivam operam in re Antiquaria inveſtiganda, atque illuſtranda collocare. Hæc quum audirem, nec ullam viam mihi relictam eſſe cernerem, qua importunam amiciſſimorum virorum curioſitatem effugerem, morem, inquam, geram, & quoniam otioſis eſſe placet, commentationes aliquot de [1] *Regulbio Rutupiiſ*que, antiquis *Cantii* locis, eo ordine quo animum meum ſubière, vobis exponam.

---

1 *Reculver* & *Richburrough*.

4. Quum

4. Quum *nummi, annuli, fibulæ, claves, urnæ*, aliæque *Romanæ* ſupellectilis reliquiæ, *Regulbii* & in vicinis *Rutupiis* frequentiſſime repertæ, indidem ad me allatæ eſſent, continuo ingens animum meum deſiderium invaſit illorum locorum origines accurate inveſtigandi, quas antiquiſſimas fuiſſe, tot eruta monumenta, tam præclara caſtrorum *Romanorum* veſtigia adhuc comparentia, facile perſuadebant. Diſquiſitionem itaque meam à præſenti horum locorum conſpectu exorſus ſum, quorum ſitus atque opportunitates diligenter contemplatus, ea tibi, *Mauriti*, aperte indicabo, ſunt enim *Whartono*, eorum accolæ, notiſſima. *Tanatis* inſula *Cantiano* litori objecta portum facit, qualem deſcribit [1] *Virgilius*:

——— inſula portum
Efficit objectu laterum. ———

Tanatim autem noſtram, eumque, quem, facit, portum, ut illud ἐν παρόδῳ dicam, reſpexiſſe videtur [2] *Venantius Fortunatus* in illo carmine, quo de D. *Pauli* appulſu in *Britanniam* ita canit,

Tranſiit Oceanum, vel qua facit Inſula portum.

1 Æneid. I. 2 In vita S. *Martini*. III.

Apo-

Lineæ à Tabulæ latere Occidentali & Australi Septentrionem & Orientum versus ductæ Fluviorum è Continente in hunc Portum delatorum cursum hodiernum designant. Viz.

a. Fl. Genlade sive Ealande. b. Stura major mercibus Cantuariam usque vehendis olim idoneus, nunc autem non ultra Fordwicum navigatus. c. Stura minor, cujus ut et majoris alveum, qui regionis situm diligenter explorârunt, maris æstu olim allui credunt, & hinc Villas de Fordwich & Beakesbourn, quarum altera in majoris, altera in minoris ripâ sita est, Portuum maritimorum (vulgo The Cinque Ports dictorum) autoritati subjectas esse.

Alveo autem, qui hos in Oceanum Britannicum defert, Wantsumu nomen est.

Mari tandem decrescente Sandwicum in Australi Wantsumi latere nod, extructum est; unde navicula in Insulam trajicitur.

Punctorum series e.f.g. litoris Orientalis limites hodiernos designat. Promontorio ad f. Pepernesse nomen est.

Apoſtolum gentium huc tranſiiſſe, neminem dubitare ſinit *R. R. Præſulum* [1] *Uſſerii atque* [2] *Stillingfleeti* in ea re confirmanda erudita ac felix diligentia; quo autem trajectu uteretur, niſi eo, qui tunc temporis uſitatiſſimus erat in hunc ipſum portum, de quo loquimur? Is portus, uti ad id unde digreſſi ſumus revertamur, oſtia habet duo; quorum unum Septentrionem, alterum Orientem ſpectat. Huic *Rutupinum*, illi *Regulbinum* caſtrum imponitur; quibus, præſidio munitis, portus olim utrinque claudebatur. Ex iiſdem, quaſi ex ſpeculis, invaſorum prædonumque naves & longiſſime proſpici, & aditu prohiberi, claſſeſque *Romanæ* tuto ſubduci ſolebant. Mutuam illam quam in eodem portu tutando operam caſtra præſtabant, cæteraſque loci opportunitates, quum in uno conſpectu præſens viderem, cœpi mecum ſic cogitare: ſcilicet cognationem quandam fuiſſe olim *Regulbio* cum *Rutupiis*, ſeu potius *Rutupias* geminas fuiſſe, earumque alteram inclinato ac prope jacente in hac Inſula Imperio *Romano*, *Regulbium* vocatam. Sed de utroque nomine alio loco accuratius diſſeremus. Interim ad rem

1 *Britan.* Eccleſ. Antiq. p. 4. 2 Orig. *Britan.* p. 37. &c.

redeo

redeo. Vallem latam, ſive planitiem inter hæc caſtra exporrectam jacere vidi, in qua ego portum *Rutupinum* collocandum eſſe exiſtimo[1]. Ego te, *Whartone,* horum locorum peritiſſimum, veritatis rei narratæ teſtem, utroſque vero & te & *Mauritium* conjecturarum noſtrarum judices conſtituo.

5. Tum *Whartonus*: Inſulæ atque Caſtrorum ſitus & commoditates recte deſcribis, neque illud quod de geminis *Rutupiis* conjectas, improbo: ea vero quæ de portu *Rutupino* inter hæc Caſtra collocando dicis, nova prorſus atque inaudita ſunt, an probabilia & veriſimilia ſint, id à te quærimus. Præſens certe loci ſtatus me in ſententiam tuam ire non ſinit. Quis enim in latiſſima illa planitie, quæ *Regulbium Rutupiaſ*que interjacet, ubi nunc prata virent, ubi rivulus[2] exilis, breviſſimo alveo contentus vix fluit, portum *Rutupinum,* totius *Britanniæ* celeberrimum, fuiſſe credat? Tu ipſe, inquam, id faceres, modo antiquam hujuſce loci faciem, qualem eam depingunt veteres Scriptores, in memoriam revocare, mentiſque oculis contemplari velles. Ea, quam nunc vides, ſiccitas, ſive aquarum penuria, olim non erat. Etenim [3] *Soli-*

1 Tab. I. 2 Tab. V. 3 Cap. XXIV.

nus,

nus, qui primus ſcriptorum Romanorum Inſulæ *Tanatis* meminit, ait "eam allui freto *Gal-* "*licano*, à *Britanniæ* continente æſtuario tenui "ſeparatam." Illud autem æſtuarium, quod *Solinus* tenue vocat, [1] *Beda* ſtadia circiter tria latum fuiſſe tradit. Ita enim ſcriptor venerabilis: "Eſt ad Orientalem *Cantii* plagam *Ta-* "*netos*, inſula non modica, id eſt, magnitudi- "nis, juxta conſuetudinem æſtimationis Anglo- "rum, familiarum ſexcentarum, quam à con- "tinente terra ſecernit fluvius *Wantſumu*, qui "eſt latitudinis circiter trium ſtadiorum, & "duobus tantum in locis eſt tranſmeabilis, u- "trumque enim caput protendit in mare." Hic notandum, *Solini* æſtuarium atque *Bedæ* fluvium, idem eſſe; illud autem perpetuo decremento ante *Bedæ* tempora indies anguſtatum fuiſſe; quod *Saxonicum* fluvii nomen aperte indicat; etenim in ea lingua *Wantſumu* idem eſt quod in Latina "valde decreſcens;" denique duobus tantum locis fluvium hunc tranſmeabilem fuiſſe, non pedibus, ſed navigiorum ope. Utriuſque trajectus nomen conſervavit nobis [2] *Eadberti* Regis charta, *Bedæ*que narra-

1 Hiſt. Eccleſ. 1. 25. 2 Annales Monaſterii D. *Auguſtini* MSS. in Bibliotheca Aulæ *Trin. Cantabrigiæ*.

tionem egregie illuſtrat atque confirmat. Verba magnifici Regis perpendite. "Do, inquit, "duarum navium tranſvectionis cenſum in loco cujus vocabulum eſt ad [1] *Serræ*, ſicut à Regibus *Merciorum Ethelbaldo* & *Offa* longe ante conceſſum eſt tributum in loco cujus vocabulum eſt [2] *Lundenwic.*" En duos, quos memorat *Beda*, tranſitus in Inſulam; quorum quidem ille ad *Serram* ponticulo ligneo nunc conjungitur, alter vero ad *Lundenwic* ſive *Sandwicum*, non niſi navicula hodie trajicitur.

6. Hic me plura dicere pergentem morabatur *Whartonus*, inquiens ſe de æſtuario, quod *Tanatim Britanniam*que interjectum eſt, non amplius dubitare; de illius latitudine non quærere: ſed an portus ibi eſſet, qui navibus ſubducendis ſufficeret. Tunc ego, quid, inquam, ſi oſtendero, æſtuarium hoc multam diminutionem paſſum, tamen poſt *Solinum* plus mille annis maximarum claſſium excipiendarum capax fuiſſe? quod quidem facturus ſum, modo illud in præſentia pro conceſſo habeatis, quod poſtea luculenter probaturus ſum, nempe portum *Sandwicenſem* eodem loco fuiſſe, quem ego *Rutupi-*

1 *Sarr* in inſula *Tanati.* 2 *Sandwic. Somner* de port & Caſtris *Cantii* p. 9. &c.

num

num olim occupaviſſe contendo, eaque quæ apud Hiſtoricos noſtros de *Sandwicenſi* portu occurrunt, ad *Regulbinum* pertinere. Quum poſtulatum noſtrum uterque eorum æquum eſſe cenſeret, meque procedere juberet, prolatis Annalibus noſtris hæc legebam: "[1] *Anglorum* claſ-"ſem, qualem nullam in alicujus Regis tempo-"re fuiſſe hiſtoriæ memorant, ad *Sandwicum* "devectam, ibi conſtitiſſe." "[2] *Turkillum* ſua "cum claſſe ad *Angliam* veniſſe, aliamque *Da-*"*norum* claſſem innumeram, ei conjunctam, "portum *Sandwicum* adiiſſe." "[3] *Haroldi* claſſem "*Cantii* Orientale litus populatam, *Sandwico* "progreſſam ad *Northmutham*, indeque *Lon-*"*doniam* verſus." Tum *Mauritius*, quandoquidem, inquit, in *Northmuthæ* mentionem forte incidimus, per quam Haroldi claſſis, *Sandwico* ſolvens, *Londinum* tendebat, ita enim rem clarius narrant [4] *Henricus Huntingdonenſis* & [5] autor Chronici *Joanni Bromton* aſcripti; niſi id tibi moleſtum ſit, dicas obſecro ubi illam quæremus: video enim doctiſſimos viros [6] *Somne-*

---

1 Chronic. *Saxon.* ad A. D. MIX. 2 Florent. *Vigorn.* ad A. D. MIX. 3 Chron. *Saxon.* ad A. D. MLII. 4 Lond. 1596. Fol. 209. b. 5 Pag. 943. 6 Dictionar. *Saxon.* voce *Northmuth.*

rum atque [1] *Gibſonum,* eam in [2] *Medwægi* oſtio fuiſſe, conjectare; perperam vero, ut opinor; quis enim neſcit iter maritimum ad *Londinum,* non per *Medwægi* ſed per *Tamiſis* oſtium eſſe dirigendum? Opportune, inquam, atque recte hoc à te, *Mauriti,* notatum eſt; neque ſatis mirari poſſum quempiam in his ſtudiis lociſque verſatum ignorare ubi *Northmutha* ſit. Annon enim in [3] *Lambardi* tabula geographica id nomen *Wantſumi,* ſive *Sturæ,* oſtio Septentrionali aſcriptum eſt? Annon [4] *Harriſonus* in accuratiſſima *Britanniæ* deſcriptione idem notat, *Northmuthamque* à *Sandwico* VII. millia paſſuum diſtare? Annon limites agrorum Monaſterio *Regulbino* ab *Eadredo* Rege aſſignatorum, quos [5] *Saxonice* editos habemus, eam in territorio *Regulbino* ponunt? His teſtibus ſatis abundanter demonſtratum eſſe ſpero *Haroldi* claſſem, inter Inſulam *Tanatim* *Britanniæque* continentem tenuiſſe curſum, & *Sandwico* per *Wantſumi* fluvii oſtium Septentrionale, ſive *Northmutham,* verſus *Londinum* vela feciſſe. En fluminis magnitudinem! en certiſſimum argumentum,

1 Explan. nominum locorum in fine Chron. *Saxonici.* 2 *Medway.* 3 In fine Itinerarii *Cantii.* 4 Pag. 30. 5 In *Dugdali* Monaſtico Vol. 1. p. 87.

Tab. II. *pag.* 13

Mappa Thaneti Insule
OCEANUS BRITANNICUS
Reverendo admodum
in Christo Patri
Carolo,
Waterfordensi & Lismorensi
Episcopo,
Hanc tabulam D.D.D.
Ol: Battely.
Scī Petri
Mergate
Scī Johanis
Scī Laurentij
Stonore
Wodecherche
West gate
Cursus Cervi
Tēne
Puteus Thunor
Mosterīū Aptorū Pet. & Pauli.
Menstre. Ecclia Scē Marie
Berchingtone
Om̄ Scor
Scī Nicholai
Monkton
Scī Egidij
Serre
Reculvere

gumentum, planitiem, in qua decurrit, olim navigatam fuiſſe! Taceo poſt hæc [1] *Simeonis Dunelmenſis* deſcriptionem Inſulæ, quam maris flumine undique circundatam narrat, eaque ſpecie, quam nobis exhibet antiqua Tabula in [2] Monaſtico typis expreſſa. Taceo Monachos D. *Auguſtini Cantuariæ*, qui A. D. MCCCXIII. [3] wreccum maris in Maneriis ſuis de *Menſtre*, *Chiſtelet* & *Stodmerſch*, id eſt, in ipſa, de qua loquimur, planitie ſibi vindicabant. Hanc diſputationem claudet [4] *Joannis Twini* civis noſtri narratio, qui quum patrum fere noſtrorum memoria vixerit, ait ſuo tempore ſuperfuiſſe "octo viros fide dignos, qui non modo cymbas "minutiores, verum etiam grandiores navicu-"las, onerariaſque meaſſe ac remeaſſe inter In-"ſulam ac continentem frequenti navigatione vi-"diſſe ſe, dicerent." Neque illud prætereundum, quod paulo poſt affirmet, [5] "ad *Sarram*, medio "fere inter *Rutupias Regulbiumque* itinere, ſta-"tionem navalem fuiſſe;" quod, an in antiquorum ſcriptis legerit, an ex vulgi rumore didicerit, an denique ex anchoris ibidem effoſſis conjectando dixerit, prorſus neſcio.

1 Ad A. D. 864. 2 Vol. 1. p. 84. 3 *Thorn.* p. 2015. 4 De rebus *Albionicis* p. 25. 5 Pag. 27.

7. Re-

7. Reſtat, ut id quod modo pollicitus ſum abſolvam, nempe ut oſtendam portum veterem *Sandwicenſem* iiſdem terminis circumſcriptum fuiſſe, quos ego *Rutupino* portui tribuebam, id eſt, ea planitie, quæ oſtium Septentrionale atque Orientale *Wantſumi* fluvii interjacet: ad illud autem demonſtrandum non alio argumento opus eſt, quam Monachorum [1] noſtrorum Commentariis; ii enim [2] chartam nobis exhibent, in qua *Sandwicenſis* portus limites figuntur hinc *Peperneſſa*, inde *Mearesfleote*: eſt autem *Peperneſſa* promontorium in Orientali fluminis oſtio; *Mearesfleote* in Septentrionali; quos ponunt limites territorii *Regulbini* à me ſupra laudati. Neque aliud innuit id quod in iiſdem [3] Commentariis legimus: "Eorum [ſcilicet Monachorum] eſt "transfretatio portus, & navicula, & telonium "naviculæ, & omnium navium, quæ ad *Sand-* "*wic* venerunt à *Peperneſſa* uſque ad *North-* "*mutham*:" id eſt omnium navium, quæ, ad *Sandwicum* venientes, in eo fluvio ſtabant; ubicunque enim inter dictos terminos ſubducebantur, in portu *Sandwicenſi* erant, eoque nomine Monachorum portitoribus portoria ſolve-

1 Cantuarienſium. 2 Charta *Canuti* R. de *Sandwic.* 3 Evidentiæ Eccleſiæ *Cant.* inter x. Scriptores, p. 2225, 2226.

bant

bant. [1] *Giraldus Cambrensis* in opere eximio de jure & statu *Menevensis Ecclesiæ*, quod industriæ atque diligentiæ tuæ, mi *Whartone*, debemus, exterioris portus *Sandwicensis* mentionem facit, quod cum conjectura mea satis convenit; erat quippe portus exterior, illa fluvii pars, quæ *Sandwicum* inter atque mare jacebat; interior vero, ea quæ à *Sandwico Regulbium* usque pertinebat; quæ partes conjunctæ portum *Rutupinum* faciebant. Tecum lubenter sentirem, inquit *Whartonus*, nisi me eruditorum virorum, *Somneri* præsertim & *Plotti*, contra sentientium moveret autoritas; quorum [2] hic portum *Rutupinum Sandwici*, [3] ille *Estanoræ* fuisse contendit. Respondebam, eos, qui sic disputant, incerta pro certis sumere; neminem ea oppida tam humili, tamque depresso loco sita, tunc temporis quum florebat portus *Rutupinus*, extitisse concessurum; eos exiliter & anguste nimis & sentire & loqui, qui portum celeberrimum, amplissimum, capacissimum, horum locorum proxima vicinitate circumscribunt; nugas agere, qui in utra fluvii ripa collocandus sit quærunt: Opinionem nostram, quæ

1 *Angliæ* Sacræ vol. II. p. 571. 2 De *Romanis Cantii* portubus & castris p. 9. &c. 3 In Additamentis ad *Camdeni Cantium*.

ei

ei totum flumen qua longum qua latum attribuit, & probabilem magis, & magis honorificam esse: alteram denique sola conjectandi licentia, nulla argumentandi firmitudine niti; nostram vero tum autoritatis, tum rationum pondere stabiliri.

8. Jam satis est, inquit *Mauritius*, amplius non dubito de portus *Rutupini* situ, spondeoque pro *Whartono* eum in eadem sententia futurum; cogitat, dubitat, hæsitat paulisper, non aliam ob rem quam ne temere opinionem suam mutasse videatur. Interim nec longa nec inutilis à re nostra digressio erit, si illud à te quæram, ubi fuerit insignis ille *Lapis tituli*, propter quem *Saxonas* à *Vortimero* cæsos fugatosque refert [1] *Nennius*; namque prope loca de quibus jam supra disseruimus, fuisse suspicor; neque quæstionem illam à proposito nostro longius abesse puto: quamvis enim non ad rem *Romanam*, sed *Saxonicam*, pertinere videatur, quum tamen Regni *Saxonici* initia cum *Romani* Imperii in *Britannia* fine conjunctissima fere sunt, quumque loci nomen, de quo agimus, prorsus *Latinum* sit, tu quid de eo sentias nobis imperti; audio

1 Hist. *Britan.* cap. XLVI.

enim

enim aliorum de ea re ſententias tibi minime probari. In quantum, inquam, mihi jus faſque eſt à doctiſſimis viris diſſentire, argumentis non levibus inductus, id facio. [1] *Camdenus* [2] *Uſſeriuſ*que *Lapidem tituli* apud *Stonar* collocant, decepti nominis origine, quam à *lapide* derivari putabant. Illum autem errorem, tantorum virorum autoritate diu ſubnixum, atque indies invaleſcentem, depulit tandem [3] *Somneri* perſpicax diligentia, veram iſtius vocis notationem atque ſcriptionem ex antiquis monumentis eruendo, & docendo eam non *Stonar* ſed *Eſtanore* legendam; *Eſtanore* autem, [4] oram, litus, oſtium ſive portum Orientalem ſignificare: omnis vero hæc deſcriptio *Eſtanoræ* imprimis convenit. Sinite me unico teſtimonio emendationem *Somnerianam* confirmare. [5] Autor *Encomii Emmæ* ait, "*Thurkillum Danum*, in portum "*Sandwicenſem* appulſum, in loco *Scoraſtan* "dicto contra *Anglos* aciem inſtruxiſſe:" quid vero aliud eſt *Scoraſtan* quam per tranſpoſitionem *Eaſtanſcore*? *Eaſtanſcore* autem &

1 In *Cantio*. 2 Antiq. Eccleſ. *Britan.* p. 223. 3 De portubus & caſtris *Rom.* in *Cantio*, p. 94 & 98. 4 Sic *Cerdicſore* ſive portus *Cerdici* apud *Matth. Weſtm.* ad A.D. 494. & alibi paſſim apud Hiſtoricos noſtros. 5 Inter Scriptores Hiſtoriæ *Normannicæ*. *Lutetiæ* 1619. p. 168.

Eſtanore idem eſſe norunt *Saxonicæ* linguæ periti. Hæc, ſi quid ego video, argumentum à nomine *Stonar* ductum, quod cum *Lapide tituli* nihil habet commune, penitus elidunt. Illud præterea à *Somnero* obſervatum eſt, prælium hoc non in Inſula *Tanati*, ubi *Stonar* eſt, commiſſum fuiſſe; quippe quod [1] "*Saxones* fuſi, "ad naves fugiſſe, atque Inſulam pro refugio ad"iiſſe" dicuntur: non igitur *Stonaræ* ſive *Eſtanoræ* erat *Lapis tituli*. Sed ne nuſquam eſſet, illum *Folcſtanæ* adjudicat idem [2] vir doctiſſimus: quod quoque poſt eum fecere [3] *Stillingfleetus* & [4] *Galeus*, *Nennii Lapide tituli* in ſuum *Lapidem populi* converſo. Agnoſco equidem ſummam *Folcſtanæ* antiquitatem. Agnoſco hanc vocis mutationem eorum ſententiæ favere; verum in ipſa mutatione hæreo, quam, nulla antiquorum ſcriptorum, nulla vetuſtorum codicum autoritate ſubnixi, magis audacter quam recte faciunt; quæque tam dura, tam inſolens apparet, ut vel credulitatem ipſam prorſus ſuperet. Eandem ob cauſam [5] *Langhornum* quoque noſtrum prætereo, qui ſolus incedens *Lapidem*

1 *Galfred. Monemuth.* VI. 13. 2 De portibus & caſtris *Rom. Cantii* p 97. 3 Antiq. Eccleſ. *Britan.* p. 322. 4 In notis ad *Nennii* Hiſt. cap. XLVI. 5 In Chronic. regum *Angliæ* p. 24.

tituli

tituli nunc *Langerſtonæ* in *Icenis* meis, nunc inter *Stonam* & *Fletam* prope *Graveſendam*, ponit. Quid interim ego de hac re ſentiam, paucis dicam. Erat olim in Auſtrali *Cantii* angulo *Lapis Finalis* ſive terminalis, qui vocabatur [1] *Lapis appoſitus in ultimo terræ*, nunc autem *Stone-end*. *Lapides* vero *finales*, ſi inſcriptum quid haberent, [2] agrimenſores *Titulos* appellabant. Unde [3] *Venantius Fortunatus*, "*Ti-*" "*tulum* hunc, ait, horum jugerum limitem eſſe" "noveritis & confinium." Juriſconſulti [4] "*Titulos*" "in prædiis aiunt eſſe tabulas in quibus Domino-" "rum nomina inſcripta erant, ut ex iis, cujus" "prædia eſſent, cognoſceretur." Quorum lingua uſus [5] *Chryſologus*, "Dominum, inquit, præ-" "diorum limitibus affixi *tituli* proloquuntur:" erant igitur *Lapides tituli*, quotquot in limitibus poſiti titulum ſive inſculptum ſive affixum habebant. En igitur, in eo quem indico loco, *Lapidem tituli*, ſuper ripam *Gallici* maris poſitum, ubi *Nennius* pugnatum fuiſſe ſcribit: ſcilicet, "in campo juxta *Lapidem tituli*, qui eſt

---

1 Vide *Offæ* R. chartam à *Somnero* editam in libro de portubus & caſtris in *Cantio* p. 50. &c. 2 Vide rei agrariæ ſcriptores p. 47. &c. 3 In vita *Medardi* cap. 5. 4 Vide *Calvini Lexicon* Juridicum in voce Titulus. 5 *Homil.* CLIV.

"ſuper ripam *Gallici* maris." Hoc igitur loco & *Vortimerum* victorem fuiſſe, & *Lapidem tituli* figendum eſſe cenſeo.

9 Quum *Whartonus* ægre ferret præclarum hoc monumentum Inſula ſua moveri, inque extremum *Cantii* angulum transferri, ita me adortus eſt: ſiquidem, inquit, ita argumentaris, quidni *Rutupias* ipſas *Lapide tituli* cohoneſtares? Etenim non ſemel mihi indicaſti ibi lapidem fuiſſe impreſſum in memoriam B. *Auguſtini*, qui eo loco è navi exſcendebat. Memini, inquam, me tale quid in neſcio cujus [1] Monachi verſificantis carmine olim legiſſe; ſed quum, habita rerum geſtarum temporumque ratione, *Vortimeri* prælium B. *Auguſtini* adventum centum circiter & triginta annos præceſſiſſe animadverterem, ultra de eo lapide non diſquirendum eſſe cenſebam. Tu vero, inquit *Mauritius*, quid ſentis de [2] *Camdeni* narratione, ſcilicet inter ſcrupos prope *Stone-end*, ubi *Lapidem tituli* poſuimus, cumulum majorum lapidum conſpici, quem vicini tumulum SS. *Criſpini* & *Criſpiniani* eſſe volunt? Hæc, inquam, opinio unde in vulgus emanarit, eorumque ani-

1 In Annal. D. Aug. MSS. in Bibliotheca Aulæ *Trin. Cantabr.* 2 In *Cantio.*

mis

mis infederit, nefcio; quum *Sueffionas* horum martyrum fepulchrum fibi vindicare notum fit: nifi hoc loco olim extiterit *Romanum* aliquod monumentum, five lapis five cippus, his nominibus infcriptum, quæ *Saxonicorum* temporum indocta fimplicitas viris fanctis martyribufque forte afcribebat: neque mirum fi id tunc factum eft, quandoquidem infana Ecclefiæ *Romanæ* fuperftitio idem nunc quoque fæpe facit. *Crifpini* vero non deerant, quorum nomen in *Britannia* celeberrimum effe potuit: erat quippe [1] *Aimilius Crifpinus* fub *Gordianis* Præfectus *Alæ Auguftæ* in *Britanniis*; erant etiam [2] equites *Crifpiani*; erat denique fub *Domitiano Crifpinus* multo carmine à [3] *Statio* laudatus: is autem patrem habuit *Vectium Bolanum* [4] *Britanniæ* fub *Vitellio* Præfectum, quem [5] poeta fpeculas ibi caftellaque condidiffe, & titulos ibidem infcriptos reliquiffe dicit; quæ fere omnia *Cantii* Auftrali atque Orientali litori conveniunt, neque mirandum erit, fi in titulo aliquo filii fui nomen extare voluit.

10 Hæc vix finieram, quum me *Mauritius*

1 Infcriptio apud *Camdenum* in *Brigantibus*. 2 Notit. Imperii cap. LXXXIX. 3 *Pap. Statius Sylv.* v. 2. 4 *C. Tacit.* Hift. II. & in vita *Agricolæ*. 5 *Statius* ibid.

Ru-

Rutupias, unde longe digreſſi eramus, revocat; & quoniam, inquit, portum hunc feliciter tenemus, vela contrahamus, & è nave egreſſi urbem caſtrumque inviſamus, exploremus. Ita, inquam, facto opus eſt; quippe ſcio vos non ſine nauſea navigaſſe, quod incommodum utinam ne vobis in terra quoque accidat; quia autem periclitari vultis, lubens progredior. Tria ſunt *Rutupiis*; portus, de quo ſatis ſuperque dictum eſt: urbs, caſtrumque, de quibus quædam ſigillatim dicenda reſtant. Hæc quum Scriptores noſtri confundunt atque commiſcent, multa de iis & imperite quærere, & inutiliter diſputare ſolent; *Rutupiæ* ipſæ, ſive urbs ubi fuerit non conſentire, his eas [1] *Dubris*, his [2] *Sandwici*, his [3] *Durovernі* ſive *Cantuariæ*, his [4] *Durobrivis* ſive *Roffæ* fuiſſe, affirmantibus. Qui *Cantuariam Roffam*que ſomniant, cætera quidem doctiſſimi, exteri tamen rerumque noſtrarum imperiti erant, neque illos refutare operæ pretium erit. Qui pro *Dubri* vel *Sandwico* contendunt, ii noſtrates ſunt, eorumque opinioni magis nobis

1 *Twinus* de rebus *Albionicis* p. 50. *Lluydus* in fragm. *Britan.* deſcript. p. 12. 13. 2 *Somnerus* de portubus & caſtris in *Cantio* p. 3. &c. aliique. 3 *Dominicus Marius Niger* Geographiæ p. 19. 4 P. Jovius in *Angliæ* deſcriptione. *Ælius Ant. Nebriſſenſis* in Dictionario.

atten-

attendendum, propter accuratam horum locorum cognitionem, qua pollebant, aut certe pollere debebant. Qui *Dubrim Rutupias*que eandem urbem esse volunt, *Matthæum Florilegum*, *Westmonasterii Monachum*, ejusdemque farinæ scriptores sequuntur; sed quam temere id fecerint, demonstrant, primo *Itinerarium Antonini*, in quo non solum illorum locorum distincta mentio fit, sed diversa iisdem à *Duroverno* distantia tribuitur; *Rutupiis* M. P. XII. *Dubri* M. P. XIV. *Tabulæ* deinde *Peutingerianæ*, in quibus seorsim ponuntur; [1] Notitia denique Imperii Occidentalis, in qua *Dubri* Præpositus militum *Tungricanorum*, *Rutupiis* Præpositus [2] legionis II. *Augustæ*, in stationibus fuisse dicuntur. Ex his satis liquet *Dubrim* atque *Rutupias* eodem loco non fuisse. Qui *Rutupias Sandwicum* transferunt, ad verum quidem earum situm propius accedunt, rei tamen veritatem minime attingunt: quippe multa sunt quæ suadent, eas, quamvis *Sandwico* non procul abfuerint, ibi tamen non esse statuendas. Urbem enim, quam quærimus, [3] *Camdenus*, "in

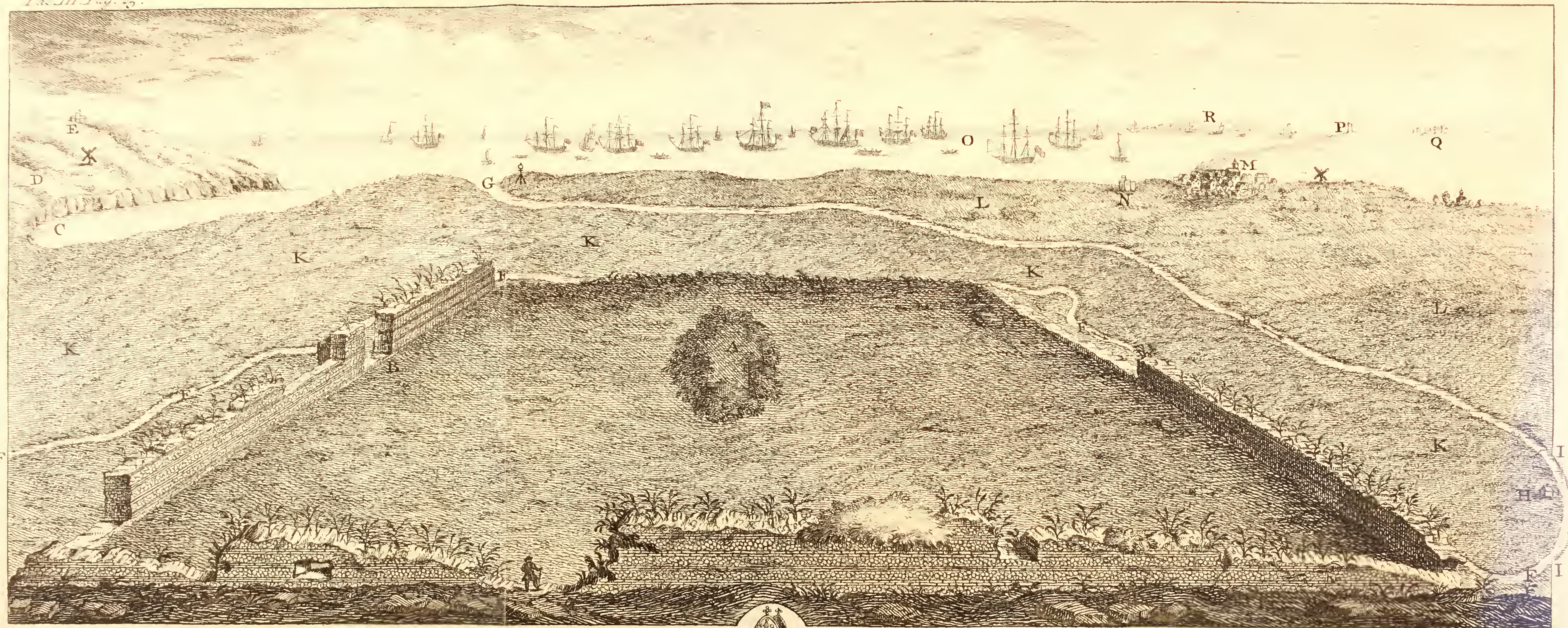
1 Pag. 161. 2 Notanda hic *Guid Pancirolli* hujus libri Editoris oscitantia, qui legionis hujus nullibi in Notitia mentionem esse tradit p. 177. 3 In *Cantio*.

"de-

"dejectu collis, cui castrum imponitur, expor-
"rectam jacuisse; illius plateas sese intersecantes
"succrescente segete in arvo propter castri mœ-
"nia comparere; aream illam, aratro proscissam,
"nummos *Romanorum* aureos & argenteos ve-
"tustatis suæ indicia sæpenumero egerere:" quod [1] *Lelandus* olim dixerat, suo scilicet, & superioribus seculis, majorem copiam nummorum *Romanorum* ibi repertam, quam ullibi in tota hac Insula. Hæc ille recte, atque præclare. Quid autem è contra [2] *Somnerus*? urbem scilicet longe ab arce divulsam, in locum uliginosum atque palustrem trahere; quem situm, propter insalubritatem, [3] *Romani* in urbibus designandis evitare solent: nullum vero monumentum, ne nummulum quidem ibi effossum, proferre, nullum sententiæ suæ idoneum testem citare præter [4] *Matthæum Florilegum Westmonasteriensem Monachum* (qui tradit *J. Cæsarem* in *Rutupi* portu, qui modo *Sandwicum* dicitur, applicuisse, id est, in portu qui olim *Rutupi*, modo autem *Sandwici* dicitur; ubi non de urbe, sed de portu, sermo est) & [5] *Panci-*

1 Apud *Somnerum* de portubus & castris in *Cantio* p. 89. 2 De portubus &c. p. 3. &c. 3 *Vitruv.* Architect. 1. 4. 4 Pag. 38. 5 Notit. Imperii p. 161.

rollum

CASTRI RUTUPINI *ab Occidente Prospectus.*

A. *Prætorium*. B. *Porta Decumana, ita posita ut (secundum regulam Vitruvianam) accedentium dextrum latus scuto non tectum obsessorum telis sit proximum.* C. *Sinus* Pegwell Bay *dictus* D. *Tanatis Pars eminentior.* E. *S. Laurentij Ecclesia.* F. F. F. *Stura sive Wantsumu Fluv. qui rivulis in planitiem, quam Portus olim occupavit, delatis auctus Tanatim à continente disjungit, & in mare ad* G *defluit. Promontorio ad oram Wantsumi dextram juxta* G. *Popernessæ nomen.* H. *Estanora, vulgo* Stonar.

Reverendo admodum in Christo Patri Roberto Episcopo Petroburgensi nec non in Academia Oxoniensi Linguæ Hebrææ Profess. Regio & Ædis Christi Canonico hanc Tabulam D.D.D. Ol. Battely.

Ad dextram Wantsumi ripam juxta partes I. I. *Sandvicum situm est, intra justos hujus Tabulæ limites vix contrahendum.* K. K. K. *Tanatis Planities à mari olim occupata.* L. L. *Planities arenosa à Sandvico Delam usque extensa.* M. *Dela.* N. Sandowne Castle. O. *Dunæ.* P. *Pharos in Promontorij Australis culmine sita.* Q. *Vicus. D.æ Margaretæ. vulgo* St. Margarets at Clift. R. *Oppositum Morinorum litus.*

P. Fourdrinier Sculp.

rollum, virum doctum ſed exterum, cujus autoritatem ſi *Camdeno* noſtro opponerem, valde delirare viderer. Illud denique *Somnerus*; platearum tractus, quos *Camdenus* extra caſtrum fuiſſe notat, in caſtrum trahere; eſſe ſacelli neſcio cujus fundamenta, probare; illud in *Camdeno* refutare, quod viro cordato μηδ' ἐν ὀνείροις in mentem venit; ſcilicet urbem *Rutupias* in ipſo caſtro fuiſſe. Quis autem mortalium non videt ἀπροσδιόνυσα eſſe hæc omnia?

II. Hactenus de urbe. Ad caſtrum jam me converto; de cujus ſitu non patiuntur nos dubitare præclaræ illius reliquiæ, quæ VII. circiter ſtadia à *Sandwico* in edito loco adhuc conſpiciuntur. Figura quadrilatera erat: longa paſſus CL. lata CV. qua proportione [1] *Romani* caſtra metari ſolebant: ea enim pulchriora credebant, quibus ultra latitudinis ſpatium tertia pars longitudinis addebatur. Mœnia craſſa ſunt pedes XII. eorum altitudo prorſus neſcitur, quoniam nullo loco integra eſt. In circuitu ad ſingula trium pedum & dimidii intervalla duplex cernitur ordo coctorum laterum, longorum uncias XVI. latorum XI. craſſorum unam cum di-

1 *Vegetius* de re militari III. 8.

D midia

midia; horum uſum quis non videt? ſcilicet quum reliqua ſtructura è lapidibus globoſis conſtaret, eos lateres firmabant. "[1] Eſt enim globoſus lapis contra injurias fortis, ſed ad ſtructuram infidelis, niſi multa ſuffrænatione devinctus." Suffrænationem & alligationem alternis laterum choris ſive ordinibus factam fuiſſe docet nos [2] Architectorum magiſter; quam conſtruendi rationem procul dubio reſpiciebat [3] *Nennius*, quum narraret innumera eſſe in *Britannia* caſtella ex lapidibus & lateribus fabricata. Intus in caſtri area verſus partem Septentrionalem, vepribus & dumetis obſitæ delitefcunt ſubſtructiones vetuſtiſſimæ atque firmiſſimæ, quas [4] *Somnerus* ſacelli fundamenta eſſe contendit; ego autem, quoniam in ea caſtrorum parte ſunt ubi *Prætorium* eſſe ſolet, ad id pertinuiſſe minime dubito.

12. Poſt *Prætorium* in Septentrionali muro aperit ſe porta *Decumana*, per quam egreſſus patet non rectus ſed obliquus juxta [5] *Vitruvianam* regulam; qua præcipitur, excogitandum eſſe uti portarum itinera non ſint directa, ſed σκαιά. Orientale caſtri latus ſubſidente clivo to-

---

1 *Plin.* Hiſt. Nat. XXXVI. 22. 2 *Vitruvius* II. 3. 3 Hiſt. *Brit.* II.
4 De portubus & caſtris *Cantii* p. 6. 5 De Architect. I. 5.

tum

tum concidit; cætera ruinam minantur: etenim omnia hedera cooperta ſunt, quam ruinoſæ vetuſtatis & ſignum, & cauſam eſſe novimus; idemque in muris facere quod in arboribus, quarum interitum illius vitio tribuit [1] *Laberius.*

Ut hedera ſerpens vires arboreas necat,
Ita me vetuſtas amplexu annorum enecat.

13. Habetis præſentem *Rutupiarum* faciem, ſqualidam quidem, ſed venerandam. In iis vero illuſtrandis quoniam jam ſumus, non tacenda ſunt celebria nomina, quibus apud *Auſonium* nobilitatæ ſunt; *Claudii* ſcilicet *Contenti,* poetæ illius patrui,

—— [2] *tellus quem* Rutupina *tegit*;

nempe in illius urbis territorio ſepultum: etiam *Flavii Sancti, Auſonio* affinitate conjuncti,

[3] *Præſide lætatus quo* Rutupinus *ager*;

id eſt, qui præſidio *Rutupino,* ſive legioni II. *Auguſtæ* præpoſitus erat. *Claudii* denique *Magni Maximi,* quem poeta [4] *Rutupinum* latronem vocat; quoniam forte, quum [5] pirata eſſet, eo portu præcipue uſus ſit; vel quod purpuram ibi ſumens, abducto è *Britannia* milite *Romano,*

1 *Macrob. Sat.* II. 7. 2 In *Parentalibus.* 3 Ibidem. 4 In claris urbibus. 5 *Latinus Pacatus* in panegyrico *Romæ Theodoſio* dict.

inde in [1] *Rheni* oſtia ſolvebat. Non neſcio *Eliam Vinetum*, ubique in notis ad *Auſonium*, dicere *Rutupinum* idem ſignificare quod *Britannicum*; quæ opinio etiamſi *Rutupiis* perquam honorifica ſit, quaſi toti *Britanniæ* nomen ſuum impoſuiſſent, metuo tamen ne non ſit vera; uti nec illa narratio, quam à *Sandwicenſibus* accepi, fuiſſe olim propter *Rutupias Æſculapii* fanum; ibique hoc ſeculo erutum gallum æneum, Dei fortaſſe donarium, quale extrema voce *Socratem* voviſſe legimus: [2] Ω Κρίτων τῷ Ἀσκληπίῳ ὀφείλομεν ἀλεκτρυόνα.

14. Hic ab utroque interpellatus jubebar non nugari; quin potius ſi quid amplius haberem de *Rutupiis* dicendum, ad illud protinus me accingerem. Tunc ego, geram vobis morem; & agam quam breviſſime potero. Nominis *Rutupini* celebritatem, frequens illius mentio apud Scriptores antiquos, qui res noſtras tractarunt, ſatis indicat; eſt enim à *Lucano*, *Juvenale*, *Auſonio* decantatum; à *Tacito*, *Ammiano Marcellino* & *Oroſio* memoratum; in *Ptolemæi Geographia*, in *Antonini Itinerario*, in *Anonymi Ravennatis Indice*, in *Tabulis Peu-*

---

1 *Zoſimi* Hiſt. lib. IV. p. 248. Oxon. 1679. 2 *Plato* in *Phædone.*

tingerianis

tingerianis, in *Notitia* denique *Imperii Occidentalis* legitur: à *Cæſariano* milite in urbem advectum fuiſſe dicitur, & inter eos in proverbium fere abiiſſe, qui illius litoris æſtibus *Cæſarianas* claſſes non ſemel afflictas fractaſque conſpexerant. Illuſtriores adhuc *Rutupias* facit frequens atque conſtans *Romanarum* claſſium in illum portum appulſus. De *Julio Cæſare*, *Claudio* atque *Veſpaſiano*, quoniam ubi appulerint ambigitur, alio loco prolixius dicendum erit: hic nihil niſi certum atque exploratum apponam; ſcilicet [1] *J. Agricola* in *Britannia* agente, *Romanam* claſſem portum *Trutulenſem* ſive *Rutupinum* tenuiſſe: [2] *Lupicinum*, Magiſtrum armorum, huc ſub *Conſtantio* miſſum, *Bononia* ad *Rutupias*, ſitas ex adverſo, delatum: [3] *Theodoſium* denique tranſmeato lentius freto, *Rutupias*, ſtationem ex adverſo tranquillam, veniſſe.

15. Quoniam in portus *Trutulenſis* mentionem incideram; memini, inquit, *Whartonus*, quum hoſpes tuus eſſem, quoties in cœna piſces, quos *Trutas* ſive *Trutulas* vocant, apponerentur (id autem non raro fiebat) toties te eas

---

1 *Tacitus* in vita *Agricolæ*. 2 *Ammian. Marcell.* xx. 1. 3 Apud eundem xxvii. 8.

in portu *Trutulenſi* captas dicere, quaſi is ab eo piſcium genere nomen traxiſſet. Odi, inquam, memorem convivam, qui verbum inter fercula jocoſe dictum ad rem ſeriam transfert: ne autem inepte jocatus eſſe videar, quid ſerio ſentiam de ea re, paucis accipe. *Beatus Rhenanus* pro portu *Trutulenſi Rutupienſem* legendum eſſe cenſet, ſuffragante toto fere literatorum ordine: ego autem vocem illam nec temere mutandam, nec inconſultè rejiciendam eſſe puto. Quid enim, mi *Whartone*, an tu neſcis fluvium, in quo ego portum *Trutulenſem* fuiſſe contendo, eo piſcium genere abundare, atque illic, ut [1] *Alani ab Inſulis* verbis utar, "tructulam ſinus "marinos ingredientem, in æquore baptizatam, "*Salmonis* nomine cenſeri?" an putas minus notas fuiſſe *Romanis* portus *Rutupini* trutas, quam [2] fundi *Rutupini* oſtrea?

16 Sed fortaſſe *trutarum* ſatietas vos cepit: igitur amoventor: earumque loco Inſcriptionem *Amerbachianam* à [3] *Camdeno* laudatam apponam, in qua *Triputii*, ignoti in *Britannia* loci, memoriam conſervari cenſet vir doctiſſi-

---

1 In libro de planctu naturæ citante *Jac. Sirmondo* in notis ad *Sidonii Apol.* Ep. 11. 2. Par. 1652. 2 *Juvenal* Sat. VI. 3 De *Britanniæ* nomine.

mus

mus. Verba quæ rem noſtram ſpectant, hæc [1] ſunt.

N Y M P H I S ⌽
N̄. ⌽. B R I T T O N.
T R I P V T I E N. ⌽ &c.

Ego vero ad *Rutupias* noſtras pertinere autumo, & pro TRIPVTIENO legendum eſſe RIPVTIENO. Quid dein? inquit *Whartonus*, viſne tu, dura atque immani ſyllabarum trajectione, è *Riputieno Ritupienum* facere? Reſpondi, ejuſmodi trajectiones exemplis non carere; apud nos idem oppidum & Καμουδόλανον & *Camulodunum* dici; eundem *Britanniæ* populum *Ptolemæo* Δοβύνους, [2] *Dioni* Βοδύνους eſſe. Sed quid verbis opus eſt? memini, quum in ſchola *Sandwicenſi*, ſive, ut eam vocare amabant, *Rutupina*, cum *Thomaſiis* fratribus inambularem, *Timotheum*, qui illam tunc temporis regebat, *Juvenalis* cum *Scholiaſte* codicem MS. protuliſſe, meque, in illum verſum, ubi *Rutupini* fundi mentio eſt, oculos conjicientem, ipſiſſimam de qua loquimur Syllabarum trajectionem deprehendiſſe, ita quippe legebam

—— [3] *Ruputinove edita fundo*
Oſtrea ——

---

1 *Grut.* XCIII. 5. 2 Hiſt. *Rom.* LX. 3 *Juv. Sat.* IV.

&

& in ſcholiis, "*Riputia* civitas eſt *Britanniæ*, "ubi grandia oſtrea naſcuntur; hinc *Ruputinus* "fundus dicitur & *Ruputinum* oppidum." T, quod in initio eſt, non penitus abjicio; ſed, in I mutans, ad finem præcedentis verbi rejicio; & ſi fas ſit *Britanno Germanum* ſcriptorem, ſive ſculptorem, in *Britannica* voce corrigere, ſic legerem:

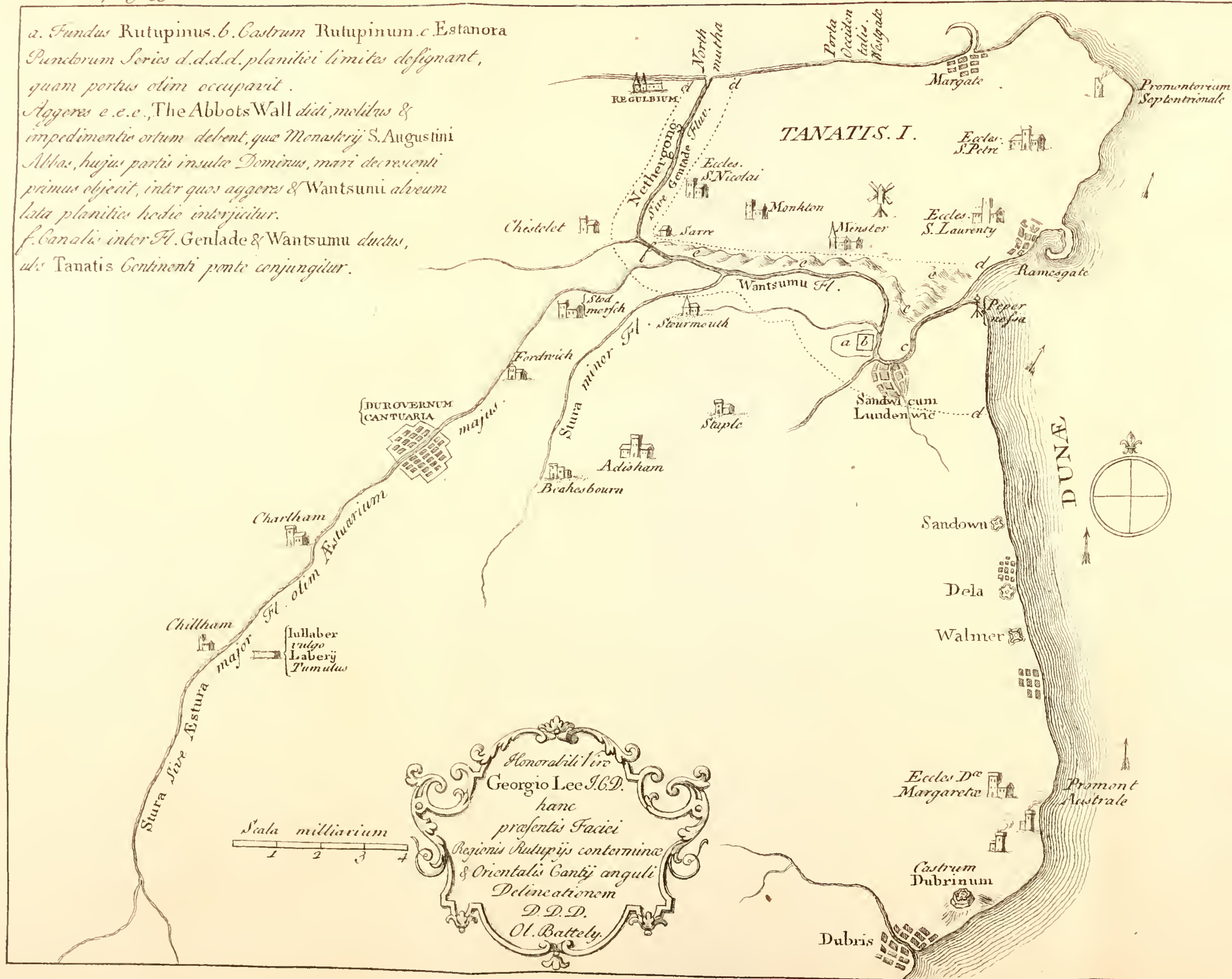
NYMPHIS ⌀
N̄ ⌀ BRITTONI
RIPVTIEN ⌀.

Sed hujuſmodi tricis nolo vos diutius impedire; ſi quid igitur amplius de *Rutupiis* ſcire vultis, nunc me percunctamini; eſt enim locus opportunus.

17. Tum *Mauritius*, video, inquit, vetuſtatis *Rutupiarum* famam valde periclitari, niſi iis ſuccurratur; quippe [1] dicunt, portum *Rutupinum Cæſaris* temporibus non multum floruiſſe, ſed ad *Dubrim* omnes è *Gallia* naves appulſas fuiſſe: id [2] *Cæſarem* ipſum docere, cujus hæc verba laudant: "Inſula natura triquetra; cujus "unum latus eſt contra *Galliam*; hujus lateris "alter angulus, qui eſt ad *Cantium*, quo fere "omnes è *Gallia* naves appelluntur, ad orien-

1 Autor notarum ad *Caroli* de *Fraxinis* portum *Iccium* p. 93. & p. XXIV. *Philippi Cluverii Germania* Antiqua II. 28. 2 De bello *Gallico* V. 13.

"tem

a. Fundus Rutupinus. b. Castrum Rutupinum. c. Estanora
Punctorum Series d. d. d. d. planitiei limites designant,
quam portus olim occupavit.
Aggeres e. e. e., The Abbots Wall dicti, molibus & impedimentis ortum debent, quæ Monasterij S. Augustini Abbas, hujus partis insulæ Dominus, mari decrescenti primus objecit, inter quos aggeres & Wantsumi alveum lata planities hodie interjicitur.
f. Canalis inter Fl. Genlade & Wantsumu ductus, ubi Tanatis Continenti ponte conjungitur.
North mutha
Porta Occidentalis Westgate
Margate
Promontorium Septentrionale
REGULBIUM
TANATIS. I.
Eccles. S. Petri
Nethergong
sive Genlade Fluv.
Eccles. S. Nicolai
Monkton
Minster
Eccles. S. Laurenty
Chestelet
Sarre
Ramesgate
Wantsumu Fl.
Stodmersch
Stourmouth
Pepernessa
Fordwich
Stura minor Fl.
Sandwicum Lundenwic
DUROVERNUM CANTUARIA
majus
Staple
Adisham
Beakesbourn
DUNÆ
Chartham
Sandown
Stura sive Æstura major Fl. olim Æstuarium
Dela
Chillham
Jullaber vulgo Labery Tumulus
Walmer
Eccles. Dæ Margaretæ
Promont Australe
Scala milliarium
1 2 3 4
Honorabili Viro Georgio Lee I.C.D. hanc præsentis Faciei Regionis Rutupijs conterminæ & Orientalis Cantij anguli Delineationem D.D.D. Ol. Battely.
Castrum Dubrinum
Dubris

"tem ſolem; inferior ad meridiem ſpectat." Ego vero, inquam, *Mauriti*, tam cæcus ſum, ut nihil hic videam quod *Dubri* magis quam *Rutupiis* conveniat. Quid enim ſi ego ita diſputarem; *Dubrim Cæſaris* temporibus non multum floruiſſe, ſed ad *Rutupias* omnes è *Gallia* naves appulſas fuiſſe, idque adducto eodem *Cæſaris* loco confirmarem? Tantundem argumentum meum, quantum eorum valeret, hoc eſt nihil. Fruſtra enim hæc verba in diſputationem trahuntur, priuſquam conſtet quid *Cantii* nomine *Cæſar* intellexerit: illud vero expendere, nec ab inſtituto noſtro alienum; neque difficile erit ſcriptoris luculentiſſimi ſenſum inveſtigare. Illi, contra quos diſputamus, ambiguitate vocis *Cantii* decepti, erraſſe videntur; quam quidem ambiguitatem non *Cæſaris* incuriæ in ſcribendo, ſed eorum indiligentiæ in legendo, attribuendam eſſe cenſeo. Quis enim non ſtatim videt imperatorem maximum de tota *Cantii*, qua patet, ora, quam omnem maritimam eſſe dicit, non autem de ſingulari aliquo iſtius litoris promontorio, loqui? Ita profecto judicat [1] *Ortelius*, "*Cæſarem* totum hunc

1 *Theſaur.* Geograph. in voce *Cantii.*

"tractum inſulæ, qui ſe verſus ortum exten-"dit, *Cantium* vocare." Ad illum vero tractum, quum *Galliæ* proximus ſit, *Gallos* mercatores naves ſuas appellere ſolere ait *Cæſar*; de *Dubri* prorſus nihil. Non equidem nego antiquos ſcriptores *Cantii* promontorii meminiſſe, quod [1] τὸ μὲν ἐλάχιστον ἀπὸ τῆς ἠπείρου διεστηκὸς ἀκρωτήριον· [2] Τὸ κατ᾽ ἀντικρὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου. ἑωθινώτατον σημεῖον τῆς Βρετανικῆς. [3] Τὸ Κάντιον ἄκρον, vocant. Illud promontorium quum [4] *Cluverius* [5] inter *Dubrim* & vicum D. *Margaretæ* collocaret, atque id cum *Cæſaris Cantio* idem eſſe ſupponeret, temere ad *Dubrim* omnes è *Gallia* naves appelli aſſerit. Cur enim non potius ad *Rutupias*, quas non ſolum in *Cæſaris Cantio* fuiſſe, ſed toti *Cantii* oræ maritimæ nomen impoſuiſſe conſtat? Tum præterea, ſi ſola *Dubris* tunc florebat, quare omne hoc litus ab initio *Rutupinum*, non autem *Dubrinum* appellabatur? quippe ſolent iſtiuſmodi denominationes à principali atque digniore loco originem ducere. Sed ad *Cæſaris* deſcriptionem revertor: Ille *Cantium* quo *Galli* confluebant, ad orientem ſolem, reliquam vero illius anguli partem, ad meridiem ſpectare dicit; in illo ſunt

---

1 *Diodor. Sic.* IV. 2 *Strabo* IV. 3 *Ptolemæi* Tabb. Geograph. 4 *Germ.* Antiq. II. 28. 5 The South-foreland

Rutu-

Rutupiæ orienti, in hac *Dubris*, meridiei fere obverſa. Vos judicate, cujus loci vetuſtati adductus *Cæſaris* locus magis faveat.

18 Tum *Mauritius*, plurimum, inquit, cum *Rutupiis* facit, cum *Dubri* nihil. Certe in hac quæſtione illud primum quærendum erat, quare *Cluverius Cantium* inter *Dubrim* & vicum D. *Margaretæ* collocet. Recte, inquam, *Mauritius:* namque illud ſine probatione, ſine autore facere, nihil aliud eſt quam conjectandi licentia abuti. Calculus ſane *Ptolemaicus* id minime ſinit, quippe qui *Cantio* atque *Rutupiis* eandem latitudinem aſſignat; quæque *Dubri*, longe infra ad meridiem poſitæ, nullo modo convenire poteſt. Princeps ille geographorum, ſi *Camdenus* rectè judicat, Κάντιον ἄκρον extremum hujus anguli verticem ſtatuit, id eſt, [1] promontorium *Tanatis* eſſe vult, quod ſeptentrionale vocamus. Tunc *Mauritius*, inſpectis tabulis, video inquit hic *Ptolemæi* calculum turbari; quomodo enim fieri poteſt, ut iſti promontorio, ubi ille *Cantium* eſſe putat, atque *Rutupiis*, eadem latitudo conveniat, quum hæ non paulo magis quam illud ad auſtrum ſubſidant? qui

---

1 The North-foreland.

Cantium xv. ſcrupulis *Rutupiis* orientalius eſſe poteſt, quum poſt *Rutupias* nihil ſit verſus orientem præter ipſum mare? Ego vero duplici huic nodo unum cuneum ſufficere, ſi eo uti liceret, reſpondebam. Dixeram enim, in initio hujus ſermonis, non improbabile eſſe *Rutupias* geminas fuiſſe, earumque alteram, inclinante in *Britannia* imperio *Romano*, *Regulbium* appellatam fuiſſe. Si vero *Ptolemæum* de *Rutupiis* his *Regulbinis* intelligamus, nec video quare id non faciamus, integer erit rectuſque illius calculus, cum quoad longitudinem tum quoad latitudinem iſtorum locorum.

19. Huic argumento de *Cantii* ſitu favere videtur *Strabo*, qui id *Rheni* oſtiis proximum fuiſſe docet; imo tam prope abfuiſſe, ut ab iis conſpici poſſet: de *Britanniæ* enim *Celticæ*que ſitu loquens, ait orientales earum partes, [1] τάγε ἑῷα ἐγγὺς ἀλλήλων. ἐστὶ μέχρις ἐπόψεως, τό, τε Κάντιον, καὶ αἱ τοῦ Ῥήνου ἐκβολαί. Hic ab *Whartono* interpellatus ſum; qui *Strabonem* falſi inſimulans, eum idcirco jure merito à [2] *Somnero* vapulare aiebat. Vapulat, inquam, ſed immerito; ita enim [3] alio loco mentem ſuam explicat; ſcilicet, *Itium* navale

1 Geogr. lib. I. IV. 2 In portu *Iccio*. 3 Lib. IV. p. 138.

propter

propter trajiciendi uſum ad *Rheni* oſtia pertinere, ac proinde eorum nomine contineri: quum igitur dicit *Rheni* oſtia è *Cantio* conſpici poſſe, id de *Itio* intelligendum eſſe: ſed ipſum, *Xylandro* interprete, loquentem audite: "Quatuor ſunt uſitati è continente in inſulam trajectus, nimirum ab oſtiis fluminum *Rheni, Sequanæ, Ligeris* & *Garumnæ.* Qui à *Rheni* partibus trajiciunt, ii non ex ipſo ſolvunt oſtio, ſed à *Morinis, Menapiorum* conterminis, apud quos eſt etiam *Itium,* quo navali uſus eſt *Cæſar*" &c. Hæc ſi perpendantur, non dubito quin doctorum urna *Strabonem* abſolutura ſit. Atque hæc de *Rutupiarum Cantii*que ſitu dicta ſunto; quæ, etiamſi nec veriſimilitudinis ſpecie, nec novitatis gratia, abundare videantur, alios tamen ad ulteriorem hujuſce rei inveſtigationem fortaſſe inſtigabunt. Vos porro orationem meam in illam, quam vultis, partem dirigitote.

20 Anſam datam arripiens *Whartonus,* quandoquidem inquit

[1] *Eſt in conſpectu* Tanatis, *notiſſima fama*
Inſula, ——

---

1 *Virg. Æneid.* II.

noli

noli illam insalutatam præterire. Si ita, inquam, mi *Whartone,* facerem, illud tibi, insulæ istius incolæ, non autem mihi, vitio vertendum esset. Etenim perquam iniquum est illud à me postulare, quod tu ipse præstare debebas: sed, quoniam ita jubes, morem tibi geram; eaque, quæ ad *Tanatis* famam illustrandam vel relatu accepi, vel in veterum scriptis inveni, narrabo. Illud igitur imprimis *Tanatenses* tuos jactare audio, *Claudium* Imp. ad illam insulam, in loco quem [1] *portam occidentalem* vocant, appulisse. Ego, etiamsi vulgi famam, quæ cum temporis diuturnitate veritatis speciem conjunctam habet, non temere repudiandam esse sentiam; ita tamen neque facile admittendam, ubi nulla autoritate subnixa, magna atque contraria probabilitate oppugnari potest: quo quidem incommodo sermonem hunc laborare valde metuo. Etenim nemo ex antiquis scriptoribus id unquam tradidit; neque probabile est *Claudium* Imp alio loco ad exscendendum in hanc insulam usum, quam quo ante usus erat *Cæsar.* [2] *Bucherius* certe de loco, unde in *Britanniam* profecturus solvebat, ita

1 West-gate. 2 *Belgium Romanum* p. 147.

dispu-

diſputat; "cur *Claudius*, aut *Caligula*, in *Bri-*
"*tanniam* primi poſt *Cæſarem* cum exercitu
"tranſmiſſuri, alium portum à *Cæſariano*, nullo
"adhuc experimento cognitum, prætuliſſent?
"cur ſupra *Julium* ſapere voluiſſent?" Quæ quidem argumentatio tam de loco ad quem *Claudius* appellebat, quam de eo unde ſolvebat, plurimum valet: præſertim quum liber atque apertus eſſet in inſulam aditus, neque haberent *Britanni* aut in mari claſſem, aut in terra exercitum, quo hoſtem impedirent; tunc enim [1] fugati ab *A. Plautio* trans fluvium *Tameſim* coercebantur. Illud etiam *Tanati* perhonorificum putant, in ea olim fuiſſe *Rutupias*, *Cantiorum* urbem celeberrimam: ita [2] *Joannem Lelandum* dicere, teſte [3] *Lambardo*: ego vero id è *Lelando* elici poſſe minime puto; ſed vix tanti eſt illius verba accuratius perpendere. Ego quidem *Rutupias*, nec in inſula *Tanati*, neque in *Britanniæ* continente fuiſſe cenſeo; ſed in inſula propria, quam *Wantſumus* propter oſtium ſuum orientale faciebat; quippe paluſtris atque humilis planities, qua *Rutupinus* ager undique clauditur, demonſtrat cuilibet loci ſi-

1 *Dion. Caſſ.* Hiſt. *Rom.* LX. 2 Collectaneorum MSS. in Biblioth. Bodl. Vol. 3. p. 138. 3 In *Cantii* peramb. pag. 91.

tum

tum contemplanti, eum olim aquis circumfusum fuiſſe.

21. Tumque *Whartonum* reſpiciens, illud, inquam, miror, rem, quam & ad commodum tuum maxime attinere, & in *Tanatis* laude ponendam eſſe, omnes vident, à te nondum illi vendicari atque nobis oſtentari, frugum ſcilicet copiam atque ubertatem. Etenim quum legimus *Britanniam*, & ipſam frumento abundaſſe, [1] aliiſque inſuper gentibus annonam ſuppeditaſſe, illud præcipue de *Tanati* intelligendum eſſe multa ſuadent, imprimis portûs *Rutupini*, cujus undis alluitur, commoditas, quemque claſſibus frumentariis excipiendis parem fuiſſe ſupra indicatum eſt; dein ipſius *Cantii* vicinia [2] proxima ad oſtia *Rheni*, per quæ è *Britannia* in continentem annona inferri [3] ſolet: inſulæ denique ipſius, arvorumque vicinorum fertilitas, quæ ab antiquitate celebrata, ad noſtra uſque tempora perdurat. Etenim annon hodie talis eſt, qualem eam olim depinxit [4] *Solinus*, frumentariis campis felix, & gleba uberi? Quid igitur ſi dicerem [5] *Artemidorum* geo-

1 *Ammian. Marcell.* XVIII. 2. 2 *Strabo* Geogr. I. IV. libris. 3 *Eunapii* legation. p. 211. *Zoſimus* lib. III. *Juliani* Epiſtola ad S. P. Q. *Athen.* 4 Polyhiſtor. cap. XXIV. 5 Apud *Strabonem* lib. IV. p. 137.

graphum

graphum *Tanatim* veſtram reſpexiſſe, quum narraret "fuiſſe inſulam *Britanniæ* propinquam, "in qua Deabus frugiferis, *Cereri* atque *Pro-*"*ſerpinæ*, ſacrificaretur eodem ritu quo in "*Samothrace*?" Illud, inquam, ſi dicerem, quo me teſte, quibus argumentis convinceretis?

22. Nos, ait *Whartonus*, conjecturæ probabili minime refragabimur; tu modo, ſi quid aliud de hac re in mentem venit, illud nobis imperti. Mihi, inquam, prorſus nihil, niſi illud attinet dicere, ubique fere per totam inſulam nummos *Romanos* erui, quorum non uno te theſaurum meum locupletâſſe memor atque gratus agnoſco. Ille vero, officioſe nimis id commemoras: quumque pergeret me rogare de [1] eorum opinione, qui *Toliapim Ptolemæi* atque *Tanatim* eandem inſulam eſſe volunt: reſpondi eam parum mihi probari; quoniam cum *Ptolemæi* calculo minime convenit; is enim integrum longitudinis gradum cum quadrante inter *Rutupias* atque *Toliapim* ponit, quæ cum *Tanati* continentes ſunt: per me igitur licere *Shepiæ Toliapis* nomine frui; quod, quoniam in oſtiis *Medwægi* atque *Tamiſis* opportune ſi-

1 *Lelandus* in excerpto è *Ptolemæi* MS. *Toliapis* inſulæ, ſive *Tено*, vulgo *Tenet*. in Bibliothecâ *Cottonianâ*, *Julius*. C. 6.

F ta,

ta, atque exigendis vectigalibus, quæ forte in iis fluviis pendi ſolebant, commodiſſima ſit, optime meretur; eſt quippe vectigal *Britannicè Tolli* ſive *Tollſa.*

23. Hic *Whartonus*, at unde *Tanati* nomen? Ego, inquam, propter nocturnos ignes prætervavigantium gratia in illius inſulæ clivis accenſos, quod etiam hodie ſit, *Tanatim* dictam puto, quum ignis *Britannicè tân* vocetur. Nihil tamen in ea re ſtatuo, donec de vera iſtius vocabuli lectione conſtiterit, tot enim eſſe illius inſulæ nomina, quot fere ſunt *Solıniana* exemplaria, obſervavit [1] *Joannes Camers.* Ego *Tanatim* ubique voco, quoniam ita vocandam cenſet [2] *Salmaſius.* In ea, inquit *Mauritius*, lectionum varietate, quoties *Athanatim* ſive *Athanaton* video, toties fateor mihi in memoriam redire Σποράδας illas circum *Britanniam*, quarum quædam Δαιμόνων καὶ Ηρώων νῆσοι appellabantur, propter divinos, ut credebatur, incolas: ita enim narrantem *Demetrium Tarſenſem* Grammaticum, qui earum unam adierat, inducit [3] *Plutarchus*: Ob iſtiuſmodi fortaſſe fabulas, inſulam, de qua ſermo eſt, Αθανάτων νῆσον di-

1 In *Solinum.* 2 Exercit. *Plin.* in *Solinum* p. 247. 3 Περὶ τῶν ἐκλελοιπότων χρηστηρίων.

ci potuiſſe credibile eſt. Ego vero, inquam, *Whartoni* noſtri cauſa, qui inſulam illam incolit, id revera ita eſſe optarem: ſed non ſunt, non ſunt, *Mauriti*, in hoc noſtro orbe immortalium inſulæ; illæ enim poſitæ ſunt

Longe ultra liquidum tranantes æthera
ſtellas,

ſola fide duce, virtute comite, adeundæ; ad quas vos iter rectum ingreſſi, mihi præitis. Accipimus, inquit *Whartonus*, omen; nos præibimus, tu, quando *Deo O. M.* viſum erit, ſequêre. Inopinato hoc ſermone perculſus, quum aliquandiu hærerem, meque de præclaro eorum exemplo, non de fatorum ordine, locutum eſſe dicerem: mittite iſta, inquit *Mauritius*, quid enim aliud eſt omina ex obſervatione dictorum capere, quam aniliter atque ſuperſtitioſe deſipere? multo ſane tolerabiliores ſunt iſtæ fabulæ, quarum occaſione in hos ſermones incidimus; ad eas igitur ſinite me redire.

24. Mira eſt illa narratio quam è [1] *Tzetze* dedit nobis [2] *Camdenus* de animabus vita functorum, jamque immortalitate donatorum, è *Galliæ* continente in inſulam noſtram trajicien-

1 Comment. in *Lycophron.* p. 179. 2 *Britan.* p. 2.

F 2 dis

dis. Quid tu, mi *Joannes*, ſentis? iſtius, inquam, narrationis autor [1] *Procopius* erat, non *Tzetzes*; is autem, ſi quod ſentio dicam, eam à *Monachis* accepit, qui confictis iſtiuſmodi fabellis, vectigalium remiſſionem ſibi ſuiſque impetrare ſolebant; dicuntur enim in *Francorum* quidem ditione fuiſſe, non tamen iis vectigales, propter prædictam operam, quam defunctorum animabus in *Britanniam* tranſportandis dabant. Huic narrationi alia [2] *Antonii Mureti*, non minus lepida, ſubjungi poteſt: ſcilicet à quodam hiſtoriæ ſcriptore proditum eſſe, *C. Julium Cæſarem* in *Britanniam* aliquando una triremi cum centum hominibus delatum; quumque incredibili loci amœnitate captus, ſedes ibi capere vellet, ab illis ἀειδέστων incolis invitum & reluctantem ejectum eſſe. Illud *Cæſari* ſi unquam accidit, tunc accidiſſe reor, quando in *Britanniam* tranſvecturus, ante, per ſe, portus & navigationem & acceſſum ad inſulam, teſte [3] *Suetonio*, explorabat.

25. *Whartonus*, quum amplius ſe continere non poſſet, apage, inquit, cum iſtis nugis. Quid enim, annon vos viri graves ſatis delirare vi-

---

1 *Γετθικῶν* IV. 20. 2 Var. Lect. v. 1. 3 In *Julio Cæſare* cap. 58.

demini

demini, dum in quiſquiliis antiquariis occupamini, niſi in fabulas quoque, quæ ſunt ipſius antiquitatis ſordes atque fæces, dilabimini? ad ea igitur, unde aberrare cœpit, oratio noſtra revocetur, *Rutupias* redeamus, quæque de illius urbis nomine, ſi qua habeas, audiamus, exploremus. Volens lubenſque, inquam, illud faciam. [1] *Camdenus* id nomen à *Britannicis* vocabulis *Rhyd-tuſith*, ſive vadis ſabuloſis, derivari judicat; à qua ſententia quamvis propter viri doctiſſimi autoritatem non temere diſcedendum eſſe putem, liceat tamen, ea ſalva, alia quædam in medium proferre, quæ etiamſi veritatis certitudinem non habeant, tamen nec novitatis gratia, nec probabilitatis ſpecie fortaſſe carebunt. Sunt [2] *Rutubæ* in *Italiâ* fluvii. Eſt [3] *Rutubis Mauritaniæ Tingitanæ* portus. Eſt [4] *Rutupe Siciliæ* urbs. Sed loca tam longe ſita ad rem præſentem minime traho: quando autem *Rutupias* noſtras tam ab [5] *Oroſio* quam à [6] *Beda*, *Rutubi portum* conſtanter appellari videam, pariterque legam fuiſſe in *Gallia*, *Julii Cæſaris* tempore, *Rutubi portum*, quidni, ipſo *Cæ-*

1 *Britannia*, in *Cantio*. 2 *Plin.* Hiſt. Nat. III. 5. *Lucan* II. *Vibius ſequeſter.* 3 *Plin.* Hiſt. Nat. V. 15. 4 *Æl. Anton. Nebriſſenſis.* 5 Lib. 1. cap. 2. 6 Hiſt. Eccleſ. *Anglic.* I. I.

ſare

ſare autore, concludam portum noſtrum à *Gallico* nomen accepiſſe? Annon enim is diſerte notat " [1] eos qui è *Belgio*, i. e. *Gallia Belgica*, " in *Britanniam* tranſierant, omnes fere iiſdem " nominibus civitatum appellatos fuiſſe, quibus " orti ex civitatibus eo pervenerunt." Hinc apud nos ſunt *Attrebatii*, *Belgæ*, *Cenimagni*, *Pariſii*, aliæque *Gallicis* & *Belgicis* cognomines civitates. [2] Hinc *Cantios* noſtros à *Cantia Galliæ Belgicæ* fluvio; *Icenos* meos à promontorio *Iceio*, imo & *Britannos* ipſos à *Britannis Belgis* accerſeri video. Neque de civitatibus tantum, ſed etiam de urbibus, illud *Cæſaris* intelligendum eſſe, docent *Condate*, *Cæſaromagus*, *Mediolanum*, *Noviomagus*, quæ ſive urbium, ſive oppidorum apud nos nomina, à *Gallis Belgiſque* derivata ſunt. De *Rutubi* autem *Galliæ* portu audite [3] *Orderici Vitalis* narrationem è priſcis, uti ipſe ait, *Quiritum* Hiſtoriis petitam. " *Rutubus*, potens ſævuſque tyrannus, inexpu-" gnabile, ut putabatur, municipium ſuper mon-" tem juxta *Sequanam* ſervabat, per quod cir-" cumjacentem provinciam, naveſque per pro-" ximum flumen meantes, coercebat. Quod

1 De bello *Gallico* v. 12. 2 *Ægidii Bucherii Belgium Rom.* 1. 5. 3 Hiſt. Eccleſ. lib. x. p. 864 inter rerum *Normannicarum* ſcriptores.

au-

"audiens *Cæſar*, illuc cum exercitu feſtinavit, "& caſtellum, quod *Rutubi portus* appellaba-"tur, expugnavit: cujus oppidi ſpecimen & "ruinas ſolers indigena perſpicue cognoſcit." Hæc quidem *Ordericus*; ſed quoniam idoneos teſtes narrationis ſuæ non producit, nolo ab illius autoritate, id eſt, ab incerto loco argumentum petere.

26. Illud inquit *Mauritius* & recte & ingenue facis: nequeo enim non ſuſpicari, vel *Rutubum* ſævum potentemque tyrannum è *Monachi Uticenſis* cerebello natum; vel *Oroſii* atque *Bedæ portum Rutubi* à *Britannico* litore, neſcio qua vi avulſum, neſcio quo errore, ad *Sequanam* tranſlatum eſſe. Ad rem noſtram propius, imo proxime pertinere videtur vox *Rutuba*, quæ in *Varronianis* verſibus occurrit.

[1] *Ergo tum* Romæ *parce pureque pudenteis*
Vixère in patriâ, nunc ſumus in Rutuba.

In veteri *Gloſſario*: *rutubatur*, ὀρίνεται. quid autem illud ſit, indicat *Favorinus*, citato [2] *Homeri* verſu,

Ὡς δ᾽ ἄνεμοι δύο πόντον ὀρίνετον ἰχθυόεντα.

Nonius Marcellus ait, *rutubam* eſſe perturba-

1 *Laurenbergii* Antiquar. in *Rutuba*. 2 *Iliad* I v. 4.

tionem

tionem illam, quæ in mari à contrariis ventis excitari ſolet. [1] Hæc autem mari *Rutupinum* litus atque *Bononiam* interfluenti, quod horrendis æſtibus attolli novimus, imprimis conveniunt. Repente hic *Whartonus*, quaſi [2] *ſortem Virgilianam*, illud *Neptuni* ingeſſit,

—— [3] *Sed motos præſtat componere fluctus*

innuens ſermonem hunc de *rutubâ* non multum placere. Accipio, inquam, quam eduxiſti ſortem, neque de vocabulo *Latino* amplius contendam. Non tamen argumentum hoc ante dimittam, quam illud obſervaverim, inſulam *Tanatim*, quæ portum *Rutupinum* facit, à *Britannis* [4] *Inis Ruhin* ſive *Ruithinam* appellatam fuiſſe: eſt autem *rhuo*, in eorum lingua *rugire*, ſive *fremere*, quod de phocarum in eo litore fremitu intellexit [5] *Camdenus*: ego ad aliud potius referendum cenſeo, ſcilicet

[6] *Æquoris nigri fremitum, & trementes*
Verbere ripas.

ſi verbum *rhuo* cum *tywyn*, quod *litus* denotat, componamus, habemus nominis derivatio-

1 *Ammian. Marcell.* XXVII. 8. 2 *L. Greg. Gyraldus* de poetis *Latinis* Dial IV. 3 *Æn.* I. v. 139. 4 *Nennii* Hiſt. *Britann.* XXVIII. ubi in *Galêi* notis habes hujus vocis lectiones variantes. 5 *Britan.* in *Cantio* edit. 1600. in quarto. 6 *Horat.* Carm. III. 27.

nem

nem [1] *Lucani* deſcriptioni apprime congruentem

—— *Rutupinaque litora fervent.*

Hæc ego vobis, imprimis autem *Mauritio*, quoniam *Britannus* eſt, judicanda permitto; & ne quid omittam, quod *Rutupini* nominis originem inveſtigare volentibus uſui eſſe poſſit, [2] *Anonymi* atque inediti autoris ſententiam de hac re in medium proferam: ſcilicet, "litus *Rutupinum*, aut à rupe, aut à *Rutinis Galliæ* populis, nunc *Bononienſibus* dictis, ita appellatum:" quam cognationem inter *Rutinos Gallos* & *Rutupinos* noſtros confirmare videtur [3] *Jac. Malbrancquius* de *Ruthenis* ita ſcribens; "quicquid litoris eſt *Caliſium* inter & *Dunkerkam*, noſtri etiam hodie navarchi *Ruthen* nuncupant. Adde *Cantii* oram maritimam *Rutupias* nominatam, & accolas *Rutupos*, quod *Ruthen* putridum litus aiunt ſonare."

27. Hic *Mauritius*, quanquam, inquit, ea quæ proponis, prima facie propter novitatem vel levia vel incerta eſſe videantur, non tamen ulteriore inquiſitione indigna eſſe exiſtimo. Tu autem, quoniam ea, quæ de *Rutupiis* dicenda

---

1 Lib. VI. 2 Comment. de *Dorenſis* Caſtelli initiis MS. in Bibliotheca *Cottoniana*, *Veſpaſ.* A. 5. 3 De *Morinis* lib. II. cap. I. pag. 86.

erant, penitus exhausisse videris, *Regulbium* nos deducas, idque eadem diligentia, qua in *Rutupiis* describendis usus es, nobis describas. Tunc ego, diligentia, inquam, non deerit; sed metuo, ne dies me deficiat. Pone illum metum, ait *Whartonus*, multæ enim horæ adhuc supersunt. Ita est, inquam; ego vero de illa luce, de illo die loquor, qui locorum antiquitates investigantibus, è veterum scriptis affulgere solet. Etenim, quod ante notaveram, quoad nominis celebritatem, prorsus diversa est *Rutupiarum* atque *Regulbii* conditio; quippe illas nulli fere *Romanorum* scriptorum, qui res nostras attigerunt, intactas præterierunt: illæ à *Lucano*, *Juvenale*, *Ausonio* decantatæ, à *Tacito*, *Ammiano*, *Orosio*, memoratæ; in *Ptolemæi* quoque *Geographia*, in *Antonini Itinerario*, in *Anonymi Ravennatis* indice, in *Tabulis Peutingerianis*, in *Notitia provinciarum*, locum habent; quum è contra, *Regulbii* in sola *Notitia provinciarum* mentio fiat; quæ non ante *Theodosii* junioris tempora descripta esse videtur: quis autem credat locum illum, tam magnitudine quam vetustate *Rutupiarum* æmulum, iis situ perquam vicinum, eidem usui destinatum, castro atque urbe simillimum, absque

que nomine, abſque fama, uſque ad *Theodoſii* tempora jacuiſſe. Suſpicionem meam de *Rutupiis* geminis certe auget tam altum de *Regulbio* ſilentium, cujus rei nulla probabilis ratio reddi poteſt, niſi quod caſtrum illud *Rutupiarum* olim nomine inclaruerit.

28. Quum hæc à me dicta neuter colloquentium improbare videretur, pergebam id narrare, quod de *Regulbio* haberet *Notitia provinciarum*: quæ quidem nihil aliud nos docet, niſi quod [1] "*Tribunus* cohortis primæ *Vetaſiorum* ibi in ſtationibus fuit." *Guidus Pancirollus*, qui eam commentario illuſtravit, pro *Vetaſiorum* conjicit legendum eſſe vel *Vetaraſiorum*, à *Vetaraſia Galliæ Belgicæ* urbe, vel *Vetuſiorum*, qui *Plinio* ſunt *Alpini Italiæ* populi. Quid autem in re clariſſima conjecturis opus erat? Sunt *Betaſii Galliæ Belgicæ* civitas, quorum meminêre [2] *Oroſius*, [3] *Plinius*, [4] *Tacitus*, &, ſi [5] *Beato Rhenano* fides, ipſe [6] *Cicero*. Eos litus *Rutupiis* proximum occupaſſe nos docet [7] *Oroſius* his verbis, "*Rhutupi* portus, haud "procul à *Morinis*, in auſtro poſitos *Menapios*,

1 Notit. Imperii Fol. 161. Venet. 1597. 2 Lib. 1 cap. 2. 3 Hiſt. Nat. IV. 17. 4 Hiſt. lib. 4. 5 Rerum *German.* lib. 2. 6 Ep. ad *Atticum* XIV. 10. 7 Lib. 1. cap. 2. edit. *Pariſ.* 1506.

"*Batasiosque* prospectat." Eosdem cum *Cæsaris Atuaticis* fuisse probat [1] *Cluverius*. Sed de *Vetasiis* satis.

29. *Regulbium* juxta ostium Aquilonare fluminis *Genlade* situm fuisse testatur [2] *Beda*; illud autem cum *Wantsumu* idem erat, nisi malitis eam hujus fluvii partem quæ versus *Regulbium* tendebat, *Genlade*; alteram vero *Rutupias* versus, *Wantsumu* vocatam fuisse. In codice MS. *Bedæ*, quem lubenter captata hac occasione cito, quoniam in Bibliotheca Ecclesiæ D. *Jacobi* apud villam *Faustini* in *Icenis* conservatur, in qua Ecclesia ego, te, æterne Deus, miserante, sacro fonte ablutus eram, in eo inquam codice fluvius hic *Ealande* dicitur, quasi flumen insulare, sive quod insulam facit: quo nomine à *Romanis* vocabatur nescio, nisi id *Sarra* fuerit, quam *Anonymus Ravennas* inter *Britanniæ* fluvios recenset: neque temeraria prorsus habenda est hæc conjectura, quum antiquissimus in insulam trajectus etiam hodie *Sarra* nominatur. Sed *Regulbium* redeo, quod in litore ad mare declivi positum totum fere à mari absorbetur: clivum quippe, cui impone-

---

1 *Germ.* Antiq. II. 21. 2 Hist Eccles. 5. 9.

batur

batur, quum eo arenarum genere conſtet, quod [1] *Vitruvius* terroſum appellat, æſtus marini, quos Luna plena, præcipue flantibus ſeptentrionibus ventis, maximos ibi facit, facile exedunt, ſubrutumque crebris ruinis in ſubjectas undas dejiciunt: dejectum vis fluctuum reſolvit, & abluta parte terroſa, lateres, vaſa, nummi, & alia id genus gravia atque ſolida, recedente aqua comparent, & ab incolis colliguntur. Hujuſmodi eluvionibus jugera multa ſoli abſorpta ſunt, & adhuc indies abſorbentur: quod damno ſuo experitur honoratiſſimus vir *Jacobus Oxendenus* Miles & Baronettus, quem non tantum ob eam cauſam nomino, quod & tui, mi *Whartone*, amantiſſimus, & mihi ſuaviſſima amicitia conjunctus ſit; ſed quoniam grati animi eſt agnoſcere, in illius fundi ruinis magnam partem nummorum, quos cernitis, *Romanorum* repertam fuiſſe, & ad eum quaſi jure dominii pertinere.

30. Officio hoc perſoluto, in viam redirem, jubebat *Whartonus*; eaque narrarem, quæ frequenti inſpectione illic obſervâram. Ad id, inquam, me accingo; atque ita accipite: Æ-

1 De Architect. II. 4.

dificiorum

dificiorum *Romanorum* nihil nunc ſupereſſe præter caſtri veſtigia, quorum pars quaſi cuniculis actis à mari deturbata eſt; quod reſtat, talem tantamque habere cum caſtro *Rutupino* ſimilitudinem, ut ſive ſitum, ſive figuram, ſive fabricæ rationem ſpectetis, eoſdem conditores utrumque habuiſſe non dubitâritis. Eſt quoque in litore ædicula, quam, quoniam tota fere lateritia eſt, idque ex eo laterum genere quos *Romanos* vocamus, miramque præ ſe ferat antiquitatis ſpeciem, incolæ quaſi à *Romanis* conditam oſtentant. Verum non omnia ædificia in quibus iſtiuſmodi lateres apparent, pro *Romanis* habenda ſunt. Quis enim eccleſiam D. *Martini* paulo extra urbis noſtræ pomœria? quis ſacellum S. *Pancratii* in monaſterio D. *Auguſtini*? quis turrem eccleſiæ, quæ eſt in caſtro *Dubrenſi*? quis denique urbis noſtræ mœnia, quanquam lateres *Romanos*,

Omnibus in muris, & in omni turre rubentes,

oſtendant, à *Romanis* extructa eſſe credat? Annon enim in iiſdem ædificiis, poſterioris longe ſeculi indicia videmus, quæ eorum novitatem produnt, atque è ruinis ædium *Romanarum* conſarcinata & reconcinnata, non autem

ab

ab ipſis *Romanis* conſtructa fuiſſe teſtatur? Hic, quum me de laterum noſtrorum menſura interrogaret *Whartonus*, reſpondi illam variam atque incertam eſſe; plerumque tamen ad δίδωρον [1] *Plinianum*, quod longum erat ſeſquipede, latum pede, quam ad [2] *Vitruvianum*, quod longum pede, latum ſemipede erat, propius accedere: longitudinis enim in iis varietatem fere inter uncias XVIII. & XV. conſiſtere; latitudinem vero ubique tertia parte longitudine minorem. His conſentanea nos docent [3] *Barbarus* & [4] *Philander*, ſcilicet antiquos majoribus vel minoribus lateribus uſos, prout commodum videbatur: iis igitur aut otioſis ſatis, aut curioſis nimis eſſe licet, qui multum operæ atque diligentiæ in lateribus accurate dimetiendis inutiliter inſumunt. Pergo igitur: quum ante XV. annos clivi pars æſtuum impetu ſuffoſſa caderet, memini ingentis molis ſubſtructiones lateritias ſe in conſpectum dediſſe, in quibus erant cellulæ, fornicato opere excavatæ; eas dum manu perſcrutarer, fragmenta pavimenti teſſellati aliaque operæ *Romanæ* indicia vidi;

---

1 Hiſt. Nat. XXXV. 14. 2 Architect. II. 3. 3 Comment. ad *Vitruvii* II. 3. 4 In eundem *Vitruvii*. locum.

&

& vidi tantum, ſtatim enim poſt, neſcio an à fluctibus ſolutæ, an ab arenis hauſtæ,

—— *etiam hæ periere ruinæ.*

31. Solebas, inquit *Mauritius*, quoties in hos ſermones incidebamus, ciſternarum *Regulbinarum* mentionem facere; noli obſecro eas jam illibatas præterire. Ad illas, inquam, feſtinabam. Has, ut cætera in eo litore monumenta, in lucem profert impetus maris clivum demolientis. Hæc in iis, quas vidi, obſervavi; non eandem fuiſſe omnium capacitatem, eandem tamen figuram, ſcilicet quadratam; laterum ſingulorum longitudinem pedum x. vel xii. profunditatem æqualem lateri; quoad conſtructionis modum, fieri palis altius in terram impactis, quibus affixi aſſeres quernei, uncias duas craſſi, latera undique claudunt; fundum argilla tenaciſſima injecta & probe calcata firmari, ne aqua à ſtillicidiis influens à bibulis arenis hauriretur; eſſe denique iis vaſis non abſimiles, quibus in terram depreſſis alutarii noſtri utuntur. Hujuſmodi forte ciſternas in urbe noſtra repertas [1] *Somnerus*, quum quid eſſent ignoraret, propter ſimilitudinem, aluta-

1 De oſſibus *Charthamæ* repertis p. 5.

riorum

riorum vaſa appellat: idem quoque ſuſpicor factum eſſe de ciſternis [1] *Spaldingæ*, in agro *Lincolnienſi*, nuper inventis: quicquid autem de iis fiat, ciſternas noſtras *Regulbinas* aquis pluviis recipiendis conſervandiſque excogitatas fuiſſe, præter ſtructuræ rationem, uſus earum maxime neceſſarius ſatis indicat; nulli quippe in iſto agro fontes niſi ſubſalſi ſcaturiunt: qui ſi dulciſſimi eſſent, haud tamen à *Romanis* aquis pluviis anteponerentur; quas ob ſalubritatem præ cæteris [2] veteres laudabant: & quanquam [3] *Plinius* aliter & ſentire & diſputare videatur, agnoſcit tamen ciſternarum aquas ab aliquibus maxime probari.

32. Ego, inquit *Whartonus*, de aquarum pluviarum uſu atque præſtantia litem non moveo; mihi tamen haud perſuadebis palos aſſereſque ligneos annos ſupra MCCCC. poſſe durare. Illud, inquam, mihi quoque incredibile videbatur, donec ab [4] architectorum magiſtro edoctus eſſem, "quercum quum in operibus obruitur, infinitam "habere æternitatem," alnum item "in palu-"ſtribus locis, infra fundamenta ædificiorum pa-

1 Acta Philoſoph. N. 279. p. 1158. 2 *Vitruvius* VIII. 2. *Columella* de re ruſtica I. 5. *Palladius* de re ruſtica I. 17. 3 Hiſt. Nat. XXXI. 3. 4 *Vitruv.* II. 9.

"lationibus crebre fixam, permanere immorta-
"lem, ad æternitatem:" quod non temere dictum esse demonstrant arbores multis in locis effossæ; quas à diluvio prostratas non solum vulgus, sed docti etiam viri autumant. Quum palos asseresque *Regulbinos* manu explorarem, quosdam firmissimos, imo in lapideam ferme naturam obduratos, deprehendebam; alios molles atque putridos, ita ut digito facile perforari possent: quod, quum ex eodem ligni genere non essent, propter materiæ dissimilitudinem accidisse reor. Harum cisternarum tanta multitudo nostra fere memoria comparuit, ut inde populi, qui locum incolebat, frequentia maxima fuisse probetur. Tum *Mauritius*, illud, ait, quod rei caput est, nondum attigisse videris; non enim liquet cisternas has à *Romanis* originem habuisse. Ego vero; quid aliud indicant, testantur, clamitant, Imperatorum *Romanorum* nummi, vasorum fragmenta figulorum nomine inscripta, strigilisque pulcherrima; quæ, in iis reperta, vobis mox ostendam?

33. Quum hic sermoni de *Regulbio* finem imponere vellem, id, inquit *Whartonus*, adhuc restat, ut illius nominis originem nobis aperias,

in

in qua inveſtiganda video viros doctrina inſignes turpiter hallucinari; quid enim pueriliter magis dici poteſt, quam quod dicit [1] *Joannes Twinus*, *Regulbium* quaſi *Reculſum* à *recello* derivandum? quam longe à vero aberrat [2] *Harriſonus*, vir diligentiſſimus, qui *Racwlfe*, ita enim fere in antiquis ſcriptis, idque recte, legitur hujuſce loci nomen, à *Raculpho*, neſcio quo Monaſterii fundatore, nomen traxiſſe vult? annon enim certum eſt Monaſterium id non à *Raculpho*, ſed à [3] *Baſſo* quodam conditum, fundumque, in quo ædificabatur, jam ante *Racwlſe* vocatum fuiſſe? [4] *Lambardus* noſter ſubodoraſſe nominis hujus originem videtur, dum eam à voce *Britannica racor*, quæ *antrorſum* ſignificat, accerſere conatur. Ego ex eodem fonte, ſed alia via, derivandum cenſeo. In ea lingua *rhag* idem valet quod *Latinum præ* vel *ante*; *gwylfa*, *ſpeculatum* ſive *excubias* denotat; hæc vocabula ſi conjunxeritis, habetis *rhagwylfa* ſive *ſpeculam anteriorem*; ſin pro *gwylfa*, *rhag* cum *goleu* componatis, erit *Rhaggoleu*, *lumen* ſive *luminare anterius*; quorum utrumque, præter ſoni ſimilitudinem, optime

1 De rebus *Albionicis*, p. 26. 2 Deſcript. *Britan.* p. 30. 3 Chronic. *Saxon.* ad A. D. 669. 4 Itin. *Cantii*, p. 207.

cum loci ſitu atque opportunitate convenit. *Regulbium* quippe prima omnium ſpecularum in litore *Cantiano* poſitarum ſeſe è *Thameſi* fluvio navigantibus oſtendit; unde jure merito *ſpecula anterior* dicitur: caſtrum quoque non ſolum apertum mare, ſed etiam *Thameſis* & *Medwægi* nobiliſſimorum fluviorum oſtia in conſpectu habet: quamobrem & ſpeculæ, unde hoſtium incurſus explorari poſſet, nec non etiam *Phari*, quæ nocturno igne ſublato nautis præluceret, vice fungebatur; quem uſum hodie præſtant geminæ turres Eccleſiæ, in ipſo caſtro poſitæ, ad tænias breviaque in *Thameſis* oſtio evitanda. Atqui totam de voce *Britannica* diſceptationem *Mauritio* judicandam relinquo; penes quem æquum eſt uti ſit jus arbitriumque linguæ ſuæ.

34. Ille vero, quanquam conjecturas meas amice probare videretut, nequivit tamen ſe continere, quin in has voces erumperet. Video vos in urbium, vicorum, fluviorum, montium, inſularum nominibus eruendis ſemper fere ad ſermonem *Britannicum* recurrere; ingrate igitur atque inique facitis, qui linguam noſtram, in re antiquaria & utilem & neceſſariam, non ſolum non excolere dignamini, ſed etiam

etiam contemnere ac deridere ſoletis. Quum reſponderem id fere ab indocto vulgo fieri; conticuit ille; non quia juſta atque legitima eſſet excuſatio noſtra; ſed quoniam, propter humanitatem ſuam atque urbanitatem, inceptum ſermonem nollet interrumpere. Atque hæc hactenus de *Regulbii* nomine; non enim opus eſt vos monere, locum hunc in *Saxonum* ſcriptis, propter caſtrum, *Raculfceſter*; propter Monaſterium autem, *Raculfminſter* dictum fuiſſe.

35. Si placet igitur, inquit *Whartonus*, ſermonem alio transferamus; & quoniam memini ſolere te antiquitatis palmam, quoad rem *Romanam*, omnibus aliis *Britanniæ* locis præreptam, *Rutupiis* tuis dare, quamobrem ita facis, hic apte inquiri poſſe puto. Recte, inquam; rationes ergo, quibus in eam ſententiam adductus ſum, lubenter reddam. Quum de generis vetuſtate *Ægyptios* inter *Scythaſ*que contentio eſſet, *Ægyptii* clementiam cœli, ſolique ſui fœcunditatem deprædicantes, dicebant, "[1] Jure ibi primum homines natos videri "debere, ubi educari facillime poſſent:" &

1 *Juſtini* Hiſt. II. I.

quan-

quanquam ſors natalis non in eorum qui naſcuntur poteſtate, vel delectu poſita ſit, ſed à *Deo O. M.* ſingulis decernatur; quum tamen de iis rebus agitur, quæ conſilio, judicio, prudentia regi ſolent, iſtiuſmodi argumentatio plurimum valere debet. Verbi cauſa, quis dubitat *Romanos* in inſulam noſtram trajicientes, ea loca primo occupaviſſe, non quæ ſors offerebat, ſed quæ rebus ſuis maxime opportuna fore judicabant? quid autem portu *Rutupino* opportunius *Romanis*? illò etenim milites è *Gallia* brevi navigatione tranſmitti, ibi tuto exponi, ibi, ſi premeret hoſtis, expeditum receptum habere potuerunt. Erat in vicinia *Tanatis* inſula frumentationi valde idonea; erat ipſe portus ex eorum numero quos [1] Græci ἀμφιδύμους vocant, utrinque aditus habens, & quolibet fere flante vento, tuto ſubeundus: in eum fluvius *Stura*, urbem hanc noſtram *Doroberniam* perlapſus, influit, vehendis ad nos mercibus adhuc utilis. His commoditatibus allecti *Romani* è *Galliis* huc adnavigantes, eo præcipue portu uſi ſunt.

36. Illud, inquit *Whartonus*, tibi ultro lar-

---

1 Vide *Favorinum*.

gimur,

gimur, *Cantianum* litus etiam ante *Cæsaris* adventum mercatoribus *Gallis* & notum & frequentatum fuisse, ipso [1] *Cæsare* id aperte innuente. Tu vero inique facere videris, qui totam antiquitatis laudem ad *Rutupias* tuas pertinere contendis, quum in eodem litore sint *Dubris* atque *Lemanis* portus celeberrimi. Agnosco, inquam, *Dubris* atque *Lemanis* nomina in *Antonini Itinerario* occurrere; quis autem ea loca cum *Rutupiis* conferenda censet, quæ in eodem *Itinerario* quasi κατ᾽ ἐξοχὴν *Britanniarum portus* vocantur; & quibus inclinantibus, *Dubrim* demum florere cœpisse recte judicat [2] *Somnerus* noster? Rem verbo dicam; *C. Jul. Cæsarem* tam propter assiduos belli motus, quam propter brevitatem moræ in insula nostra, nulla præter tumultuaria, id est, è cespite & terra conjecta castra reliquisse certum est; quamvis credulum atque indoctum vulgus eum omnium fere, quotquot sunt in *Britannia*, castrorum autorem atque conditorem deprædicet. Sub *Augusto Tiberio*que Impp. nihil hic tentatum; *C. Caligula* ridendo belli apparatu, & conatu magno, nihil prorsus egit. *Claudius* de-

---

1 De bello *Gallico* IV. 20. 2 De portubus &c. p. 33.

mum,

mum, instigante *Berico*, populari, ut [1] *Quercetanus* putat, [2] meo, *Aulo Plautio* duce, Australem insulæ partem in ditionem suam redegit; quod bellum incidit in annum ab *U. C.* DCCXCVI. à *Christo* autem nato XLVII. Eo tempore *Rutupias* à *Romano* milite primò obsessas, occupatas atque præsidio imposito munitas fuisse censeo; quod si vel ab ipso *C. Cæsare*, vel à quolibet alio belli duce ante *Claudii* tempora factum fuisset, non opus esset [3] *A. Plautio*, in *Britanniam* cum exercitu trajecturo, copias suas in tres partes dividere, ne uno loco appellentes litore prohiberentur: neque potuit illud non statim atque principio à *Plautio*, callido ac sapiente imperatore, fieri; cui in interiora insulæ penetranti, ejusmodi opportunitate tam ad excipienda è *Gallia* auxilia, quam ad providendum receptui locum, si quid in bello minus prospere accideret, maxime opus erat. Habetis origines *Rutupinas* ab ipso fonte derivatas; nisi malitis eas altius ab ipso *Cæsare* repetere; quem in ostio hujusce portus exscendisse nonnulli volunt.

37. Quandoquidem, ait *Whartonus*, video

1 Historiæ *Anglic.* p. 209. 2 Viz. in Icenis nato. 3 *Dion Cassius* Hist. *Rom.* LX.

nos

nos in hanc diſputationem ſenſim delapſos eſſe, audiamus paucis, quid in utramque partem de ea re à viris doctis dici ſolet. Reſpondi, audituros, modo aures attentas darent. Illud autem imprimis moneo, omnes fere conſentire, in litore *Rutupino*, ſive *Rutupias* inter atque *Dubrim*, exſcenſionem hanc factam fuiſſe; de loco diſſentire: his *Delano* litori, illis *Rutupini* portus oſtio illam vendicantibus: eos, qui pro *Dela* contendunt, autoritate *Cæſaris* ſe tueri, [1] qui narrat "ſe ab illo loco, quem ad "egrediendum nequaquam idoneum arbitraba"tur, progreſſum circiter millia paſſuum VIII. "aperto ac plano litore naves conſtituiſſe:" quam quidem diſtantiam *Delæ* aptius quam *Rutupiis* convenire omnes norunt. Ego vero etiamſi *Cæſaris* autoritati plurimum eſſe tribuendum cenſeam, eam tamen non uſque adeo ſacroſanctam eſſe exiſtimo, ut de ea aliquando dubitari non poſſit: certe [2] *Philippo Cluverio* religioni non fuit maximum Imperatorem, qui in bello errare non conſuevit, in dimenſionibus tamen terrarum inſulæ noſtræ erroris coarguère. Ego igitur *Delæ* propugnatoribus hæc ob-

1 De bell. *Gall.* IV. 23. 2 *German.* Antiqu. II. 38.

jici poſſe reor; ſcilicet non eſſe conſtantem hujus numeri VIII. milliarium apud *Cæſarem* lectionem: dein gratis id dici, *Cæſarem* in *Dubrinum* portum, quum primo huc accederet, appellere voluiſſe; quum alia ſint in illo litore loca non minus quam *Dubris* aggreſſu difficilia propter mirificas moles, quibus aditus inſulæ munitos eſſe teſtatur [1] *Cicero.* Quis denique non videt, *Cæſarem* propter ignota litora navigantem, vento æſtuque ſecundo delatum, quorum momenta ſuos ignorâſſe confitetur, longius forte quam putârat provectum, in calculo ſubducendo errare potuiſſe? præſertim id vobis, viris eruditis, minime mirum videbitur, quibus ſatis perſpectum eſt, antiquitas quam rudis fuerit in itineribus maritimis dimetiendis, quamque parum accuratam rationem eorum tenuerit.

38. Nemo [2] *Halleyo* noſtro de tempore, quo *Cæſar* in *Britanniam* appulit, docte magis atque exquiſite diſſerit; de loco autem, ad quem factus eſt appulſus, diligenter ſatis, ſed minus fæliciter diſputat: quippe quum exſcenſionem *Cæſaris* in [3] *Dunis* quas vocant factam fuiſſe

1 Epiſt. ad *Atticum* IV. 16. 2 Acta Philoſophica. N. 193. 3 The Downes.

con-

contendit, ad illud probandum *Dionem Cassium* testem adducit, cujus ego verba *Latine* reddita vobis legam, quoniam in hac quæstione maximi momenti esse videantur: [1] is autem rem ita narrat: "*Cæsarem,* quoniam *Britanni,* fa-"ma adventus ejus accepta, omnes ad egredien-"dum idoneos locos ante ceperant, promonto-"rium quoddam in mare procurrens circum-"vectum, ex altera parte terræ accessisse, ibi-"que hostes in paludibus exercitum deponenti "occurrentes fudisse, terramque occupavisse." Hæc, inquam, *Latine* cito, quoniam dum ita facio, *Dionis* autoritati [2] doctissimorum interpretum judicium accedere videtis. Caput controversiæ est in eo, ut intelligamus quid τὰ τενάγη significent. Interpretes *paludes* reddunt: *Halleyus, arenas maris affluxu madefactas.* Quare ita reddiderit, in promptu causa est; non erant in eo loco, ubi ille exscensum factum esse vult, paludes, sed arenæ tantum: at enim tota, ut puto, reclamante Græcia, istam significationem verbo τέναγος affingit. [3] *Aristoteles* hæc duo ἀμμώδεις & τεναγώδεις distinguit. Do-

1 Hist. *Rom.* lib. 39. 2 *G. Xylandri* & *Jo. Leunclavii.* 3 Περὶ ζώων ἱστορίας v. 15.

ctiſſimus Scholiaſtes ad illud [1] *Apollonii Rhodii*

Πάντη γὰρ τέναγος. ——————

τέναγος, inquit, ὁ πηλώδης τόπος. [2] *Plutarchus*, *Scævæ* facinus in *Cæſaris* exſcenſione editum narrans, ait, id ἐν τόπῳ ἑλώδει καὶ μεστῷ ὕδατος, & juxta ῥεύματα πηλματώδη, ſive *fluenta limoſa*, patratum fuiſſe: quæ quidem mihi non obſcure ſubindicare videntur fuiſſe in loco, ubi pugnatum eſt, fluvium ſive fluenta limoſa, qualia in *Delano* litore vix reperies; illic enim arenæ tantum, quibus nihil ſtabilius & ad firmiter inſiſtendum commodius eſſe poteſt, quamobrem etiam in theatris ſpargi ſolent. *Dionis* jam deſcriptionem, (quæ cum *Cæſaris* narratione, quoad litoris naturam, aperte pugnat,) cum oſtio portus *Rutupini* conferamus. Erat ibi promontorium; illo circumnavigato aperit ſe portus, qualem requirebat [3] *Cæſar, ad majorum navium multitudinem idoneus.* Erat ibidem litus, ut in oſtiis fluviorum eſſe fere ſolet, paludoſum atque limoſum, in quod deſiliens miles *Cæſarianus* [4] *firmiter inſiſtere* non potuit: erant in eodem promontorio *Cæſaris* caſtra navalia, niſi *Plottum* noſtrum conjectura fefellit,

1 *Argonautic.* IV. 1237. 2 In vita *Cæſaris.* 3 De bello *Gallico* IV. 20. 4 De bello *Gallico* IV. 26.

qui

qui ſe eorum veſtigia ibi deprehendiſſe, mihi non ſemel narravit. Perdiu, multoſque ante *Plottum* annos [1] *Darellus Cantianus*, vir antiquitatis peritiſſimus, "caſtrametatum eſſe *Cæſarem* "in promontorio *Rutupino* cum ſuis, atque in"de locum *Caſtrum Cæſaris* dictum fuiſſe" ſcripſit. Quomodocunque vero res ſe habet, ego illud monendum cenſeo, promontorium à *Cæſare* circumnavigatum non eſſe *Peperneſſam* hodiernam †, quæ tunc temporis à mari occupata, nunc tandem recedentibus undis comparet; ſed potius extremum litoris terminum, quocunque loco is erat, quocunque nomine notus, qui portum *Rutupinum* ſubeuntibus à ſiniſtra fuit, & nunc fortaſſe mare è longinquo proſpicit.

39. Quum ambos in ſententiam meam facile tranſituros viderem, ſic pergebam: harum opinionum quænam plures habeat fautores, plane incertum eſt; "*Cæſarem* in *Dunis* terram "conſcendiſſe, omnium pene conſenſu," ait [2] *Somnerus*. "Locum in quem *Cæſar* appulit "vulgo apud *Richburrow* aut *Sandwicum* ſta"tui," aſſerit [3] *Carolus* à *Fraxinis*. Superva-

1 MS. in Bibliotheca *Cottoniana*, *Veſpaſ.* A. 5. 2 De portu *Iccio* p. 50. 3 De portu *Iccio* p. 101. † Vide Tab. 1.

canea

canea eſt, inquit *Whartonus*, iſta quæſtio, quandoquidem nobis non teſtium numero, ſed argumentorum pondere agendum eſt: illud tamen à *Mauritio* ſcire velim, quo loco popularium ſuorum *Nennii* atque *Galfridi Monemuthenſis* autoritas habenda ſit; quorum [1] ille "*Cæſarem* in oſtio *Tameſis*," [2] hic autem nunc "in oſtio *Tameſis*, nunc in ipſo *Rhutupi* portu," applicuiſſe vult? Pungebat *Mauritium* interrogatiuncula hæc, quia Scriptorum *Britannicorum* cum fidem tum judicium elevare videbatur; nihil tamen acrius reſpondit, quam illorum autoritatem non uſque quaque aſpernandam eſſe; non enim omnia ab illis temere dici aut confingi, videri autem in hac narratione neque ſecum neque cum *Cæſare* convenire. Bono, inquam, es animo, *Mauriti*; oſtendam enim, illos & ſecum, & cum *Cæſare* ſatis convenire; eſſe ſcilicet *Rutupias* ipſas, totumque litus *Rutupinum* uſque ad *Dubrim*, in *Tameſis* fluvii oſtio. Mirabilem hanc ſententiam juſſus explicare, dicebam oſtia fluviorum terminos habere, alios à natura præfinitos, alios hominum arbitrio, loquendi uſu, atque dominii

---

1 Hiſt. *Britan.* cap. 14, 15. 2 Hiſt. *Britan.* IV. 3. 7.

jure,

jure, conſtitutos: [1] "*Londinenſes*, ſuperiore ſe-"culo, jus ſibi in fluvio *Tameſi* uſque ad *Re-"gulbium* aſſeruiſſe." [2] *Polychronici* autorem "*Tameſin* apud *Sandicum portum* labi in mare "orientale". *Malmsburienſem*, "*Tameſim* ultra "*Londinum* plus LXX. milliaria nomen profer-"re, atque apud *Doveram* pelago condi," tradere. Iter maritimum a *Dubri Londinum*, prout nunc extra *Tanatim* navigatur, LXXX. milliarium eſſe à peritiſſimis nautis accepi. Illud ſi interiori curſu per portum *Rutupinum*, quod tunc fiebat, inſtituatur, *Malmsburienſis* calculo reſponderet, eumque nec inconſulte nec fortuito ita ſcripſiſſe demonſtraret.

40. Nihil, ait *Mauritius*, amplius reſtat, quam ut ſententiam tuam, tam de loco, à quo *Cæſar* ſolvebat, quam de eo in quem appulit, nobis declares. Dixi, mihi quidem videri, illum *Geſſoriaco* ſolventem, portum *Rutupinum* ſubiiſſe. Inde ſolviſſe, tam [4] *Cæſarem* ipſum quam [5] *Strabonem* narrare: fruſtra illos laborare, qui *Itium* à *Geſſoriaco* avulſum alio transferre conantur: fuiſſe *Cæſaris* iter maritimum ab *Itio* in *Britan-*

1 *Stowêus* in *Lond.* p. 44. 2 Lib. I. p. 196. 3 De geſtis *Pontif.* lib. II.
4 De bello *Gallico* V. 2. 5 Geogr. lib. IV. p. 305. edit. Amſt 1707.

niam

niam milliarium xxxx. ita enim in melioris notæ codicibus legi, eamque lectionem à [1] viris doctiſſimis probari, atque à *Strabone* luculentiſſime confirmari: qui *Cæſaris* in *Britanniam* navigationem ſtadiorum cccxx. ſive milliarium xxxx. fuiſſe ſcribit: denique, quod rei caput eſſe videtur, quodque à naucleris valde expertis edoctus ſum, veram diſtantiam inter oſtium portus *Rutupini* atque *Geſſoriacum*, ſive *Bononiam*, eſſe xxxx. milliarium.

41. Propter frequentem è *Galliis* in inſulam noſtram tranſitum à *Geſſoriaco*, dictus eſt ille locus [2] *portus Morinorum Britannicus*; neque enim alium habuiſſe videntur: propter uſitatiſſimum ad *Rutupias* appulſum, vocantur illæ, quaſi alius non eſſet mentione dignus, [3] *portus Britanniarum*: & quemadmodum temporibus illis nihil apud nos *Rutupiis* noſtris celebrius, ita nec *Morinis* quicquam *Geſſoriaco* ſuo notius fuiſſe tradit [4] *Pomponius Mela.* Non illud diſſimulabo, *Antonini Itinerarium* diſtantiam inter *Geſſoriacum* & *Rutupias* ſtadiorum ccccL. ſtatuere; idem [5] *Dionem Caſſium* facere: [6] *Pli-*

1 *Iſ. Caſaubon.* in *Strabonis* lib. IV. *Jo. Jac. Chifflet.* de portu *Iccio* cap. VI. *Merulæ* Coſmograph. part. II. lib. III. p. 228. 2 *Plinii* Hiſt. Nat. IV. 23. 3 *Antonini Itin.* 4 Lib. III. c. 2. vide & *Flori* I. II. 5 Hiſt. *Rom.* XXXIX. 6 Hiſt. Nat. IV. 16.

nium

Tab. V. pag. 72
Londinum
Thamisis Ostia
Tilbury
Stona Fleta
Gravesenda
Medwægi Ostia
Toliapis hodie Shephia
Upchurch
Durobrivis Roffa Rochester
Durolevum Newingtona
Rutupiæ Regulbinæ
Northmutha
Porta Occidentalis
Promontorium Septentrionale
Margate Tanatis Ramesgate
Chistelet
Durovernum Cantuaria
Rutupiæ
Sandwicum
Peper nesia
Dela
Chillham
Stura major Fl.
Iullaber vulgo Laberij Tumulus
Stura minor Fl.
Maidstone
Medwægus Fl.
Lenham
Ashford
Promont. Australe
Vicus Dæ Margaretæ
Dubris
Folcstana
Appledore
Cantij
Oxney I.
Angulus
Romeneia
Australis
Rye
Fromhill
Lydd
Lapis appositus in ultimo terræ Stone-end
Dungeness
Dunkirka
Mardicum
Gravelinga
Caletum
Sangate
Witsan
Menapij Morinis ab Oriente conterminis
GALLIÆ
Audomaropolis
MORINI
BELGICÆ
Pars.
Marquise
Ambleteolum
Portus Iccius
Gessoriacum Bononia
Portetum
OROMANSACI
Stapulæ
In hâc Tabulâ Litorum terminos, & Acûs nauticæ situm ex Halleyanâ Chartâ desumpsimus, quæ eundem fere Latitudinis gradum Promontorio Septentrionali (sive Ptolemæi Cantio) Toliapi & Londino tribuit, & Rutupias Regulbinas non longe infra meridiem versus ponit; quod Ptolemæi calculo autoritatem addit, qui hisce omnibus Latitudinis gradum 54 assignat.
Scala Milliarium Halleyana.
5 10 15 20 25 30
THOMÆ LAMBARD Arm. de Sevenoake in Com. Cantij hanc ejusdem Comitatûs & oppositi Morinorum Litoris TABULAM D.D.D. Ol. Battely.

nium Britanniam à *Gessoriaco Morinorum* gentis litore proximo trajectu L. milliarium minimum: [1] *Diodorum Siculum* stadiorum non amplius C. Quis autem ex iis, quæ à me jam dicta sunt, non videt in his numeris turpiter errari; omnemque disputationem hac varietate innixam & subtilem nimis, & supervacaneam esse? quorsum enim *Britanniam* L. vel amplius milliaria à continente ablegari, quum *Cæsar*, suffragante *Strabone*, commodissimum *Galliæ* portum à portu celeberrimo *Britanniæ* non longius XXXX. milliaribus abesse narret? Taceo pueriles, absurdas, immanes vocum notationes, nominumque confictiones, vel ipsa *Legenda aurea* dignas, quibus viri alioquin graves atque docti scripta sua de hac re turpiter dehonestârunt. Pergamus igitur his prætermissis: post *Julium Cæsarem*, *Claudium* à *Gessoriaco* portu transmisisse testatur [2] *Suetonius*; *Vespasianum* à *Claudio* missum, portumque *Rutupinum* intrare volentem, ab *Arvirago* prohibitum [3] tradunt. *Agricola* in *Britanniis* agente, *Romanam* classem portum *Trutulensem* sive *Rutupinum* tenuisse, narrat [4] *C. Tacitus*;

1 Hist. lib. IV. pag. 30. 2 In *Claudio* XVII. 3 *Galfridus Mon.* IV. 16. *Matth. Westm.* ad A. D. 52. 4 In vita *Agricolæ*.

citus; *Lupicinum* magiſtrum armorum, huc ſub *Conſtantio* miſſum, *Bononia* ad *Rutupias* ſitas ex adverſo delatum, ab [1] *Ammiano Marcellino* diſcimus: ab [2] eodem docemur, *Theodoſium*, tranſmeato lentius freto, à *Bononiæ* litore *Rutupias*, ſtationem ex adverſo tranquillam, veniſſe: verbo dicam, *Romanos* toto illo tempore, quo inſula noſtra potiti ſunt, in ſolum portum *Rutupinum* applicuiſſe, & niſi tu, *Whartone*, alium monſtras, quod ſodes te facere velim, concludo *Cæſarem* ibi exſcendiſſe, alioſque poſt *Cæſarem*, illius exemplo ductos, eodem loco appuliſſe. agnoſco alios portus tum fuiſſe in *Britanniæ* noſtræ litore, ſcilicet [3] *Dubris*, *Lemanis*, [4] *Adurni*, [5] *Setantiorum*, portus *Magnum* atque *Novum*; de quibus in hiſtoria *Romana* nihil, præter nuda nomina, occurrit.

42. Tum *Whartonus*, ſatis inquit *Rutupiis* noſtris præcipuam antiquitatis laudem jam inde à primo *Romanorum* in *Britanniam* ingreſſu aſſeruiſti; nunquid autem non tibi videntur etiam ante *Cæſaris* adventum claruiſſe? Reſpondebam ita eſſe; origineſque *Rutupinas* ab

1 Hiſt. xx. 1. 2 Hiſt. xxvii. 8. 3 *Antonini Itinerar.* 4 *Notit. Provinciarum.* 5 *Ptolemæi* Geogr.

ipſius

ipſius mercaturæ in hac inſula origine accerſendas, idque tam propter portus commoditatem, quam ob *Gallici* litoris vicinitatem; neque potuit locus mercatorum uſibus adeo opportunus non ſtatim occupari. Nemo ſaltem negabit fuiſſe *Rutupias* inter civitates maritimas, quas à *Caſſivellauni* finibus flumen *Tameſis*, [1] teſte *Cæſare*, dividebat. Hic me interpellans *Whartonus*, tu vero, inquit, parum *Latine* atque accurate loqueris, qui *urbem* ſive *oppidum*, *civitatem* appellas, quod nunquam in aurea illa linguæ *Romanæ* ætate, præſertim à *Cæſare*, factum eſt; quum *civitas* non ſit locus ſive ædificia, ſed concilium cœtuſque hominum jure ſociatus: quod quum à ſcriptoribus noſtris antiquis non ſatis animadverſum atque obſervatum eſſet, cœperunt *Galfridus Monemuthenſis*, aliique, *Cæſaris civitates* in *urbes* convertere, inſulamque noſtram quamvis non [2] Εχατόμπολιν, tamen Πολύπολιν facere: nôſti vero quam feliciter [3] *Wigornienſis Epiſcopus*, fictitias has civitates aggreſſus, uno ictu omnes funditus delevit.

---

1 De bello *Gallico*, v. 11. 2 *Creta Hecatompolis* dicta. 3 De vera *Londini* Antiquitate.

 43. Mihi,

43. Mihi, inquam, non in animo eſt eas inſtaurare atque reſtituere; multo minus optimi *Præſulis* manes laceſſere; ſed iis, quæ modo à te dicta ſunt, qua poſſum brevitate, reſpondere. *Cæſarem* nuſquam *civitatem* pro *urbe* uſurpare facile concederem, niſi [1] unus obſtaret locus: "*Romani* vero quid petunt aliud, "aut quid volunt, niſi invidia adducti, quos "fama nobiles, potenteſque bello cognoverunt, "horum in agris civitatibuſque conſidere, at-"que his æternam injungere ſervitutem?" ſed nolo de hoc loco litem movere; illud tamen conſtanter affirmo, purioris ævi latinitatem *civitatum* nomine *urbes* vocâſſe: extare quippe *Tiberii* nummum ſic inſcriptum [2] CIVITATIBUS ASIAE RESTITVTIS: quod de urbibus *Aſiæ*, quas terræmotus diruerat, intelligendum eſt: *Vitruvium*, civitatem ubique fere pro urbe uſurpare: [3] *Verrium Flaccnm*, inſignem Grammaticum, qui "ab *Auguſto* nepotibus ejus præ-"ceptor electus, tranſiit in *Palatium* cum to-"ta ſchola," quemque nefas eſt putare cum plebe locutum: illum tamen "[4] civitatem, & "pro loco, & pro oppido, & pro jure quoque

1 De bello *Gallico* VII. 77. 2 *Occo.* pag. 65. 3 *Suetonius* de illuſtribus Grammaticis. 4 *A Gellii* noct. *Attic.* XVIII. 7.

"omnium,

"omnium & pro hominum multitudine," sumendam esse docuisse: immerito igitur me reprehendit *Whartonus*, quod post tantos autores eodem loquendi jure atque libertate usus fuerim. Nullas fuisse in insula nostra urbes ante *Romanorum* adventum nusquam dicit *Cæsar*; rem potius ita narrat, ut suspicionem non levem lectoribus suis injiciat, urbes se hic reperisse: [1] ait enim "hominum esse infinitam multitudinem, creberrimaque ædificia fere *Gallicis* consimilia; [2] ex his omnibus longe esse humanissimos, qui *Cantium* incolunt; (eam regionem esse maritimam omnem) neque multum à *Gallica* differre consuetudine." *Gallorum civitates* urbes suas habuisse quis dubitet, quum legat [3] uno die amplius viginti urbes *Biturigum* incensas fuisse? quis autem credat civitates *Britannicas*, cætera *Gallicis* persimiles, urbes non habuisse? Oppida habuisse agnoscit [4] *Cæsar*; oppidum vero urbemque quid intersit docet nos [5] *Varro*, oppida scilicet, quæ prius erant circumducta aratro, ab orbe & urbo, *urbes* appellari; unde fit, probatissimos au-

1 De bello *Gallico* v. 12. 2 Ibidem cap. 14. 3 De bello *Gallico* VII. 15. 4 De bello *Gallico* v. 21. 5 De Lingua *Latina* lib. IV.

tores

tores iis vocibus promiſcue uti; [1] *Cæſarem Aleſiam* & oppidum & urbem vocare, *Biturigum*que oppida urbium nomine inſignire; [2] *Ciceronem* ita loqui, "*Pheræ* urbs in *Theſſalia*, "in eo oppido" &c. "Ejuſmodi conjunctionem tectorum, oppidum vel urbem appellarunt." Ego de omni hac controverſia ita ſentio, fuiſſe in *Britannia* ante *Romanorum* ingreſſum ſive urbes ſive oppida, fortaſſe non quales [3] Hiſtorici noſtri fingunt atque deſcribunt, muris, turribus, portis, ſeris inſtructas firmiſſimis: at ſaltem tales, in quibus conventus habere, contra hoſtium incurſiones ſe tutari, atque mercaturam commode exercere poſſent, quaſque ſe hic reperiſſe agnoſcit *Cæſar*. Inter has urbes ego *Cantianis* maritimis, *Rutupiis* præſertim, vetuſtatis primas defero, eodem argumento, quo [4] *Salluſtius Libyas* mature oppida habuiſſe probat, quod freto diviſi ab *Hiſpania*, mutare res inter ſe inſtituerant.

Ut *Rutupias* illuſtrant externa antiquorum ſcriptorum teſtimonia, ita *Regulbii* vetuſtatem

---

1 De bello *Gallico* VII. 68. VII. 14, 15. 2 De divinatione I. 25. & Fragm. ex libris de Repub. p. 338. & Orat. pro *Sexto Roſcio* cap XVIII. 3 *Beda* in Hiſt. Eccl. gentis *Angl.* I. *Gildæ* Hiſt. pag. 9. 4 De bello *Jugurth.* p. 77.

ſimam

clariſſimam facit interna tot monumentorum ibi erutorum fides; quid enim aliud quam ſummæ antiquitatis indicia certiſſima ſunt, denarii conſulares; Imperatorum fere omnium à *J. Cæſare* uſque ad *Honorium* nummi; *Tiberii, Neroniſ*que æneí, aſperi, & quaſi ex officina monetaria calentes; quos, in litore *Regulbino* repertos, penes me aſſervo? quid aliud, inquam, indicant, quam *Romanos* hoc loco principio conſediſſe; illumque, quamdiu in hac inſula commorati ſunt, coluiſſe; nummoſque illos aſperos, priuſquam longo uſu triti ſplendeſcerent, ibi vel caſu relictos, vel conſulto defoſſos fuiſſe?

44. Novum, inquit *Whartonus*, dicendi campum video te aperire; in quo ut curſus quam minime impeditus ſit, obex, in ipſo ingreſſu poſitus, amovendus eſt. Tu ſcilicet ab aſperis *Tiberii Neroniſ*que nummis, ibi inventis, *Regulbii* ætatem colligere vis, quaſi vel illis imperantibus, vel paulo poſt, floruerit: id autem minime ſequitur, quoniam diu poſt illorum tempora recondi poterant. Aiebam, illud quidem accidere potuiſſe; multo tamen probabilius videri, eo tempore apud terram depoſitos fuiſſe, quando illorum Imperatorum autoritate,

quo-

quorum ſacros vultus gerebant, valorem habebant, ſive, ut recentiores Juriſconſulti loqui amant, *currentes* erant: quorſum enim tunc recondi, quum in uſu eſſe deſiiſſent? illud præſertim ſi verum ſit, quod à rei nummariæ peritiſſimis viris vulgo traditur, ſcilicet [1] "Imperatorum *Romanorum* nummos, poſt eorum "exceſſum breviſſimum curſum habuiſſe, neque "valuiſſe, niſi eſſent conflati, atque denuo re- "cuſi:" illud autem vobis judicandum relinquo, & ad ea pergo, quæ ex ordine, diſpoſitione, numero, aliiſque circumſtantiis nummorum repertorum legitime concludi poſſunt; nempe ſi in olla concluſi, vel acervatim cumulati occurrant, tempore eodem terræ commendatos fuiſſe; illud autem tempus illorum ultimum proxime denotare: exemplo eſſe poteſt [2] effoſſus nuper in agro *Venetico* ingens theſaurus quinquaginta millium nummorum *Romanorum*, vaſis fictilibus incluſorum, quorum noviſſimus quum *Gallieni* eſſet, nemo ſanæ mentis dubitaverit ipſo imperante defoſſos fuiſſe; qui enim fieri potuit, ut in tam immani acervo, ne unus quidem compareret eorum, qui *Gallieno* ſuc-

1 *Walkerus* in Hiſtoria *Græca* & *Rom.* è nummis illuſtrata, p. 15. 2 Journal des Scavans A. D. 1681. p. 280.

ceſſerunt,

ceſſerunt, quum in more eſſet illis ſtatim poſt acceptam, ſive arreptam, purpuram nummos cudere. Quod ſi iſtiuſmodi theſauri in caſtrorum ſtativorum, urbium, ſive oppidorum ruinis ſparſi, disjecti, & quaſi diſſeminati, frequentes jaceant, tum ad eorum ſeriem attendendum eſt; quæ ſi ab initio rerum apud nos *Romanarum* incipiat, & prope continuata ad earundem inclinationem decurrat, ſummam loci vetuſtatem demonſtrat, & principio occupatum fuiſſe indicat; atque hoc indicium ad *Regulbium* noſtrum pertinere quis non videt?

45. Me, in hunc ſermonem de nummis delapſum, interpellavit *Mauritius*, rogans ut illud explicarem, quod ab omnibus fere quæſitum atque diſputatum audiret, ſcilicet unde tanta numiſmatum *Romanorum* in *Britannia* relictorum copia? multas illius rei cauſas afferri, quæ prorſus improbabiles videantur; quemquamne etenim ſibi perſuadere poſſe, tot tantoſque theſauros, ad perpetuandam iſtius populi memoriam in terra abſconditos, poſt multorum ſeculorum decurſum iterum, ſi fors daret, in lucem protrahendos? ob eandem gloriolam nummos in ædificiorum fundamentis jactos? Sed eſto hæc probabilis ratio eorum, qui in ſub-

ſtructionibus & murorum cæmento aliquando apparent; quid de iis dicendum eſt, qui in agris arviſque, ubi nulla ſunt ædium veſtigia, inveniuntur? Gentem orbis Dominam tam præſenti nominis ſui famæ, quam memoriæ æternitati ſtuduiſſe, nemo dubitaverit: illud autem operibus publicis, ædificiis magnificis, trophæis, arcubus triumphalibus, theatris, columnis, munitionibus, viis ſtratis, & ſimilibus moliti ſunt, quæ & præſentes admiratione, & futuros veneratione, percuterent. Hæc poſt juſtitiam, fortitudinem, cæteraſque virtutes certiſſimam fore gloriæ ſementem recte judicavit gens omnium prudentiſſima, non æreorum aliquot ſparſionem, qui quamvis ex materia perennitatem quandam habeant, dum tamen in terra latent, nec dominis nec aliis laudem afferunt: quum è contra, palatiorum, ædium, templorum, aquæductuum, pontium vel ipſa rudera atque reliquiæ, & ſemper in oculos mortalium incurrant, & neſcio quid tam grande & magnificum oſtentent, ut vix patiantur nos credere humile aliquid ſive anguſtum atque parvum in ea gente unquam fuiſſe; ita enim natura comparati ſumus, ut de non apparentibus ex iis, quæ videmus, ſemper fere judicemus.

46. Recte,

46. Recte, inquam, *Mauriti*, censes; sed neque [1] illi nodum hunc satis expediunt, qui aut militem à *Magno Maximo* in *Galliam* mox abducendum, aut *Britannos*, ad suppetias contra *Scotos Pictos*que impetrandas *Romam* profecturos, hos thesauros sepelivisse volunt: illud etenim si verum sit, solum ad postremos *Romanorum* nummos pertinere quis non intelligit? alia igitur explicatione ad enodandam hanc quæstionem opus est; quam sic, si vultis, accipite. Narrat [2] *Spartianus*, "jussisse *Pescen*-"*nium Nigrum*, ne in zonis milites ad bellum "aureos vel argenteos nummos portarent; sed "publice commendarent, recepturi post prœ-"lia quod dederant, ne ad hostes aliquid præ-"dæ perveniret, siquid forte adversi fortuna "fecisset." Antiquam hanc disciplinam militarem, & diu ante *Pescennii* tempora in desuetudinem abiisse, nec, ab eo revocatam, diu permansisse reor; quin potius morem obtinuisse, ut quilibet miles, sive in bellum profecturus, sive in aciem educendus, pro libitu suo res suas secum portaret; aut, quo vellet loco, occultaret. Posterius hoc ab exercitu *Romano* in insula no-

1 Chron. *Saxonic.* A.D. CCCCXVIII. *W. Malmsbur.* 1. 1. Continuator *Bedæ* 1. 2. 2 In *Pescennio Nigro.*

ſtra toties factum fuiſſe autumo, quoties è caſtris, ſive ſtationibus, in aciem producti erant ad longas atque incertas profectiones contra hoſtes; illud autem tam propter crebros *Britannorum* motus, quam ob repentinas barbarorum incurſiones frequentiſſime fiebat; quo tempore, ſpe redeundi, atque recuperandi jus ſuum, pecunias in terra deponebant; illorum vero, qui in bello cæſi ſunt, theſauris nos divites facti ſumus. Idem de iis dicendum, quando ſive obſidione cincti, ſive caſtris oppidiſque exuti, pecunias ſuas aſportandi facultatem non habebant: atque inde fit, ut propter caſtra atque oppida iſtiuſmodi nummi plerumque eruantur: verbo dicam, funeſtis belli eventibus, ædium, vicorum, urbium direptionibus atque incendiis magnam partem divitiarum antiquarum debemus.

47. Incendia, inquit *Whartonus*, dum commemoras, *Plotti* noſtri conjecturam in mentem revocas; qui *Regulbium* tuum olim arſiſſe vult, argumento uſus maſſarum metalli, quarum tu ingentem illi numerum pondusque grave oſtendebas; illius imprimis laminæ, quæ æri cohærens habebat auri puri fruſtum; quam tu maſſam ex ærei aureique nummi, qui juxta poſiti

erant,

erant, conflatione natam fuiſſe dicebas. Ita eſt, inquam, neque dubito locum illum, ſive fortuito, ſive oblato ab hoſtibus incendio injectiſque flammis, conflagraſſe. Interrogabat *Mauritius*, an ullum in tanto acervo nummum haberem vel *Rutupiis*, vel *Regulbii*, cuſum? famam quippe eſſe, [1] *Regulbii* olim officinam monetariam fuiſſe. Ita, inquam, vulgus ex immani numiſmatum copia, & maſſarum metallicarum ingenti multitudine judicat, atque id forſan non abſurde. [2] *Carolus* à *Fraxinis* nummos profert, in quibus locus, ubi percuſſi erant, ita notatur, PR. R. RB. RE. RPS. RT. RVPS. hos autem omnes aut *Romam* aut *Ravennam*, refragantibus aliquando literarum notis trahere conatur; neque minus temere nummos ita ſignatos ML. PLN. LON. PLON. non *Londini*, ſed *Lugduni*, percuſſos fuiſſe docet. Quidni vero ego meo conjectandi jure agam, iſtaſque notas nummarias meo modo interpreter, ſcilicet RVPS. *Rutupiis pecunia ſignata:* PLON. *percuſſa Londini:* id ſi faceres, inquit *Mauritius*, tam illorum locorum celebritatem, quam literarum cum nominibus *Rutupiarum*

---

1 In additamentis ad *Camdeni Britanniam* in *Cantio*. 2 De inferioris ævi numiſmat. p. 37.

atque

atque *Londini* convenientiam, ſententiæ tuæ valde faventes haberes. Quid autem de coloniis *Romanis* in *Britannia*? ſuntne inter *Regulbinos* tuos nummi earum nomine inſigniti? Reſpondi apud me nullum eſſe, neque forſan tales uſpiam extare. Monuit me de coloniis [1] *Camuloduno, Eboraco, Deva*, quarum in nummis mentio; item de [2] *Londino*, quod coloniis à *Claudio* deductis accenſetur.

48. *Camulodunum*, inquam, coloniam fuiſſe non ſinit nos dubitare [3] *C. Taciti* autoritas cum [4] Inſcriptionis *Tarraconenſis* teſtimonio conjuncta; nummi vero, quem *Camdenus* ea de re exhibet, fidem merito ſuſpectam habeo; quippe in illo conjungi video Imperatoris titulum XVIII. cum Tribun. poteſt. XII. quod nullo modo cum antiquis inſcriptionibus ſtare poteſt. Ego ex multis [5] duas tantum proferam huic nummo plane repugnantes, quarum una habet Trib. pot. X. Imp. XVIII. altera, Trib. pot. XII. Imp. XXVII. quid igitur fiet de nummo, qui Trib. pot. XII. cum Imp. XVIII. non tam connectit quam confundit? *Eboracum* coloniæ titulo co-

---

1 Apud *Camdenum* in *Eſſexia*, *Eboraco*, & Cheſhire. 2 *Vaillantius* de nummis percuſſis in *Claudio*. 3 Annal. lib. XII. 4 *Gruter* p. CCCCXXXIX. Inſcr. 5. 5 Ex *Onuphrii Panvinii* Faſtis ad A. V. C. 803. 805.

honeſtat

honeſtat lapis, quem [1] *Camdenus* vidit, nobiſque dedit: *Severi* autem nummum, quem ad rem confirmandam adducit, fando tantum accepiſſe, oculis vero nunquam vidiſſe ſuſpicor; etenim, ſi vidiſſet, quorſum tam clarum monumentum nummorum tabulis non inſeruit? quippe quod præcipuum inter illos locum jure merebatur. [2] *Devanæ* etiam coloniæ fides uno nititur *Getæ* numiſmate, cujus quoque averſam tantum partem idem nobis oſtendit. Quin imo neque *Vaillantius* ullum horum nummorum, *Camdeni* autoritate fretus, auſus eſt, quod ſciam, in cenſum numerumque eorum, qui in coloniis cudebantur, referre; illud proculdubio facturus, ſi vel illos oculis ſuis conſpexiſſet, vel genuinos eſſe judicaſſet. Nemo non novit, quam proclive ſit viris etiam doctis in iſtiuſmodi rebus hallucinari, quamque credulitas illa, quæ in optimi cujuſque mentem facillime irrepit, prompta atque parata ſit ad narrationes etiam non veras, modo veriſimilitudinis ſpeciem habeant, admittendas. Metuo ne horum utrumque acciderit in monſtroſo illo *Domitiani* numiſmate; quod nobiſcum

1 In *Brigantibus*. 2 In *Cornaviis*.

com-

communicatum eſt in ea, quæ nuper prodiit, *Camdeni* [1] editione: in illo vir rerum antiquarum ſatis peritus legiſſe ſibi videtur DOMITIANVS CALCARAVCI, putabatque ad *Calcariam* oppidum in *Brigantibus* noſtris pertinere. Quam vero inſolens atque ineptum eſt oppidi nomen eam nummi partem, in qua ſacer vultus emicat, occupare, quæ titulis Imperatoriis ſemper vacare ſolet? Erroris igitur hujuſce fontem digito vobis commonſtrabo. Frequentes ſunt iſtius Imperatoris nummi ita ſignati, CAESAR. AVG. F. DOMITIANVS. hanc inſcriptionem quum à *Domitiani* nomine incipiens legeret vir doctus, in detritis literarum notis *Calcariam* ſuam reperiſſe ſibi viſus eſt. Res apertior erit, ſi lectionem nummi veram cum fictitia ſive imperfecta, ita ut litera literæ reſpondeat, hoc modo compares

DOMITIANVS. CAESAR. AVG. F.
DOMITIANVS. CALCAR. AVC. I.

ubi notandum eſt literas utrobique eaſdem eſſe, ſed in poſteriore linea temporis injuria paululum diminutas.

49. De *Calcaria* autem ſatis; *Londinum*

1 P. 732.

jam

jam redeo; quod miror à *Vaillantio* coloniam vocari, atque à *Claudio* in *Britanniam* traductam: etenim iſtius rei teſtem nullum nummum, nullum autorem profert; neque id unde illi in mentem venerit, conjectura aſſequi poſſum, niſi, ſubſcriptiones concilii [1]*Arelatenſis* I. perperam intelligendo, lapſus ſit. Eſt equidem inter eas "*Adelfii* Epiſcopi de civitate *Colonia* "*Londinenſium*," id tamen ad *Londinum* non pertinet; quippe proxime ante *Adelfium* ſubſcripſerat "*Reſtitutus* Epiſcopus de civitate "*Londinenſi*." Quænam fuerit civitas illa *Colonia Londinenſium* à noſtris diſputatur, & adhuc ſub judice lis eſt; *Claudio* vero imperante, *Londinum* coloniæ nomine non fuiſſe inſigne, diſerte aſſerit [2]*Tacitus*, quod *Vaillantii* figmentum funditus evertit. Eſt quidem nummus *Græcus Britannici* à *Camdeno* allatus, quo nonnulli uti amant ad probandum *Londinum* tunc temporis Metropolim fuiſſe, alii pro eo, tanquam pro urbis ſuæ *Palladio*, acriter pugnant; quod præcipue fecit literis ad me datis *Evelinus* noſter, nullo alio argumento uſus, quam quod turpe eſſet tam inſigne vetuſtatis atque

1 Concil. *Galliæ* per *Jac. Sirmondum* Tom. I. p. 9. 2 Annal. XIV.

honoris monumentum nobis abripi. Hunc autem nummum nihil prorsus ad nos pertinere subodoravit vir clarissimus *Nicolaus Fabricius* de *Petrisco*; illumque vir acutissimus [2] *Ezechiel Spanhemius* jure merito *Corinthum* ablegavit, nunquam iterum, ut opinor, in *Britanniam* revocandum.

50. Quandoquidem, inquit *Whartonus*, tam rigidus sis nummorum ab aliis prolatorum censor, ut de omnibus, quas in causa hac adduximus, suspicionem moveas, videamus, obsecro, quales *Regulbinus* ager proferat. Illud, inquam, quod in *Camdeni* nummis jam feci, in meis facere soleo; si suspectos invenero, eos quoquo modo examino; si extra seriem positos, suo loco repono: si vetustate æruginosos atque obscuros, fugientes literas, quibus possum artibus, revoco; neque horum aliquid, ut puto, inique: quod autem in re nummaria, quam vix primoribus labris attigi, tam multa temere forsan atque plus satis audacter pronunciem, illud vitio humani generis tribuendum est; etenim plerique hominum de ea arte, in qua fere rudes sunt, multa inepte effutire amant; quod

1 In Epist. ad *Camdenum* LXXVI. 2 De usu ac præstantia numismatum p. 647.

tamen

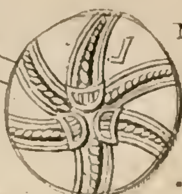
tamen illis non ſemper vitio vertendum eſt; hujuſmodi quippe velitationibus, quas docti fortaſſe rident, tyrones tandem exercitati evadunt. Pergam igitur aliquid de nummis *Regulbinis* dicere, quamvis eorum cognitionem parum emolumenti rei literariæ allaturam ſentio. Utilitatis ſi quid habent, id in eo potiſſimum conſiſtit, quod quum proculdubio genuini ſint, ſi frequenti ac diuturnæ illorum contrectationi atque contemplationi aſſueſcas, ſpurios citius atque accuratius deprehendes, & ex aſſiduo longoque illorum uſu, atque conſuetudine, certiorem acquires numiſmatum δοκιμασίαν, quàm ex regulis, quas multas atque ſubtiliſſimas tradunt illius rei ſcriptores; adulterini quippe juxta veros poſiti, neſcio quibus novitatis indiciis, ſe continuo produnt.

51. Tu vero, ait *Whartonus*, nullos eſſe adulterinos in *Regulbinis* tuis ſperas, quum videam in menſa, *Severos*, *Caracallas*, *Julias*, *Getas*, *Elagabalos*, alioſque æreos, ſed argento obductos? Materiam, inquam, ſi ſpectes, adulterini ſunt, quod malum ſub iis Imperatoribus rem monetariam corrupiſſe videtur; antiquitatem vero ſi ſpectes, genuini ſunt; neque apud eruditos nummorum æſtimatores aut ve-

tuſtatis, aut raritatis, laude carent: cave autem putes omnes argento obductos; in quibuſdam enim albicantem illam bracteam, qua nitere videntur, ſtannum eſſe deprehendi; nummo quippe lucernæ igni admoto ſtatim in guttam defluebat, non tam remiſſo calore liquefacienda, ſi argentum eſſet: hoc autem non ſemel expertus ſum. Colliguntur itidem in agro ſive litore *Regulbino* innumeri nummuli ærei, minuti, rudes, *Romani* tamen, quod indicant ſignata in iis capita vel laureata, vel diademate redimita, atque in averſa parte vel ſigna militaria, vel equites hoſtes proſternentes, vel lupa cum *Romulo* & *Remo.* Illorum minutiſſimi vix viceſimam drachmæ *Romanæ* partem æquant: hos vel inclinante imperio, vel urgente neceſſitate publica cuſos, & numero non pondere æſtimatos fuiſſe autumo. Illorum conficiendorum rationem hanc fuiſſe conjicio; fundebatur æs conflatum in minutiſſimos globulos, iis ſimiles, quibus nos plumbeis utimur in avibus tormenti ictu vulnerandis; hos monetarius percuſſit: nec conjecturæ deeſt argumentum, quum iſtiuſmodi globuli ſimul cum nummis inveniantur: quinetiam ejuſdem formæ nummi globulique plumbei, ſed rariores, occurrunt.

Eodem

Nummi ex Electro

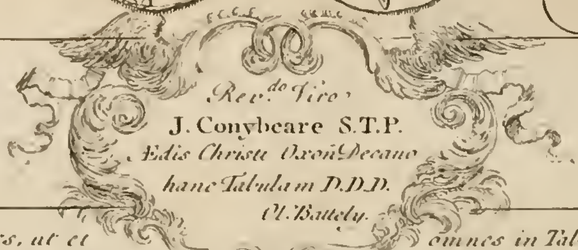
C. T. I. 3 & 28 & T. II. 12

Horum pars anterior in cavitatem subsidit; pars aversa convexa est, et in duobus postremis omnino inornata.

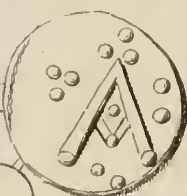
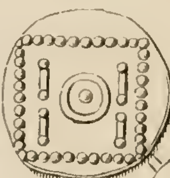
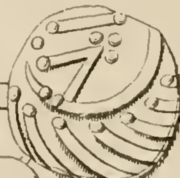

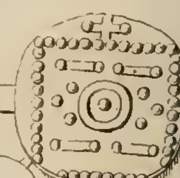

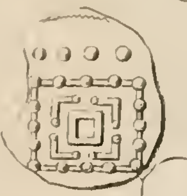
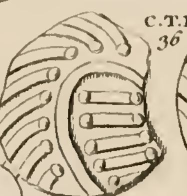
Hæ tres nummorum series, ut et omnes in Tabula sequenti (nisi forte duos postremos excipiendos credas) ex illis sunt quos Author Antiquorum Galliæ Regum fuisse existimavit.

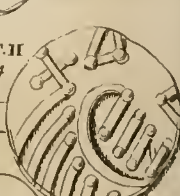

C. T. II 36

C. T. II 24

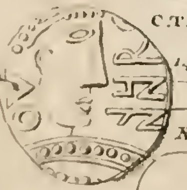
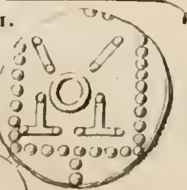
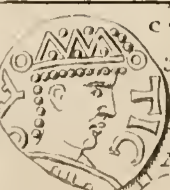
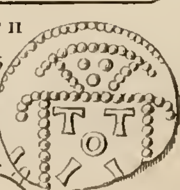

His duobus gemini in Collect. Thoresbiana reservantur.

C. T. II. 14

C T II 35

Nota quod C. T. II. 14. 35. &c. nummorum nostris similium Situm in Tabula secunda Camdeniana significet.

In utraque Tabula veram, Figuræ crucem cujuslibet magnitudinem manu gestantes
Icon è tribus media vel circulus planus numismati annexus exhibet.
Æ
N deaurat cujus R eadem est ac superioris, cui annectitur
Figura stans inter cruces duas.
Avis cruci insidens
C.T.II.
Nummi aurei Galliæ Regum
N
Rev.de Viro
Jo. Fanshawe
Ædis Christi Canonico
et in Acad: Oxoniensi
S. Theo: Profess. Regio
hanc Tabulam D.D.D.
Ol. Baudy

M.4

Eodem quoque loco eruuntur aurei, quos *Britannicos* vocant, non ex obryzo ſed ex electro, ſive illo æris genere; quod quartam auri partem admixtam habere ſcribit [1] *Plinius.* Argentei itidem horrendis notis inſculpti, qui neque *Britannorum* neque *Gothorum*, ſed antiquorum *Galliæ* regum fuiſſe videntur. Illorum aliquot exhibent [2] tabulæ novæ *Camdenianæ*; in *Regulbinis* meis, quos multos conſpicitis, illud tantum obſervo, apertas certiſſimaſque *Chriſtianæ Religionis* notas in omnibus fere comparere: cujuſmodi ſunt figuræ *crucem* manu geſtantes; idem ſignum inter duas figuras ſtantes; ſtans inter cruces duas; avis, forte columba, [3] cruci inſidens, ut in ſceptris noſtris; ubique fere cruces, *Chriſtianorum* ſigna militaria: nec, quod de iis dicam, amplius habeo.

52. Tum *Mauritius*, illud, inquit, quod *Whartonus* in initio congreſſus noſtri ludibundus percontabatur, ego nunc ſerio requiro; an ſcilicet in ingenti hoc nummorum *Romanorum* acervo aliqui ſint ad rem literariam juvandam utiles, aut alio modo notatu digni? ſunt, inquam, non pauci, qui à *Vaillantio* aliiſque inter rario-

---

1 Hiſt. Nat. xxxiv. 8. 2 Tab. 11. Numm. 24. 14. 35. 3 Camden. Tab. 11. Numm. 11.

res

res numerantur; ſunt quidam à *Mediobarbo* cæteriſque, quos vidi, rei nummariæ ſcriptoribus omiſſi, & forte ſingulares. Univerſos recenſere nec tempus ſinit, nec inſtituti ſermonis ratio poſtulat, neque habent omnes utilitatem cum raritate conjunctam. Ego igitur eorum unum vel alterum, qui rem noſtram *Britannicam* & videntur ſpectare, & poſſunt illuſtrare, vobis oſtendam. En autem *Severi* argenteum cum figura inter duo ſigna militaria ſtante, atque ſic inſcriptum:

SEVERVS. PIVS. AVG. BRIT.

PONTIF. TR. P. II. COS.....

53. Vides hic, *Mauriti, Severum* anno Tribunitiæ poteſtatis ſecundo *Britannicum* appellari, qui tamen titulus illi non ante annum Tribun. poteſt. XVIII. obtigit, qui vitæ ultimus fuit: illud, hunc ſi excipias, nummos, lapides, hiſtoriam ipſam conſtanter atque uno ore teſtari norunt eruditi. [1] Erat quidem Imperator ille, & victoriæ & cognominis *Britannici* cupidus; quæ res illum jam ſenem, & podagra laborantem, in inſulam hanc traxit; [2] ubi muro per illam tranſverſam ducto, & non ante, *Bri-*

---

1 *Herodian.* III. 46, 47. 2 *Æl. Spartianus* in *Severo* XVIII.

tannici

tannici nomen accepit. Nummum hunc quum cuidam *Gallo,* qui omnia in hac arte novit, oſtenderem, ille protinus nodo cuneum adhibere; ſcilicet averſam hujus denarii partem non *Severi* ſed *Caracallæ* eſſe; ejuſmodi vero errores Monetariorum incuria ſæpe evenire. Hoc autem quam fruſtra dictum, quum ex ipſius nummis conſtet, *Caracallam* non ſecundo, ſed quarto demum Tribunitiæ poteſtatis anno, Conſulem primo deſignatum fuiſſe? ego *Severi* nummum eſſe, & à *Clodio Albino,* qui exercitibus *Britannicis* præerat, in inſula noſtra percuſſum arbitror: in hanc ſententiam ducit me [1] *Herodiani* narratio; videlicet "*Severum,* novo adhuc imperio, *Albinum,* cujus ſuſpicione "tenebatur, honoris ſpecie ineſcare ſtatuiſſe, "*Cæſarem* appellaſſe, per literas obſecratum "eſſe, ut ipſe potiſſimum curam ſuſcipiat Im"perii, nummiſque imagine ejus percuti juſſis, "ſtatuiſque erectis, fidem gratiæ ſuæ feciſſe." Hæc *Herodianus.* Agite nunc, annon vobis conſentaneum atque veriſimile videtur, potuiſſe *Albinum* tunc temporis, ut paria paribus referret, nummum hunc excudi juſſiſſe, addito

1 Hiſt. II. 48, 49.

Bri-

Britannici titulo, quem *Severo* gratiſſimum fore fortaſſe noverat. Hoc ſi ita non ſit, alius vobis *OEdipus* adeundus eſt. Ego, ait *Whartonus*, nummum hunc ſuſque deque habeo; illud autem me movet, quod obiter jam dixiſti *Severum*, non niſi ſenem, & morti jam proximum, inſulam noſtram adiiſſe, quum in *addendis* [1] *Anglicis* ad *Camdeni Belgas* narretur, *Severum* maximam ætatis ſuæ partem in *Britannia* egiſſe, & forte aliquando *Sariſburiæ* commorantem, loco *Severiæ* nomen impoſuiſſe. *Mauritius* hic *Whartonum* plura dicere aggredientem, & σφάλμα hoc ſuaviter irridentem, ea qua uti ſolebat gravitate, cohibuit.

54. Tunc ego alium nummum, in medium productum, illis monſtravi: illum inquam profero, & quoniam *Severi* eſt, & quoniam *Regulbinus*, & fortaſſe ſingularis. Habet *Severi* caput, & in averſa parte figuram inter duo ſigna militaria cum ἐπιγραφῇ,

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. X.
CONCORDIAE. MILITVM.

Eo tempore cuſus videtur, quo *Severus*, *Alexandriam* profecturus, ſtipendium cumulatius

1 Pag. 106.

mili-

militibus dedit, & forte eorum concordiam laudavit. Sed nummum hunc, quoniam rem noſtram parum ſpectat, recondo; alioſque oſtendam, qui & ſingulares ſunt, & non prorſus inutiles. Vir Clariſſimus [1] *Cardinalis Noris*, quum probare vellet *Carauſium* cum *Britanniæ* imperio, & *Auguſti* titulo, pacem à *Diocletiano* & *Maximiano Auguſtis* obtinuiſſe, *Eutropium* ejus rei teſtem advocat; ad *Eutropii* vero teſtimonium confirmandum, è theſauro *magni Etruriæ Ducis* ſingularem *Carauſii* nummum adducit, ſic inſcriptum:

IMP. C. CARAVSIVS. P. F. AVG.

PAX. AVGGG. S. P. M. IXXI.

ubi notis *Auggg. Diocletianum, Maximianum*, & *Carauſium Auguſtos* deſignari ait. En autem alium *Carauſii*, eumque *Regulbinum* & prorſus ſingularem! In eo videtis Imperatoris caput radiatum, & in averſa parte *Providentiæ* typum cum hac inſcriptione,

IMP. C. CARAVSIVS. P. F. INV. AVG.

PROVID. AVGGG. C.

unde apparet eum, non ſolum in partem orbis regendi à *Diocletiano* & *Maximiano* vocatum,

---

1 In explicatione nummi *Diocletiani*, p. 23. Patavii A. D. 1676.

ſed etiam, ob proſperos belli eventus, *Invicti* quoque nomen ſibi arrogaſſe. Quæ pulcherrime [1]*Eutropii* locum illuſtrant, ubi narrat "cum "bella fruſtra tentata eſſent contra virum rei "militaris peritiſſimum, ad poſtremum pacem "conveniſſe." Ego vero, ut *Carauſii* etiam nummis fidem faciam, ne ſolus in cauſa ſua teſtis minus idoneus eſſe videatur, *Diocletianos* atque *Maximianos Regulbinos*, in eadem officina cuſos adhibeo, & *Carauſianum* numiſma comprobantes.

IMP. C. DIOCLETIANVS. P. F. AVG.

PAX. AVGGG. S. P. M IXXI.

IMP. C. MAXIMIANVS. P. F. AVG.

PAX. AVGGG. S. P. M IXXI.

55. *Carauſii* nummum, non alias, ut putat, viſum, è gaza *Palatina* dedit nobis vir nobiliſſimus [2]*Ezechiel Spanhemius*; in quo caput radiatum, & in averſa parte figuræ duæ cum ſceptro in unum coaleſcentes, una ſurſum, altera deorſum, literæ autem exeſæ, præter eas, quæ legi poſſunt, VICTOR: in *Regulbino* meo, qui paulo integrior eſt, non VICTOR ſed CONSERVATOR legitur. Si mihi de nummo hoc

1 In Breviario *Romanæ* Hiſt. IX. 22. 2 De uſu & præſtantia numiſm. p. 600.

con-

Æ

pag. 94

Æ

pag. 96

Æ

p. 97

Æ

p. 97.

Æ

Æ

Æ

p. 99.

Æ

p. 99

Æ p. 99.

Nummi Spanhe: miani R

Carausiani alterius fortasse singularis R

N

p. 100.

Rev.do Viro PHILIPPO BARTON, L.C.D.
Ædis Christi Oxon. Canonico
hanc Tabulam D.D.D. Ol. Battely.

Vertue

conjecturam facere liceret, dicerem cusum fuisse antequam *Carausius* in imperii partem admitteretur, figurasque sceptra gestantes & coalescentes, *Jovem* atque *Herculem*, sive *Diocletianum* atque *Maximianum*, referre; quorum hic *Jovius*, ille *Herculeus* appellari voluit; corporum autem conjunctione, animorum concordiam indicari; quam inter illos summam miramque fuisse narrat [1] *Lactantius*, nec potuisse in amicitia tam fideli cohærere, nisi esset in utroque mens una, eadem cogitatio, par voluntas, æqua sententia. Tres alios *Carausianos*, qui fortasse sunt singulares, videtis. Hic *Centaurum* habet globum manu tenentem, literas autem prorsus exesas, nisi quod LE . . . . . . vestigia illic appareant. Ille figuram galeatam gradientem, gerentemque dextra hastam, sinistra trophæum humero impositum, cum hac inscriptione, VIRTVS . . . . Tertius, stantem & stolatam, dextra, ut videtur, baculo innixam, sinistra cornu copiæ tenentem; literæ in circuitu sunt TEMPORVM FELICITAS. Habetis specimen rei nummariæ *Regulbinæ*; nolo autem amplius inutilem de ea molestiam vobis exhi-

1 De mortibus persecutorum cap. 8. vide & *Baluzii* notas.

N 2 bere.

bere. His dictis, quum nummos jam in thecam reponerem, conſpicatus eſt *Whartonus* aureum *Magnentii* ſolidum, cujus limbo affixus erat tubulus itidem aureus; cujus uſum quum requireret, reſpondi, ſolere *Romanos* vel perforato nummo, vel hujuſmodi annulo affixo, & tæniola, ſive filo inſerto, eum monilis inſtar collo appendere: neque de alia re intelligendus eſt [1] *Pomponius J. Ctus*, ubi ait, "Numiſmatum "aureorum & argenteorum veterum, quibus "pro gemmis uti ſolent, uſumfructum legari "poſſe.

56. Tunc, amotis nummis, vos, inquam, garrulitatis noſtræ pertæſi miſſionem, puto, expectatis; quippe illo vitio ut [2] ſenes ipſi laborare, ita rerum antiquarum ſtudioſi aliis moleſti eſſe ſolent; nec loquacitate contenti, rerum inventarum glorioſi oſtentatores fere ſemper evadunt. Nullo loco, quod ſciam, jactantius ſeſe effert *Cicero*, quam [3] ubi *Archimedis* tumulum à ſe repertum, atque *Syracuſanis* monſtratum narrat: "Ita," inquit, "nobiliſſima "*Græciæ* civitas, quondam vero etiam doctiſ-"ſima, ſui civis unius acutiſſimi monumentum

---

1 Lib. XXVIII. *ff.* de uſufructu. 2 *Tull.* de ſenectute. *Macrob. Saturnal.* ſermonum, VII. 2. 3 *Tuſcul.* quæſt. V. 23.

"ig-

" ignorâſſet, niſi ab homine *Arpinate* didiciſſet." Egregium vero facinus! exclamat *Mauritius*, monumentum viri, ante annos CXXXVI. propter urbis ſuæ portas ſepulti, atque adhuc è dumis eminens, inveniſſe! ſane *Syracuſanis* vitio vertendum eſt, quod clariſſimi civis monumentum dumis obſitum fere perdidiſſent; *Ciceroni* autem, quod nondum deperditum reperiſſet, non tantopere fuit gloriandum.

57. Video, inquit *Whartonus*, quo nos hac inſinuatione ducit *Joannes*, ſcilicet ut agnoſcamus antiquitates *Cantii* ipſis quoque *Cantianis*, niſi illo, viro in *Icenis* nato, indicante, ignotas fore. Tu vero, mi *Whartone*, qui in *Icenis* itidem natus, manus tamen antiquitatibus *Eccleſiaſticis Cantii* admoviſti, aut ſuſpicionis iſtius parum amicæ telum depone, aut in teipſum retortum accipe. Nihil certe à me longius abeſt quam ſive gratiæ, ſive laudis expectatio; quin potius haud venia me dignum exiſtimo, qui provinciam ſatis temere arreptam pro dignitate ſatis non ornaverim. Verumenimvero ſi, quod æquitas poſtulat, conſilium meum ex animo atque affectu, non ex eventu ponderare velitis, nihil, ut opinor, à me factum invenietis, niſi quod civem gratum ſatis

dece-

decebat. Civem *Cantianum* me voco, quoniam anni ſunt aliquot, ex quo in illam provinciam à ſanctiſſimo viro *Gulielmo Sancroft*, Archiepiſcopo *Cantuarienſi*, beneficiis auctus, nec non *Dignitatis* titulis cohoneſtatus, una cum fratre *Nicolao* miſſus ſum, atque à *Cantianis* benigne acceptus. *Nicolaus*, illuſtratis urbis *Cantuariæ* antiquitatibus, officium ſuum edito libro [1] brevi perſoluturus eſt. Ego, ut officio meo non deeſſem, quædam de antiquis *Cantii* locis meditatus ſum; quæ quoniam vos, quaſi crudos fructus à me nunc vi avellitis, haud æquum eſt, ut eorum acerbitate offendamini; qui, ſi per importunitatem veſtram maturitatem aſſequi potuiſſent, magis grati dulceſque fuiſſent; qualeſcunque autem ſint, *Cantio* debentur; quod quidem mihi patria eſt, ſi patria eſt, ubicunque bene eſt: id etiam alio nomine, quicquid in re antiquaria præſtare poſſum, ſibi vendicat, quippe quod mihi materiam, quam cernitis, & vetuſtatis monumenta, quibus utor, ſuppeditavit. Illud quoque me ad rei *Romanæ* in hoc *Cantii* angulo indagationem non mediocriter

1 *Cantuaria* ſacra autore *Nicolao Battely* edita eſt *Londini* A.D. 1703, unà cum Antiquitatibus *Cantuariæ Somnerianis* ab editore recenſitis auctiſque.

ſti-

ſtimulabat, quod quoties rei ſacræ faciundæ cauſa *Adiſhamam,* quæ curæ meæ commiſſa eſt, proficiſcerer, toties ex amœniſſimis illius campis collibuſque *Regulbinas* turres, inſulam *Tanatim,* proxima *Rutupiis* litora, planitiemque in qua portus *Rutupinus* erat, conſpicabar; quorum locorum frequens conſpectus me in multas de eorum vetuſtate cogitationes deducebat. Nolite igitur putare me famam aucupandi, ſed memorem beneficiorum animum teſtandi, propriæque curioſitati gratificandi cauſa, hiſce rebus me immiſcuiſſe.

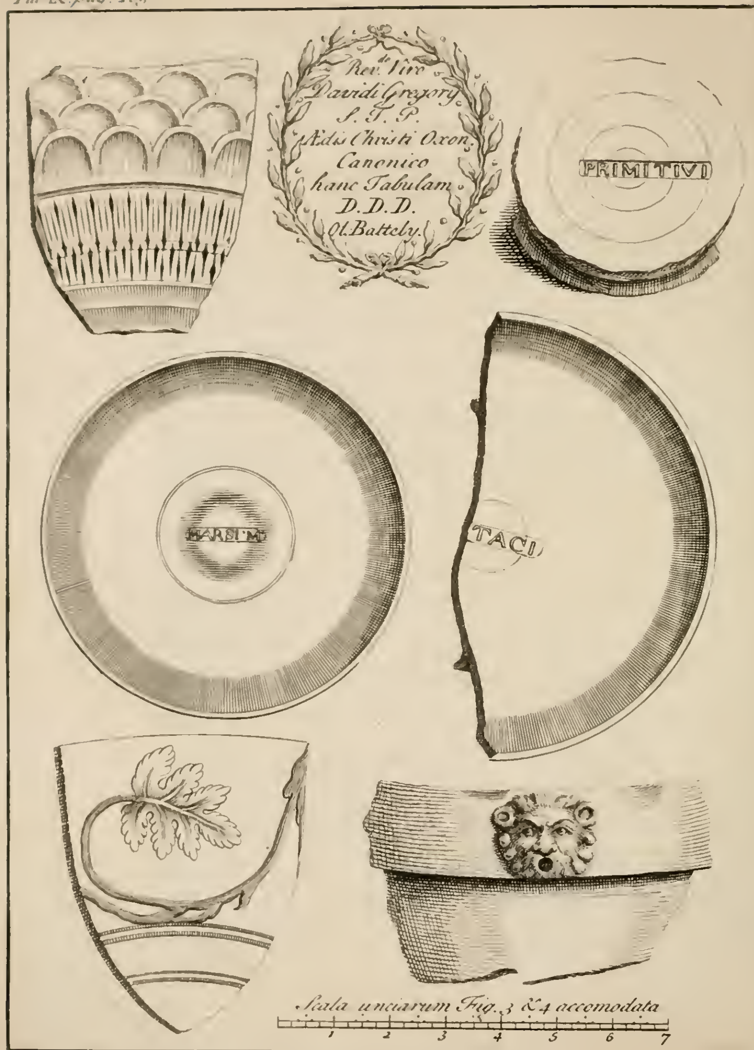
58. Hic cum ſubſiſtere, neque ultra in dicendo progredi velle videbar, *Mauritius* ſermonem denuo exorſus, te vero, inquit, nondum è manibus noſtris elabi ſinemus. Dixeras, in colloquii hujus initio, alia antiquitatis monumenta, præter nummos, *Regulbii* eruta, & ad te allata fuiſſe, *annulos* ſcilicet & *fibulas,* & id genus ſupellectilis *Romanæ* reliquias; nec te dimittemus, priuſquam totum hoc vetuſtatis *Regulbinæ* armarium probe excuſſerimus: quicquid igitur in eo reconditum habes, id in medium adductum nobis explicato. Vultis, inquam, forte, quod non ſemel expertus ſum, inanem atque ſuperfluam meam in congerendis

con-

conſervandiſque his quiſquiliis diligentiam, quaſi inſaniæ ſpeciem, quæ ἀρχαιομανία dici meretur, ſuaviter deridere. Noli, ait *Mauritius*, nos tam inurbanos tamque ἀμούσους putare; quin potius bonum factum laudamus, quoniam ſcimus, non ſine ſumma diligentia, cum ſumptu non mediocri conjuncta, hujuſmodi monumenta & perquiri, & ab interitu vindicari ſolere; illa non tantum doctorum virorum privatis muſèis, ſed & maximorum Principum gazis ornamento eſſe; ab omnibus fere, qui cor habent, ſtudioſe perquiri, avide expeti, quovis pretio redimi; hujuſmodi argumentis ſtudia tua contra indoctorum hominum inſicetas facetias facile tuebere.

59. Eſt, inquam, ut dicis, *Mauriti*; mallem tamen cum agreſtibus iſtiuſmodi ingeniis non conflictari, quæ neque antiquitatem ſapiunt, neque bonas literas colunt, neque urbanitatem amant. Vobis autem, quoniam vos non ſolum æquiore animo erga hæc ſtudia, ſed etiam in iis non mediocriter eſſe verſatos ſciam, promptuarium meum, etiamſi tenuiter inſtructum, aperire non verebor; tumque muſêi noſtri angulum quendam digito commonſtrans, in quo menſa erat *urnis, pateris, urceis, ollis, teſtis,*

la-

Rev.do Viro
Davidi Gregory
S. T. P.
Ædis Christi Oxon.
Canonico
hanc Tabulam
D. D. D.
Ol. Battely.
PRIMITIVI
TACI
Scala unciarum Fig. 3 & 4 accomodata
1
2
3
4
5
6
7

lateribus extructa; en, inquam, officinam figulinam! illud autem primo intuitu obſervare poteritis, *Regulbium* vaſa fictilia raro ad nos integra mittere; quoniam ruente clivo, in quo jacebant, plerumque confringuntur: quod apparet ex innumeris illorum fragmentis, quæ toto paſſim litore diſperſa inveniuntur; quorum ego nonnulla propter elegantiam atque varietatem figurarum, quibus ornantur, conſervo. Inter hæc teſtas conſpicitis pampinatas, alias ſquammatas; in hac ludentes puerulos, in illa *Cupidinem* leones flagro cædentem atque domantem, in alteris canem inſectantem leporem, quadrigarios quadrigas agitantes, caput leonis in vaſis latere eminens, per cujus rictus perforatos aqua guttatim effundi poteſt: eratque forſan *gutti* fragmentum, quo vaſe in ſacris uti ſolebant. Verbo dicam, in omni fere teſta artis figulinæ varii, iique nec abſurdi nec temerarii, luſus conſpiciuntur; inter eadem fragmenta ſunt quædam, uti vocant, literata, ſive literis inſcripta, hoc CCF. illud TACI. tertium PRIMITIVI. id autem celeberrimo figulo [1] nomen erat. Videtis præterea pateram fere in-

[1] *Paul. Petavius* in Antiquaria ſupellectili. *Smetius* in Antiquitat. *Neomagenſibus*, p. 166. Noviomagi A. D. 1678.

tegram, in cujus meditullio hi characteres MARSI. M. leguntur.

60. Ego illud, inquit *Whartonus*, in omnibus obſervo, literas figura oblonga, quadrilatera, includi, quæ, ut puto, forma erat ſigillorum, quibus nomina vaſis ſuis imprimebant figuli. *Mauritius*, ut *Whartoni* obſervationem confirmaret, memini, inquit, quum *Neomagi* eſſem legato [1] *Britannico* à ſacris, vidiſſe me in *Smetii* muſêo lapidem colore viridem, forma quadratum, in cujus ſingulis lateribus, ſive, ut ita dicam, aciebus, inſculptæ erant literæ inverſæ & retrogradæ, uti in ſigillis ſculpi ſolent. Hunc lapidem ejuſmodi uſui deſtinatum fuiſſe tum putabam. Parum, inquam, à vero aberras; etenim illius typum, quem nobis una cum altero haud diſſimili dedit [2] *Smetius* F. attentius intuens, illico deprehendi ſigilla fuiſſe cujuſdam medici nomine inſcripta, quod medicamentis ſuis una cum eorum nominibus imprimebat, aut forte vaſis, in quibus continebantur. Harum inſcriptionum unam integram dabo, quæ, clavis inſtar, reliquas facile aperiet. MARCI VLPI HERACLETIS CYCNARIVM AD

---

1 Viro excellentiſſ. *Leolino Jenkins* Equiti Aur. A. D. 1675. 2 In Antiquitat. *Neomagenſ.* p. 98, 99.

IM-

IMPERATOREM. Norunt autem medicorum filii *cycnarium*, *ſtratioticon*, cæteraque, quæ in his inſcriptionibus occurrunt, eſſe *collyriorum* nomina; ita ut perſpicua atque dilucida ſit horum lapidum expoſitio; quam tamen *Smetius* ſe penitus ignorâſſe confitetur.

61. Hic *Whartonus*, digitum ad urnam inſolitæ magnitudinis intendens, quid, inquit, video? Reſpondi: ollam, non oſſuariam, ſed vinariam; eſt enim intus picata; quod in vaſis vinariis quomodo faciendum ſit, docet nos [1] *Columella*: eſt quoque anſis quatuor inſtructa, quarum ope humi demergi, atque iterum, quando opus erat, ſublevari poſſet, qui uſus urnæ ſepulcrali, quam loco movere religio erat, minime conveniebat: capit ſextarios noſtros XXIV. [2] quot urna menſuralis apud *Romanos* continebat: ſed nihil certi inde colligi poteſt propter ſextarii antiqui noſtrique differentiam. Hæc una cum multis oſſuariis effoſſa eſt; non quidem *Regulbii* ſed *Durolevi*. Quid vero, exclamat *Whartonus*, vino cum cineribus? num mortui bibunt? Minime inquam; ſed rogum vino extingui, oſſa lavari, in inferiis ſepulchra

1 De re ruſtica, XII. 18. 2 *Columella* de re ruſtica, XII. 20.

ſpargi, diiſque inferis libari uſitatiſſimum erat. Plura dicere aggredientem repreſſit me *Mauritius*, rogans, quo loco *Durolevum*, de quo mentionem injeceram, eſſet? [1] *Newentonæ*, inquam, vel non ab ea procul; illa enim à *Durobrevi* M. P. circiter VII. vel VIII. diſtat; quæ diſtantia *Durolevo* quoque aſſignatur; nempe in *Tabulis Peutingerianis* M. P. VII. in codicibus quibus uſus eſt *Harriſonus* noſter. M. P. VIII. unde *Itinerarium Antonini* ſic reſtituendum cenſeo,

Durolevum. M. P. VII. ſive VIII.

Durovernum. M. P. XVII. ſive XVIII.

huic emendationi valde favet ingens urnarum numerus, propter viam publicam effoſſus; qui neminem dubitare ſinit, *Newentonam*, in hoc itinere ſitam, ſub *Romanis* floruiſſe. Cernitis nigricantes illas urnas atque vaſa; ea in villa [2] *Newentonæ* proxima eruta ſunt, in agro, ut puto, figulino, non ſepulchrali; quoniam urnæ & vacuæ, & inverſæ, & nullo ordine poſitæ, repertæ ſunt; idque in ſolo paluſtri, non

---

1 Vide Antiquit. *Cantuar. Lond.* 1703. pag. 13. *Burtoni* Comment. in *Antonini Itinerarium Lond.* 1658. pag. 180. & *Caſauboni* notas in *M. Antoninum* pag. 31. 2 Upchurch.

are-

arenoſo; imo una vel altera, ſi recte memini, in ipſo vicini fluvii alveo demerſa.

62. Priuſquam hunc ſermonem de re ſepulchrali abſolvamus, noli, inquit *Whartonus*, nobis dicere gravari, quid de *Laberii* tumulo ſentias, quo *Cantium* noſtrum ſe nobilitatum gloriatur, quemque oſtentat tam victoriæ *Britannicæ* quam Antiquitatis *Romanæ* præclarum monumentum. Habeant, inquam, *Cantiani* noſtri ſuum ſibi *Laberium*; quippe ſcio illos pro mortuo *Laberio* tam acriter dimicaturos quam cum vivo *Britanni* pugnabant. Eſto igitur, fuerit ſtrenuiſſimus Tribunus militum hic interfectus, atque injecto ceſpite humatus; nequeo tamen *Camdeno* de origine nominis aſſentire; qui locum *Jul-ham* quaſi *Julii Stationem* ſive *domum*; tumulum vero *Jul-laber* quaſi *Laberii ſepulchrum*, vocari cenſet. Sane ſi *Julio Laberio Tribuno* nomen fuiſſet, probabilior eſſet conjectatio; is [1] vero *Quintus Laberius Durus* erat. Hujuſmodi vocum compoſitiones, *Romanæ* cum *Saxonica*, Imperatoris cum Tribuni nomine, vulgi auribus, non doctorum, placere ſolent. Ego hæc pura puta

1 *Cæſ.* de Bello *Gall.* v. 15.

Sax-

Saxonica eſſe, & *Cilla-ham*, ita enim in antiquis ſcriptis legitur, *manſionem Saxonis* alicujus, cui *Cillæ* nomen; *Cilla-byrig* vero ejuſdem *Cillæ ſepulchrum* denotare exiſtimo: ne autem ſcripturæ diverſitas vos remoretur, ſciendum eſt in ea lingua *Cilla-ham* & *Cilla-byrig* ita efferri, uti apud nos *Chilla-ham* & *Chilla byri*; literam namque *c* in initio vocum ante *e* & *i* *Saxones*, quod etiam *Itali* nunc faciunt, quaſi *ch* proferebant; *g* autem plerumque non ſonabant. Quandoquidem autem ad *Laberii* tumulum adſtamus, illum pauliſper contemplemur: longus eſt pedes plus CLXXX. latus plus quam XL. altus VII. vel VIII. in faſtigium aſſurgens; eadem illi figura, quæ cœmeteriorum noſtrorum ſepulchris, idem ad occidentem orientemque ſitus; ſola in magnitudine differentia: jacet propter fluvium *Sturam*, in fundo D. *Diggeſii* Viri Generoſi, optimi, nobiſque amiciſſimi; cujus permiſſu, hortante nobili admodum potentique Domino Vice-comite de *Weymouth*, illum *H. Finch*, vir non minus Antiquitatis ſcientia, quam generis nobilitate clarus, ante aliquot menſes perfodi curavit, datiſque ad me literis amiciſſimis certiorem fecit de operæ ſuæ eventu parum proſpero, utpote

quod

quod nihil inter fodiendum occurreret, unde *Romanæ* an *Saxonicæ* originis eſſet, an ad *Laberium*, an ad *Cillam* pertineret, argumentum duci poſſet.

63. Eo igitur redeamus, unde nos abduxit curioſa *Whartoni* diligentia: en *tubum* fictilem è clivo *Regulbino* extractum, longum uncias XVII. cum dimidia; foramina habet duo oblonga, hinc inde in lateribus oppoſitis; [1] nares, ſive ſpiramenta, per quæ fumus emittitur: latera perforata lata ſunt uncias V. non perforata, plus VI. craſſus eſt later fere unciam; intus fuliginoſum habet nigrorem, qui illius uſum aperte docet; fuiſſe ſcilicet ex eorum inventorum numero, quem [2] *Seneca* ſua prodîſſe memoria teſtatur, "impreſſorum parietibus tubo-"rum, per quos circumfunderetur calor, qui "ima ſimul & ſumma foveret æqualiter:" noſtrum hunc parieti aliquando impreſſum fuiſſe monſtrat calx cum arena in mortario ſubacta, quæ illi ubique fere, ut videtis, adhæret. Hujuſmodi tubos parieti communi imprimere vetabat [3] lex, "Non licet tubulos habere admotos "ad parietem communem; ſicuti nec parietem

1 *Vitruvius* de architect. VII. 10. 2 Epiſtola XC. 3 L. Quidam *Hiberus* in princ. *ff.* de ſervitutibus urbanorum prædiorum.

ſuum

"ſuum ſuper parietem communem: de tubulis "eo amplius hoc juris eſt, quia per eos flamma "torreturparies:" Tubum in *Ordevicum* agro repertum narrat [1] *Edw. Lhwyd* (qui ſatis pro *Camdeni* dignitate illius *Cambriam* & auxit, & illuſtravit) noſtro ſimilem, niſi quod, aliquanto brevior, nares non oblongas ſed rotundas habeat; ſubindicans, inventum in hypocauſto; quale, nuper inventum integrum *Veroconii*, deſcribit [2] *Giraldus Cambrenſis* his verbis, "*Stuphas* undique videas artificio miro confectas, "lateralibus quibuſdam & præanguſtis ſpiraculi "viis occulte calorem exhalantibus;" quo loco laterales viæ an tubos lateritios, an in hypocauſti lateribus impreſſos denotent, perinde ad rem noſtram facere cenſeo. *Whartonum* hic plura de caminorum, quibus hodie utimur, antiquitate & quærere & diſputare paratum, ſuaviter repreſſit *Mauritius*; ea, inquiens, quæſtio non tantum ab inſtituto noſtro longe remota, ſed etiam dubio procul poſita eſſe videtur, quandoquidem [3] *Lipſius* inventum id non nimis priſcum, quamvis bonum commodumque, eſſe demonſtravit.

1 *Camd. Britan. Anglice* editæ, p. 607. 2 Itin. *Cambriæ* I. 5. 3 Epiſtolarum ad *Belgas* Cent. III. Ep. LXXV.

64. Ac-

Cultri plicatilis manubrium.
pag. 126.

Alia Fibulæ species, cujus acum pro stylo post Petavium descripsit Molinetus.

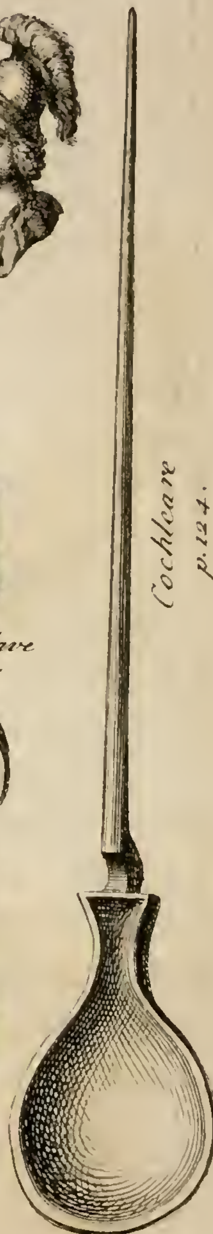

Annulus Clave instructus

Fibula
p. 128.

Cochleare
p. 124.

Cochleare mensurale.
p. 126.

Honorabili
&
Reverendo admodum
in Christo Patri
Richardo
Epiſcopo Menevenſi
necnon Ædis Christi
Oxon. Canonico
hanc Tabulam
D.D.D.
Ol. Battely.

Fig. 1.
Pag. 107.

Fig. 2.

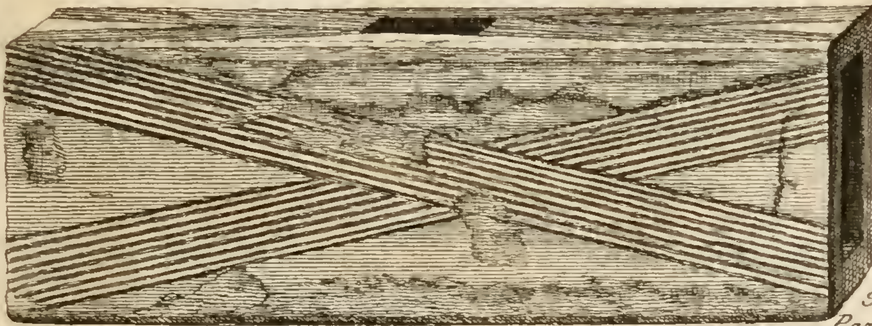

Fig. 3.
Pag. 111. 112.

Scala Unciarum

Fig. 1. OLLA VINARIA DUROLEVI Effoſsa. Fig. 2. Urna Sepulchralis apud Sandy in Agro Bedfordienſi reperta, ut ex Literis à Doctiſs. Viro W. Wotton. S.T.P. ad Autorem datis conſtat Fig. 3 Later è Balnei pariete extractus.

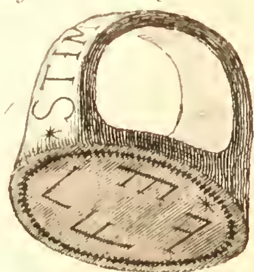
64. Acquiefco, inquit *Whartonus*, modo in Antiquitatibus *Regulbinis* progrediamur, quas nondum exhauftas effe video; meque juffit, quæ reliqua effent, depromerem: tunc ego abacum oftendens varia ex ære [1] fupellectile ornatum, hæc, inquam, per annos plus mille trecentos in terræ vifceribus cum ærugine colluctata, & in lucem tandem protracta, ollam fuforiam, nifi à me pretio redempta, non evafiffent; narravit enim mihi faber ærarius fe harum rerum, *Regulbii* inventarum, plus xxx. pondo conflaviffe: in iis quæ à me confervata funt, vobis appono acus, ni fallor, fartorias, textorias, crinales, difcriminales, fibularias; annulos tam clavibus inftructos, quam figillis infculptos; ciftarum, balteorum, frænorum, ephippiorum ornamenta ænea; claves; armorum fragmenta; fibularum fpecies multiformes; imagines, five potius imagunculas; ligulas; cochlearia; ftrigilem; cultrorum plicatilium manubria; volfellas; bullas; armillam auream fapphiris diftinctam; cum innumeris aliis, quæ, quam ad claffem referri debeant, penitus ignoro.

1 Hujufce fupellectilis præcipuam partem tabulæ fequentes exhibent.

65. Hic *Mauritius* vix risum cohibens, egregium vero, exclamat, nomenclatorem! utinam te tam paratum habeamus ad hæc exponenda, quam in congerendis diligentem, in percensendis prolixum atque copiosum habuimus. Jure, inquam, merito me perstringit *Mauritius*; id tamen, pro sua humanitate, levius & magis sine contumelia quam merebatur gloriosa nostra ostentatio. Quandoquidem autem sciam in rebus tam parvis nimis enucleandis quam minuta sit, imo ridicula omnis diligentia, ea solum excerpam quæ aut rara sunt; aut ab aliis intacta, aut minus recte explicata videntur: quid enim attinet post *Rhodium* fibulas, post [1] *Licetum* annulos, post [2] *Salmasium* acus describere? A strigili igitur, si ita vultis, exordiar: quoniam illud instrumentum & raro invenitur, nec illius structura omnibus satis nota, neque usus perspectus est. Raritatem quod attinet, duas in *Trajani* Imp. thermarum ruinis inventas dedit nobis [3] *Hieronymus Mercurialis*; tertiam è muséo Nobilissimi Viri *Nicolai Fabricii* exhibet [4] *Laurentius Pignorius*; [5] *Claudius Molinetus C. Genovifæ Canonicus* tres

1 In libro de annulis. 2 *Plin.* exercit. p. 759. *Par.* 1629. 3 Art *Gymnast.* 1. 8. 4 De servis, p. 84. *Amstel.* 1674. 5 Dans le cabinet de la Bibliotheque de S. *Genevieve*, p. 27. *Par.* 1692.

Annulus ex ære cyprio deauratus, insoliti ponderis et magnitudinis, inter Autoris suppellectilem conservatus; non constat autem Regulbij repertum esse.

ANDREÆ STONE *Arm^{ro}*
hanc Tabulam
D. D. D.
Ol. Battely.

Annuli in longitudinem protracti forma.

Strigilis Fabriciana.

Ligula pag: 119 descripta.

Strigilis ab Hieronymo Mercuriali descripta.

Strigilis hujus, ut et reliquæ supellectilis nostræ, quam Hæc et Tabulæ XI & XIII exhibent, vera magnitudo delineatur; Figurarum autem, quas ab alijs Autoribus desumpsimus, eadem est magnitudo, quæ in Tabulis olim editis reperitur.

Tab. XII. p. 115.

in illius Ecclesiæ bibliotheca asservari ait, quarum unius tantum figuram nobis dedit; sed quod plures nequeam proferre, illud fortasse non tam strigilum paucitati, quam Bibliothecæ nostræ penuriæ, quæ id genus libris non abundat, tribuendum est. Nostram unicam in *Britannia* repertam, saltem publici juris factam, & descriptam, esse puto. Eam, in cisterna *Regulbina* inventam, misit ad me rusticus, ex colore auream esse, & aureis decem redimendam, sperans; nec rustici spem solum fefellit aureus color, sed etiam seduli rerum vetustarum indagatoris D. *Aubrii* judicium: qui, conspecta strigili nostra, protinus exclamavit, en auream falcem, qua viscum [1] *Druides* demetere solebant! Nôstis autem, quam superstitiose atque aniliter Vir alioquin satis doctus omnia fere ad *Druidum* religionem cultumque trahere solebat: nostra hæc non solum integra, sed nec ærugine fere tacta est; eam vero, si quam habet, postquam ad me venit, contraxisse scio: materiam illam auream, qua oblinitur, quod aurum facit, splendorem hunc intemeratum conservâsse puto: hanc præ oculis habuisse

1 *Plin.* Hist. Nat. XVI. 44.

[1]*Symposium* Poetam jurares, cum ſtrigilem æneam ita deſcriberet,

Rubida, curva, capax, alienis humida guttis,
Luminibus falſis auri mentita colorem,
Dedita ſudori, modico ſuccumbo labori.

Nec minus accurate eandem [2]*Apuleius* depingit, "honeſtam" vocans "ſtrigileculam, recta "faſtigiatione clauſulæ, flexa tubulatione ligu-"læ, ut & ipſa in manu capulo moraretur, & "ſudor ex ea rivulo laberetur:" ubi illud imprimis animadvertendum, ſtrigilem ab *Apuleio* bipartitam eſſe, in clauſulam, ſive eam partem, quæ manu claudebatur, atque in ligulam; illam recte in faſtigium ſurgere; hanc tubulum in longitudinem diffuſum referre, & flexuoſam fuiſſe: *Fabricianæ* ſtrigilis capulum ſive clauſulam cum *Apuleii* deſcriptione minime convenire, cum non rectus ſit, ſed ipſa ligula magis flexuoſus: *Mercurialis* ſtrigiles manubria habere, non ut noſtra, rotunda, ſed quadrata; ligulas quidem curvas, ſed non, ut hæc, iterum recurvatas.

66. Duplex erat ſtrigilis uſus; primarius in balneis, ſecundarius in re medica: de priori intelligendus eſt [3]*Perſii* verſus:

1 Ænigmat. LXXXVI. 2 *Floridorum* l. II. 3 Sat. V. verſ. 126.

I,

I, puer, & ſtrigiles Criſpini *ad balnea deſer.* *Ludovicus Pratæus Gallus* Rhetoricæ Profeſſor emeritus, qui *Juvenalem Perſiumque* in uſum *Delphini* notis illuſtravit, quando ſereniſſimum Principem docere vellet quid ſtrigilis eſſet, [1] *Calepinum* ſive [2] *Stephanum* ſuum prius conſulens; "dentatum eſt," inquit, "è ferro, ar- "gento, aliave materia inſtrumentum, dictum "à ſtringendo ſive radendo." Sic quidem ſtrigilem equiſonum utrique definiunt, "inſtru- "mentum è ferro dentatum, quo equos & id "genus jumenta expolire ſolent equiſones." Quis autem mortalium ante *Pratæum* tam immitis, ut dentatas è ferro ſtrigiles balneis inferri, iiſque nudos homines non tam diſtringi quam lacerari, atque excarnificari curaret? Quid vero immitem voco *Pratæum*, qui miſericordia proculdubio commotus, cum [3] *Juvenalis* verſum explicaret

——— *& ſonat unctis*
Strigilibus ———

"eas probe ungi cavit, quo minus læderent?" Ego vero, ait *Whartonus*, *Juvenalem* ſemper ita intellexi, ungendas ſcilicet fuiſſe ſtrigiles,

---

1 In dictionario. 2 Theſaur. Linguæ. *Latinæ.* 3 Sat. III. v. 263.

non

non ne ipſæ læderent, ſed ne rubigine læderentur; quod malum illis, præſertim ferreis, propter ſudoris ſalſedinem accidere ſolere innuit [1] *Plautus*, ſtrigilem "rubiginoſam" vocans: recte, inquam, ſentis, recte mones; neque ipſe *Pratæus* tam abſurda de hoc inſtrumento effutiiſſet, niſi illius formam figuramque penitus ignorâſſet. Secundarius ſtrigilis uſus in re medica, adventitius plane atque fortuitus, ex figuræ commoditate, quæ flexa, cavaque eſt, natus videtur; eum ita nos docet [2] *Cornelius Celſus*, "in aurem infundere aliquod medica-"mentum oportet, quod ſemper ante tepefieri "convenit, commodiſſimeque per ſtrigilem in-"ſtillatur." Idem [3] *Scribonius Largus*: "pro-"deſt herbæ urceolaris aut cucurbitæ ramen-"torum ſuccus tepens per ſtrigilem in fora-"men auris dolentis infuſus:" [4] *Plinius* demum, eos ſecutus, ſuum medicamentum omne "in ſtrigili calefactum infundi" præcipit.

67. Hic ſtrigilem loco ſuo reponenti, miror, inquit, *Whartonus*, virum doctiſſimum *Hieronymum Mercurialem* ubique ſtrigiles maſculino genere uſurpare, quando *Nonnius* Grammati-

1 In *Sticho*. 2 De re medica, VI. 7. 3 De Comp. med. XXXIX. *Petavii* 1655. 4 Hiſt. Nat. XXV. 13.

cus

cus tradit certo eſſe fœminini; omneſque id nunc agnoſcant: illud, inquam, videant Grammatici; in quorum numero me non eſſe, expedit mihi ἀγραμμάτῳ hic profiteri: utcunque tamen, progrediar in oratione; & poſt ſtrigilem ligulam *Regulbinam* depromo, quoniam cognationem quandam habere videntur, ſiquidem meminiſtis *Apuleium* cavam ſtrigilis partem *ligulam* vocare. Ligulæ vero figuram nemo, quantum ſcio, adhuc nobis dedit; frequens quidem illius in antiquis ſcriptoribus mentio; ſed tam quoad uſum quam quoad formam valde diverſa; unde multus quidem variuſque de eadem apud recentiores ſermo, omnis tamen incertus atque inutilis; ad quam confuſionem tollendam proderit forte noſtræ explicatio. Eam conſpicitis ſtrigili multo minorem, non καμπύλην ſive incurvam, ſed rectam, capulo ſtyli more in acumen faſtigiato; imo propter manubrium hanc pro ſtylo ſcriptorio habuiſſem, niſi aliter me monuiſſet [1] *Sympoſii* ænigma de graphio

De ſummo planus, ſed non ego planus in imo.

noſtra vero in imo non plana, ſed cava eſt,

1 Ænig. 1.

ſty-

ſtyliſque, quantum ex eorum deſcriptionibus conjicere licet, prorſus diſſimilis. Sed ut aliquid diſtincte de iis dicamus, notandum eſt triplex fuiſſe ligularum genus (calceorum quippe ligulæ ad hunc locum non pertinent) aut enim menſuris, aut rei ruſticæ, aut menſis inſerviebant. De menſuris ligularum præcipue agunt rei medicæ ruſticæque ſcriptores; aiuntque illas [1] in liquidis quartam cyathi partem, in aridis cumulatas ſemunciam capere; noſtram autem, cum tantæ capacitatis non ſit, menſuram non fuiſſe liquet. In re ruſtica eas [2] aut melli à ſpuma purgando, aut [3] flori ceræ eligendo, aut [4] libralibus oſſis in ora boum domandorum demittendis, inſerviiſſe legimus. Sed nec his uſibus noſtram deſignatam fuiſſe puto: reſtat igitur menſæ vaſculum fuiſſe inſtar cochlearis.

68. Quandoquidem vero nemo antiquorum frequentius ligularum meminit quam *Martialis*, ideo non dubitabam, quin ſi illum ejuſque commentatores adirem, ſtatim, quid ligulæ eſſent, deprehenderem; cumque propter librorum in uſum *Delphini* editorum famam atque

1 *Columella* de re ruſtica XII. 21. 2 Idem IX. 15. 3 *Plin.* XXI. 14. 4 *Columella* XII. 21.

exiſti-

existimationem, *Martialem* à *Vincentio Collesso* illustratum consulerem, virum illum in notis impense atque laboriose nugacem inveni, nec quid *Martialis* vellet *ligulam* nominans, aut ipsum intellexisse, aut aliis enarrare potuisse: illud autem ne à me vel temere, vel contumeliose, vel injuriose dictum putetis, operam dabo; inter [1] *Saturnalitia* munera ligulas graciles recenset Poeta, has pro gladiolis argenteis sumendas esse censet *Vincentius* Interpres; idem facit in illo versu

[2] *Saturnalitiæ ligulam misisse selibræ*;

iterum

—— [3] *ligulam cum mittere possis*

hic quoque gladiolum suum educit; easdem demum nugas agit in [4] eo Epigrammate,

Quamvis me ligulam dicant equitesque patresque,
Dicor ab indoctis lingula grammaticis.

Hanc interpretationem multa evertunt, aut saltem frivolam esse monstrant: Quid enim si veteres, autore [5] *Gellio*, gladiolum oblongum in speciem linguæ factum lingulam vocabant? annon idem monet vocem illam esse minus fre-

1 Epig. v. 18. 2 Epig. v. 20. 3 Epig. VIII. 33. 4 Epig. XIV. 120. 5 Noct. *Att.* x. 25.

quentem, *Næviumque* veterem Poetam citat, qui ea in tragœdia *Hesiona* usus est? Quid, inquam, si *Martialis* toties gladiolum lingulam appellavit, vocabulum illud minus frequens esse monere, *Næviumque* citare *Aulo Gellio* opus erat? Vox tam crebro à *Martiale* usurpata, *Gellio*, qui paulo post eum scripsit, infrequens dici non potuit. Accuratus idem Interpres ligulam aliquando [1] mensuram, aliquando [2] spathulam esse vult; ubi autem inter mensæ vascula à [3] *Martiale* recensetur in iis versibus

Pocula solliciti perdunt, ligulasque ministri.
Et latet in tepido plurima mappa sinu:

hic, inquit, ligula & cochlear est & spathula, &c. Quis non videt eum, quid ligula sit prorsus nescivisse? Cochlear non esse ipse nos docet *Martialis*, qui distincte, idque non semel, utriusque mentionem facit. [4] Unicum adducam locum, cum plura possem;

Octavus ligulam misit sextante minorem,
Nonus acu levius vix cochleare tulit.

Quis autem non novit diverso [5] Epigrammate statim post ligulam argenteam cochlearia laudari?

1 In notis ad Epig. v. 18. & 20. xiv. 120. 2 In notis ad Epig. viii. 33. 3 Epig. viii. 59. 4 Epig. viii. 71. 5 Epig. xiv. 120, 121.

dari? unde recte judicavit Vir omni laude major [1] *Jac. Sirmondus*, notas esse ligulas in mensæ vasculis, atque aliud esse cochlear, aliud ligulam; quorum utrumque cum ignoraret *Vincentius Collesso*, nec ei mensarum ligulæ in mentem unquam venirent, inepte satis mensuras gladiolosque ubique induxit. Quanquam sciam tædere vos multi prolixique de re minima sermonis, nequeo tamen *Charisii* Grammatici locum intactum præterire, quoniam & ad præsentem dissertationem pertineat, & propter corruptam lectionem nondum recte sit intellectus. In eo emendando explicandoque multum frustraque laboravit Vir doctissimus & γραμματικώτατος [2] *Joannes Gerardus Vossius*, nec satis mirari queo veram illius lectionem virum acutissimum fugisse; verba hæc sunt: "Lingula cum non à linguendo dicta est in argento, in calceis vero lingula à ligando, sed usus lingulam sine *n* frequentat;" nullo plane sensu: quis enim non videt *Charisium* ita scripsisse? "Lingula cum *n* à linguendo dicta est, in argento: in calceis vero, lingula à ligando," &c. Illud scilicet voluit *Charisius*, lingulam,

1 In notis ad *Sidonii* Epistolar. lib. 1. Ep. 2. 2 In Etymolog. ad verbum *Ligula*.

Q 2 qua

qua argentea in menſis utebantur, & cum *n* ſcribebant, à linguendo dictam fuiſſe; lingulam vero calceorum à ligando; utramque vero frequentius ſine *n* ſcribi.

69. Quoniam autem cochleare cum ligula apud *Martialem* conjunctum vidimus, de eo pauca dicam; niſi, quod metuo, harum nugarum ſatietas atque faſtidium vos teneat. Cum uterque ut in dicendo procederem juberet, modo mercium *Regulbinarum* aliquid supereſſet, nolle enim ſe alias ſibi obtrudi; ſupereſt, inquam, cochleare, ut puto, argenteum; pro capulo ſtylum habet, unde perperam cochlearia ſtyli graphiarii loco antiquitus fuiſſe ſomniavit [1] *Smetius*; ima pars in ſpeciem conchæ, quam pectinem vocant, excavatur: unde *Græci* μύστρον dicunt, eſt enim μῦς concha. Ego vero cochleare hoc *Regulbinum* nunquam protuliſſem, niſi me moviſſet illud [2] *Martialis* Epigramma

Sum cochleis habilis, ſed nec minus utilis ovis,
Numquid ſcis potius cur cochleare vocer?

quod cochlearis noſtri ope, à nemine hactenus

1 Antiq. *Neom.* p. 76. 2 XIV. 121.

recte

recte explicatum, illuſtrari poſſe non deſpero. Etenim videtis alteram illius extremitatem concavam, oviſque exhauriendis commodiſſimam, alteram vero acuminatam ad marinas cochleas, quæ in menſis apponi ſolebant, è calicibus eruendas æque idoneam; in illum vero uſum cochlearis acum excogitatam fuiſſe notavit [1] *Julius Pollux*, τὸ δὲ κοχλιάριον, inquit, καλοῖς ἂν μυστηλάριον, ἢ κοχλιάρυχον, id eſt, cochlearum effoſſorem; quod miror in nupera *Pollucis* editione non eſſe obſervatum. Quis denique niſi perſpecta hac cochlearis forma [2] *Plinium* intelligat, narrantem quomodo ab incantationibus ſibi cavebant veteres, "defigi quidem diris deprecatio-"nibus nemo non metuit; huc pertinet ovo-"rum, ut exſorbuerit quiſque, calices, cochlea-"rumque, protinus frangi, aut eoſdem coch-"learibus perforari," quod certe niſi cochlearibus acuto ſtylo præditis fieri nequibat. Qui cum *Domitio Calderino* cochleare non ab illius uſu in effodiendis cochleis, ſed à cochlearum forma dictum eſſe contendunt, næ illi parum ſciunt quid cochleas conchaſque interſit; quippe concharum figuram cochleare noſtrum plane

---

1 Onomaſt. VI. 12. 2 Nat. Hiſt. XXVIII. 2.

refert,

refert, non autem cochlearum, quæ στομβώδης eſt ſive turbinata, & cochlearium uſibus prorſus inepta. Aliud habeo cochlearum genus, ſine ſtylo, ſine manubrio, anſula breviori inſtructum, cujus ope digitis contineri poteſt; hoc ego cochlear *menſurale* fuiſſe puto, quamvis [1] *Michael Angelus Cauſeus* id inter vaſa ſacra numeret, eoque thus ex acerra ſumi ſolere ſcribat. Nolo hic iterum *Vincentium*, *Martialis* interpretem, in ſcenam proferre, quamvis eundem in cochleari ac in ligula exponenda errorem erret; ſed ad reliqua explicanda vel potius delibanda progrediar.

70. Ligulis cochlearibuſque accenſendi ſunt cultri, quibus vel ipſi convivæ, aut ſaltem ſciſſores ſive carptores in menſis utebantur: horum manubria videtis duo ænea, unum vetuſtate exeſum, alterum integrum, ejuſdem ſpeciei utrumque: erant autem ex eo cultellorum genere quos plicatiles vocamus, quoniam ferrea eorum acies retro in capulum flexa condebatur; in noſtrorum altero ferri reliquiæ adhuc cernuntur, in utroque, ut in annulo *Firminæ* apud [2] *Ennodium*,

---

1 De inſignibus Pontif. 2 Epig. xcviii.

Im-

Immobilis ſtantem fugitat lepus arte Moloſſum.

quam figuram canis leporem inſectantis ante in fictilium fragmentis uſitatam notavi; quo ſymbolo, niſi temere illud adhibuit artifex, *Romanorum* hic commorantium in lepore venando ſtudium exprimi putarem; erat quippe apud illos id animal in deliciis, atque

[1] *Inter quadrupedes gloria prima lepus.*

canes vero iſtiuſmodi venationi maxime idoneos *Britanniam* habuiſſe teſtatur [2] *Nemeſianus:*

——— *diviſa* Britannia *mittit*
Veloces, noſtrique orbis venatibus aptos.

Et quanquam narret [3] *Cæſar*, "*Britannos* leporem & gallinam & anſerem guſtare fas non putare, hæc tamen alere animi voluptatiſque cauſa," *Romanos* ſcimus non tam fuiſſe ſuperſtitioſos.

71. Habeo ad rem veſtiariam pertinentes fibulas, acus, bullas: fibularum quidem innumeras fere ſpecies: inter quas quædam, affabre ſatis atque artificioſe conſtructæ, vel aurei ſputi, quo oblinebantur, notas, vel inuſtorum

---

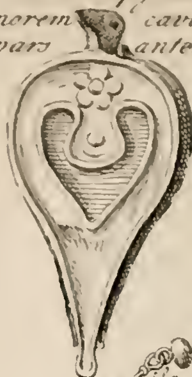
1 *Martialis* Epig. XIII. 92. 2 In *Cyneget.* 3 De bello *Gal.* V. 12.

co-

colorum varietatem, vel palas ſive ſaltem πυε-λίδας, in quibus olim gemmæ, habent. Sed has miſſas facio, præter unam, quam, propter ſimplicem rudemque operam, *paupertinam* voco; nullam quippe habet juncturam, ornamentum nullum, cum nudum filum, æreum, craſſiuſculum ſit, in fibulæ ſpeciem uſumque inflexum; alteramque, quam, cum ex ebore ſit, nequeo non producere; nec tamen produxiſſem, niſi ut occaſionem captarem à vobis Viris doctiſſimis quærendi, quamobrem [1] *Strabo* de mercibus, quæ ſuo tempore à *Britannia Gallia*que ultro citroque vehebantur, loquens, ἐλεφάντινα ψάλια, ſive eburnea fræna, ῥῶπον ſive vilem mercem vocet. Quomodo enim ebur apud illas gentes vile eſſe poteſt, apud quas elephantes nulli? quomodo id nullius apud *Gallos Britannoſ*que valoris, quod etiam [2] *Romæ* ingentis pretii habebatur? Cum *Salmaſium* hic advocandum moneret *Whartonus*, utpote qui locum *Strabonis* aliter quam [3] *Caſaubonus* interpretaretur; præſtat, inquam, criticum illum ἀπεραντολόγον non moventes, ad alia procedere. Bullarum frequens apud veteres mentio; [4] *Ma-*

1 Geogr. IV. p. 138. 2 *Plin.* Hiſt. Nat. VIII. 10. 3 *Plin.* exercit. p. 245. 4 *Saturn.* 6.

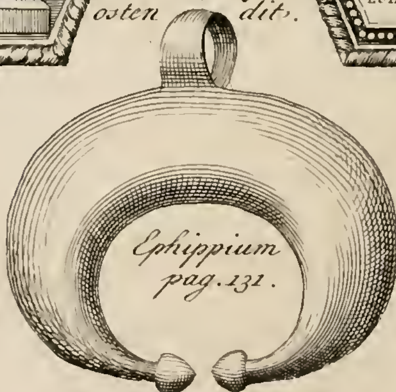
crobius

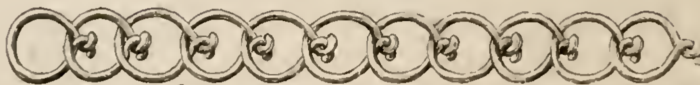

Reverendo admodum
in Christo Patri
Martino
Episcopo Glocestriensi
hanc Tabulam
D. D. D.
Ol. Battely.

Catenulæ æneæ pag. 131

crobius ait duplicem fuiſſe bullæ uſum, primum, "quod ingenuis pueris attributum ſit, "ut cordis figuram in bulla ante pectus anne- "cterent, quam inſpicientes, ita demum ſe "homines cogitarent, ſi corde præſtarent:" ſecundum, "quod geſtamen eſſet triumphan- "tium, quam in triumphis præ ſe gerebant, "incluſis intra eam remediis, quæ crederent "adverſus invidiam valentiſſima." Utrique uſui noſtras convenire videtis; non ſolum enim in cordis figuram ſtructæ, ſed & eadem inſculptæ ſunt; & in pyxidum morem cavæ, excipiendiſque amuletis aptæ: quæ autem illa amuleta fuerint neſcio, niſi forte *Harpocrates* erant; quales icunculas unciales manu altera ad os admota, & eodem loco ſimul cum bullis repertas, conſervo. Cui ſane conjecturæ illud favere videtur quod è *Kircheri OEdipo Ægyptiaco* citat [1] *Cuperus*; "capſulam "in formam cordis, in cujus meditullio *Har-* "*pocrates* nudus, infans, labiis digito appo- "ſito, ſilentium ſuadens poſitus ſpectatur." *Harpocratis* vero imaginem inter amuleta fuiſ-

1 *Harpocrates*, p. 158.

R ſe,

ſe, non ſemel nos docet *Cuperus* in erudito ſuo opere.

72. Hic paululum ſubſiſtens erubui, cum me garrulitatis tam prolixæ ſatis puderet; & ſi quid, inquam, videatis in hac ſtrue, de quo me interrogare vultis, id facitote; etenim in hoc campo longius quam debui ſine ductore me vagatum eſſe agnoſco: quæ quidem cautio in fine orationis, quamvis ad errati emendationem ſera nimis ſit, quoniam tamen illius confeſſionem in ſe continet, ad facti deprecationem veniamque impetrandam valere debet. Nimium, inquit *Mauritius*, & nobis & tibi ipſi diffidis; quod ne amplius facias, de re una vel altera adhuc interrogabimus. Video hic innumera fere fila ex ære, tenuia quidem, ſed omnia ejuſdem formæ, in annulos flexa extremitatibus contortis; ferrea illa omnino referunt, quæ porcorum roſtris inſerunt ruſtici; illorum uſus, quandoquidem ea conſervas, tibi ignotus eſſe nequit. Quamvis, inquam, nihil certi de illorum uſu affirmare poſſum, cum tamen acervatim in litore *Regulbino* occurrant, quid de iis ſentio dicam. Erat thoracis genus, quod ἀλυσιδωτὸν veteres appellabant, quoniam *Julio Polluce* teſte ἐξ ἀλύσεων. i. e. catenulis ſive annulis,

nulis, contexi ſolebat: genus hoc [1] *Virgilius* ita deſcribit,

Loricam conſertam hamis, auroque trilicem.

[2] *Sidonius* quoque, non *Virgilio* elegantius, ſed aliquanto quoad rem noſtram expreſſius

——————— *nec ſutilis illi*
Circulus impactis loricam texuit hamis.

ubi hamos, annulos ſive circulos interpretantur [3] Lexicographi, loricaſque annulatas vocat [4] *Choulius*: quid igitur prohibet quin noſtros annulos loricis hamatis contexendis olim inſerviiſſe credamus? De hamis, quos vides, piſcatoriis non attinet loqui, quoniam à noſtris ſola materia differunt, niſi quod barbati aut nunquam erant, aut, quod raro contingit, vetuſtas eos imberbes facit. Mihi, inquit *Whartonus*, interrogandi partes jam permittite; erit autem interrogatio ſimplex. Lunula, quam cerno, æenea edita eſt atque explicata in *Societatis Regiæ* [5] *actis Philoſophicis*, tanquam res turpicula, & quaſi περίαμμα contra faſcinum puerorum collis appenſum; Tune vero ita cenſes? minime, inquam, nam hujuſmodi lunata monilia

1 *Æneid.* III. 2 In Panegyrico ad *Anthemium*. 3 *Calepini* editor. *Martinius Nebriſſenſis*. 4 De caſtrametatione Vet. *Romanorum*, p. 15. 5 Num. 176.

pro ornamentis in equorum pectoribus appenſa in columna *Trajani*, quam poſt *Ciacconium* [1] *Petrus Bellorius* edidit, videmus. Multa ſuperſunt; ſed quoniam de claſſe, in quam referri debent, adhuc dubito, ea omitto; & miſſionem puto vos quoque jam poſtulare; quam æquum eſt vobis dari.

73. Nolumus, ait *Mauritius*, ultra te laceſſere; quandoquidem vero te multa diligentia in his antiquitatis monumentis congerendis uſum eſſe videamus, illud fortaſſis harum rerum ſtudioſis non minus utile quam gratum eſſet, ſi moneres quid in iis comparandis Tu ipſe feceris. Illud, inquam, paucis narrabo; *Regulbium*, propter vetuſtatis famam celebre, adivi; incolas, qui antiquitatis monumentis inquirendis operam dabant, conveni; monui, ne nummos, quos æruginoſos invenirent, arenis, aut alio modo atterendo mundarent; quippe eo malo quam plurimos optimæ notæ obliteratos videram; ne quid æris omnino fabris ærariis venderent; ſed ad me, majori pretio redimendum, afferrent; ne urnas ollaſve frangerent; fractas ſi inveniſſent, literis notiſve

1 V. 59. LXXIII. 257. LXXIX. CVI.

in-

inſcriptas, ad me apportarent; atque hinc ea, quam videtis, *Romana*, quamvis curta, ſupellex. Quid autem, inquit *Whartonus*, aliis in locis faciendum cenſes? Si cui, inquam, in animo eſt vetuſtatis reliquias quærere, tumulos perfodito; caſtra, valla, & loca iis vicina perſcrutator; vias publicas, antiquas indagato; [1] ſepulchra, quæ fere propter vias ſunt, religionis metu vacuus, aperito, rimator; clivorum ruinas ſedulus explorato; antiquitatis veſtigia, ſi reperierit, inſequitor; ejuſque rei peritos advocato; nummos ſi vel in acervo cumulatos, vel in urna ollave concluſos effoderit, ultimos notato; ii etenim tempus quo defoſſi ſunt, proxime indicabunt; res inventas inſpiciendi nulli docto copiam denegato; inſcriptiones ſi occurrant, accurate exſcribito; abſque invidia communicato. Atque hæ rerum antiquarum ſtudioſis leges ſunto.

74. Recte, inquit *Mauritius*, rogas; nec nos rogationi intercedimus, quinimo aſſentimur; pudet ſane nos horum ſtudiorum adjumenta, atque ſubſidia, caſui fortunæque foſſorum, non autem induſtriæ noſtræ accepta referre; pudet

---

1 *Kirkmannus* de funeribus, p. 509.

an-

antiquitatis ſcientia eos gloriari, qui, corraſis aliquot nummulis, nec ipſi eos intelligunt, nec aliis explicandos permittunt, quaſi rerum antiquarum poſſeſſione ſola doctorum nomen mererentur; pudet tot theſauros ſive in indoctorum, ſive invidorum muſêis, tam procul ab uſu remotos, abditos latere, quam ſi adhuc in intimis terræ viſceribus eſſent. Noli, inquam, *Mauriti*, illud aut inſcitiæ aut invidiæ tribuere, ſed potius rerum naturalium ſtudiis, quibus metuo, ne ut diligenter ſatis, ita inutiliter nimis, occupati ſimus; [1] quot pedes ſuos pulex ſaltet, metiri; qua parte culices ſonum edant, diſquirere; muſcarum oculos intueri; pennas in volucrum alis numerare; ſanguinem in gyrini cauda ſalientem contemplari; hæ ſunt noſtræ artes: quas non damno, imo probo laudoque, quando aut vitæ humanæ commodis procurandis, aut ſummi æternique artificis gloriæ promovendæ inſerviunt; nuda vero ſi ſint theoremata, nec ad ullos uſus accommodata, nequeo non ægre ferre prqpter ea antiquitatis ſtudium è republica literaria exturbari, ejici, exterminari; quod tamen factum eſſe, quis non videt? quare factum

1 Ariſtophan. in nubibus, Act. 1. Sc. 2.

ſit,

ſit, quis neſcit? ſcilicet facilius eſt res in oculos noſtros ſive perſpicillorum, ut vocant, ope ſive ſimplici obtutu incurrentes, notare, atque deſcribere, quam de antiquitatis monumentis recte judicare; quod multiplicem veterum poetarum, hiſtoricorum, medicorum, juriſperitorum, architectorum, itinerariorum, geographorum, grammaticorum, rei agrariæ, militaris, naturalis, ruſticæ ſcriptorum lectionem requirit; nec non etiam recentiorum, qui de re nummaria, veſtiaria, vaſcularia, de ponderibus & menſuris, de *Romanorum* conviviis, funeribus, ludis, aliiſque eorum moribus & conſuetudinibus, ſcripſerunt; ita inſtructos cum oportet ad hanc rem accedere, qui eam pro dignitate cumque fructu tractare cupiunt, ſcio quam me mea redarguat oratio; ſcio quid vos intus in animo habeatis, quamvis illud pro humanitate atque amicitia, qua me proſequimini, eloqui nolitis; ego tamen enunciabo; me ſcilicet temerarie huic operæ manum admoviſſe, cum ad id faciendum minime inſtitutus ſim; equidem fateor; ſed quid interim facerem? conſiderabam res noſtras *Regulbinas* non tam magni eſſe momenti, ut docti alicujus viri contemplationem curamque mererentur; nec tamen

men tam exigui aut nullius pretii, ut omnino negligi, aut prorſus abjici deberent. Cujus autem ſive otio ſive labore, in his nugis exponendis, potius abuterer quam meo? neque tamen vel illud à me tam ſponte ſuſceptum eſt, quam doctorum virorum, veſtrique ſimilium, juſſis extortum; ad quæ accedebat ingens illud deſiderium, quo tenebar, alios ad eadem ſtudia excitandi atque provocandi.

75. Multi habent & muſêa & bibliothecas noſtris locupletiora, inſtructiora; multi & otio magis abundant, & ingenio plus pollent. Ampla ſupereſt laudis materies in hoc ſtadio decurrere volentibus; reſtant *Londinum, Eboracum, Lindum, Verolamium, Camulodunum,* aliaque fere innumera *Britanniæ* loca, effoſſis nummis monumentiſque clara, ſed Antiquariorum opera atque labore adhuc magis illuſtranda. Eſt *Ptolemæi Geographia* rurſus ad calculum revocanda, atque accuratius expendenda; locorum diſtantiæ, quas illa per longitudinis latitudiniſque gradus computat, cum *Itinerarii Antonini* milliaribus, qua fieri poteſt diligentia, conferendæ; quod opus non memini adhuc à quopiam tentatum. Inveſtiganda ſunt magis exquiſite loca *Britanniæ,* quæ in præclaro illo, quod

quod modo laudavi, *Itinerario* recenſentur; ad quod opus *Talbotus* noſter primus viam aperuit; *Camdenus* ſumma cum doctrina optimum judicium, *Burtonus* diligentiam maximam attulit; *Galèus* commentarium promiſit, atque dediſſet, niſi mors illius conſilium præveniſſet [1], palma illa aliis reſervata; nec defuturos ſpero, qui eam utraque manu rapiant. *Tabulæ Peutingerianæ*, atque *Notitia provinciarum* non negligenda; uti nec index geographi *Ravennatis Anonymi*; qui quidem, etiamſi barbariem redolere videatur, non eſt tamen rejiciendus, quoniam multa habet locorum nomina, quæ nuſquam alibi occurrunt; unde ea hauſerit neſcio, niſi viderat fortaſſe *Ammiani Marcellini* librum nunc deperditum; in quo ſe *Britanniæ* ſitum pro captu virium explanâſſe [2] dicit: in cujus quidem libri jactura, quamvis ingens damnum ſecerit res noſtra Antiquaria, ex iis tamen quæ ſuperſunt monumentis, ſi probe conferantur, ſi veterum codicum ope reſtituantur, ſi adhibita diligentia recte explicentur, quis non videt magnam lucem hiſtoriæ noſtræ impertiri poſſe? In omnis autem hi-

1 *Antonini* Iter *Britanniarum* Commentariis *Th. Gale* S.T.P. illuſtratum auxit, ediditque *Rog. Gale Th. F. Lond.* 1709. 2 XXVII. 8.

ſtoriæ ſcientia quam utilis, imo neceſſaria ſit, geographiæ cognitio, neminem latet. Habetis, amiciſſimi viri, meam de optima Antiquitatum inveſtigandarum ratione ſententiam. Non ii certe Vos eſtis, qui monitore egeatis; ſed veſtræ, quæ plurimum apud me valet, poſtulationi morem geſſi, non aliàs audiendi diſcendique à vobis fructum voluptatemque amiſſurus.

INDEX SCRIPTORUM,

Qui in hoc opere citantur, illuſtrantur, emendantur.

In quo Numerus paginam denotat.

T Da-

Notitia

E R R A T A

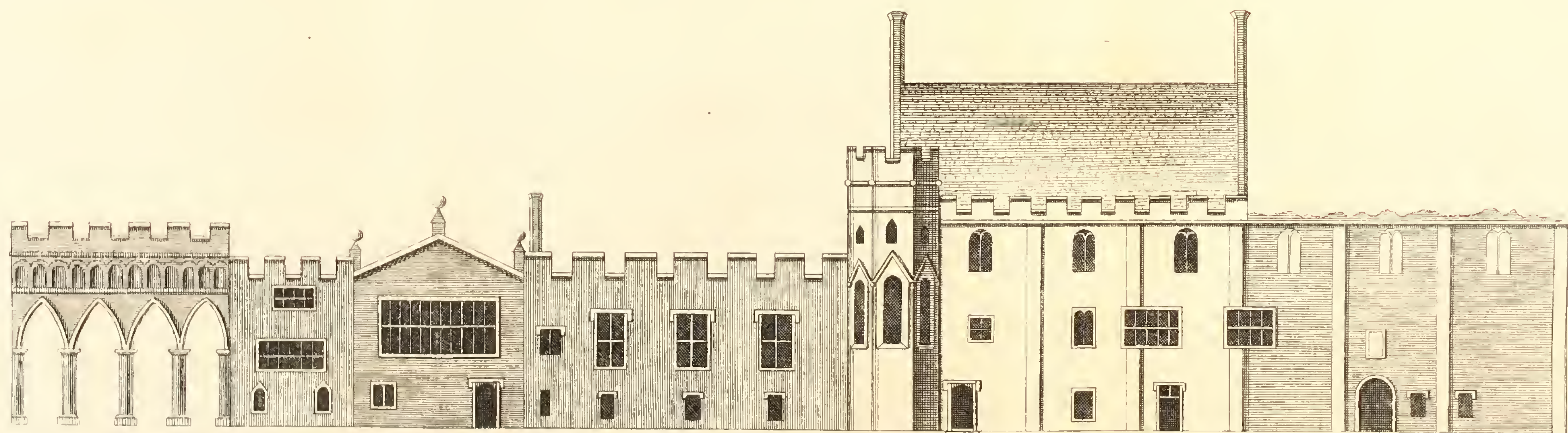
In Antiquitatibus *Rutupinis.*

Pag. 8. lin. ultimâ. pro Tab. v. lege iv. P. 20. l. 9. inter *indicasti* & *ibi* insere comma. P. 45. l. 23. dele comma inter *Rutubi portum.* P. 46. l. 12. pro accerseri lege accersi. P. 53. l. 3, 4. pro Septentrionibus lege Septentrionalibus. P. 60. l. 19. pro videretut lege videretur. P. 76. l. 19 pro *Flaccnm* lege *Flaccum.* P. 114. l. 25. pro in libro de annulis. lege in libro de aciâ; de annulis.

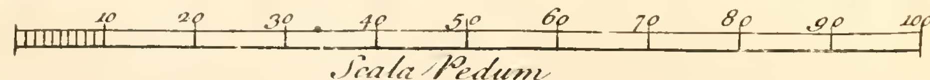
In Antiquitatibus S. *Edmundi* Burgi.

P. 7. dele parenthesin l. 12, 15. et ante *tandem* insere &, ut eadem sententia legitur p. 126. P. 24. l. 9. pro proficisenti lege proficiscenti. P. 36. l 2. pro xv. lege xvi. P. 44. l. 15. ante *Baldwinus* insere 2. P. 48. l. 18. pro despiciamus lege dispiciamus. P. 56. l. ult. ante Prioratûs insere Registrum. P. 52. l. 15. pro sitæ lege sita. P. 63. l. 15. pro deligebatur lege diligebatur. P. 68. l. 22. post cingenda insere impensam. P. 74. l. 14. pro 2. lege 3. & l. ultimâ ante N. xvi. insere 3 P. 83. l. ult. dele Append. N. xx. P. 89. l. 13. & 22. pro *Bedford* lege *Bedeford.* l. 14. pro Foedorum lege Feodorum. item. P. 63. l. 3. & alibi pro fœdum lege feodum, pro fœda feoda &c. P. 97. l. ult. pro xxiii. lege xxv. P. 117. l. 2. inter *eodem* & *cœmeterio* insere in. P. 134. pro *Edmunds* lege *Edmundes.*

LEE WARNER Armigero
de Walsingham in Agro Norfolciensi
hanc Tabulam,
quæ celeberrimi in Icenis suis Monastery
Reliquias, brevi fortasse perituras,
Posteris spectandas conservet,
D.D.D.
Ol. Battely.

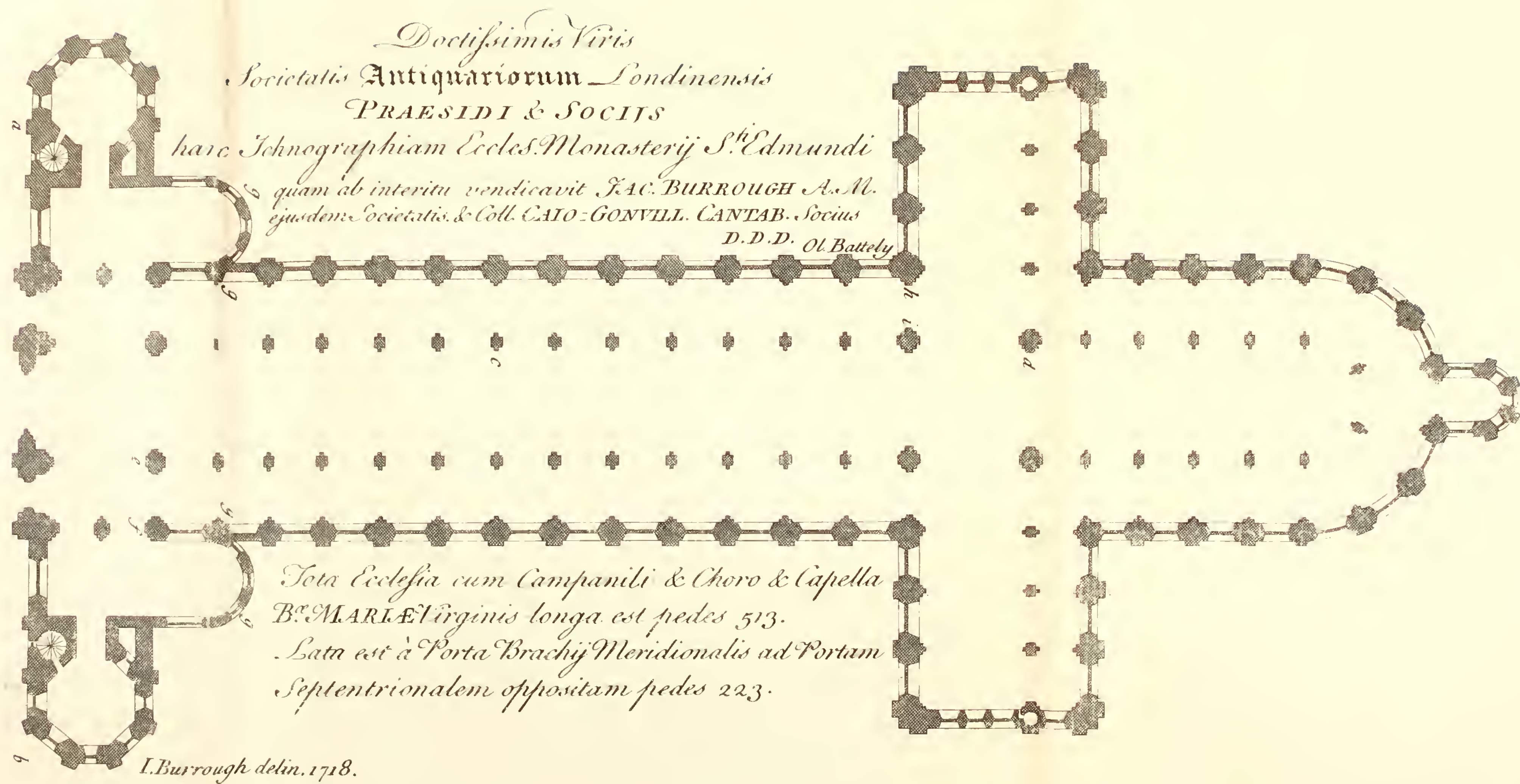

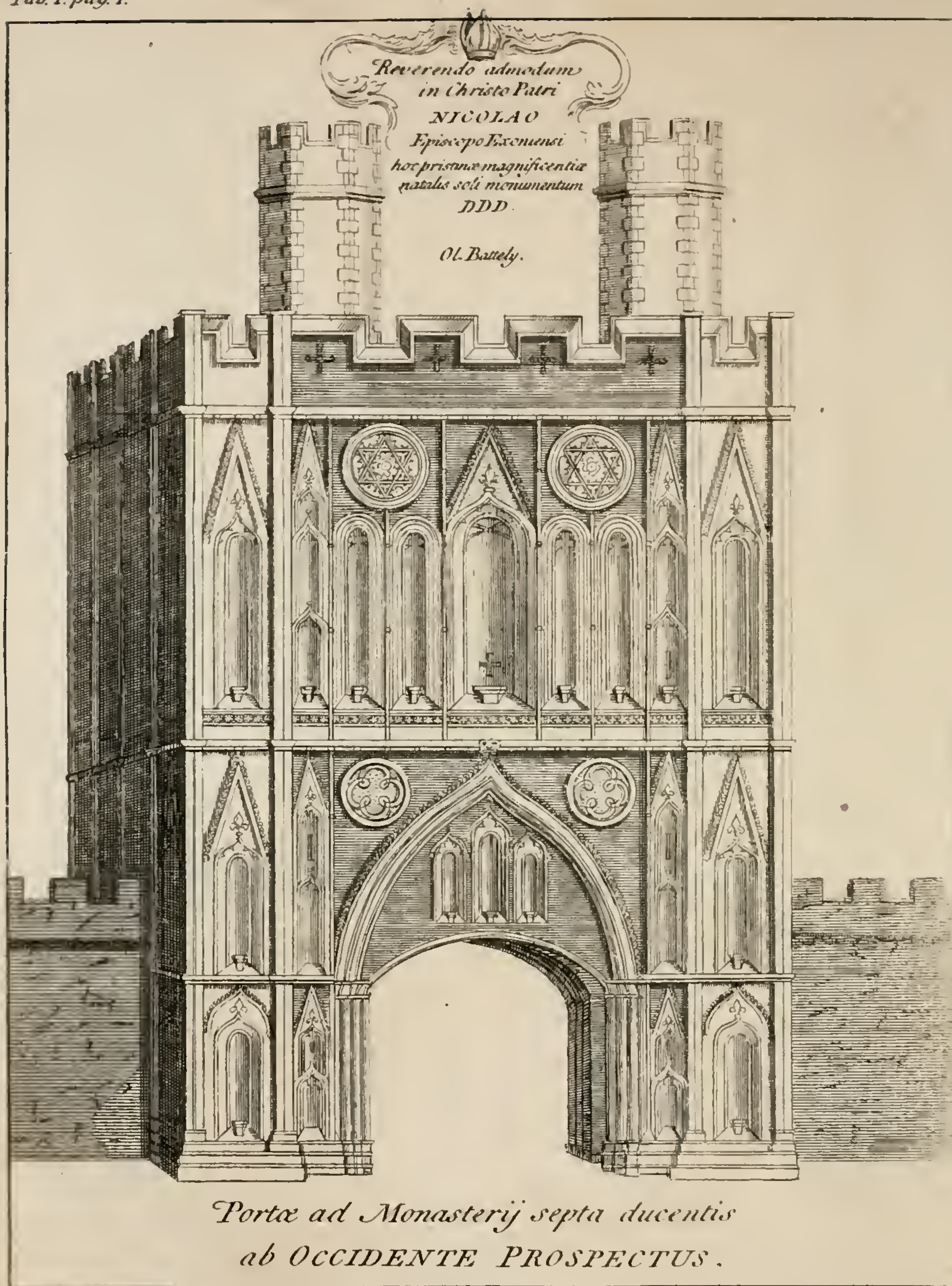
I. Burrough delin. 1720.

Palatij Abbatis S.^ti EDMUNDI Pars.

Tab. II.

Doctissimis Viris
Societatis Antiquariorum Londinensis
PRAESIDI & SOCIIS
hanc Ichnographiam Eccles. Monasterij S.ti Edmundi
quam ab interitu vendicavit JAC. BURROUGH A.M.
ejusdem Societatis. & Coll. CAIO-GONVILL. CANTAB. Socius
D.D.D.
Ol. Battely
Tota Ecclesia cum Campanili & Choro & Capella
B.æ MARIÆ Virginis longa est pedes 513.
Lata est à Porta Brachij Meridionalis ad Portam
Septentrionalem oppositam pedes 223.
I. Burrough delin. 1718.

Portæ ad Monasterij septa ducentis
ab OCCIDENTE PROSPECTUS.

OPERUM POSTHUMORUM

J. BATTELY

S. T. P.

PARS ALTERA.

ANTIQUITATES
S. *Edmundi Burgi*

AD

ANNUM MCCLXXII.

PERDUCTÆ.

AUTORE
JOANNE BATTELY S.T.P.
Archidiacono CANTUARIENSI.

OPUS POSTHUMUM.

OXONIÆ,
E THEATRO SHELDONIANO,
A. D. MDCCXLV.

1 Eccles S. Mariæ 2 Eccles S. Jacobi 3. Monasterii porta magna
4 Area Monasterii ruinis deformis.

Antiquitates S. Edmundi Burgi.

VILLAM FAUSTINI, quæ in *Antonini Itinerario* occurrit, eam eſſe quam nunc *Sancti Edmundi Burgum*, & St. *Edmund's Bury* vocamus, *Talbotus*, *Camdenus*, *Burtonus*, viri antiquitatum noſtrarum peritiſſimi, recte conjicere videntur: unde autem id nomen traxerit, neminem adhuc vel conjectare auſum reperio.

Fauſtinos quidem, *Notarios*, *Præſides*, *Præfectos Urbi*, *Præfectos Prætorio*, *Prætores*, *Con-*

 *ſules*que

*ſuleſ*que nobis ſuppeditant [1] *Faſti Conſulares*, [2] *Marmora Antiqua*, [3] *Hiſtoriæ Romanæ* ſcriptores, Codices [4] *Juſtinianeus* & [5] *Theodoſianus*: an vero horum aliquis villæ noſtræ nomen dederit, quis dixerit [†]?

Effoſſo aliquot abhinc annis in vicinis campis *Fauſtinæ* nummo, ſtatim ſuſpicatus ſum *Villam Fauſtinæ* in *Itinerario* ſcribendum eſſe: ſed cum *Fauſtina* ubique fere jaceat, ubique effodiatur, nihil inde certi erui poteſt.

Loci tamen, cum mihi ſit natale ſolum, ſuadet amor, ut quæcunque de eo ſcripta apud autores ſive editos ſive ineditos invenire potero, undique collecta in unum acervum congererem.

Poſt *Anglorum* adventum vocari cæpit Beꝺe-ꞃıcꞅ-ᵹucoꞃꝺ; in quo vocabulo (licet variè admodum apud varios autores ſcribatur, ut *Saxonica* fere ſolent) *Camdenus* putat antiquum nomen Romanum latere; rationes ejus qui ſcire cupit, [6] ipſum adeat.

---

1 Ad A. V. C. MXV, & CMLXIII. 2 *Onuph. Panvinius* & *Gruterus.* 3 *Trebell. Pollio* in *Galienis. Æl. Spart.* in *Ant. Geta. Am. Marcellinus* lib. XXX. 4 *Cod. Juſt.* Lib. 3. Tit. 32. de rei vendic. L. 1. 5 Lib. XI. Tit. IX. L. 2. de diſtrahendis pignoribus. Lib. XIII. Tit. V. L. 34. de navicülariis. † In margine Autoris manu ſcriptum additur, Niſi forte id fecerit *Fauſtinus* ille, quo Conſule *Severus Eboraci* fuit. Vide *Cod. Juſt.* L. 3. Tit. 32. L. 1. 6 In appendice N. 1.

Clau-

[1] *Claudius* Imperator *Britanniam* ob non redditos transfugas tumultuantem aggreſſus eſt. Expeditionis autorem *Bericum* narrat [2] *Dion Caſſius.* Βέρικος γὰρ τις ἐκπεσὼν ἐκ τῆς νήσου κατὰ στάσιν ἔπεισε τὸν Κλαύδιον δύναμιν εἰς αὐτὴν πέμψαι. "Si hujus *Berici* villam "fuiſſe dicerem (inquit *Camdenus*) ipſe mihi "neutiquam crederem. At verò *Quercetanus*, vir doctiſſimus, ab hoc *Berico* nomen villæ inditum fuiſſe, diſertè aſſerit. Utra ſententia verior ſit judicium penes eruditos eſto. Id tantum addam, quod ſi *Berico* nomen hoc referendum ſit, non dubitarem *Bericanas*, quas [4] *Galèus* pro *Brigantio* ex Arabico μεγάλης Συντάξεως interprete ſubſtituit, hic figere, tam ob ſitus convenientiam, quam ob nominis ſimilitudinem.

Si Monachorum regiſtris & monumentis fidem malimus adhibere non tam altè repetenda eſt nominis hujus origo. Quid ergo dicant, ſaltem audire non pigeat. [5] "Dominus *Beodricus*, Dominus villulæ, quæ nunc dicitur *Villa* "S. *Edmundi*, S. *Edmundum* hæredem ſuum

---

1 *Sueton.* in *Claudio* Cap. XVII. 2 Lib. LX. 3 *Du Chesne* Hiſt. *Ang.* pag. 209. *Par.* 1609. 4 In emendationibus ad *Ptolemæum* in calce Hiſtoricorum XV. &c. *Oxon.* 1691. pag. 788. 5 Codex MS. in Bibliotheca Coll. *Trin. Cantabr.* & Reg. Rubr. B. F. 1.

"constituit." --- [1] "Cellerarius habebat messua-"gium & horrea sua juxta fontem *Scurumi*" — "quod messuagium cum horto adjacente, quem "nunc Infirmarius tenet, fuit mansio *Beodrici* "qui fuit antiquitus Dominus villæ istius, un-"de & villa dicta fuit *Beodricesworth.*" [2] I-tem, "*Bury* contulit S. *Edmundo* Dominus "*Beodricus* sive *Beodricius*, ex cujus nomine "*Beodrichesworth* nuncupatur i. e. *Beodrici vil-*"*la.*" -- Et alibi in eodem Registro, "[3] Scien-"dum quod quædam terræ Cellerarii in campis "S. *Edmundi* sunt de antiquo dominico quondam "*Beodrici*, quædam verò de post adquisitis, un-"de varius decimandi modus." Ejusdem fili est [4] Inspectio Chartarum hujus Cœnobii facta Regnantibus *Philippo* & *Maria* & Sigillo eo-rundem munita, in qua legimus, --- "quod Ab-"bas S. *Edmundi* fuerit seisitus de Burgo præ-"dicto in Dominico suo ut de feodo in jure mo-"nasterii sui de *Bury* S. *Edmundi* à toto tem-"pore prædicto. Eo quod Dominus *Beodricus*, "ante conquestum *Angliæ* Dominus prædictæ "villæ, fuit seisitus de eadem villa in Domi-"nico suo ut de feodo, & sic inde seisitus diù

1 Reg. in Officio Registrarii *Buriensis.* & Reg. *Pinchbeck* F. 160. 2 Reg. *Pinchbeck.* 3 Ibidem Fol. 167. 4 In Archivis *Buriensibus.*

ante

"ante eundem conqueſtum, & ante mortem "& martyrium S. *Edmundi* Regis & Marty-"ris conſtituit eundem *Edmundum* hæredem "ſuum, & obiit; poſt cujus mortem S. *Edmun-*"*dus* Rex fuit inde ſeiſitus in Dominico ſuo "ut de feodo" &c. Hæc clara ſatis, aperta & firma, modo non vacillaret Chartarum iſtius ſeculi fides, in quibus fundata ſunt. Sed ſi reputemus quam liberè quam magnificè ejuſmodi donationes fingere ſolent id genus hominum quos *Monachos* vocant, præcipuè vero *Benedictini*, omnia ſtatim corruent, aut ijſdem quibus antea tenebris involventur.

Verbo dicam, quid de hujuſce nominis origine ſentiendum ſit, planè neſcio; in aliorum ſententiis referendis fidem qua potui diligentia liberavi: procedamus jam ad certiora.

Sigebertus Orientalium Anglorum Rex, ſtatim poſt jacta in hac provincia Religionis *Chriſtianæ* fundamenta per prædicationem *Felicis Burgundionis*, Monaſterium cum Eccleſia in honorem *B. Mariæ* infra hanc villam conſtruxit, conſtructum ipſe circa A. D. DCXXXVII. intravit rebus æternis ibidem vacaturus.

Hæc ne gratis dicta videantur teſtes adhibeamus;

mus; primo [1] *Bedam* hæc de *Sigeberto* narrantem. "Tantum Rex ille cœleſtis regni amator "factus eſt, ut ad ultimum relictis regni nego- "tiis, & cognato ſuo *Ecgrico* commendatis, "qui & antea partem ejuſdem regni tenebat, "intraret Monaſterium quod ſibi fecerat, atque "accepta tonſura, pro æterno magis regno mili- "tare curaret" &c. Quærendus jam reſtat locus quem condito Monaſterio nobilitavit *Sigebertus*. *Beda* nullum memorat: ſed *Bedæ* verba exſcribens [2] *Thomas Elienſis* loci nomen interſerit. "Monaſterium" (inquit) "quod in *Be- "tricheſwrde* ſibi fecerat, intravit" &c. Antiquus item codex MS. penes Reverendum Epiſcopum *Wigornienſem* Doctorem *Stillingfleet*, hæc ex antiquiori textu apud *Ely* citat; "Con- "ſtructum eſt Monaſterium *Elienſe* ab *Ethel- "berto* xxx. annos antequam Rex *Sigebertus* "Monaſterium intravit quod ſibi in *Betrichi- "ſerd* conſtruxerat." †

[3] Regiſtrum Cœnobii S. *Edmundi* è Chronicis *Crolandiæ* atque *Ceſtriæ* dicit manifeſtè col-

1 Eccl. Hiſt. Gentis *Angl.* lib. III. Cap. 18. 2 In vita *Ethildretæ* à *Dackerio* & *Mabillionio* edita in Actis *Benedict.* Vol. II. pag. 739. † *Ethelbertus* Eccleſiam *Elienſem* A. D. 607. fundavit; ac proinde *Burienſem Sigebertus* A. D. 637. Vide Chron. *Elienſe* in Bibliotheca *Lambethana*.
3 *Dugd.* Monaſt. vol. I. p. 291.

ligi

ligi poſſe quod "A. D. MXXI. *Aldwinus* con-"ſtruere cœperit Eccleſiam S. *Edmundi* in eo-"dem loco, in quo per *Sigebertum* primitus con-"ſtructum erat Monaſterium, & in quo idem "Rex devotus, habitu tectus monaſtico, vitam "duxit regularem, tempore *Felicis Eaſt-An-*"*glorum* Epiſcopi." In eodem quoque Regi-ſtro [1] legimus "Anno Regis *Canuti* quarto i. e. "A.D. MXX. introductos monachos *Benedictinos* "383. annos poſtquam *Sigebertus* Rex *Eaſt-An-*"*glorum* (qui apud *Bedriceſworth* prædictum "monaſterium conſtruxerat, in quo accepta ton-"ſura monachica æterno Regi *Chriſto* per mul-"torum annorum curricula fideliter deſervi-"vit,) tandem A. D. 637. à Rege Merciorum "*Penda* interficitur, 234. annos ante paſſionem "S. *Edmundi*." Labitur hic (ne quid diſſimu-lem) Regiſtri Autor, dum anno 637. *Sigeber-tum* à *Penda* interfectum ſcribit. Hic quidem annus rectè fundationi Eccleſiæ congruit, nul-latenus autem morti Fundatoris, quem conſtat non ante annum 644. à *Penda* occiſum; quod ſic colligo; [2] *Anna*, qui *Egrico* ſucceſſit, annos x. regnavit; ab eodem autem [3] *Penda* interfectus

1 Vide etiam *Caium* de Antiq. *Cantab.* Academiæ pag. 57. *Lond.* 15[illegible]
2 *Jo. Bromton* inter x. ſcriptores *Lond.* 1652. pag. 748. 3 Chron. *Sax*[illegible]. ad A. D. 654.

eſt

eſt A. D. 654. regnare ergo cœpit A. D. 644. Errat ergo Autor notarum in præfationem *Jo. Spelmanni* in *Ælfredi* vitam, qui *Sigebertum* anno 638. à *Penda* occiſum [1] putat. [2] Regiſtri alterius Autor arbitratur, "quod parochia villæ à tempore antiquo in memoria [3] S. *Mariæ* "Virginis fuerit conſtructa ab initio primæ "*Chriſtianitatis* iſtius provinciæ i. e. à tempore "primi prædicatoris felicis memoriæ & ſanctiſſimi Epiſcopi *Felicis Orientalium Anglorum.*" In hac Eccleſia depoſitum erat S. *Edmundi* corpus, ita enim [4] Regiſtrum S. *Benedicti de Hulmo*; "Inventum eſt corpus S. *Ed*"*mundi* Regis & Martyris abſque reverentia "& religione condigna in Monaſterio S. *Mariæ* "ligneo, apud villam *Bedrichſworthe* dictam, "ſub ſecularium clericorum cuſtodia conditum" &c.

His teſtibus ſi fidem adhibeamus, nec ſanè video cur adhibere non debeamus; liquidò apparet, ante S. *Edmundi* tempora fuiſſe hic Eccleſiam cum Monaſterio in honorem Beatæ

1 In notis ad Præfationem *Spelmanni* in *Ælfredi* vitam §. 7. 2 Reg. MS. J. C. Rubrum B. F. 67. & Reg. Sacriſtæ Fol. 24. 3 In margine Autoris manu additur, Hoc non de Eccleſia, quæ jam Parochialis eſt, intelligi debet. 4 *Dugd.* Monaſt. vol. 1. p. 286. Et Reg. Rub.

Mariæ

Mariæ conſtructam; Fundatorem ejus fuiſſe *Sigebertum Orientalium Anglorum* Regem; hoc denique fuiſſe Monaſterium, quod *Sigebertus* ſibi conſtruxit, & in quo monachum induit. Primus, imo ſolus omnium è veteribus (quod ſciam) qui aliter ſenſerit, eſt [1] *Gervaſius Dorobernenſis*; qui ex *Beda* (ut puto) malè intellecto ſcribit, *Sigebertum* in Monaſterio quod condiderat *Furſæus* (*Cnobhereſburgenſi* ſcilicet) monachum factum fuiſſe. *Gervaſium* è recentioribus ſecuti ſunt *Capgravius*, *Camdenus*, *Alfordus*, & fortaſſe alii; id certè minimè facturi, ſi *Bedæ* loca penitius inſpexiſſent. Ille capite XVIII. libri tertii ait, "*Sigebertum* Monaſte-"rium intrâſſe quod ſibi fecerat." Capite ſequenti dicit, "*Furſæum* curâſſe locum Mona-"ſterii, quem à præfato Rege *Sigberchto* accepe-"rat, velociſſimè conſtruere, ac Regularibus in-"ſtituere diſciplinis;" duo Monaſteria innuens, alterum *Burienſe*, quod *Sigebertus*, alterum [2] *Cnobherburgenſe*, quod *Furſæus* conſtruxit. Nullibi autem ſcribit *Sigebertum* Monaſterii, quod *Furſæus* condidit, incolam fuiſſe, quod diverſas *Bedæ* narrationes connectentes vel

1 Inter x. Scriptores *Lond.* 1652. p. 1636. 2 Hodie *Burgh-Caſtell* in Agro *Suffolcienſ*. Vide *Camdenum* in *Icenis*.

potius confundentes alii ſcripſère. Denique ſi *Gervaſii* autoritas nobis obtendatur, ei opponimus [1] *Thomam Elienſem, Gervaſio* antiquiorem, aut ſaltem coætaneum; non S. *Edmundi* Monachum, ne partium ſtudio abductus cauſæ noſtræ faviſſe videretur; ſed alterius Monaſterii virum, cui ob vicinitatem locorum res noſtræ ignotæ eſſe vix poterant.

Sigebertum noſtrum hic miſſum facerem, ni operæ pretium putarem lectorem monere, *Baronium* ejus monachiſmum ſuſceptum anno DCXLIV. perperam tradidiſſe, nec minus errâſſe, cum *Felicis* prædicationem inter *Orientales Anglos* in annum DCXXVII. rejiciat.

Poſt *Sigebertum* unius & amplius ſeculi intervallo ſequitur *Ethelbrithus* ſive *Ethelbertus* Rex *Orientalium Anglorum*, miraculis apud nos patratis clarus, uti patet ex fragmento quod in [2] Rubro Regiſtro S. *Edmundi* inveni, quodque Regiſtri Autor è vita S. *Ethelberti* fol. 64. ſic exſcripſit. "Hæc autem omnia in civitate Re-"gis facta ſunt, quam antiquitus *Orientales* "*Angli* urbem *Baderogi* ſive *Beodriceſwortham* "vocaverunt. Talibus igitur miraculis S. *E-*

1 Supra pag. 6. 2 Reg. Rubrum *Joannis Craddock* A. ſive Liber primus Allocationum.

"*thelberti*

"*thelberti* Martyris omnipotenti Deo placuit "adornare locum, quem consanguinco ejus e-"gregio Regi & Martyri *Edmundo* præpara-"vit, & ipsius necdum exorti, & post marty-"rium incorrupti corporis, per secula custodem "fore decrevit." Passus est *Ethelbertus* xx^mo^. *Maii.* A. D. DCCXCIII. cujus Acta exhibent nobis *Henschenius* & *Paperbrokius*, *Capgravius*, [1] *Joannes Bromton*, & [2] Autor vitæ *Offæ* secundi, qui eum *Albertum* vocat, quod nomen etiam ei tribuit [†] *Simeon Dunelmensis.* Male Autor notarum ad præfationem *Jo. Spelmanni* in *Ælfredi* vitam, [3] *Ethelbertum* nostrum anno DCCXLIX. per insidias ab *Offa Mercio* trucidatum scribit.

[4] Post *Ethelbertum* pauci in *Orientali Anglia* regnaverunt potentes usque ad S. *Edmundum* pro violentia *Merciorum.* Horum autem temporum luctuosam faciem ita nobis depingit [5] *Jo. Bromton*, "Post S. *Ethelbertum* martyrii laureo "in flore juventutis coronatum, regnum *Est-*"*angliæ* per aliquot annos cum commotione "& desolatione sub Regulis & Tyrannis us-

1 *J. Bromton* Chron. p. 748. 2 In additamentis ad Hist. *Mat. de Par. Loud.* 1640. p. 23. 3 In notis ad præfat. *Spelmanni* §. 7. 4 *W. Malmsb. Lond.* 1596. p. 23. &c. 5 p. 754. † Ad A. D. 749.

"que ad adventum S. *Edmundi* Regis turba-
"tum duravit, quia illud regnum nunc Reges
"*Westsaxiæ,* nunc Reges *Canciæ* in dominio
"tenebant, nunc alicui, nunc aliquibus illud
"dabant; unde aliquando unus Rex ibi erat,
"aliquando multi Reguli, ultimus tamen *An-*
"*glorum* S. *Edmundus* sub Rege *Westsaxiæ* ibi-
"dem regnavit, qui de *Saxonia* veniens, apud
"*Bury* in regem *Estangliæ* coronatur.

Devenimus jam ad S. *Edmundi* tempora, & ea quidem satis obscura & incerta: non tam ob scriptorum paucitatem vel silentium, quod in prioribus contigit, quam ob eorundem in tradendis rebus negligentiam atque dissonantiam; præcipue vero ob Monachorum malè locatam operam in excogitandis, malamque fidem in admiscendis veritati historicæ fabulis. Hoc nomine queritur etiam [1] *Alfordus,* vir alioquin Monachorum partibus addictus, "eos [scilicet] "nulla temporis habita ratione, Sanctorum vi-"tas componentes, aërias circumstantias rebus "cæteroquin veris assuere." His difficultatibus involuti, ut certo, quàm fieri potest, pede eamus, ea testimonia primo loco ponam de quo-

1 Ad A.D. 854. §. IX.

rum

rum veritate, tam ob rerum ipſarum veriſimilitudinem, quam ob autorum gravitatem antiquitatemque, minus dubitandum cenſeam; alia deinceps addendo, quorum fidem penes lectores lubenter eſſe patiar.

Inter priores agmen ducat *Aſſerius Menevenſis* S. *Edmundo* coævus. "[1] Anno (inquit) "DCCCLV. Rex *Edmundus Orientalium Anglo*-"*rum* glorioſiſſimus cœpit regnare VIII. Kal. "*Januarii* i. e. die Natalis Domini, anno æta-"tis ſuæ XIV" Et ſequenti anno in regem inunctus eſt, uti idem *Aſſerius* tam in annalibus quam in vita *Ælfredi*, teſtatur. [2] "Anno do-"minicæ incarnationis DCCCLVI. & nativitatis "*Ælfredi* x. (rectius VIII.) hoc eſt, anno ſe-"cundo *Karoli* Imperatoris III, anno vero regni "*Æthelwulfi Occidentalium Saxonum* Regis "XVIII. [3] *Nunberchtus Orientalium Anglorum* "Antiſtes unxit oleo, conſecravitque in regem "*Eadmundum* glorioſiſſimum cum gaudio mag-"no & honore maximo in villa regia quæ di-"citur *Burua*, in qua tunc temporis regalis ſe-"des erat: anno ætatis ſuæ XV. ſexta feria, "luna 24. die Natalis Domini." Ergo ſecun-

1 In Annal. ad A. D. 855. 2 In vita *Ælfredi* p. 4. *Franc.* 1603. 3 Legitur *Hunberchtus* in *Aſſerii* Annalibus à *Galêo* editis *Lond.* 1691. p. 126.

"dum

dum *Asserium Edmundus* integrum annum se pro rege gessit, antequam solenniter in regem ungeretur: annum istum quomodo transegerit, docet nos *Galfridus de Fontibus* in [1] Historiola de pueritia S. *Edmundi*, quam circa annum MCL. scripsit. "Deduxerunt," inquit, "cautè *Eadmundum* ad quandam urbem antiquam, "juxta priorum traditionem à Rege *Athla* con- "ditam, quæ *Athelbuorh* ejus dicitur ex nomi- "ne, i. e. civitas *Athlæ*. ---- Infra ipsius urbis "mœnia per annum integrum degit, in quo "spatio Psalterium, quod in *Saxonia* cœperat, "perdidicit.[†]" Hæc, antequam vel eligeretur à Populo, vel ungeretur ab Episcopo, de eo narrat *Galfridus*. [2] Sub hujus anni finem *Wintoniam* vocatus, concilio ibi ab *Æthelwolpho* celebrato interfuit v. Non. *Novembris* A.D. DCCCLV. Indict. IV. eique subscripsit. [3] "Sequenti Natali "die Domini coronatur in villa regia quæ dici- "tur *Burua*."

Locum coronationis S. *Edmundi*, quem *Asserius Burua* vocat, *Jo. Bromton Bury* nominat, eumque secuti (ut puto) alii. *Camdenus*, nominum similitudine deceptus, putat fuisse

1 M.S. in Bibl. pub. Acad. *Cant.* 2 *Spel.* Concil. vol. I. p. 348. † Vide etiam *J. Prington* apud *Stowum* pag. 64. *Lond.* 1615. 3 *Asserius* in vita *Ælfredi.*

Burne

Burne in Comitatu *Lincolnienſi*; in Annalibus enim *Aſſerii*, quos fortè manuſcriptos viderat, ſcribitur *Burna*. [1]*Matthæus Weſtmonaſterienſis* omnium, ut credo, rectiſſime, "in villa (inquit) "regia quæ *Bures* nuncupatur munus conſe-"crationis ſuſcepit." *Galfridus* enim *de Fontibus*, locum digito quaſi commonſtrans, ſic ſcribit. "Facta autem in illum acclamatione, at-"tollentes, læti *Suffolciam* deduxerunt, & in "villa *Burum* ad regni faſtigium promoverunt, "aſſiſtente *Hunberto* venerabili Antiſtite, *Ead-"mundum* in regem ungente & conſecrante. "Eſt autem *Burum* villa Coronæ antiquitus "Regiæ, certus limes *EST ſaxiæ* & *Suffolciæ*, ſi-"ta ſuper *Sturiam*, fluvium æſtate & hyeme "rapidiſſimum." Hæc optimè conveniunt loco, quem hodie *Bures* ſive *Buers* vocamus, & *Matthæi* ſcriptionem valde confirmant.

Eadmundi jam inveſtiganda eſt origo. [3]*Aſſerius* "ex antiquorum *Saxonum* nobili proſa-"pia oriundum, ataviſque Regibus editum" tradit, cui omnes ſuccinunt. [4]*Capgravius* (neſcio qua autoritate fretus) utrumque S. *Edmundi* parentem nominat, patrem *Alkmundum*,

---

1 Ad A.D. 155. 2 In Hiſtoriola MS. prius citata. 3 Annal. ad A.D. 866. 4 In vitis Sanctorum *Lond.* MDXVI. Fol. CVII.

ma-

matrem *Siwaram*. Cum verò vitam S. *Botulfi* Abbatis *Ikanhoenſis* a [1] *Mabillonio* editam legerem, ibique Regem quendam *Auſtralium Anglorum* nomine *Ethelmundum*, cujus mater *Siwara*, invenirem, ſtatim erroris hujus anſam me deprehendiſſe ſuſpicatus ſum; quam avidè Legendarum Scriptores arripientes, *Edmundo Siwaram* matrem dederant. Suſpicionem confirmavit [2] *Joannis Wallingford* judicium, qui de S. *Edmundo* ſcribens, idem fere ſuſpicatus eſt. Locum licet corruptiſſimè editum proferam. "Solent", inquit, "quidam "ad hunc ſanctum Regem retorquere ſatis [3] ac-"commodè quoad tempora & quod narratum "eſt ſuperius de Sancto *Bothulfo*, [4] &c". Huic itaque [5] Legendæ non dubito quin *Siwaram* S. *Edmundi* matrem debeamus. Eadem forte incunabula habuit *Alcmundus* pater: [6] in Legenda enim S. *Adalberti* Diaconi *Egmundæ* ab eodem *Mabillonio* edita, narratur quod "A. D. "MCCXCVI, circa feſtum B. *Bartholomæi* Apo-"ſtoli, *Florentius* Dei patientia Abbas Eccle-"ſiæ B. *Adalberti* in *Egmunda*, legationis mu-

1 In actis *Benedictinorum* Sec. III. partis Iæ. p. 5. 2 *J. Wallingford* Chron. inter Hiſt. *Ang.* ſcriptores à *Galêo* editos *Oxon.* 1691. p. 534. 3 Legendum eſt, incommodè. 4 Vide Appendicem N. II. 5 De vita S. *Botulfi*. 6 In Act. *Bened.* Sæc. III. pt. I. p. 645.

"nere

"nere fungens *Angliam* profectus est. Et cum "pervenisset ad locum, in quo corpus, seu reli-"quiæ S. *Eadmundi*, Regis quondam *Anglorum* "& Martyris, sacra reconduntur veneratione; "cupiens ejus genealogiam actáque ac B. *A-"dalberti* fratrum carnalium non ignorare; ibi-"dem porrecto sibi libro inter cætera reperit "in Chronicâ Regum *Angliæ*, quod idem B. *A-"dalbertus* XXXVII. annis & VII. mensibus re-"gnum *Anglorum*, antequam dictus *Eadmun-"dus* frater ejus idem regnum est adeptus, sub "multo præpotens tenebat honore. Qui qui-"dem fratres unicam utroque parente soro-"rem nomine *Brictivam* habebant, quæ apud "*Franckenuoerde* est sepulta: (Pater vero eo-"rum habebat nomen *Alcmondus*:) & traxerant "originem de veterum *Saxonum* nobili pro-"sapia." En *Alcmondum* S. *Eadmundi* patrem!

Sed quis iste *Adalbertus*, ejus frater carnalis, qui ante eum XXXVII. annis & VII. mensibus regnavit? Quid sentio dicam. Incidit bonus ille vir *Florentius* in *Ethelbertum Orientalium Anglorum* Regem & Martyrem; eum, ob nominum consonantiam, cum *Adalberto* suo confundit. Legit in Chronicis istis, *Adalbertum* sive *Ethel-*

bertum LXXVII. annis & VII. menſibus ante S. *Edmundum* regnum tenuiſſe: quod verè & accuratè ſcriptum erat. Sed cum ingens ille annorum numerus nullo modo cum carnali illa fraternitate conſtare poſſet, pro LXXVII. annis levi mutatione annos XXXVII. repoſuit. *Brictivam* quod attinet, potuit forte ſororem eo vel ſimili nomine habere S. *Edmundus*. Legi enim in Codice MS. Reverendi viri E. *Stillingfleet Wigornienſis* Epiſcopi, quod *Wrſegina* ſoror B. *Edmundi* requieſcit apud *Francford*. "Fratrem "(ſi [1] *Joanni Bromton* & [2] *Ranulpho Higden* "id aſſerentibus fidem adhibere velimus) "*Edwoldum* habuit; qui mundi delicias exhor"rens, eò quod ſe & fratrem ſuum durior for"tuna exceperit, apud *Carnelienſe* Cœnobium "in *Dorſetania* juxta fontem perlucidum, quem "S. quondam *Auguſtinus* ad populum bapti"zandum precibus produxerat, vitam *Eremi"ticam* ſolo pane & aqua protrivit." [3] *Capgravius* autem eum poſt fratris obitum regnum recuſâſſe ſcribit. Nativitatis S. *Edmundi* lo-

1 Chron. p. 807. 2 Polychr. v. 32. ad A. D. 869. ut & Monaſticon vol. 1. p. 254. vide & Centuriat. *Magdeb.* ſec. IX. p. 348. qui, *Ranulphum* citantes, vocant *Edwulphum* Regem *Orientalium Anglorum.* 3 In vita S. *Edwoldi*, Fol. XXX. Editionis prius citatæ.

cum

cum *Norinbergam* celeberrimam *Saxoniæ* urbem Codex MS. prædictus Epiſcopi *Wigornienſis*, Fragmentum [1] ante citatum de vita *Ethelberti*, Autor vitæ & paſſionis S. *Edmundi* MS. in Bibliotheca *Lambethana*, aliique, fuiſſe tradunt. Et hæc ferè ſunt, quæ de illius genere, cognatione, & natali ſolo eruere potuimus; niſi id notatu dignum ſit, quod [2] *Philippus Bergomas* cum *Alidulpho*, ſive *Ethelwolpho* patri in regno ſucceſſiſſe ſcribat.

Porro diſquirendum eſt, qua ratione quove jure regnum adeptus ſit. [3] *Aſſerius*, cui res iſta ignota eſſe vix potuit, eam nobis his verbis expreſſam reliquit: "Omnium Comprovincialium "unanimi favore non tantum eligitur ex ge-"neris ſucceſſione, quantum rapitur, ut eis "præeſſet ſceptrigera poteſtate." [4] *Matthæus Weſtmonaſterienſis*, "unanimi procerum con-"ſenſu ad regnum aſcitum fuiſſe", aſſerit. Quid *Galfridus de Fontibus* ſenſerit, quid ſcripſerit, cum inedita ſit ejus Hiſtoriola, operæ pretium erit hoc loco inſerere. "In *Eſtanglia* (inquit) "claruerunt Reges nobiles & illuſtres. Ho-

1 Pag. 10. Vide Appendicem. N. III. 2 In Supplemento Chronico.
3 Annales ad A.D. 870. 4 Flores Hiſt. ad A.D. 855.

"rum extremus ante S. *Eadmundum* regnavit "Rex *Offa*. Hic multo tempore ſine hærede "vitam tranſigens, *Hieroſolymarum* ſancta lo-"ca inviſere ſtatuit, & hæredem ſibi à Deo "impetrare; in itinere Regem *Saxonum* ſibi "cognatum inviſit, qui filios ſuos, quos habuit "duos, ejus ſervitio, dum illic moraretur, de-"putavit. Horum natu poſterior, nomine *Ead-"mundus*, ſolertia ſua & colloquiis animum *Of-"fæ* ſibi devinxit; qui iter arrepturus annulum "aureum juveni tradit, ita fatus: Fili chariſ-"ſime *Eadmunde*, accipe noſtræ cognationis "& dilectionis monumentum, ut memineris "me ſolerti obſequio tuo eſſe obnixum, ſuper "quo gratias tibi refero, & mercedem propriam "ex Dei providentia in corde reſervo. Dein "*Hieroſolymas* venit, vota perſolvit, regredi-"tur. In regreſſu vero cum pervenerit ad ri-"vum qui dicitur *Brachium S. Georgii* languore "correptus, cum ſociis conſultavit de ſucceſ-"ſione regni ſui, dicens, cognati mei Regis "*Saxonici* filium, vobis non incognitum, cor-"poris forma eleganti, ſapientia & viribus "præſtantem, mihi ſucceſſorem, vobis ſtre-"nuum deſigno gubernatorem: nec plura lo-"cutus inter eorum manus rebus exceſſit hu-

"manis

"manis. Quo ſepulto, comites *Saxoniam* gra-"du citato repedârunt. Regi mandata, *Ead-"mundo* interſignia detulerunt, & quaſi in ex-"actoria illum in Regem petierunt. Rex ſu-"per hoc conſilium ab Epiſcopis petit, qui om-"nes laudant in commune, ut diſpoſitioni non "refragetur divinæ; petitioni ergo eorum con-"ſenſit. *Angli* porro regium adepti aſſenſum "receſſerunt, *Eadmundum* ſecum deducentes. "Cum annum integrum in *Anglia* tranſegiſſet "(ut ſupra narratum eſt) ſiniſter rumor regio-"nem implevit, & inhabitantes timor ingens "perculit; tranſmarini ſiquidem pirabantur fi-"nes. Convocato itaque Populo, de Rege eli-"gendo quæſtio agitur, quem Epiſcopus cum "Primoribus de *Eadmundo* alloquitur, *Ead-"mundum* illis neceſſarium, regio ſceptro dig-"num, Regis *Saxonici* filium, Regis *Eſtangliæ* "defuncti propinquum: ejuſdemque adhuc vi-"ventis mandatum intimat, eorumque aſſen-"ſum ſuper hoc impetrat. Cunctus ergo vul-"gus pari conſenſu quaſi vir unus ad præfa-"tam (urbem) cucurrit; & *Eadmundum* ra-"piens in medium deduxit. &c.

Galfrido talia narranti meritò eſſet adhibenda fides, modo de *Offa Eſtanglorum* Rege nobis con-

conſtaret. Hic autem ſolus incedit; nec antiquiores quos ille ſequatur, nec recentiores qui illum ſequantur, adhuc novimus: niſi huc forte reſpexit *Gulielmus Croilandenſis,* cujus verſus extant MSS. in [1] Bibliotheca *Cottoniana,*

Miſerunt Anglis *puerum* Saxones *alendum,*
Qui reſtauraret quod rapuêre patres,
Edmundus *felix &c.*
Anglorum*que puer fines habitavit Eöos,*
Ut Conſanguineus Regis Alumnus Ophæ.

Et poſtea

Affectans prodeſſe magis quam præeſſe, ſepulti
Supplendas patrui ſuſcipit ille vices.

Autor quoque [2] Chronici, quod ſub *Joannis Bromton* nomine circumfertur, narrat, quod "poſt *Offa* Regem *Eſtſaxiæ* Sanctus *Edmundus* cognatus ejus de *Saxonia* veniens apud "*Bury* in regem *Eſtangliæ* coronatur, & ſimul "cum hoc, per dictum Regem *Offa* cognatum "ſuum, regnum *Eſtſaxiæ* occupavit;" cui narrationi favere videtur id quod ſcribit *Galfridus de Fontibus* "*Eadmundum* (ſcilicet) apud "*Burum Eſtſaxiæ* & *Suffolciæ* limitem in re-

---

1 *Vitellius* D. 14. 2 *J. Bromton* Chron. pag. 745.

"gem

"gem unctum fuisse." "Eundem *Offam* iter "ad terram sanctam arripuisse" dicit prædicti Chronici *Jorvallensis* Consarcinator: sed dum eum *Sigebardo* & *Sinefrido* successorem dat, omnia turbat: *Offa* enim, qui post eos regnavit, [2] circa annum DCCIX. *Romæ* factus est Monachus: illum autem non intelligit [3] *Galfridus*, nec enim id ratio temporum ullò pateretur; sed & eum apertè excludit; "non autem arbi-"trandus est iste *Offa* (dicens) ille *Merciorum* "non Rex sed Tyrannus iniquus, à quo B. *E-*"*delbertus* dolis circumventus & decollatus "est; nec ille alter nobilis *Offa Orientalium* "*Saxonum* Rex, qui regnum relinquens & in "urbe *Romana* sub Papa *Constantino* attonsus "in monachico habitu complevit. &c: Neuter, "inquam, illorum de quo agimus ille extitit; "sed illorum Regum, qui per spatium LXI. an-"norum in *Estanglia* ante S. *Eadmundum* reg-"nârunt, iste *Offa* [4] ulterius extiterat." Si indiculum Regulorum sive Tyrannorum, qui regnum *Orientalium Anglorum* ab *Ethelberti* morte usque ad *Edmundum* tenuêre, haberemus; res plane confecta esset: sed eorum nomina

1 Ibidem. 2 *Asser.* Annal. 3 In Historiola MS. ante citata. 4 Forte ultimus.

par-

partim ob incuriam, partim ob rerum gestarum obscuritatem, nobis tradere dedignata est Antiquitas. Quocunque titulo juréve regnum adeptus sit *Edmundus*, illud eum sub [1] *West-saxiæ* Regibus tenuisse constat. [2] *Alfordus* cum hanc de *Offa* narrationem temporum rationi nullo modo conciliari posse crederet; id quod *Galfridus Offæ Hierosolymas*, ipse *Ethelwolpho Romam* proficisenti ascribit.

Edmundi in *Angliam* adventum pro seculi more miraculis adornatum ita narrat *Galfridus* de *Fontibus* "cum divertentes ad Borea-"lem partem *Orientalium Anglorum* intrâs-"sent oceanum, appulerunt ad promontorium, "quod usque hodie *Maydeneburie* appellatur, "& latinè *Virginalis Thalamus* interpretatur: "à quo promontorio quasi ad unius sagittæ ja-"ctum, siccum pedestres transmeârunt flumi-"nis alveum. Rudis vero advena *Eadmundus*, "procumbens in spaciosa juxta flumen planitie, "orationem pro patria illa fudit. Mox in eo-"dem loco XII. limpidissimi fontes de terra "erumpunt, qui adhuc moderno tempore de-"currunt, & in salum descendunt; horum a-

1 *J. Bromton* p. 754. 2 Ad A. D. 854. §. VIII.

"quis

"quis plurimi languidi abluti priſtinæ ſanitiati "ſunt reſtituti. Poſtquam verò B. *Eadmundus* "regnavit, locum illum familiariter dilexit, ac "prope fontes regale domicilium condidit. Ea-"dem vero villa *Honeſtoneſtun* congruo nomine "nuncupatur, *mellis* enim *petræ villa* ſonat."

Res ab *Edmundo* per xv. annos, quibus reg-no *Orientalium Anglorum* præerat, geſtas, cum earum narratio prolixior ſit, quam ut hic inſeri commodè poſſit, nec tamen par ſit eam penitus omitti, in [1] Appendicem rejeci, prout deſcripta eſt in Regiſtro *W. Curteys* Abbatis ſub hoc titulo, "Vita & Paſſio Sancti *Edmundi* "Regis abbreviata & ſumpta de prolixa vita "ejuſdem Sancti."

Qualis fuerit *Edmundus* noſter, & quibus ar-tibus regnum adminiſtraverit, fusè nos docent [2]Annales *Aſſeriani*, (modo non ſint interpolati.) Solus, quod ſciam, Principi optimo [3] *Willielmus Malmesburienſis* mollitiei notam inurit; aſſe-rens "eum in illa temporum mollitie virtu-"tem ejurare compulſum; non reſiſtentem, "ſed armis projectis ſolo pronum & orantem "captum, & poſt nonnulla tormenta decapi-

1 Append. N. IV. 2 P. 159. *Oxon.* 1691. 3 De geſtis Pontiff. *Angl.* p. 136. *Lond.* 1596.

"tatum." Codex autem *Lichfeldensis* MS. in quo opus hoc *Willielmi* de Pontificibus *Anglorum* habetur, aliam nobis horum verborum lectionem, quæque Regis nostri memoriæ magis faveat, suppeditat, & "nulla temporum "mollitie virtutem evitare compulsum," tradit. Quicquid autem de variante lectione fiat, certum est non ante strenuè navatam fortissimi ducis operam, & commissum atrox prælium *Edmundum* obiisse: *Asserius* enim qui *Edmundum* optimè noverat, in *Ælfredi* vita, cui potius quam Annalibus fidendum censeo, id non mollitiei deputavit; nec enim ille mollem putavit nostrum, "quem contra Paganorum ex"ercitum atrocitèr pugnâsse, & magna suo"rum parte occisa, ibidem occubuisse" asserit. [1]*Ethelwerdus* eadem fere narrat; "Apud *Theot"fordam* (scilicet) in bello seu prælio inte"remptum:" [2]*Rogerus Hoveden* in Annalibus, "atrocitèr & virilitèr cum suis pugnantem ibi"dem gloriosè occubuisse:" quod è *Simeone Dunelmensi* hausit. Quæ apud *Asserium* Annalistam de ejus martyrio apud *Heglisdun* habentur, metuo ne ea omnia Annalium istorum

1 Lib. IV. Cap. 2. 2 Ad A. D. 870.

Inter-

Interpolator ex *Abbone Floriacensi* hauserit, qui vitam S. *Edmundi* martyriumque, pro temporum eorum more, multis miraculorum portentis scatentem descripsit.

Quocunque tandem loco obierit, sive in campis *Thetfordiensibus*, sive in sylvis *Heglesdunensibus*, ibidem sepultus per annos XXXIII. quievit. Anno demum DCCCCIII. *Buriam* translatus, loci Religionem mirum in modum auxit. Ejus vero initia & incrementa, ipsis potius eorum verbis qui hæc nobis scriptis tradidère, quam meis, sic accipite. "[1] Occubuit S. "*Edmundus* A. D. DCCCLXX. ætatis suæ XXIX. "regni sui XV. Indictione III. Feria II. Luna "XXII. XII. Kalendas *Decembris*; sepultus vero "fuit in eodem loco ubi occubuit, & jacuit "ibidem in terra defossus per XXXIII. annos. "Cæco igitur ibi sanato, & multis jam factis "miraculis; multitudo populi, non solum vul"gi, sed & nobilium construxit in Villa de *Be*"*dricesworth* permaximam ligneo tabulatu Ba"silicam, ad quam cum Clero & Pontifice "transtulit eum de loco in quo sepultus erat "post martyrium." [2] "Translato autem beatis-

---

1 Registrum *Curteys* & alibi. 2 Reg. *Pinchbeck* sive Vestiarii.

"simo Rege & Martyre *Eadmundo* de *Hoxon*, "in novam Basilicam apud *Betrichesworth* re-"centèr constructam, perpendentes quidam "Clerici ipsum magni esse meriti, sub ejus pa-"trocinio Deo se devoverunt perpetuo famu-"lari: Horum quatuor, *Leofricus*, *Alfricus*, "*Bomfeld* & *Edmundus* Sacerdotii dignitate "præminebant: duo vero *Leofricus* & *Kenel-"mus* Diaconatus officium administrabant; quos "nihilominus *Adulphi Elmamensis* Episcopi, & "religiosi Episcopi *Theodredi* frequens præsen-"tia devotiores efficiebat, qui locum illum di-"ctis & factis vehementer honestabant. Pro-"gressu vero temporis multiplicati sunt usque "ad numerum XIX, ita quod in eadem Eccle-"sia fuerint XIV. Presbyteri, & V. Diaconi Præ-"bendas suas habentes, & de Oblationibus suis "viventes."

"[1] A. D. DCCCCXXV. & secundo *Ethelstani*, "Collegium hoc Sacerdotum *Bedericiæ* insti-"tutum est, sacrum videlicet *Eadmundo*; nec "longo post tempore Canonici Præbendarii "ibidem instituti, ac oppidum *Eadmundi* ti-"tulo nominatum." [2] *Joannes Balæus* ipsum

1 *Jo. Leland.* Comm. in Cygneam Cant. p. 47. 2 Script. *Brit.* in *Ethelstano* p. 127. & Cent. x. p. 34.

Ethel-

Ethelstanum Collegium hoc Presbyterorum posuisse vult: "[1] qui inter cætera bona Ecclesiæ "S. *Edmundi* unum textum Evangeliorum, qui "ibidem adhuc servatur, dedit." *Nicolaus Harpesfeldius* "*Theodredum* Episcopum *Londinensem*, cum *Eadmundi* Regis & Martyris "corpus in ignobili sacello jaceret, quod ta-"men varia miracula illustrabant, magnificum "hic templum condidisse" scribit, "& latrones "quosdam, qui illud spoliaturi accesserunt, vin-"culis quibusdam obtutui non patentibus illi-"gatos, & deprehensos in crucem suffigi curâs-"se, & ejus facti acerrimam postea per totam "vitam pœnitentiam egisse." Quæ quidem omnia (si aut facta sunt, aut fieri poterant) ut & maneriorum quorundam donationes Ecclesiæ S. *Edmundi* factas, quamvis pleriquę *Theodredo* huic ascribant, qui *Londinensem* sedem sub *Athelstano* tenuit, alii tamen *Theodredo* tribuunt, qui *Edgaro* demum regnante *Elmamensi* Ecclesiæ præfectus est; qui Prædecessoris sui *Adulphi* exemplum secutus Ecclesiæ huic (in ipsius parochia sitæ, necdum ab episcopali jure exemptæ) impensius favit:

1 Regrum Ecclesiæ *Christi Cantuar.* de rebus extra *Cant.* 2 Hist. Eccl. *Angl.* p. 244.

de

de quo *Adulpho* legimus, "[1] quod de *Grante-* "*brigia* ortus, tempore *Audwini* ſive *Edwii* "filii *Eadmundi* unus de Clericis, qui apud S. "*Edmundum* habitabant, fuerit, & Epiſcopus "provinciæ factus *Eſtangliæ* præſulatum uſ- "que ad tempora *Adgari* ſolus rexerit; *Edga-* "*ro* autem regnante *Athulfo Elfricum* in E- "piſcopatu *Eſtangliæ*, & poſt eum *Theodre-* "*dum*, de quo legitur in Paſſione S. *Edmundi*, "ſucceſſiſſe[2]."

[3] Donationum privilegiorumque, quibus jam inde ab initio aucta in immenſum demum creverit hæc Eccleſia, Syllabum, editis in Monaſtico pleniorem, in Appendice dabo: quæ, ſi ſingula locis ſuis hic inſerenda eſſent, Hiſtoriolæ noſtræ filum ſæpius interrumperent.

"[4] Triginta circitèr annos ante introductio- "nem Monachorum *Aylwino* cuidam commiſſa "fuit ſancti corporis cuſtodia ab Epiſcopo Diœ- "ceſano propter inſolentiam & irreligioſita- "tem Clericorum[5]. Ab *Aylwino* vero circa "A. D. MX. & *Etheldredi*, Regis XXX. propter

1 Regrum Eccleſ. *Chriſti Cantuar.* de rebus extra *Cant.* 2 Appendix n. v. 3 Append. n. VI. 3 Autor Vitæ & Paſſ. S. *E.* MS. in Bibl. *Lambeth.* & *Dugd.* Monaſt. vol. I. pag. 293. 5 Monaſt. vol. I. p. 291. & Regrum *W. Curteys.*

"in

"infestationem *Turkilli Danorum* Comitis corpus S. *Edmundi Londonias* ad Ecclesiam "*Christi* fuit translatum & triennio post Ecclesiæ suæ apud *Bury* redditum." Translationes hujus corporis hinc inde factas variè varii narrant, quos nec conciliare invicem, nec refellere, imò nec quid sentiant referre vacat, ne in re minimi momenti operosi esse videamur.

Auctæ jam redditibus Ecclesiæ Monachi inhiabant, qui in id potentiæ tam apud Reges quam apud Episcopos circa hæc tempora creverant, ut ejectis fere ubique Secularibus, Ecclesias eorum facile occuparent. Superiore seculo *Edgarus* Rex, apud quem Monachi, & qui Monachis favebant, plurimum valebant, Clericorum mores corruptos acri [1] oratione perstrinxerat; &, classicum forte canentibus *Dunstano*, *Æthelwoldo*, *Oswaldo*, aliisque è *Benedictinorum* familia Episcopis, eis internecinum bellum indixerat; eóque cum *Edgaro* non extincto, Clerici tandem nostri sub *Canuto* oppressi sunt; & ne id à bonis viris injuria factum videretur, prætexuntur crimina, quæ no-

1 Vide *Seld.* Specileg. ad *Eadmer.* p. 263.

bis ita depingit [1] Registri S. *Benedicti de Hulmo* Autor Monachus. "Temporibus," inquit, "Regis *Knut*, inventum est corpus S. *Edmundi* "Regis & Martyris, absque reverentia & re-"ligione condigna in Monasterio S. *Mariæ* lig-"neo apud villam *Bedrichesworth* dictam, sub "Secularium Clericorum custodia conditum, "qui beneficia eidem Martyri collata, & ob-"lationes inter se dividebant, & corpus san-"ctum absque condigno honore dimittebant." In aliis Monachorum [2] Registris, "inordinatè "vixisse," "vitam actitâsse minus regularem," dicuntur.

Quocunque modo se res habuit, sive Seculares malè se gesserint, Sive Regulares strenuè calumniati sint (quorum id hominibus, hoc Monachis familiare est) Secularibus, ad instantiam *Aylwini*, ex Monacho (ut puto) Episcopi, ejectis, Regulares ordinis S. *Benedicti* in eorum locum suffecti sunt, A. D. MXX. Regni vero *Canuti* IV. qui eodem anno Ecclesiæ S. *Edmundi* fundamenta posuit.

Quid *Canutum* ad id pietatis opus impulerit, ex ipsis Monachis, quibus nihil sine miraculo

1 Monast. vol. 1. p. 285. 2 Monast. vol. 1. p. 291. Regrum MS. in Archivis Archidiac. *Sudburiæ*.

placet,

placet, audite. Rem ita narrant. [1] "*Swanum* "*Canuti* Patrem Martyris bona invadentem, "ejuſque terras depopulantem, &, cum ab "*Alwyno* ut deſiſteret leniter monitus eſſet, "inſolentius ſe gerentem, à B. *Edmundo* Mar-"tyre ſeu conto, ſeu pugione percuſſum, apud "*Gainesburg* interiiſſe, III. Nonas Februarii "A. D. MXIIII. *Canutum* vero miraculo per-"motum placandis manibus iratis *Edmundi* "Monaſterium condidiſſe." Neſcio an manium iram, Monachorum certè odia non placavit, qui *Swanum* Regem maledictis proſequi vix unquam deſiêre, [2] *Ordericus Vitalis* veſanum Idololatram vocat, [3] *Alfordus* Jeſuita *Juliano* comparat; Pervaſor, Tyrannus ad tartara tranſmiſſus &c. ubique fere apud eos audit.

Date veniam, Lectores, ut *Swanum* Regem, *Canuti* Fundatoris noſtri patrem, eoque ſaltem nomine à nobis bene meritum, teſtium fide dignorum ſuffragiis, ab his calumniis, præcipue vero à mortis θανάτου infamia liberem.

[4] *Willielmus Malmsburienſis* qui pervaſorem vocat, ambiguum tamen dicit qua morte obie-

---

1 *Jo. Sarisbur.* in Polycrat. VIII. 2. *Order. Vital.* p. 518. S. *Dunelm.* ad Annum 1014. 2 p. 518. 3 Ad A. D. 1014. §. v. 4 Fol. 36. pag. 2. *Lond.* 1596.

rit. [1] *Willielmus Gemiticensis*, qui seculo proximè sequente scripsit, ait "eum, dum apud "*Londoniam* de regni tractaret dispositione, "mortem obiisse, interceptum ægritudine," quod & totidem verbis asserit [2] *Thomas Walsingham* in Hypodigmate *Neustriæ*. [3] Si *Saxonem Grammaticum* audimus, "*Sueno* senilis "animæ laboribus fessus, divinis rebus infatigabilem ultimi temporis curam tribuit, nec "spiritu quam religione diuturnior fuit: siquidem omni humana concussione vacuus, in ipso perfectissimæ vitæ fulgore decessit.". Idem testatur [4] Anonymus Autor Historiæ de Regibus *Daniæ* ab *Erpoldo Lindenbruck* editus; "Mortuus est *Sueno* post conversionem "ac gloriosas victorias in perfectissimo vitæ "fulgore, charus Deo & hominibus." Ultimum advocamus testem [5] Anonymum vitæ *Emmæ* Autorem *Swano*, ut puto, coævum. "Re-"gem," inquit, "*Danorum Swanum* veridica "comperi relatione omnium sui temporis Re-"gum fermè fortunatissimum extitisse, adeo "ut (quod rarò contingere solet) principiis "felicibus secundum Deum & seculum, multò

1 De ducibus *Norman.* IV. 8. 2 Pag. 427 *Franc.* 1603. 3 Hist. *Dan.* p. 191. *Soræ* 1644. 4 Cap. 76. 5 Apud *Duchesnium* in Hist. *Norm.* pag. 164, 166. *Par.* 1619.

"se-

"felicior reſponderet exitus." Et poſt multa ejuſdem generis "Ubi" inquit "ſupradictus "Rex tota *Anglorum* patria eſt intronizatus, "pauco ſupervixit tempore; ſed tamen illud "tantillum gloriosè. Præſciens igitur diſſolu-"tionem ſui corporis imminere, filium ſuum "*Cnutonem*, quem ſecum habuit, advocat; ſe-"ſe viam univerſæ carnis ingrediendum indi-"cat: cui dum multa de regni gubernaculo, "multáque hortaretur de *Chriſtianitatis* ſtu-"dio, Deo gratias, illi virorum digniſſimo ſcep-"trum commiſit regale" --- nec multò poſt po-"ſtrema naturæ perſolvit debita, animam re-"mittendo cœleſtibus, terræ autem reddendo "membra." *Suenonis* nomine à Monachorum calumniis brevi hac digreſſione vindicato, ad rem redeo.

Opus Eccleſiæ conſtruendæ ſub *Canuti* Regis auſpiciis cœptum, eo impenſius favente, *Aylwino* Epiſcopo procurante, *Suffolcienſibus* & *Norfolcienſibus* ſumptui quatuor denarios annuos de qualibet carrucata terræ in toto Epiſcopatu ſuppeditantibus, duodecim plus minus annorum ſpatio perfectum eſt, & ab [1] *Æthel-*

1 Regrum. Rubrum B. Fol. 67.

notho, ſive *Agelnotho* Archiepiſcopo *Cantuarienſi* xv. Kalendas *Novembris*, vel potius [1] die ſequenti, videlicet in Feſto S. *Lucæ* A. D. MXXXII. in honorem *Chriſti* S. *Mariæ* & S. *Edmundi* dedicatum. Fundationis Hiſtoriam, quam levitèr hic attigi, latius exhibebit Appendix in Vita & Paſſione S. *Edmundi*.

"[2] Clerici numero XII. ejecti ſunt, quibus "abſque certis ſedibus remanentibus *Canutus* "privilegium dedit quod adhuc ipſi habent "qui dicuntur *Duodeni*." Quale fuerit id privilegium non liquet: certum eſt eos per arva vagos uſque ad *Baldwini* Abbatis tempora fuiſſe.

[3] Monachorum, qui eorum locum occuparent, Coloniæ *Hulmo* in Agro *Norfolcienſi* & *Ely* in Agro *Cantabrigienſi* deductæ ſunt. Aiunt, *Hulmenſes* non Monachos tantum, ſed libros, veſtimenta, vaſa & id genus alia huc miſiſſe; è Monachis quos XXVI, habuere, *Uvium* Priorem, primumque S. *Edmundi* Abbatem; *Leofſtanum*, qui *Uvio* in Abbatia ſucceſſit; *Agel-*

1 *Mat. Weſtmon.* A.D.1032. 2 RegrumEccl. *Chriſti Cantuar.* de rebus extra *Cantuar.* Reg Nigrum Fol. 91. Reg. Sacritæ Fol. 23. 24. 3 Reg in Archivis Archidi. *Sudburiæ.* 4 Chron. *Elienſi* in Bibl. *Lambeth.* Monaſticon Vol. 1. p. 286.

winum

winum Monachum, & (quod credebant Monachi) magnum Secretarium & Aurigam olim S. *Edmundi*; *Ælwardum* valde religioſum; *Leofdenum* Decanum; *Alfricum*; *Bondo*; *Edricum* ſive *Adericum*; *Aſſiwoldum* ſive *Alſwoldum*; *Leofſinum*; *Sparhavocum* (eundem forte qui [1] *Ethelſtano* in Abbatia *Abingdonenſi* ſucceſſit, Cœnobii *Edmundiani* Monachus, præclarus in rebus auro argentoque pingendis aut ſculpendis) pueros *Oſwaldum* & *Ordericum*. Qualis hinc orta ſit inter hæc monaſteria amicitia, qualia enata charitatis fœdera, refert [2] Autor Regiſtri S. *Benedicti* de *Hulmo*; "Miſſarum "(ſcilicet) pro defunctis, Eleemoſynarum, cæ"terorumque bonorum communicatio, deni"que (ne omnia recenſendo longus ſim) cau"tum eſt, ut ſi quis Frater ob grave aliquod "flagitium, vel Eccleſia ſua pelleretur, vel "ſponte decederet & ad alteram confugeret, "ut Frater reciperetur, omni remota occaſio"ne, præter proditionem Monaſterii ſui & Ab"batis." Egregium ſanè amicitiæ ſpecimen! præclara hæc monaſticæ diſciplinæ ſeveritas! admiranda ſcelera cohibendi ratio! ut, apertis

1 *Harpesfield* Hiſt. Eccl. *Angl.* ſec. XI. cap. 19. 2 Monaſt. vol. I. p. 286.

utrin-

utrinque asylis, flagitiosissimus quisque cœlum mutaret, & *Integer vitæ scelerisque purus* deinceps viveret. Sed hæc obiter.

Qui Monasterium *Hulmense* à *Canuto* Rege circa annum MXXVI. fundatum volunt, Monachosque ibidem sub regula S. *Benedicti* degentes non ante annum MXXXII. collocatos putant, quod facit [1] *Thomas Rudburn*, aliique eum secuti, ii historiam hanc *Benedictinorum* ab *Hulmo* ad S. *Edmundum* traductorum turbant, evertuntque. [2] Ecclesia quidem *Hulmensis* antea lutea, ex lapidibus inchoata est à fundamentis circa hæc tempora à *Canuto* Rege, tempore videlicet *Elsini* Abbatis primi; sed et anteà Religiosos habuit, et [3] antiquitus constitutam ipse *Canutus* agnovit: de illius ergo restauratione non de prima fundatione intelligendi sunt, qui eam Ecclesiâ S. *Edmundi* ætate minorem faciunt.

Res nostras qualicunque serie huc usque perductas habetis, ad annum scilicet MXX. quæ supersunt, eas Abbatum Catalogo, sub eorum nominibus, quorum tempore gestæ sunt, intertexam.

---

1 MS. *Lambeth.* p. 47. 2 *Jo.* de *Oxenedes* in successione Abbatum *Hulmensium* in Bibl. *Cotton.* 3 Monast. vol. 1. p. 286.

UVIUS.

U V I U S.

A B B A S I.

SUbintroductis Monachis Abbas primus *Uvius* præficitur, Prior *Hulmensis*, [1] vir humilis, modestus, mansuetus & pius. Consecratus est ab Episcopo *Londinensi* A. D. MXX. *Canuti* anno IV. Sequente vero anno MXXI. in Natali Domini celebratum est *Wintoniæ* concilium, in quo præceptum & decretum fuit, "Quod Monasterium S. *Edmundi* sit ab omni jurisdictione Episcoporum Comitatus illius ex tunc in perpetuum funditus liberum et exemptum." Concilium hoc è Registro MS. S. *Edmundi* primus edidit *Cokus* noster in præfatione ad volumen Relationum nonum; & eum secutus [2] *Spelmannus* in Conciliorum *Angliæ* volumine primo; *Cokus* cum librum penes se esse, & charactere multum antiquo scriptum diceret, eum *Spelmannus* mutuum petiit, ut desiderata in edito fragmento restitueret, nec tandem sæpius repetitum obtinuit, uti ipse in notis ad

1 *Tho. Rudburn* in Bibl. *Lambeth*. p. 42. & *Mat. West*. ad A. D. 1020. qui eum *Widonem* vocant. 2 Pag. 534. *Lond*. 1639.

id

id Concilium queritur. Ego vero librum, quo usus est *Cokus*, non alium fuisse puto ab illo de Vita & Passione S. *Edmundi* è Registro *Willielmi Curteys* in [1] Appendice edito. Lis scilicet inter *Willielmum Alnewyk* Episcopum *Norvicensem*, & Abbates S. *Edmundi* tempore *Willielmi Excestre* cæpta Successorem ejus *Willielmum Curteys* adhuc occupatum habuit. Is igitur in causæ suæ subsidium Vitam & Passionem prædictam, quæ edita à *Coko* continet, describi, & Registro suo inseri jussit, unde sua *Cokum* consarcinâsse puto. Sed de his satis. Idem etiam *Canutus* circa hæc tempora cœnobium fossato munivit, ut inquit [2] Autor Chronici, quod nomen *Joannis Bromton* præfert. Sed in totius cœnobii circuitu ne vestigium quidem fossati apparet. [3] *Willielmus Malmsburiensis* ait, eum "fossatum fieri præ-"cepisse, citra quod Exactores vectigalium sup-"plices litigationes sistunt." Id [4] *Joannes Caius* censet esse fossatum illud portentosum quod in planitie *Novomercatensi* ad sex minimùm milliaria excurrit; sed terræ S. *Edmundi* nondum eò pertingebant, & libertas, quam vocant octo

1 Append. N. IV. 2 Pag. 892. *Lond.* 1652. 3 De gestis Pontiff. fol. 136. pag. 2. *Lond.* 1596. 4 Vide Append. N. VII.

Hun-

Hundredorum & dimidii, nondum eis conceſſa erat, qua ditio ejus eouſque promoveretur; deinde quid opus tam ſtupendi laboris ope, quod humanas vires ſuperare, & [1] Diaboli eſſe vulgo creditur, quid inquam opus tanta mole, ad Monaſterii unius terras longe inde poſitas ab Exactorum injuriis tutandas? imo nec *Saxonum* Reguli tanto molimine regiunculas ſuas aut diſterminabant aut muniebant: ſolis

Romanis, *rerum dominis, populoque potenti,* tantæ magnitudinis monumentum convenit; quorum Numiſmata ibi eruta narrantem quendam audivi, cum vallum illud ad equorum curſum expediendum non multis abhinc annis perfoderetur. Apertum hic campum nactus latius excurrere poſſem, ſed habenas duco, & ad rem redeo. Autor Vitæ & Paſſionis S. *Edmundi* in Appendice dicit, *Canutum* "foſſatum "terræ circumduxiſſe" oppido (ſcilicet) ſive villæ S. *Edmundi*; [2] valli enim permagni reliquiæ ſive veſtigia extra Auſtralem portam ad dextram verſus Eleemoſynarii, quæ vocant, hor-

1 Foſſatum, quod planitiem *Novomercatenſem* tranſverſim dividit, vulgo the *Devil's Ditch* dicitur. 2 *Matt. Weſtmonaſt.* in Hiſtoriar. Flor. ad A. D. 920. ſcribit quod *Edwardus Æthelwaldi* exercitum inter duo Foſſata S. *Edmundi* ad campeſtre prælium præparatum invenerit, & fuderit.

rea etiamnum conſpiciuntur, quod forte loco ad hoſtium incurſiones opportuno, cum cæteræ oppidi partes vel muro vel paludibus circumfuſis muniantur, *Canutus* duxit. Locum adhuc munifica Charta fortius munivit, quam è Monaſtico ubi jam edita eſt in [1] Appendice dabo. Et hæc fere ſunt quæ præſidente *Uvio* notatu digna occurrunt. Obiit ille circa primos *Edwardi* annos i. e. circa annum MXLIIII.

LEOFSTANUS.

ABBAS II.

Uvio fatis functo datus eſt Succeſſor *Leofſtanus* (primò S. *Benedicti* de *Hulmo*, dein vero S. *Edmundi* Monachus) ab Epiſcopo *Wintonienſi* conſecratus. [2] Hic cum *Romam* proficiſceretur & crucem magnam, quæ colitur in Civitate *Lucana*, in itinere videret, eò quod expreſſius haberet formam & magnitudinem Dominici corporis, ad ejus menſuram, domum reverſus, aliam fieri fecit, quæ in altari D. *Petri* erecta, miraculis clara, in magna veneratione habebatur.

---

1 Append. N. VII. 2 Reg. Alphabet. in verbo *Bury*.

Dice-

Dicebatur *Leofstanus* privilegium à Papa pro Monasterii libertate impetrâsse, sed ingenuè fatetur Registri *Buriensis* Autor, id si aliquando factum sit, jam oblivioni traditum esse.

[1] *Edwardus* Confessor, quo regnante vixit *Leofstanus*, S. *Edmundum* cognatum suum vocavit, & Ecclesiam ejus in tanta habuit reverentia, quod quando oraturus ibidem veniebat, à milliari ad ipsam non nisi pedibus accederet.

Qui mira amant, legant ea quæ [2] *Willielmus Malmsburiensis* habet de *Leofstano* nostro S. *Edmundi* corpus contrectante, "ut ambarum "manuum digiti vel retro miserabiliter retor-"ti, vel volæ pertinaciter infixi virum miserè "mulctavêre: ut etiam aliis debilitatibus cor-"reptus, Regem *Edwardum* per nuncios con-"venerit, ut sibi medicum mitteret; ut ille "*Baldwinum* S. *Dionysii* Monachum ejus artis "peritum, miserit; qui cum in cæteris probè, "in digitorum curatione nihil promoveret, mi-"rari cœperit, &, cum morbi causam edoctus "esset, in loco remanserit, amorem Martyris "amplexus." [3] Autor Vitæ & Passionis S. *Ed-*

1 Reg. Alphabet. in verbo *Bury*. 2 De gestis Pontiff. fol. 136, 137. 3 In Append. N. IV.

mundi temeritatem facti ab Abbate amoliri ſtudens rem aliter narrat, aliumque *Leofſtanum* fingit. "Quidam" inquit "nobilis, *Leof-* "*ſtanus* nomine, de incorruptione Martyris "dubitans arroganter juſſit locellum aperiri, ut "videret corpus Sancti: quo ad imperium e- "jus aperto, ſanctum corpus vidit ac reperit "incorruptum, & ſtatim arreptus à dæmone "miſerabiliter expiravit." Quo mortis genere extinctus ſit *Leofſtanus* incertum eſt: certum eſt A. D. [1] MLXV, XVII. Kalendas *Auguſti* obiiſſe.

B A L D W I N U S.

A B B A S III.

"*Baldwinus* pluribus annis notitiam ple- "nam Principum adeptus, *Leofſtano* non tam "ſucceſſit quam acceſſit Abbas, illo anniten- "te, Rege volente." Quis fuerit *Baldwinus* ille, audi [3] *Jacobum Doubletium.* "Soubs le "meſme Abbè *Hugues* étoit en reputation "*Bauldouyn* Religieux de S. *Denys,* tant pour

1 Reg. *Lakingheath* penes. *Edw.* Epiſcopum *Wigorn.* 2 *W. Malmſb.* de geſtis Pontiff. fol. 137. 3 Hiſt. de l'Abbaye de S. *Denys* p. 225.

"ſon

"ſon rare ſçavoir, que pour ſon experience en "l'art de Medicin, pourquoi il fut choiſi par "le Roy d'*Angleterre Edward* III. pour eſtre "ſon Medicin, lequel le fit pourvoir, primier-"ment du rich Prieuré de *Derhorſt*, & a-"pres de l'Abbaye de S. *Eadmond* au dit pays "d'*Angleterre*," ubi inſignis Autoris parachroniſmus corrigendus eſt, & pro *Edwardo* III. *Edwardus* Confeſſor reponendus. Eo Medico uſus eſt *Lanfrancus* Archiepiſcopus apud *Frekenham* ut ex ipſius Epiſtola XVIII. ad *Oſbornum* Antiſtitem ſcripta apparet. Erat ergo *Baldwinus* noſter primò Monaſterii S. *Dionyſii* apud *Pariſienſes* Monachus, [1] dein Eccleſiæ de *Derhurſt*, in agro *Glouceſtrenſi* (ejuſdem Monaſterii S. *Dionyſii* Cellæ) Prior, inde autem ad Abbatiam S. *Edmundi* tranſlatus A. D. MLXV. & ab Archiepiſcopo *Cantuarienſi* conſecratus.

[2] Poſtquam venit ad Abbatiam S. *Edmundi*, in memoria S. *Dionyſii Pariſiacenſis*, cujus Monachus erat, fecit Baſilicam grandem & pulchram, ubi cœtum Clericorum non parvum adunavit & ordinavit, & Parochiam villæ ibi-

1 Monaſt. vol. I. p. 547. 2 Reg. Alph. in verbo *Bury*. Reg. in Archiv. Archidiac. *Sudb.* & alibi.

dem

dem conftituit, "ubi inter Archiclericos erat "*Petrus Damianus*, cujus pulcherrimus liber "qui dicitur *Dominus vobifcum*, ufque hodiè "exiftit." [1] Clerici hi eorum reliquiæ erant, qui Monachis pulfi, per XLV. annos arva vagantes, tandem per *Baldwinum* in S. *Dionyfii* Ecclefia fede donati funt.

Jus cudendæ monetæ five cuneum monetarium primus *Baldwino* conceffit *Edwardus* Confeffor, data ad *Aylmer* Epifcopum & *Girth* Comitem & *Toly* Charta, quam in [2] Appendice pofui, ut & (quod hic monendum duxi) [3] tractatum, cui titulus *Omnia tangentia cuneum Monafterii S.* Edmundi.

Anno MLXXI. orta lite inter *Herfaftum*, fuperiore anno ad Epifcopatum *Elmamenfem* admotum, & *Baldwinum*; Abbas *Romam* advolat, ubi à Papa *Alexandro* II. fufceptus honorificè, ab eodem in Vigilia Pafchæ Presbyter ordinatus eft, & privilegium illud exemptionis obtinuit quod *Seldenus* in [4] Spicilegio ad *Eadmerum* edidit. Litis hujus hiftoriam brevem fcripfit *Hermannus*, qui tunc vixit, Archidiaconus, eamque ante ineditam habes in [5] Ap-

1 Reg. in Archi. Arch. *Sudb.* 2 Append. N. IX. 3 Ibidem N. X. 4 Pag. 206. *Lond.* 1623. 5 N. XI.

pen-

pendice. Cum *Herfaſtus* privilegium ſic impetratum nihili haberet, *Gregorius* VII. [1] Epiſtola Indictione XII. i.e. A.D. MLXXIV. ad *Lanfrancum* data eum quaſi increpans monet, ut *Herfaſtum* comprimat: quid hic *Lanfrancus* fecerit neſcio; *Dacherius* in notis ad Epiſtoſtolam *Lanfranci* XIX. dicit eum *Herfaſti* conatus haud impigrè illiſiſſe, quod mihi quidem haud veriſimile videtur, cum dicat [2] *Eadmerus* eum privilegii iſtius impetrationem moleſte accipientem id Abbate abſtuliſſe, nec ei niſi circa finem vitæ ſuæ, multorum precibus motum reddere voluiſſe; [3] ſcripſit autem ad *Herfaſtum*, ut *Baldwini* Clericos ab excommunicatione abſolveret, quoad ipſe utrâque parte audita litem dirimeret, quod quidem non multo poſt tempore factum eſt; Anno enim MLXXXI. res iterum ex præcepto [4] Regis *Wintoniæ* coram Archiepiſcopis &c. ventilatur, & ſententiam pro Abbate latam Rex ratam eſſe jubet, ut videre eſt ex Regis Charta in [5] Appendice edita.

[6] "Dum *Romæ* eſſet, dedit ei Papa virgam "paſtoralem & annulum, & altare portatile

1 Inter Eplas *Lanfranci* Ep. XX. 2 Pag. 62. *Lond.* 1623. 3 *Lanfranci* Epla. XIX. 4 *Willielmi* I. 5 Append. N.XII. 6 *Hermannus* Archibi. in Append. N.XI. Chron. ſub nomine *J. Bromton* p.967. Monaſt. vol.1. p.288.

"ex

"ex lapide Porphirico pretiosum in honore S. "*Mariæ* & S. *Edmundi* Solempnitèr ab ipso "consecratum, dicens, "*si totum Regnum* An"glorum *aliqua Excommunicationis causa à di*"*vino cessaret officio*; *quamdiu altare istud in*"*tegrum & illibatum custodire poteritis, nun*"*quam à sacris Missarum solempniis pro ali*"*qua prohibitione, nisi Papa hoc nominatim in*"*terdixerit, céssabitis*," Quod inter reliquias conservatum est; super quod quidem Altare hi versus scribuntur,

Altaris mensam cum reliquiis benè comptam
Dat, sacrat hanc Nobis Baldwino *Pater orbis*,
Pontificum Sydus Alexanderque *Secundus*.

Quibus ædificiis *Baldwino* sedente auctus sit S. *Edmundus* jam despiciamus.

"[1] Fuit quidam vir honorabilis, *Alboldus* no"mine, Sacerdos; qui licentia *Baldwini* Ab"batis fecit Turrim non parvam, & adhæren"tem ei Capellam in memoriam S. *Margaretæ* "virginis, ubi postmodum inclusa est *Langli*"*na* virgo Deo devota, quæ plures annos in

1 Reg. Alphabet. in verbo *Bury*.

"optima

"optima ibidem converſatione duxit vitam, et "moriens ibidem ſepulta eſt."

[1] Ejuſdem *Baldwini* temporibus primò *Thurſtanus*, & poſteà *Tolinus*, Sacriſtæ erant; qui Eccleſia lignea & veteri complanata, Eccleſiæ noſtræ fundamenta jecerunt, parietes extruxerunt, Presbyterium ad plenum confirmaverunt, et B. Martyris tranſlationem procuraverunt. Feretra etiam Beatorum Martyrum & SS. *Botulfi* & *Firmini* laminis argenteis exculpſerunt. De *Botulfo* autem & *Firmino* ſive *Jurmino* plura, cum de iis, qui in Eccleſia hac ſepulti ſunt, [2] agam.

Diruta Eccleſia lignea, cum omnia lapidea fierent, lapides noſtris ſuppeditavêre [3] fodinæ de *Bernack* in Agro *Northamptonenſi*, [4] ad Abbatem *Petroburgenſem* pertinentes. Lapides autem apud trajectum de *Gunwade* naviculis onerariis impoſiti in viciniam S. *Edmundi* devehebantur; cujus rei teſtes non longe à trajectu in *Caſtorfeild* duo adhuc oblongi lapides viſuntur, qui in antiquis aliquot agrorum circumjacentium deſcriptionibus S. *Edmundi* lapides vocantur: quem quidem harum lapidi-

1 Monaſt. vol. 1. p. 300. 2 Vide Append. N. XIII. 3 *Gunton.* Antiq. *Petrob.* p. 4. 4 *Ingulfus* ad A. D. 1061.

cinarum ufum, non tàm benignitati *Petroburgenfium*, quàm *Willielmi* I. mandato debemus: quod hic, cum breviufculum fit, apponam. "[1] *Willielmus* Rex *Angliæ* Abbati de *Burgo*, "Salutem. Mando tibi & præcipio, ut permit-"tas Abbatem S. *Edmundi* fufficienter accipe-"re de petra ad Ecclefiam fuam, ficut hacte-"nus habuit, & non amplius fibi impedimen-"tum facias in adducendis petris ad aquam, "quam antea fecifti. Tefte Epifcopo *Dunel-"menfi*." Scribit quidem [2] *Stovæus*, nefcio quo Autore fretus, advectos ad Ecclefiæ fabricam *Cadomo* in *Normannia* lapides: qui apud *Ratlifden* in terram expofiti, inde vehiculis ad S. *Edmundum* deportati funt.

Dum hæc agebantur, [3] fecit idem *Baldwinus* Capellam S. *Stephani* de robore, in loco in quo infoffa funt offa hominum, quæ levata funt de atrio vel fundamentis novæ Bafilicæ.

[4] Obiit *Baldwinus*, eximiæ vir religionis, in bona fenectute A. D. MXCVII. Kal. *Januarii* Feria VI. (vel ut [5] Regiftrum *Lakingheth* IV.

1 Reg. Nigrum, & Reg. Sacriftæ fol. 23. p. 2. 2 Pag. 90. *Lond.* 1615. 3 Reg. Alphabet. in verbo *Bury*. 4 Continuatio Chronici *Mariani Scoti* MS. in Bibl. *Lambethana*, & *Sim. Dunelm.* ad A. D. 1097. & ejus exfcriptor *Rog. Hoveden.* fol. 267. pag. 2. *Franc.* 1601. 5 Penes D. *Stillingfleet* Ep. *Wigorn.*

Kal.

Kal. *Januarii* Feria IIII. ætatis, ut putabatur, plusquam octoginta annorum) & in medio Choro principalis Ecclesiæ sepultus requiescit. Erravit ergo [1] *Joannes Picardus*, qui *Hovedenum* malè citans, ait eum A.D. MLXXVII. obiisse.

ROBERTUS.

ABBAS. IV.

Post trium annorum vacationem Abbatia data est *Roberto* ab *Henrico* I. regni sui die primo, videlicet II. Non. *Augusti* A.D. MC. Consecratus est, Die Dominica, Non. *Augusti*. [2] *Willielmus* II. die qua obiit, in proprio tenebat Archiepiscopatum *Cantuariensem* cum aliis, & cum XII. Abbatiis, quas aut vendebat, aut in firmum dabat, aut in manu sua tenebat; quarum una hæc S. *Edmundi* fuit. Erat hic *Robertus* filius *Hugonis* Comitis *Cestriensis* ex illegitimo concubio natus, in *Uticensi* S. *Ebrulfi* Ecclesia Monachus. Sic enim legimus in Charta *Willielmi* II. apud [3] *Ordericum Vitalem*, "*Hugo*

1 Ante Ep. *Anselmi* ad *Baldwinum* Ep. L. II. 4. 2 *Matth. Paris.* ad A. D. 1100. 3 P. 602.

"*Cestriensis* Comes filium suum nomine *Rod-* "*bertum* in *Uticensi* Ecclesia ad monachatum "Deo obtulit." Et postea "[1] *Henricus* I. Ab- "batiam S. *Edmundi* Regis & Martyris *Rod-* "*berto* juveni, *Uticensi* Monacho, *Hugonis Ce-* "*striensis* Comitis filio dedit." Eadem fere habet [2] Chronicon *Eliense* à *Mabillonio* editum. "Ejus parens de regia stirpe descendens, il- "lustrem sobolem sub veste monachica in *Bec-* "*censi* Monasterio dedicavit."

"[3] A.D. MCII. ineuntibus *Henrico* Regni, *Ro-* "*berto* Præsulatûs annum III, Concilium in Ec- "clesia B. *Petri* in Occidentali parte juxta *Lon-* "*doniam* sitæ præsidente *Anselmo* Archiepisco- "po celebratum est, in quo ob Simoniam depositi "sunt Abbates aliquot, aliique nondum sacrati "remoti ab Abbatiis: absque Simonia vero re- "moti sunt ab Abbatiis, pro sua quisque causa, "*Richardus* de *Hely*, & *Robertus* de S. *Edmun-* "*do*, & qui erat apud [4] *Micelenei*." [5] *Matthæus Parisiensis* concilium hoc *Londonii* in Ecclesia S. *Pauli* præsente Rege & Suffraganeis Episcopis, circa Festum S. *Michaelis* habitum memorat, in-

1 P. 783. *Par.* 1619. 2 Act. *Benedictin.* per *Dracherium* et *Mabillonium* vol. 3. pag. 653. 3 *Eadmer.* Hist. Nov. p. 67. 4 i. e. Abbatiam *Mutilensem.* 5. P. 58.

que

que eo Archiepiſcopum Abbates quoſdam, qui de manu Laicorum, & data pecunia Abbatias obtinuerant, degradâſſe. *Robertum* quidem noſtrum non nominat; [1] Regiſtrum autem *Joannis Lakingheth* apertè dicit ideo "ejectum fuiſ"ſe, quod Eccleſiam abſque electione Mona"chorum canonica præſumpſiſſet acceptare."

Dum Eccleſia noſtra vacaret, literas dedit *Anſelmus Alfero* Priori Monachiſque conſolatorias, quas habetis inter [2] *Anſelmi* Epiſtolas. Circa tempus quo depoſitus eſt *Robertus*, conceſſit ei *Henricus* I. Chartam de Warrena. "*Hen"ricus* Rex *Angliæ H.* Epiſcopo, & *R. Bigot* & "*Roberto Malet* & omnibus fidelibus ſuis in "*Norfolc* & in *Suffolc*, Salutem. Volo & præci"pio, ut Abbas *Robertus* de S. *Edmundo* habeat "Warrenam in omnibus dominiis ſuis, ita ut nul"lus ibi venetur niſi per eum. Teſte *Waldrico* "Cancellario apud *Weſtmonaſterium* in Natali "Domini." Erat autem [4] *Waldricus* Cancellarius circa A.D. MCIII. In Regiſtro autem Sacriſtæ expuncto *Roberti* nomine ita legitur: ut Abbas & Conventus de S. *Edmundo* habeat War-

1 Monaſt. vol. 1. p. 295. 2 Lib. III. Ep. 61. & 118. 3 Reg. Nigrum fol. 97. pag. 2. Reg. Sacr. fol. 25. pag. 1. 4 *Spelmanni* Gloſſ. in Catalogo Cancell. *Lond.* 1626. pag. 132.

renam

renam &c. quod depoſito forte *Roberto* ab exſcriptore factum eſt. [1] Obiit *Robertus* A. D. MCVII.

ROBERTUS II.

ABBAS V.

Indiculus Abbatum S. *Edmundi*, è [2] Regiſtro *Joannis Lakingheth* in Monaſtico editus, quem hactenus in eorum ſucceſſionibus ſecuti ſumus, hoc loco paululùm deſerendus eſt, manifeſtò deprehenſus quod erret: *Robertum* enim hunc, Anno MCII. ab Archiepiſcopo *Cantuarienſi* conſecratum, Abbatiam quinque annos rexiſſe, A. D. MCVII, XVI. Kal. *Octobris* obiiſſe, & demum Abbatiam per ſeptem annos poſt illius mortem vacâſſe, tradit.

Hæc ita ſe habere non poſſe facit *Eadmeri* autoritas, qui eo tempore floruit ſcripſitque, imo & rei geſtæ præſens interfuit; ſe enim [3] continuum *Anſelmi*, dum viveret, comitem fuiſſe dicit. Is enim rem ita narrat. [4] "Ipſo "anno (videlicet MCVII) *Anſelmus* celebrata

1 *Sim. Dunelm.* ad A. D. 1107. 2 P. 295. 3 Novor. p 123. 4 In vita *Anſelmi*.

Paſ-

"Paſchali ſolennitati in Curia Regis *Henrici* "apud *Londoniam*, abiit ad Abbatiam S. *Ed-* "*mundi*, electum inibi Abbatem ſua Autoritate "roboraturus, & alia quædam officia pontifi- "calia pro ſuo jure celebraturus." Et in [1] Hiſtoria Novorum, "Soluta igitur Curia, *An-* "*ſelmus* ad Abbatiam S. *Edmundi* vadit, cru- "cem magnam ibi conſecraturus, & alia quæ- "dam epiſcopalia officia adminiſtraturus." Et poſteà. "[2] In ſubſequenti etiam Feria v. ſacra- "vit in ipſa [3] ſede, [4] *Robertum* Monachum Cœ- "nobii S. *Petri Weſtmonaſterii*, ad regimen Ab- "batiæ S. *Edmundi*. Feria ſcilicet v. poſt Do- "minicam diem, [5] quæ fuit III. Id. *Auguſti*;" Incidit autem eo anno (videlicet MCVII) dies Dominica in III. Id. *Auguſti*; certum itaque fixumque habemus conſecrationis *Roberti* noſtri ſecundi diem annumque: ſcilicet diem *Auguſti* XV. ſive diem Aſſumptionis *Mariæ* A. D. MCVII. Non ergo conſecratus erat A. D. MCII. nec obiit XVI. Kal. *Octob.* A. D. MCVII. quod

---

1 Pag. 90. *Lond.* 1623. 2 Ibidem p. 92. 3 Sede Metropoliticâ *Cantuar.* 4 Erat *Robertus* hic Prior Monaſt. S. *Edm.* vide *Rad.* de *Diceto* de Archiep. *Angliæ*. *Anglia* ſacra. part. II. p. 687. *Lond.* 1692. 5 Diſertis verbis aſſerit *Eadmerus*, *Anſelmum* die Dominica conſecrationem *Roberti* præcedente ſc. III. Idus *Auguſti* v. Epiſcopos in ſede *Cantuarienſi* conſecrâſſe, et *Robertum* ipſum feria v. ſequente.

vult

vult Indiculus. Cum ergo legamus paſſim apud [1] Hiſtoricos noſtros *Robertum* A. D. MCVII. obiiſſe, intelligendi ſunt de *Roberto* primo, non ſecundo: nec vacavit Abbatia ſeptem annos poſt *Roberti* II. obitum, ſed potius v. annos ante ipſius promotionem, videlicet, à *Roberti* I. depoſitione: uti poſtea videbimus.

Repoſita temporum ſerie, quam luxaverat Autor Indiculi, procedamus. Depoſito *Roberto* primo, mirum in modum exarſit celebris illa de Inveſtituris per Laicorum manus controverſia: qua flagrante, Rex Abbatiam S. *Edmundi*, è qua ejectus fuerat Abbas quem ipſe ad eam promoverat, ipſe ſibi arripuit, detinuitque tantiſper, dum ſedata paululùm lite *Robertus* ſecundus à Monachis in Abbatem electus eſt; electi benedictionem ab Archiepiſcopo *Anſelmo* hac formula petentibus Monachis. " [2] Domino & Patri *Anſelmo* Archiepiſcopo *Elferus* "Prior & cuncta Congregatio S. *Eadmundi*, "Salutis perpetuæ infinita gaudia. Notificamus Vobis quod Dominus iſte *Robertus* vir "bonus eſt, & bene religioſus: de quo etiam

1 Chron. *Saxon.* ad A. D. 1107. *Sim. Dunelm.* degeſtis regum, ad eundem annum. 2 Prioratus Eccleſ. *Chriſti Cantuar.* de Privilegiis &c. p. 334.

man-

"mandamus, quod illum, ficuti unum de no-
"ftris, nobis ad Abbatem elegimus, cui tan-
"quam Patri Spirituali ad obediendum parati
"fumus. Unde Vos obfecramus, ut eum ad Ab-
"batem benedicatis nobis. Valete." Quod, ut fupra diximus, factum eft *Aug.* XV. A. D. MCVII. Hæc autem Monachorum petitio nullo modo *Roberto* I. convenit, "qui [1] fine electione Con-
"ventûs, eis à Rege datus erat."

Eodem anno, quo *Robertum* confecravit, "[2] magnam crucem à *Galfrido* Sacrifta per
"*Wohancum* pictorem præparatam, & infra
"dorfum imaginis multis ab ipfo reliquiis re-
"conditis, dedicavit *Anfelmus*," ad quam crucem fabricandam lignum fponte fua fiffum refert Autor Regiftri [3] prædicti.

Hujus etiam, ut puto, *Roberti* tempore Parochiana Ecclefia Villæ antiqua & lapidea in memoriam Beatæ *Mariæ* conftructa, pro extendendis dextri brachii novi Monafterii fundamentis deftructa eft, iterumque à prædicto [4] *Galfrido* Sacrifta, ad Auftralem angulum cœmeterii verfus Occidentem conftructa.

---

1 Chron. *Jo. Bromton* nomine Editum p. 997. 2 Reg. Alphabet. in verbo *Bury*, & *Eadmer*. Hift. Nov. p. 90. 3 Sc. Reg. Alphabet. 4 Reg. Alphabet. in verbo. *Bury*.

H Idem

Idem cum hoc *Galfrido* eſt "[1] *Godefridus* "ille Sacriſta, vir ſtaturæ fere gyganteæ, qui "magnus corpore, ſed major animo, Refecto-"rium, Capitulum, Domum infirmorum, & "Abbatis Aulam conſummavit ad plenum; "magnam item Campanam non levi pretio "comparavit." Quæ Campana neſcio an eadem ſit, quam intelligebat [2] *Joannes Major Scotus*, cum de S. *Edmundi Burgo* verba faciens dixerit, "illic fertur eſſe maxima Cam-"panarum totius *Angliæ*."

[3] Sub hoc item *Roberto*, non ſub primo, diviſio portionum Abbatis & Conventûs primò facta videtur. Chartæ enim *Henrici*, qua ea partitio, aliáque rata habentur, ſubſcripſit *Thomas Eboracenſis*, qui A. D. MCIX. ad Archiepiſcopatum provectus eſt. Tenor autem Chartæ hujuſmodi eſt: "[4] *Henricus* Rex *Angliæ H.* E-"piſcopo *Norwicenſi*, & Vicecomitibus, & om-"nibus Baronibus & Fidelibus, & omnibus Mi-"niſtris ſuis de *Norfolk* & *Suffolk*, & ubicun-"que S. *Eadmundus* habet terras, Salutem. "Notum ſit vobis, quod volo & præcipio, ut "partitio facta à *Roberto* Abbate S. *Eadmundi*

1 Monaſt. vol. 1. pag. 300. 2 Hiſt. *Majoris* fol. 38. p. 2. *Par.* 1521.
3 Reg. in Archivis Archidi. *Sudbur.* 4 Reg. Sacriſtæ fol. 25. pag. 1.

"de

"de omnibus redditibus Abbatiæ ſtabilis ſit "in perpetuum, ut Abbas ſcilicet S. *Eadmundi* "liberè habeat omnia maneria & redditus ſuos "pro ſe, & Prior & Conventus habeant libe-"ram diſpoſitionem omnium maneriorum & "reddituum ſuorum. Et Regales Miniſtri, tem-"pore vacantis Abbatiæ, nullam poteſtatem ſi-"bi attrahant in maneriis prædicti Conventûs, "niſi de illis dignitatibus & libertatibus, quæ "ad Coronam pertinent, quas S. *Eadmundus* "habet, & habere debet plenè in omnibus dig-"nitatibus & libertatibus per VIII. hundredos "ſuos & dimidium, ſuper omnes homines, de "quibus omnibus S. *Eadmundum* ſayſitum in-"veni, die qua frater meus Rex *Willielmus* fuit "vivus & mortuus. Concedo & confirmo con-"ventui S. *Eadmundi* in perpetuum liberam "electionem in Abbate ſibi eligendo de domo "ſua propria, ſicut Rex *Eadwardus* eis ean-"dem libertatem dedit, & Charta ſua, quam "vidi, confirmavit. Teſte *Th.* Archiepiſcopo "*Eboracenſi.*

Eccleſiam annos quinque rexit; obiit ergo A. D. MCXII.

H 2 *AL-*

ALBOLDUS.

ABBAS VI.

Poſt *Roberti* II. exceſſum ab A. D. MCXII. vacavit Eccleſia uſque ad A. D. MCXIV. duobus his annis ſi quinquenium addas, quo vacavit Abbatia poſt depoſitionem *Roberti* I, habes ſeptem illos annos vacationis, de quibus in Indiculo mentio, licet non continuos.

Quid hic vacante ſede factum eſt, audi. "[1] Cryptam *S. Mariæ* infra Eccleſiam S. *Edmundi* dedicavit *Radulphus*, primitus Epiſcopus *Roffenſis* & poſteà Archiepiſcopus *Cantuarienſis*, vir bonæ famæ & religionis; & *Baldwinum* venerabilem virum, electione facta poſt mortem *Alpheti* Prioris, ex Supprio- "re ad Prioratum provexit. Nam Abbatia "B. *Edmundi* in manu Regis poſt deceſſum "*Roberti* Abbatis erat; & *Baldwinum* ad Abbatem ejus Fratres promoviſſent, niſi Rex obſtitiſſet." (Erat hic forte *Baldwinus* ille Monachus, qui *Anſelmo* tam egregiam præſtiterat

1 Reg. Alphabet. in verbo *Bury*.

ope-

operam tam *Romæ* quam in *Anglia*, fervente negotio de Inveftituris, & cujus tam frequens apud [1] *Eadmerum* mentio, câque de caufa Regi merito fufpectus.) [2] "Ecclefiam vero B. "*Edmundi* & Fratres ibidem Deo fervientes "idem *Radulphus* charè femper dilexit, & "pontificalia officia, quotiens invitatus fuiffet, "eis perfolvebat." De *Radulpho* autem Monachi, ne ingrati effent, referunt "[3] binas Co-"lumbas eum, dum in Cœmeterio Fratrum cir-"ca locum illum ubi nunc eft Capella S. *An-"dreæ* Apoftoli baptizatos confirmaret, cir-"cumvolitâffe, & ingredienti in Ecclefiam à "divino opere per pofterulam, quæ verfus Ca-"pellam S. *Edmundi* eft, comites fe addidiffe. "Cujus miraculi teftes pueros tres de Schola "Monachorum, *Radulphum* (fcilicet) pofteà "Sacriftam, *Wydonem*, & *Walterum* tunc fu-"perftitem, cum hæc fcriberet," nominat Regiftri Autor.

Alboldum quod fpectat, erat is [4] Monachus Cœnobii S. *Mariæ Beccenfis*, [5] quem *Anfelmus* Archiepifcopus ad Regem in *Normanniam* de-

1 Hift. Nov. p. 65. & alibi. 2 Reg. Alphabet. in verbo *Bury*. 3 Ibidem. 4 *Eadmerus* p. 111. *Lond.* 1623. 5 Ibidem p. 107.

lega-

legavit, unà cum *Odone* Decano *Ciceſtrienſi*, in negotio quod ei erat cum *Thoma Eboracenſi*: [1] poſteà Prior S. *Nichaſii* de *Molent.* Electi autem conſecrationem his verbis petunt, & impetrant Monachi. "[2] Venerando Patri Ar-"chiepiſcopo *Radulpho* Fratres S. *Eadmundi* "Eccleſiæ, Orationes devotiſſimas. Requiri-"mus à Vobis, Pater Reverendiſſime, ut bene-"dicatis nobis hunc Dominum, *Alboldum* no-"mine, in Abbatem Eccleſiæ noſtræ, quia e-"legimus illum unanimi corde ac voce ſicut "probum & juſtum, & per omnia, prout in-"telligimus, idoneum ad hujmſmodi miniſte-"rium. Vale, Pater in Chriſto."

[3] "Dehinc (inquit *Eadmerus*) Kal. *Novem-*"*bris* A. D. MCXIV. *Radulphus* Archiepiſcopus "ſacravit *Cantuariæ* in Metropoli ſede *Albol-*"*dum* ad regimen Abbatiæ S. *Edmundi*."

[4] Hic forte unus de alienigenis erat, de quibus apud *Eadmerum* mentio.

Indiculus *Joannis Lakingheth* in Monaſtico editus tradit, "eum Eccleſiam quinque annos "rexiſſe; obiiſſe autem A. D. MCXIX. Kal.

1 Monaſt. vol. 1. pag. 295. 2 Reg. Eccl. Xti. *Cant.* de Privileg. pag. 334. *Gervaſius* de Actis Pontiff. *Cantuar.* pag. 1660. 3 Hiſt. Nov. p. 111. 4 Ibidem pag. 110.

"*Martii*"

" *Martii*;" hoc inſuper addens, "Iſte primò dedit *Mauritio* de *Windeſhore* officium Seneſchalſiæ in fœdum, & quinque fœda militum. [1]*Ordericus Vitalis* ſic obitum illius refert, "A.D. MCXX. *Alboldus Hieroſolymitanus*, *Beccenſis* Monachus, S. *Edmundi* Regis & Martyris de *Bedrici* Rure Abbas, ſubito mortuus "eſt."

ANSELMUS.

ABBAS VII.

Anſelmus S. *Anſelmi* è [2] ſorore nepos, [3] Abbas S. *Sabæ* in *Roma*, Domino Papæ familiaris, qui diebus beati avunculi ſui plurimo tempore in *Anglia* degens, pro manſuetudine ſua ab indigenis terræ quaſi unus eorum deligebatur, Abbatiam poſt *Alboldum* accepit. Is aliquot ante annis, anno ſcilicet MCXV. cum alacrem navâſſet operam, *Radulpho* Archiepiſcopo *Cantuarienſi* in procurando Pallio, quod ſecum eodem anno in *Angliam* detulit, [4] " à "Rege in *Normannia* cum honore ſuſcipitur, "ac pro ſua ſollicitudine dignitati Regni *An-*

1 P. 872. 2 *W. Malmſb.* p. 131. 3 *Eadmer.* Hiſt. Nov. p. 112. 4 Ibidem.

"*glorum*

"*glorum* impenſa dignæ grates perſolvuntur." [1] Eodem anno, in Conventu *Weſtmonaſterii* XVI. Kal. *Octobris* habito, Epiſtolam Papæ Regi & Epiſcopis *Angliæ* dedit.

[2] Anno ſequente "circa menſem *Auguſtum* "reverſus à *Roma*, venit *Normanniam* ad Re-"gem *Henricum* Literas Apoſtolici deferens, "quæ ſibi vices Apoſtolicas, in *Anglia* admi-"niſtrare concedebant." Rei inſolentiam mirati Epiſcopi, Abbates & Nobiles in *Anglia*, habito *Lundoniæ* conventu, ſuadent *Radulfo* Archiepiſcopo, quem maximè res hæc reſpiciebat, *Romam* iret, & hæc nova annihilaret; quod ille cum faceret, *Anſelmus Rothomagi* fruſtra legationis ſuæ exercendæ gratiam præſtolabatur, quam cum à Rege nullo modo impetrare poſſet, morabatur tamen cum eo *Rothomagi*, [3] pecuniam quæ B. *Petro* de *Anglia* quotannis pendi ſolet, *Romam* reverſurus cupiens ſecum habere. Hæc de *Anſelmo* noſtro *Eadmerus* tradit.

Repulſam in re legationis paſſus, tandem S. *Edmundi* Præſulatum adipiſcitur, inque eo

1 Videſis hanc Ep. in *Eadm.* Hiſtor. pag. 114. 2 Ibidem pag. 118. 3 Ibidem pag. 121.

à *Radulfo Cantuarienſi* circa annum MCXXI. confirmatus eſt.

"[1] Primo tempore quo venit ad Abbatiam, "propoſuit ire in peregrinatione ad S. *Jacobum* "Apoſtolum, ſed ſapientes Abbatiæ laudave-"runt fore ſalubrius, ſi Eccleſiam in memo-"riam Apoſtoli conſtruere & dedicare faceret; "ad quod ipſe adquieſcens condidit Eccleſiam "S. *Jacobi*; & ad ejus petitionem eam de-"dicavit *Willielmus Curbius* Archiepiſcopus "*Cantuarienſis*; & ſequente dedicationem ejuſ-"dem die, Capella infirmorum domûs Mona-"ſterii ab ipſo in memoria ſummi Archangeli "*Michaelis* conſecrata eſt."

Quinquaginta jam & amplius anni effluxerant, ex quo *Baldwinus* privilegium ſuum obtinuerat; quo tempore toto, ne unica quidem Bulla *Romá* ad nos venit, donec *Anſelmus* [2] *Willielmum* Archiepiſcopum *Cantuarienſem Romam*, ut pallium peteret, euntem comitatus anno MCXXIII. aliam obtinuit, ex quo tempore frequentes huc advolare cœpêre. Is autem à *Calixto* II. [3] impetravit, "ut Monaſte-

1 Reg. Alphabet. in verbo *Bury*. 2 Continuator *Mariani Scoti* MS. in Biblioth. *Lambeth*. *Florent*. *Wigorn*. ad A. D. 1132. 3 Reg. Sacriſtæ fol. 11. Reg. Nigrum. fol. 54. pag. 2.

"rium S. *Edmundi* ab omni Secularium jugo "liberum ſit, eâ in perpetuum libertate, quâ "*Willielmus* Rex illud invenit, & à tempore "ſuo eſſe conſtituit; ut id nemo perturbare, "vexationibus fatigare, poſſeſſiones ei jam col- "latas, vel in poſterum conferendas minuere, "auferre, vel ablatas retinere audeat; ut Chri- "ſma, Oleum ſanctum, Conſecrationes Alta- "rium, Baſilicarum, & Tabularum, Ordina- "tiones Monachorum ſuorum, & cætera Epi- "ſcopalia à Catholico Epiſcopo recipiant; ut "in gravioribus negotiis ſedem Apoſtolicam "appellent; ut, ſi locus ille in Epiſcopatum fue- "rit commutatus, nullus ibi ullo tempore niſi "Monachus in Epiſcopum ordinetur; demùm, "ut omnes devotionis cauſa ad S. *Eadmundum* "convenientes, de accepta peccatorum ſuo- "rum pœnitentia XX. remiſſionis dies habeant." Quod Privilegium *Lucius* II. Papa Kal. *Aprilis* A. D. MCXLIV. Indictione VII. iiſdem verbis [1] confirmavit, niſi quod in poſteriori hac Bulla omittatur clauſula de loco in Epiſcopatum per- mutando.

"[2] Altaria S. *Martini* Epiſcopi, & S. *Sabæ*

---

1 Reg. Sacriſtæ fol. 11. pag 2. Reg. Nigrum fol. 52. 2 Reg. Alphabet. in verbo *Bury*.

Ab-

" Abbatis, & Porticum S. *Fidei* Virginis & Mar-
" tyris ſuper Porticum S. *Dionyſii* infra majus
" Monaſterium, & Eccleſiam S. *Mariæ* Paro-
" chiam villæ, & Capellam S. *Andreæ* Apoſtoli
" in cœmeterio Fratrum, & Capellam S. *Mar-*
" *garetæ* Virginis & Martyris ad Auſtralem
" portam majoris cœmeterii, juſſu *Anſelmi* Ab-
" batis dedicavit *Joannes Roffenſis* Epiſcopus.
" Cauſam vero aliquorum iſtorum Sacrariorum,
" aliorumque conſtitutionis hic ponere, propter
" ignorantiam futurorum, non tardabo.

" Fuit *Anſelmus* primum Abbas S. *Sabæ* in
" urbe *Roma*, & ideo memoratum altare ei
" conſtruere, & deſuper pingere fecit.

" Capellam S. *Andreæ* Apoſtoli ædificare, &
" depingere item fecit *Anſelmus* Abbas & *Her-*
" *væus* Sacriſta pro parva quadam Capellula
" lapidea, quæ fuit juxta hoſpitia Sacriſtæ o-
" lim in magna veneratione ſanctitatis; quam,
" ut amnem dilatarent, & quia non fuit in ap-
" to loco, deſtruere fecerunt; atque ut in hac
" nova Capella, cum *Placebo* & *Dirige*, quoti-
" diè memoria ſepultorum in cœmeterio fieret,
" tam ab ipſis quam à tota congregatione, tunc
" temporis conſtitutum eſt.

" Capella S. *Margaretæ* ab *Alboldo* Sacerdo-

"te, uti ſupra vidimus, conſtructa, tempore
" *Anſelmi* dejecta eſt, & præmiſſa Eccleſia ei-
"dem Virgini ædificata.

"Altare S. *Crucis* retro chorum dedicavit
" *Albericus Hoſtienſis* Epiſcopus, qui functus
" eſt Legatione totius *Angliæ* tempore *Stepha-*
"*ni* Regis, & hæc dedicatio in Vigilia S. *Ed-*
"*mundi* facta eſt. *Anſelmus* Abbas tunc *Ro-*
"*mam* iverat.

"Tempore ejuſdem Abbatis, & *Stephani*
" Regis, quando *Himerus Tuſculanenſis* Epi-
" ſcopus eſt Legatione *Angliæ* functus, *Rotroth*
" Epiſcopus *Ebredunenſis*, qui cum ipſo venit,
"ipſius juſſu dedicavit Capellam Domûs infir-
"morum extra villam S. *Edmundi* in memo-
"ria B. *Petri* Apoſtoli, & tunc Abbas *Anſel-*
"*mus* nequaquam domi aderat."

[1] Quin & eodem tempore *Radulphus* & *Her-væus* Sacriſtæ erant. Laudes, quas *Hervæus* à Monachis retulit, ob operam in Monaſterio amplificando, & villa murorum ambitu cingenda, & ob alia animi munifici teſtimonia, Monachi verbis deſcriptas in Appendice habes[2].

Ante annum MCXXXVI. conceſſæ ſunt *Anſel-*

---

1 Monaſt. vol. I. p. 300. 2 Append. N. XIV.

mo

mo Nundinæ apud S. *Edmundum* hac Charta. "[1] *Henricus* Rex *Angliæ Eborardo* Episcopo "*Norwicensi*, & Vicecomitibus, omnibusque "Baronibus, & Fidelibus, & Ministris suis de "*Northfolc* & *Suffolc Francis* & *Anglis*, Salu-"tem. Sciatis me concessisse *Anselmo* Abbati "de S. *Edmundo* ut habeat Feriam apud S. "*Edmundum* quoque anno VI. dierum, vide-"licet, trium dierum ante Festum S. *Jacobi* "Apostoli, & duorum dierum post Festum, & "in die Festo. Et volo, & firmiter præcipio, "ut omnes, qui venerint ad Feriam, habeant "meam firmam pacem eundo & redeundo; & "in Feria, dando suas rectas consuetudines: nec "aliquis eis super hoc injuriam vel contume-"liam faciat. T. *Thurstano* Archiepiscopo *Ebo-*"*racensi* apud *Rothomagum*."

Narrationem Electionis *Anselmi* in Episcopum *Londinensem*, ejusque amotionem, quam solus, quod sciam, è Veteribus *Radulphus* de *Diceto* nobis scriptam reliquit, [2] ipsius verbis descriptam accipite.

A. D. MCXXXVI. vocati sunt ad concilium *Willielmus* Decanus *Lundoniæ* simul & Cano-

1 Reg. Sacristæ fol. 24. p. 2. & Reg. Nigr. fol. 95. 2 Inter X. Scriptores *Lond.* 1652. pag. 506.

nici.

nici. Cum autem haberetur tractatus de consilio *Lundonienſis* Eccleſiæ tunc vacantis, nec in aliquem poſſent unanimiter convenire, receſſerunt à Decano Canonicorum multi, citra conſcientiam ejus *Anſelmum* Abbatem in Epiſcopum eligentes. Canonici vero, quos Decanus habebat ſecum in menſa diebus ſingulis, appellaverunt, nec Regis occurrerunt offenſam. Canonici quidem alii, quia quod fecerant tam Regi quam toti Concilio videbatur iniquum, Regis indignationem plurimam meruerunt, quorum aliqui bonis ſuis ſpoliati ſunt.

A. D. MCXXXVII. *Willielmo* Decano *Lundoniæ* conſanguinei ſui maximè reſtiterunt, non quæ Dei, ſed quæ mundi ſunt, ſapientes. Secum igitur clanculò theſauros aſportantes Eccleſiæ *Lundonienſis*, ſecum etiam ſuum aſſumentes Electum multa ſubfarcinatum pecunia, *Romæ* Papam *Innocentium* invenerunt, & *Petrum Leonis* Schiſmaticum. Quid in tanto turbine rerum aura marſupii rubiginoſi potuiſſet efficere, probavit eventus. Nam illis in *Angliam* revertentibus, electus eorum *Anſelmus* in Eccleſia Doctoris Gentium *Pauli* ſolemni proceſſione receptus eſt: à Clericis exegit obedientias, poſſeſſiones omnes ad Eccleſiam pertinentes,

tes, Caſtellum quoque de *Stroteford* in ſua dominatione recepit, & agens poteſtativè, licenter à militaribus viris homagia, relevationes, ab hominibus inferioris manûs fidelitates extorſit.

A. D. MCXXXVIII. *Ordingus* Prior apud S. *Edmundum* in Abbatia ſucceſſit *Anſelmo*

Magiſter *Radulphus* de *Langeford*, & *Richardus* de *Belmeis* Fratres & Concanonici, Clericique domeſtici *Willielmi* Decani *Lundoniæ*, redditurí cauſas Appellationis, tam à Domino Papa, quam ab *Americo* Cancellario benignè recepti ſunt in Conſiſtorio. Cauſa diutius ventilata Suffraganeorum omnium *Cantuarienſis* Eccleſiæ teſtimoniis robur accepit.

Thurſtanus etiam *Eboracenſis* Archiepiſcopus Domino Papæ ſcripſit in hæc verba, "Sig-"nificavit nobis Paternitatis veſtræ Dilectio de "vita & opinione *Anſelmi* Abbatis S. *Edmun-"di* aliquid inquirere & Vobis renunciare: ad "quod Vobis reſcribimus, quod ſi vitam & o-"pinionem ejus ſequamur, multo tutius eſt eum "ab Abbatia removere, quam in *Lundonienſi* "Eccleſia promovere." Cum igitur Dominus Papa ſuper quæſtione propoſita longum cum Cardinalibus habuiſſet tractatum ; *Albericus*

Ho-

Hostiensis Episcopus, quod sequitur, pronunciavit in publicum. "Quoniam Electio Canonicorum *Lundoniensium* citra conscientiam & assensum Decani facta fuit, cujus est officium in eligendo Pastore suo de jure primam vocem habere, Nos eam auctoritate B. *Petri* devocamus in irritum.

"[1] *Anselmus* ab Ecclesia *Lundoniensi* semotus vix in suam Abbatiam recipitur *Ordingo* repulso."

Ordericus Vitalis hujus facti meminit quidem, sed breviter, id enim solum dicit, "pro [2] *Gisleberto*, cognomento *Universali*, *Lundoniensi* Episcopo qui nuper defunctus est, *Anselmus*, *Anselmi* Archiepiscopi nepos, Abbas S. *Edmundi* Regis subrogatus est."

In hac re enarranda labitur omnino [3] *Godwinus* noster, *Willielmum* Decanum, *Radulphum Langford*, & *Richardum Beaumes*, *Anselmi* ad Episcopatum fuisse electores tradens; cum, ut supradictum est, ideo amotus fuerit, quod sine electione, sive citra conscientiam Decani, id muneris arripuisset. Verbo dicam, adeo contraria est Reverendi Viri narratio *Ra-*

1 Ibidem p. 507. 2 Hist. Eccl. p. 908. ad A.D. 1136. 3 De Præsul. p. 117. *Cantab.* 1743.

dulphi

dulphi de *Diceto* menti, ut vix putem eum *Radulphum* (quem tamen hic citat) unquam vidisse.

[1] A. D. MCXL. magnum incendium factum est apud *Bury*, quod quidem miræ illi traditioni forte ortum dedit, quod sic refert *Joannes Sarisburiensis* in [2] Vita *Anselmi*. "Vicum "quendam B. *Edmundi* incendium occupavit, "& domum cujusdam, qui B. *Anselmi* Alumnus fuerat, & nihil aliud habebat, jam in-"vaserat ignis edax, qui universa consumit; "non erat homini solatium, cum ecce Frater "unus monet, ut nutritoris sui *Anselmi* me-"minerit, eique committat domum, qui flam-"mas extinguere consuevit. Paret ille, & non-"dum finita Oratione Dominica domum suam "ab incendio sine læsione miratur, & lætatur "exemptam.

A. D. MCXLVII. Kal. *Julii* [3] *Eugenius* III. Bullam à [4] *Lucio* II. datam confirmavit, ratasque insuper habuit possessiones, quas *Anselmus* Fratrum usibus addiderat.

Obiit III. nonas [5] *Januarii* A. D. MCXLVIII.

---

1 Chron. *Eliense* MS. in Biblioth. *Lambeth.* 2 P. 176. 3 Reg. Nigr. fol. 95. Reg. Sacristæ fol. 12. p. 2. 4 Ante citatam pag. 56. 5 Monast. vol. 1. pag. 295.

K vel

vel, ut [1] *Radulphus* de *Diceto* tradit, pridie Kal. *Augusti*, cum sedisset annos XXVI.

ORDINGUS.

ABBAS VIII.

[2] *Anselmo* sedem *Londinensem* occupante, A. D. MCXXXVIII. electus est in Abbatem *Ordingus* Prior. Eo autem, ut supradictum est, ab Episcopatu repulso, & ad Abbatiam redeunte, sive volens, sive nolens *Ordingus* loco cessit. Anno autem MCXLVIII. cum *Anselmus* mortuus esset, sedem iterum capessit, ejus bis successor. Cui *Stephanus* Rex Abbatiam cum libertatibus suis concedit, per Chartam in Monachorum [2] Registris conservatam, quam eam ob causam in Appendice integram posui, quod pleniorem contineat consuetudinum *Saxonicarum* enumerationem, & vocabulum unum vel alterum, quod frustra fortasse alibi requiras.

Cum Abbates S. *Edmundi* corredium quoddam à Cellario in mensæ suæ subsidium per-

1 *Angl.* Sacr. vol. 2. p. 687. 2 Reg. Nigr. fol. 99. Reg. Sacristæ fol. 25. p. 2. N. XVI.

cipere

cipere ſolerent, id *Ordingus* Priori & Conventui remiſit; quod factum *Stephanus* Rex ita confirmavit. "[1] *Stephanus* Rex *Angliæ* Archie-"piſcopo *Cantuarienſi*, & Juſticiariis, & Vice-"comitibus, & Baronibus, & omnibus homini-"bus de honore S. *Edmundi*, Salutem. Scia-"tis me conceſſiſſe & confirmâſſe illam quie-"tationem, quam *Ordingus* Abbas de S. *Ead-*"*mundi* fecit Priori & Conventui ejuſdem Ec-"cleſiæ; ſcilicet de corredio illo, quod Præ-"deceſſores ſui Abbates illius Eccleſiæ habere "ſolebant de Cellario Monachorum, & Coquina "eorum ad ſuam propriam menſam, ſalva ſi-"bi participatione menſæ Refectorii; ſicut "idem Abbas *Ordingus* inde eos quietos clama-"vit, & Charta ſua confirmavit: & ut hæc "quietatio in perpetuum perduret, præſentes "Sigilli mei impreſſione confirmo, & Subſcri-"ptorum atteſtatione corroboro. T. *W. Mart.* "&c."

"*Ordingus* tempore *Stephani* Regis dedicari "fecit Capellam S. *Ægidii* infra Navem Mo-"naſterii, deſuper Altare S. *Joannis* Evange-"liſtæ, à *Gaufrido* Epiſcopo de S. *Aſaph.* in

1 Reg. Nigr. fol. 100. p. 2. Reg. Sacriſtæ p. 26.

"*Wallia*, relaxatis piè requisitoribus jam di-
"ctæ Porticûs in die Festivitatis ejusdem Sancti
"xv. diebus de eorum pœnitentia." Facta est hæc dedicatio inter annum MCLI. quo sedem *Asaphensem* adeptus est *Galfridus* ille *Monmuthensis*, (egregius historiæ *Britannicæ* aut Consarcinator aut Interpres) & annum MCLIV, quo *Stephanus* Rex obiit.

Ordingo nostro librum suum de Infantia S. *Eadmundi* inscripsit *Galfridus* de *Fontibus*; quod cum ignoraret vir doctissimus [1] *Ger. Jo. Vossius*, eum inter incertæ ætatis Historicos posuit, & *Pitsæum* errantem secutus, ut ille *Arnoldum Wion*, è *Franciscanorum* Fratrum familia fuisse putavit; cum ante *Franciscum* natum scripta fuerit Historiola illa, sæpius à nobis, cum de S. *Edmundo* ageremus, citata.

Petente *Ordingo Eugenius* III. Papa "villæ S.
"*Edmundi* redditus altaris servitio deputatos" Bulla, ad *Helyam* tunc temporis Sacristam data, confirmavit: quam integram in [2] Appendice habes. Eandem Bullam, [3] alia totidem verbis data *Romæ* apud S. *Petrum* IV. Non. *Maii*,

---

1 De Historicis *Lat. Franc.* 1677. p. 704. 2 N. XVII. 3 Reg. Nigr. fol. 98. pag. 2.

con-

confirmavit *Hadrianus* IV. ad petitionem *Ordingi.*

" [1] *Helyas* hic Sacrista, (Nepos *Ordingi* Abbatis, natus apud *Hinderclay*, cognomento *Widewell*,) conflagratis omnibus Officiis domus S. *Edmundi*, Abbatis Aulam, Refectorium, Dormitorium, & Domum infirmorum vetustam, & Capitulum reformavit ad plenum; & omnes alias Officinas in Curia inchoavit ille, & primam manum apposuit: quod Successores feliciter consummaverunt. Tabulam etiam argenteam pretii C. marcarum ad magnum altare fabricari fecit, & Festum Reliquiarum instituit. Erogationem autem, factam diebus festivis per manum Sacristæ, ipse fieri constituit; Crucem in Choro, & *Mariam* & *Joannem* per manus Magistri *Hugonis* incomparabiliter fecit insculpi: Idem etiam *Helias* avunculum suum, cum ei sua non sufficerent, tempore turbatæ pacis, de bonis Sacristiæ, assensu conventûs devotè ac piè adjuvavit:" quod tum factum puto, cum, *Anselmo* ab Episcopatu ad Ab-

1 Monast. vol. 1. pag. 300.

batiam

batiam redeunte, *Ordingus* recedere coactus est.

[1]Sub *Ordingo* Abbate erat *Sithricus* Prior.

HUGO.

ABBAS IX.

A. D. MCLVII. *Hugo* è Priore *Westmonasterii* factus est Abbas S. *Edmundi*, cumque ab *Henrico Wintoniensi* Episcopo, Papæ Legato, confirmatus esset, à *Theobaldo Cantuariensi* Archiepiscopo Benedictionem accepit; teste *Gervasio* in Chronica sua ad hunc annum. "Benedixit *Theobaldus Cantuariensis* Archiepiscopus *Hugonem* Abbatem S. *Edmundi* apud *Colecestriam*, accepitque ab eo Professionem de Canonica Obedientia." Et in [2] Registro Ecclesiæ *Christi Cantuariensis*. "Anno ab incarnatione Domini MCLVII. *Hugo* Monachus professus *Westmonasterii*, fecit hanc Professionem *Theobaldo* Archiepiscopo *Cantuariensi*, & Successoribus ejus, apud *Colecestriam*. *Ego* Hugo *Ecclesiæ S.* Edmundi *electus Abbas profiteor Sanctæ* Dorobernensi *Ecclesiæ, ejus-*

1 Reg. Sacristæ. 2 De privilegiis p. 334.

"*que*

"*que Vicariis Canonicam ſubjectionem.*" Hæc Profeſſio ſi non unica ſit ab Abbatibus noſtris Archiepiſcopis *Cantuarienſibus* facta, ſola tamen ex omnibus ad manus noſtras pervenit. Si non primus eam Profeſſionem fecit *Hugo*, ultimus, ut puto, fecit: *Alexander* enim III. Bulla, quam A. D. MCLXXII. VII. Id. *Aprilis* ad *Hugonem* & Conventum dedit, hoc eis indulſit. "[1] In "ſuſcipienda vero Benedictione Abbas veſter "nulli Archiepiſcopo vel Epiſcopo, ſed ſoli *Ro-* "*mano* Pontifici, ad cujus diſpoſitionem idem "Monaſterium veſtrum ſpecialiter pertinet, "obedientiam promittat, vel faciat Profeſſio- "nem." Hanc aliaſque Bullas per *Hugonem* impetratas Regiſtrum Nigrum, Regiſtrum Sacriſtæ, aliique Monachorum Codices exhibent.

A. D. MCLXIII. Kal. *Junii.* Concilium *Turonenſe* celebratum eſt; in quo quid fecerit *Hugo* noſter, audi [2] Autorem Vitarum Abbatum S. *Albani.* *Roberto* [Abbati S Albani] *Jacynthus* Cardinalis S. *Mariæ* in *Coſmidin* ſupra omnes Abbates *Anglici* regni primam ſedem ſecundum privilegium Domini Papæ *Hadriani* IV. aſſignavit; & uni ſervorum ejus [*Ro-*

1 Reg. Nigr. fol. 62. p. 2. 2 Inter additamenta ad *Mat.* de *Pariſ.* *Lond.* 1640. pag. 89.

berto

berto ſc. Janitori] ſervandam tradidit: in illo namque privilegio de hac re ita ſcriptum reperitur: ſicut B. *Albanus Anglorum* Proto-martyr eſſe dignoſcitur, ita & Abbas Monaſterii ipſius inter Abbates *Angliæ* primus omni tempore dignitatis ordine habeatur. Abbas vero S. *Edmundi, Hugo* nomine, prædictum Cardinalem agnoſcens primam ſedem Abbati S. *Albani* aſſignâſſe, nimia triſtitia affectus, tota nocte diem illum præcedente, quo Domini Papæ Concilio cum aliis intereſſe deberet, primam ſedem cum ſuis Apparitoribus arripuit; nec non famulum Abbatis S. *Albani* ab illo loco violenter expulit; totoque noctis illius ſpatio nuſquam recedens pervigil ſervare ſtuduit: ſed metuens ne à Domino Papa, ſeu à Cardinalibus, prima ſedes ſibi ad ſuum dedecus auferretur, LX. marcas argenti (Fratre *Hamone* Monacho ibidem, quouſque redderentur, detento) Curiæ *Romanæ* ſe daturum ſpopondit. Abbas verò *Robertus*, ut cognovit, ipſum in cauſam vocare noluit, quia Rex *Angliæ Henricus* II. omnibus Prælatis, in regno ſuo *Angliæ* degentibus, ne aliquam querelam in qualibet re in Curiâ deponerent, interdixerat. Proinde Abbas *Robertus*, has injurias ſibi & Eccle-

Ecclesiæ suæ illatas, æquanimiter tolerans, libertatem ac dignitatem, quam Monasterium sibi commissum in hac re à Papa *Hadriano* obtinuerat, nec non violentiam ipsi ab Abbate S. *Edmundi* illatam, in Curia cunctis videntibus coram Domino Papa exposuit; sicque, Pontificalibus ornamentis redimitus, juxta eundem Abbatem S. *Edmundi*, supra omnes alios resedit. Nec profuit eidem Abbati S. *Edmundi* dignitatem regalem Martyris ipsius allegâsse.

Ab hoc *Hugone* introductæ sunt Sanctimoniales de *Linges* in *Norfolck*, & capessunt Monasterium S. *Georgii* in *Thetford*, cedentibus Canonicis, intercedentibus autem *Willielmo* Episcopo *Norwicensi*, & *Gaufrido* Archidiacono *Cantuariensi*; cujus rei gestæ narrationem, ipsius *Hugonis* testimonio corroboratam, exhibeo in [1]Appendice.

Cum exularet *Joannes Sarisburiensis*, multis officiis ab *Hugone* affectus, Epistolas ad eum tres dedit, quæ inter Epistolas *Sarisburiensis* loca 135. 179. 256. obtinent. Prima, ut puto, A. D. MCLXVIII. secunda A. D. MDCLXX. scripta est.

---

1 Append. N. XVIII.

Quin & amicitiam cum *Petro* Abbate *Cellensi* coluit, ut patet ex ejusdem *Petri* [1] Epistolis duabus ad Abbatem S. *Edmundi* datis.

Hugone Abbatiæ præsidente, erat forte Sacrista [2] *Frodo* [sive *Frondo*] "qui quingentas "marcas terræ infodit; cui successit *Willielmus* cognomento *Shuch*, de quo nil inveni "memoria dignum; huic successit *Willielmus* "cognomento *Wardell*; cui aliquando mini-"stravit Dominus *Radulphus*, quondam Elee-"mosynarius, in S. Sacristia, qui translationem "S.S. *Botolphi* & *Firmini* procuravit. Quo in "brevi mortuo, ministravit eidem in eodem "officio Magister *Samson* postea Abbas, qui "tempore officii sui pro majore parte Chorum "consummavit, & unam istoriam in majori "Turri Occidentali."

[3] A. D. MCLXXV. Concilio *Westmonasterii* celebrato interfuit *Hugo*; nec de eo aliud post hunc annum scriptum invenio, quam quod [4] A. D. MCLXXXX de S. *Thoma* veniens, equo lapsus ceciderit, & sic languore & senio deficiens obierit.

---

1. Ep. 83. 99. 2 Monast. vol. 1. p. 300. 3 Chronicon sub nomine *J. Bromton*. 4 Suppl. ad *Flor. Wigorn.*

SAM-

SAMSON

ABBAS X.

Cum ab *Hugonis* morte annos duos & menſes tres, ſecundum Chronicas *Jocelini*; annum unum & menſes tres, ſecundum Regiſtrum *J. Lakyngheth*, Abbatia vacâſſet; *Samſon* de [1]*Botington*, [2]*Norfolcienſis*, S. *Edmundi* Monachus, *Henrici* II. Regis [3]Pœnitentiarius factus eſt Abbas, & ſacratus à *Richardo* Epiſcopo *Wintonienſi* II. Kal. *Martii* MCLXXXII. & XII. Kal. *Aprilis* à Fratribus ſuſceptus eſt.

Abbas factus [4]*Willielmum Wardell* Sacriſtam non ſine cauſa amovit ab adminiſtratione; cui ſucceſſit Dominus *Hugo* Sacriſta; *Hugoni* ſucceſſit *Walterus* de *Banham*; *Waltero Willielmus* de *Diſce*, "qui cum modo debito electus fuiſſet ad illud officium, & in illo à die "S. *Thomæ* Martyris uſque ad Circumciſionem "Domini [5]per IV. videlicet dies ſtetiſſet, interim ſompnum oculi ſui capere non potuerunt, qui videns ſe ibidem proficere non poſſe, "ſuam ab Abbate *Samſone* petiit ceſſionem:"

---

1. Reg. *Swaffham*. 2 Append. N. XIX. 3 Reg. *Pinchbeck*. 4 Monaſt. vol. 1. pag. 300, 301. 5 Append. N. XX.

 poſt

poſt hunc venit *Robertus* de *Gravele*, qui, mortuo *Samſone*, à quibuſdam in Abbatem electus eſt.

Quæ à Sacriſtis in amplianda, perficienda, ornanda Eccleſia, dum *Samſon* ei præfuit, acta ſunt, in [1] Appendice habes; quæ ab ipſo geſta ſunt, temporum ordine, quantum conjecturis aſſequi poſſum, ſervato, deinceps tradenda ſunt.

Et primò quidem conſuetudines Burgenſium [2] Charta ſua, & conſenſu Conventûs confirmavit. † Dein facta cum Burgenſibus compoſitione, ut pro conſueto redditu, qui *Repſilver* vocabatur, xx. ſolidos, pro redditu qui *Scharpeny* ſive *Schornpeny* dicebatur, iv. ſolidos annuatim ſolverent, pactus eſt; Dein [3] Hoſpitale S. *Salvatoris* extra Portam Septentrionalem pro languidis & infirmis fundavit, eique Cuſtodem de Monachis dedit. De quo poſtea Hoſpitali lis orta eſt, quam narrabimus in *Richardo* II. Abbate.

Anno *Richardi* I. ſexto *Samſon* noſter inter Regis Juſticiarios recenſetur in Regiſtro Veſtiarii.

---

1 Append. N. xxi. 2 Ibidem N. xxii. † Reg. Sacriſtæ Fol. 66. p. 2.
3 Reg. Nigrum.

"Idem

"Idem [1] domum Scholarium propriis fecit "expensis, & redditum trium marcarum an- "nualium Magistro reddendarum per Perso- "nam Medietatis de *Wetirden* eidem contu- "lit; quam donationem A. D. MCIIC. confir- "mavit *Joannes* Episcopus *Norwicensis*: eo- "dem autem tempore statuit *Samson*, ut om- "nes Scholares, tam divites quam pauperes, "ibi essent quieti in perpetuum à conductione "domûs; & XL. pauperes Clerici essent quieti "ab omni exactione versus Magistrum propter "eruditionem [2] suam: in quorum numero, pri- "mò debent computari consanguinei Mona- "chorum, dummodo pauperes sunt, & addi- "scere volunt, & residuum numeri debet sup- "pleri pro arbitrio Magistri Scholarium."

A.D. MCXCVIII. Feretrum S. *Edmundi* comburitur.

A.D. MCC. pontificatûs *Innocentii* III. tertio, regni Regis *Joannis* secundo, VIII. Idus *Novembris*, finita est lis inter Archiepiscopum *Cantuariensem* & *Lambethanos* Canonicos, Arbitris *Edmundo* Episcopo *Eliensi*, *Rogero* Decano *Lincolniensi* & *Samsone* Abbate S. *Ed-*

1 Reg. *Curteys*. 2 Suppl. ad *Flor. Wigorn.*

mundi

mundi. Cujus [1] Sigillum arbitrii originali ſcripto appenſum vidi; ex una parte habet Abbatem mitra caput redimitum, dextra baculum paſtorale, ſiniſtra librum gerentem, cum hac in circuitu inſcriptione, *Sigillum* Samſonis *Dei gratia Abbatis S.* Edmundi; in altera parte, Agnus eſt cruciger his verbis, *Secretum* Samſonis *Abbatis,* circumſcriptis.

Eodem anno "*Hugonem* v. Abbatem *Clunia-*"*cenſem* apud S. *Edmundum* hoſpitio excepit, "ſed quod ei locum primum non daret, di-"verſi diverſa ſentiebant, & multa multi lo-"cuti ſunt:" ut inquit *Jocelinus* de *Brakelond* apud [2] *Clementem Reynerum,* qui multis quoque de hoc facto diſputat.

[3] A. D. MCCX. IX. Kal. *Octobris* Turris Eccleſiæ S. *Edmundi* impulſu venti cecidit.

Monaſterium ære alieno valde gravatum levavit ſumma, qua pollebat, in adminiſtrandis rebus temporalibus, prudentia. Obiit autem III. Kal. *Januarii* A. D MCCXI.

---

1 In Archiv. Eccl. *Chriſt. Cant.* 2 *Reyneri* Diſcept. Hiſt. de Antiquit. *Benedictinorum* in *Anglia* p. 162, 163. 2 Suppl. ad *Flor. Wigorn.* MS.

HUGO

HUGO II.

ABBAS XI.

"Mortuo Abbate *Samſone* Abbatia vacans "commiſſa eſt *Nicolao Tuſculanenſi* Epiſcopo "*Januarii* XXV. anno Regis *Joannis* XV. [1] Anno "autem MCCXIII. à quibuſdam *Hugo* de *North-*"*wold* in *Northfolcia*, Monachus S. *Edmundi* "à quibuſdam *Robertus* de *Gravele* Sacriſta ad "Abbatiam fuerat electus. Hic vero *Rober-*"*tus*, durante inter ipſos non modico tempore "controverſia memorata, utrique parti expen-"ſas invenit ſufficientes; cum autem contra "eundem *Robertum* proceſſu temporis proceſ-"ſum fuiſſet, & in officium Sacriſtæ aliquanto "tempore poſt definitivam ſententiam ſtetiſ-"ſet, electus fuit ad Abbatiam de *Thorney*." Schiſma propter *Hugonis* electionem factum [2] tandem per Judices à Papa delegatos ſopitum eſt, ipſéque ab iiſdem delegatis confirmatus: [3] eodem anno VIII. (vel ut alius [4] Codex tradit V.) Idus *Martii* accepit Benedictionem à *Benedicto Roffenſi* Epiſcopo.

---

1 Monaſt. Vol. I. p. 301. 2 Sc. A.D. 1215. 3 Monaſt. p. 295. 4 Reg. *Lakyngheth*, & Suppl. ad *Flor. Wigorn.*

"[1] *Hugo*

"[1] *Hugo* factus erat monachus die Assum-"ptionis S. *Mariæ* A. D. MCCII." Et in eodem Codice dicitur electus in Abbatem communiter ab omnibus Fratribus; "sed non multò "post schisma in Conventu propter electio-"nem factum esse; & eodem anno, quo bene-"dictus est *Hugo*, ignem succensum magnam "partem villæ S. *Edmundi* consumsisse III. "Non. *Junii.*"

[2] Erat *Hugo* unus è Conservatoribus, sive Executoribus Crucis, quibus commissa erat jurisdictio in negotio Crucesignatorum Obtinuit ille ab *Honorio* III. Bullas frequentes: primam, ut Oblationes fidelium in Ecclesia factæ in pios honestatis usus, secundum Abbatum loci sententiam erogarentur, nec contra ejusdem loci approbatam & antiquam consuetudinem aliter temeritate cujuspiam expenderentur; secundam, qua præcedentium Pontificum Regumque indulta confirmat; tertiam, qua donatio villæ de *Berton*, per nobilem virum *Robertum* de *Hese* facta, roboratur: data est hæc Bulla *Reate* IV. Non. *Januarii* pontificatûs anno X. id est circa annum MCCXXVI. Invenio etiam *Innocentii*

1 Suppl. ad *Flor. Wigorn.* 2 *Prin.* Collect. vol. III. *Lond.* 1668. p. 110.

IV.

IV. [1] Bullam *Hugoni* datam, prolixiore ſcripto libertates ratas eſſe jubentem; ſed pro *Hugone* reponendus eſt *Henricus*, nam diu ante *Innocentii* IV. pontificatum ad Epiſcopatum *Elienſem* promotus erat *Hugo*. Idem Abbas "[2] Gildam Piſtoribus concedit, ita ut nemo, qui "non eſt Frater iſtius Gildæ, ſine eorum conſenſu panem facere præſumat ad vendendum "ſub pœna XX. ſolidorum; & *Willielmo* filio "*Ingeredi* & hæredibus ſuis concedit hujus "Gildæ eſſe Aldermannos."

Anno VIII. *Henrici* III. *Hugo* noſter aderat in obſidione Caſtri de *Bedford*, illis omnibus ſtipatus, qui Abbati, Foedorum gratia, ſervitium militare præſtare tenebantur; ut ex notula conſtat, "de Serjantiis S. *Edmundi* quo "tempore D. Abbas perſonaliter ſuum facit ſer"vitium D. Regi in ſuo exercitu;" quam è Regiſtris [3] Appendix exhibet.

Cum autem ſervitium hoc præſtaret *Hugo*, [4] cautum eſt, ne gratia Regi facta in obſidione Caſtri de *Bedford*, traheretur ad conſuetudinem, vel debitum; in qua obſidione aderant *Stephanus* Archiepiſcopus *Cantuarienſis* & S.

1 Reg. *Pinchbeck* fol. 15. 2 Reg. Sacriſtæ fol. 62. p. 2. 3 Append. N. XXIII. 4 Reg. Sacriſtæ fol. 33.

M *Ro-*

Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, & sui Suffraganei; aderant & alii, quorum nomina in Chartæ subscriptione apparent; [1] quam ideo in Appendice habes.

[2] Rexit Ecclesiam S. *Edmundi* XIV. annos. A. D. MCCXXIX. Consecratus est Episcopus *Eliensis* IV. Id. *Junii.* Obiit VIII. Id. *Augusti* A. D. MCCLIV. Anno consecrationis suæ in Abbatem XL. Anno pontificatûs sui XXVI.

RICHARDUS I.

ABBAS XII.

Richardus de Insula, sive de *Ely*, primò Sacrista, sive, ut volunt [3] Annales *Burtonienses*, Prior S. *Edmundi*, deinde Abbas *Burtoniæ*, ad Abbatiam demum S. *Edmundi* electus est Non. *Junii* A. D. MCCXXIX. Confirmatus est ab *Hugone Eliensi.* [4] Installatus in die S. *Edmundi*, præsentibus *Richardo* magno *Cantuariensi* Archiepiscopo, *Hugone Eliensi*, ac quam pluribus aliis Episcopis, & Magnatibus *Angliæ.*

---

1 Append. N. XXIV. 2 Monast. p. 295. 3 Ad A. D. 1229. 4 Ibidem.

[1] *Hen-*

[1] *Henricus* III. *Angliæ* Rex *Richardo* Charta ſua concedit, "quod placita Coronæ ubi vita, vel "membrum jacet, quæ per ſectam in Curia "ipſius Abbatis verſus appellatum conſueverunt "deduci & terminari per judicium ignis & a-"quæ, (quod modo locum non habet) de cæ-"tero deducantur, & terminentur in eadem "Curia per inquiſitionem faciendam per ſacra-"mentum proborum & legalium hominum ma-"nentium infra libertatem ejuſdem Abbatis "&c." T. *H.* de *Burgo* Com. *Cant.* Juſticia-"rio noſtro &c. Dat. per manum venerabilis "Patris *Radulphi Ciceſtrienſis* Epiſcopi Can-"cellarii, apud *Wodeſtock Maii* IV. Anno Regni "XV. Quin & [2] Protectionem eidem dedit *Ja-*"*nuar.* XXX. apud *Weſtmonaſt.* anno eodem. Rexit Eccleſiam V. annos. Obiit. VI. Kal. *Septembris* MCCXXXIV. [3]

HENRICUS I.
ABBAS XIII.

[4] *Henricus* Prior S. *Edmundi* electus eſt in Abbatem in die SS. *Coſmi* & *Damiani*, & ſuſcepit Benedictionem ab *Hugone Elienſi* Epi-

1 Reg. Sacriſtæ p. 31. 2 Ibidem. 3 Monaſt. p. 295. 4 Ibidem.

ſcopo in die Purificationis B. *Mariæ* A. D. MCCXXXIV. apud *Hatfield* Epiſcopi [1] quo tempore *Gregorius* factus eſt Prior S. *Edmundi.*

Henricus tertius *Angliæ* Rex Charta ſua concedit, quod *Henricus* Abbas [2] habeat duas Ferias, unam extra portam Aquilonarem ad Hoſpitale S. *Salvatoris* in vigilia, & in die, & in craſtino Transfigurationis Domini: aliam extra portam Auſtralem in vigilia, in die, & in craſtino Tranſlationis S. *Edmundi.* T. *H. Elienſi* Epiſcopo &c. Dat. per manum venerabilis Patris *Richardi Ciceſtrienſis* Epiſcopi Cancellarii, apud S. *Edmundum Martii* XIX. anno Regni XIX. [3] Nec non Mercatum apud ſuum manerium de *Meleford* ſingulis diebus *Jovis,* & Feriam trium dierum, videlicet in vigilia, in die, & in craſtino S. *Trinitatis.* His teſtibus venerabilibus Patribus *Richardo Dunelm. Johanne Bathon.* & *Willielmo Carleil.* Epiſcopis. Dat. per manum venerabilis Patris *Richardi Ciceſtrienſis* Epiſcopi Cancellarii, apud *Weſtmonaſterium Julii* VIII. Anno regni XIX.

[4] Nec Papa defuit in exornando privilegiis

---

1 Suppl. ad *Flor. Wigorn.* 2 Reg. Sacriſtæ f. 32. 3 Ibidem. 4 Ibidem fol. 17. 5 Ibidem fol. 18.

Mona-

Monasterium S. *Edmundi*: *Gregorius* enim IX. Bulla *Laterani* data VII. Idus *Maii* Pontificatûs sui anno VII. Abbati & Conventui libertates, & immunitates à *Romanis* Pontificibus, & Principibus Monasterio concessas, ac rationabiles ipsius consuetudines antiquas, & ad id tempus pacificè observatas, nec non redditus, possessiones, decimas, & alia bona, sicut ea omnia justè & pacificè obtinebant, eis, & per eos Monasterio, auctoritate Apostolica confirmavit. Quin & alia [s] Bulla idem inhibuit, ne quis nisi *Romanus* Pontifex, vel Legatus ipsius, in villa S. *Edmundi*, aut infra IV. Cruces uno milliario ex partibus quatuor à villa distantes, prout ante concessum fuerat ab *Alexandro* II. & cæteris Prædecessoribus suis, potestatem aut jus aliquod sibi valeat vendicare, vel publicas Missas, aut Conventum, aut Oratorium, seu Capellam ædificare, aut Synodum seu quælibet officia Episcopalia exercere. Bulla hæc data est *Laterani* XVI. Kal. *Maii*, pontificatûs anno XII.

Hæc, ut non à nobis gratis dicta, ita nec à Pontifice *Romano* gratis facta fuisse, docebit sequens *Innocentii* IV. Bulla *Henrico* data.

[t] *Inno-*

[1] *Innocentius* Episcopus, Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati & Conventui S. *Eadmundi Norwicensis* Diœceseos, Salutem & Apostolicam Benedictionem. Illam de vestræ sinceritatis affectibus spem gerimus, & fiduciam obtinemus, ut, quotiens Sedi Apostolicæ matri vestræ necessitatis articulus imminet, ad vos tanquam dilectos ejus filios, & devotos pro ipsius oneribus relevandis, incunctanter recurrere valeamus. Cum igitur Sedes ipsa, per ea quæ piæ memoriæ *Gregorii* Papæ Prædecessoris nostri auctoritate in *Anglia*, aliisque regnis populi *Christiani*, pro ejusdem sedis subsidio sunt collecta, non adhuc à debitorum suorum, quæ pro Catholicæ fidei, Ecclesiasticæ libertatis, & patrimonii sui defensione contraxit, onere valeat relevari; ad vestræ devotionis affectum necessitate cogente fiducialiter recurrentes, universitatem vestram de consilio fratrum nostrorum rogamus attentius & monemus, per Apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes, quatenus præscriptæ necessitatis instantiam, qua *Romana* Ecclesia graviter perurgetur, affectione pensantes, ut convenit, filiali, & com-

1 Ex Originali in Archivis *Lambeth*, cui gemina extat apud *Mat. Paris.* p. 642. anno priori data.

passionem

passionem super hoc habentes debitam erga ipsam, nobis & sibi pro solutione debitorum illorum, in ea subvenire curetis; pecuniæ quantitatem, quam dilectus filius Magister [1] *Martinus* Cameræ nostræ Clericus vobis ex parte nostra duxerit exprimendam, eamque sibi aut ipsius nunciis infra terminum, quem idem vobis præfixerit, assignetis; preces nostras taliter impleturi, quod nos devotionem vestram merito commendare possimus, & super hoc aliter procedere non cogamur. Dat. *Lugduni* XIII. Kal. *Januarii* pontificatûs nostri anno II.

"[2] A. D. MCCXL. Abbas noster unà cum Ab-
"bate de *Bello* Regem accedunt vultu flebili
"& capite demisso, super exactionibus Curiæ
"*Romanæ* querentes; quos torvo vultu Rex
"intuens, Legato (qui tum forte aderat) vo-
"ciferans dixit, Ecce Domine mi Legate, isti
"miseri seductores pandentes secreta papalia
"obloquuntur, voluntati vestræ non adquies-
"centes: facite de ipsis quod vobis placet; ec-
"ce accommodo vobis unum de melioribus ca-
"stris meis, ut eos in eo carcerali custodiæ
"mancipetis. Quod cum audiissent Abbates,

1 Vide de hoc *Martino* Antiq. *Britan.* in *Bonif.* Archiepiscopo. 2 *Mat. Paris.* p. 534.

"supra

"ſupra quam dici poſſit confuſione perculſi re-
"ceſſerunt, Legato pro voto ſatisfacturi." *

Rexit Eccleſiam annos XV. obiit XIII. Kal. *Julii* A.D. MCCXLVIII †.

EDMUNDUS

ABBAS XIV.

[1] *Edmundus* de *Walpoole* Monachus S. *Edmundi*, Doctor in Decretis, anno ſecundo à ſuſceptione habitûs electus eſt in Abbatem, Nonis *Julii* A.D. MCCXLVIII. Benedictus eſt ab *Hugone Elienſi* V. Kal. *Octobris*.

"[2] Quem ut Papa confirmaret, miſerunt ex "Fratribus ſui ordinis tres *Romam*; qui, ele-"ctione Papæ præſentata, cum ſine ulla con-"tradictione celebrata eſſet, expectabant, ut "ſine controverſia confirmaretur: ſed Papa, "fictis in Electum querelis, ſine ulla inquiſitio-"ne, ex poteſtatis ſuæ plenitudine electionem

---

* Quamvis præcedens *Innocentii* IV. Bulla oſtendat, qualem devotionem Papæ ab illis expectarent, qui privilegia & immunitates à ſede *Romana* ſibi concedi voluerunt; notandum tamen eſt, quod hanc Abbatum querelam extorſerit ipſius *Gregorii* IX. exactio, *Petro Rubeo* ea de cauſa in *Angliam* legato.

† Quomodo Rex vacante ſede nummos extorſerit, vide *Matt. Pariſ.*
1 Monaſt. vol. I. p. 295. 2 *Matt. Pariſ.* p. 755. & *Parkeri* Antiq. *Britan. Hannoviæ* 1605. p. 183.

"caſſavit

"cassavit, & electum rejecit. Monachi tristes "decedere parati sunt, quos tanta mœstitia "affectos & abeuntes Papa revocavit, dicens; "*Cum miseri misericordia indigeant, ex mera* "*gratia nostra vobis Electum vestrum concedi*"*mus, illi ipsum cœnobium liberè ac liberali*"*ter conferendo: veruntamen respiciat in octin*"*gentis marcis, quas tali Mercatori, cui nos* "*tantum debemus, solvat.* Monachi ex im"pudenti avaritia tantam ægritudinem conce"perunt, ut eorum unus *Lugduni*, alter *Do*"*veriæ*, cum essent in itinere, ex tanto dolore "interirent; tertius æger & ægrotus super"stes fuit, ut tam indignum Papæ facinus Fra"tribus referret."

Cum circa prima *Edmundi* tempora quidam Monasterium S. *Edmundi* visitare vellent ([1] *Bonifacium* Archiepiscopum *Cantuariensem* hic innui suspicor,) *Innocentius* IV. Bulla ad Abbatem S. *Albani* data, quam in [2] Appendice habes, id fieri vetuit.

Cum autem à quibusdam, qui lætantur cum male fecerint, Monasterium multipliciter molestaretur, idem *Innocentius* IV. Abbati *West*-

1 Vide *Parkeri* Antiqu. *Britan*. p. 183. 2 N. XXIII.

N *mona-*

monasteriensi, & Priori S. *Trinitatis Londonien.* per scripta Apostolica data *Laterani* x. Kal. *Februarii* pontificatûs sui anno XI. mandat, "[1] quatenus Abbati & Conventui S. *Edmundi* Apostolicæ defensionis præsidio efficaciter assistentes, non permitterent eos contra indulta privilegiorum Sedis Apostolicæ ab aliquibus indebitè molestari, molestatores hujusmodi per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo: non obstante, si ab eadem Sede sit quibusdam personis indultum, quod excommunicari, suspendi vel interdici non possint, per Literas Apostolicas; quæ de indulto hujusmodi plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, seu de prohibitione regia, non fecerint mentionem."

Hic capitalem juratumque S. *Edmundi* hostem, *Richardum Glocerniæ* Comitem indigitari patet per [2] Bullam aliam sequenti die datam sub hac forma.

Innocentius Episcopus, Servus Servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopo *Cantuariensi*, & Episcopo & dilecto filio Decano de *Arcubus*, Salutem, & Apostolicam Benedictio-

1 Ex Originali in Archiv. *Lambeth.* 2 Ibidem.

nem

nem. Dilecti filii, Abbas & Conventus Monasterii S. *Edmundi* ad *Romanam* Ecclesiam immediatè spectantis, Ordinis S. *Benedicti*, gravem ad nos querimoniam destinârunt; quod nobilis vir, Comes *Gloverniæ*, non ut suam justitiam prosequatur, sed ut ipsi fatigati laboribus & expensis vel compellantur juri suo cedere, vel cum ipso damnosam pactionem inire, dictos Abbatem & Conventum coram Justiciariis charissimi in *Christo* filii nostri Regis *Angliæ* illustris, super diversis quæstionibus ad Ecclesiasticum forum spectantibus, & plerumque personalibus malitiosè trahit in causam; & ut apertè ipsius nobilis injuriosa intentio cognoscatur, animalia ejusdem Monasterii, & suorum hominum, ad castra sua frequenter abducit in prædam, libertates & immunitates ipsius Monasterii temere infringendo, propter quod iidem dampna gravia & expensas non modicas incurrisse noscuntur. Volentes igitur super his eidem Monasterio salubri remedio providere, Discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus prædictos Abbatem & Conventum non permittatis, ab eodem Comite coram aliquibus judicibus secularibus vel Delegatis eorum, super his aliquatenus conve-

niri, contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo; non obstante, si dicto Comiti, vel etiam aliis à Sede Apostolica sit indultum, quod excommunicari, aut eorum terra supponi Ecclesiastico interdicto non possint, absque speciali mandato ipsius Sedis faciente plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Nolumus autem quod præfato Regi per præsentes literas aliquod præjudicium generetur. Quod si non omnes his exequendis poteritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequantur. Dat. *Laterani* IX. Kal. *Februarii* pontificatûs nostri anno XI.

[1] Rexit Ecclesiam IX. annos, & obiit II. Kal. *Januarii* A. D. MCCLVI.

SIMON

ABBAS XV.

Simon de *Lutene* sive *Luton* sive *Luyton*, primo [2] Sacrista fuit S. *Edmundi*, vir prudentissimus & circumspectus; qui, id officium gerens, fundi fecit Campanam, quæ dicitur *Luy-*

1 Monast. vol. I. pag. 295. 2 Monast. vol. I. p. 301.

ton

ton. [1] Dein anno MCCLII. in vel poſt X. Kal. *Novembris* Prioratum accepit; primus qui per ſcrutinii electionem (Abbate *Edmundo* & duobus Monachis, uno per Abbatem altero per Conventum electis, & unà cum Abbate vota ſingulorum audientibus) in Priorem electus eſt. Et demum in Abbatem A. D. MCCLVII. XIX. Kal. *Februarii.* Poſt Confirmationem directi ſunt Monachi ad Sedem Apoſtolicam: ſed eis infecto negotio redeuntibus, [2] eo quod ſtatutum fuit de novo, omnes exemptos ad Curiam *Romanam* in propria perſona venire, idem Electus iter arripuit verſus Curiam *Romanam* III. Kal. *Auguſti*, & benedictus eſt ab *Alexandro* IV. Papa apud *Viterbium* XI. Kal. *Novembris.* Iſte Abbas fuit primus, qui Curiam *Romanam* adivit pro Confirmatione & Benedictione ſua ex omnibus Abbatibus *Angliæ* exemptis; Curia in duobus millibus *Sterlingorum* viſitata.

Statim poſt Abbatis *Edmundi* obitum Fratres Minores in villa S. *Edmundi* locum quærunt; cujus rei narrationem, [3] Monachi cujuſdam verbis deſcriptam, ſic habeto.

1 Suppl. ad *Flor. Wigorn.* 2 De hac conſtitutione Curiæ *Romanæ* vide ſententiam *M. Pariſ.* p. 951. 3 Reg. *Worketon.*

Cum

Cum religiosi ac venerabiles viri, Fratres scilicet Minores, in Municipio B. Martyris locum sibi diutino astu obtinere invigilâssent, nec id assequi valerent, tandem à D. Papa *Alexandro* IV. quoddam privilegium, juxta ipsius nominis etymologiam, cumulato *non obstante* multipliciter vallatum nacti sunt: videlicet, "ut si ex pia fidelium collatione ibidem fundus eis concederetur, irrequisita Abbatis & Monachorum conniventia, eundem locum ad inhabitandum, & ædificandum ingrederentur." Qua auctoritate freti in cujusdam Municipis prædium à Boreali civitatis climate situm, circumventa possessoris religione A. D. MCCLVII. X. Kal. *Julii* clanculò se ingesserunt; ubi moræ impatientes, sub furvo noctis gallicinio, in loco non sanctificato, imo divinis Mysteriis tractandis inhonestissimo, applicato super fœdissimam arcam Altari portatili, Missarum solemnia celebrare præsumpserunt. Quorum intrusione perculsi Monachi ingemiscebant, eò præcipuè, quod (orbata Ecclesia per decessum *Edmundi* Abbatis) Pastoris consilio & auxilio funditus destituebantur. Quamobrem Officiales Monasterii, suam libertatem zelantes, Fratres modestè super ausu temerario arguunt,

guunt; monentes, quatenus recedant quantocius: quod ultro nolentes, mox diruto à Monachorum clientela idoleo, in quo celebraverant, unà cum adjacentibus ædificiis, omnes ſine violentia, etſi non ſine ignominia, digrediuntur extorres. Poſt autem Curiam *Romanam* adeunt, contra Monachos actionem injuriarum deponunt, & in omnibus exauditi, in tantum Pontificis animum contra Monachos inſtigant, ut eis reſcribens filios maledicentiæ, hæreticos, & Apoſtatas denominaret, & Domino *Cantuarienſi* & Decano *Lincolnienſi* reſcriberet; quatenus, non obſtante aliquo privilegio ſeu appellationis remedio, Fratres in poſſeſſionem alterius areæ infra Burgum S. *Edmundi* in parte Occidentis introducerent. Cumque præfati Executores, *Cantuarienſis* per Commiſſarium, Theſaurarium ſcilicet *Herefordienſem*, Decanus perſonaliter, ad exequendum mandatum S. *Edmundi* villam acceſſiſſent, & Capitulum ingreſſi Monachos ad ſuſcipiendos Fratres fruſtra ſuaſiſſent; deinde in parochiali Eccleſia B. *Mariæ* ſedentes, poſt longas utrinque inter partes altercationes, auditis argumentis hinc inde propoſitis, ut in favorem Fratrum negotium maturarent, prædictam aream adeunt,

adeunt, & Decanus evulſo ſtatim de terra brevi ſurculo Fratres autoritate delegata inveſtivit. Monachi incontinenter appellant, quinimo tam ipſos delegatos, quam Fratrum Conventiculum, vix manibus innocentes, abigunt. Fratres Monachos coram diverſis Judicibus conveniunt, & ad loca remotiſſima in jus vocant. Cum diu altercatum eſſet, Fratres cauſæ ſuæ jacturam timentes, ſpreta Judicum ſuorum juriſdictione ad regium ſubpedium ſe conferunt; Judices eremodicium contrahere non morantes, Monachos ab obſervatione judicii abſolutos decernunt. *Henricus* III. Rex, utpote vir pietatis obſequiis paſſim intentus, & à Fratribus ſæpius interpellatus, datis ad Abbatem & Conventum literis, pro Fratribus intercedit; Regina inſuper & Dominus *Edwardus* Regis primogenitus, & quamplures *Angliæ* magnates, tam precibus quam minis idem agunt, ſed fruſtra. Rex ergo Fratrum ſuggeſtionibus, aliorum inſtinctu, præcipuè verò Reginæ importunitate ſubactus, Juſtitiarium ſuum ad S. *Edm.* mittit, qui regali poteſtate Fratres in poſſeſſionem areæ prædictæ induceret A. D. MCCLVI. in vigilia Tranſlationis S. *Edmundi:* quo in loco

co plurima [1] competentia religioni ſuæ ædificia conſtruentes, ſex annos commorati ſunt. Defuncto autem *Alexandro* Papa, qui Fratrum extiterat currus & auriga, & ſubſtituto *Urbano* IV. miſſis ad Curiam nunciis, derogationem privilegiorum, & gravamina, quæ per Prædeceſſoris literas paſſi ſunt, exponunt. *Urbanus* factum ſui Anteceſſoris revocat, mandatque ipſis in virtute obedientiæ Provincialis, & aliis Fratribus in *Anglia* commorantibus, quatenus, non obſtante impetratione prædicta, dirutis ædificiis omnibus à loco recederent. Ii mandato obtemperantes, miſſis ad Monachos quibuſdam diſcretis Fratribus, in præſentia D. Abbatis & totius Conventûs loco prænominato & omni juri ſuo totaliter renunciant in vigilia paſſionis S. *Edmundi*. Pace facta, Abbas & Conventus Fratribus locum ad inhabitandum in poſſeſſione Monaſterii extra ſepta ſuæ juriſdictionis gratuitò concedunt, qui venuſtis ædificiis opulenter redimitus jam efficitur ædes Sacrorum, qui prius extiterat paſcua brutorum. Hæc in ſcriptis redacta ſunt A. D. MCCLXII. Kal. *Decembris*.

1 Qualia ædificia conſtruxerint, vide *M. Par.* p. 986.

O Ne-

Negotium Fratrum Minorum amovendorum *Urbanus* IV. Pontificatûs ſui anno ſecundo apud Urbem Veterem Epiſcopo *Carleolenſi* & Abbati S. *Auguſtini Cantuariæ* delegavit per Bullam datam Kal. *Junii*; cujus virtute cum ad aliquos actus ab Executoribus proceſſum eſſet, Epiſcopus *Carleolenſis* Coexecutori ſuo *Richardo* Abbati S. *Auguſtini* vices ſuas commiſit, datis ad eum literis die S. *Michaelis* A. D. MCCLXIII. Abbas S. *Auguſtini* Miniſtrum Minorum in *Anglia* & cæteros Fratres monuit, ut infra menſem locum, quem in villa S. *Edmundi* inhabitare cœperant, omnino dimitterent, & ab ulteriori ædificatione omnino ceſſarent: cui monitioni ſi parere recuſarent, eos ex tunc à divinis ſuſpendit, quam ſuſpenſionem, poſt menſem non parentes, incurrerent ipſo facto. Nomina ſuſpenſorum hæc erant. Miniſter & Frater *Petrus* de *Briſtowe*, *Thomas* de *Fordham*, *Galfridus* de *Neketone*, *Willielmus* de *Graham*, *Joannes* de *Staneforth*, *Henricus Doly*, *Robertus* de *Clare*, *Joannes* de *Wadeſhille*, & *Henricus* de *Tenet*. Datæ ſunt hæ Literæ monitoriæ die *Veneris* proximè poſt Feſtum S. *Michaelis* A. D. MCCLXIII. Demum Abbas S. *Auguſtini* vices ſuas Præcentori Eccleſiæ *Elienſis*,

ſis, Magiſtris *Bartholomæo* de *Reynvile* D. Papæ Capellano, & *Adæ* de *Phileby* Canonico S. *Mariæ Staffordiæ* committit, eoſque Subexecutores conſtituit. MCCLXIII. Subexecutores viz. Præcentor & Papæ Capellanus, cum Fratres monitis non paruiſſent, Decano S. *Edmundi* in mandatis dant, excommunicationis majoris ſententia eos innodatos denunciet, niſi intra octo dies imperata faciant. Datæ ſunt hæ Subexecutorum Literæ in vigilia S. *Clementis* MCCLXIII. Decanus Fratres primò, ſecundò, tertiò, monet, dicto audientes eſſent. Ii, quoad loci dimiſſionem recedentes parent, quoad operis incœpti demolitionem nihil penitus faciunt. Invocant ergo brachii Secularis auxilium Subexecutores, Majori & Ballivis S. *Edmundi* præcipiunt, locum accedentes demoliri faciant. Datum erat illud præceptum in craſtino S. *Catharinæ* MCCLXIII. Subjungam hic ex eodem Regiſtro regium Breve in eodem Negotio.

Henricus Dei gratia Rex *Angliæ*, Dominus *Hiberniæ*, Dux *Normanniæ* & *Aquitaniæ*, & Comes *Andegaviæ*, Dilecto ſibi in *Chriſto Simoni* Abbati S. *Edmundi*, Salutem. A veſtra non credimus memoria excidiſſe, qualiter dilectos

nobis in *Christo* Fratres ordinis Minorum ob Dei honorem, & Apostolicæ Sedis reverentiam, pro nostra nostrorumque salute in fundo nostro proprio, quem nobis dederunt *Ludowycus* de *Gerardi* villa & *Petronella* uxor ejus in villa vestra S. *Edmundi*, per *Gilbertum* de *Preston* Justiciarium nostrum, ad hoc cum literis nostris missum, anno Regni nostri XLII. collocavimus ad manendum, pro quibus etiam in eandem villam benignè suscipiendis scivimus Conventum vestrum antea Apostolica mandata, & districta obedientiæ præcepta recepisse. Nunc autem vobis constare facimus, quod habita deliberatione Concilii nostri, ex communi juratorum nostrorum Consiliariorum consensu, & approbatione, memoratum factum nostrum ratificamus; nec volumus illud infirmari aliquatenus aut mutari, sed de die in diem usque ad prosperum consummationis finem promoveri, & per Hæredes & Successores nostros, Reges *Angliæ*, illud manuteneri volumus & foveri. Si quos vero dictis Fratribus, aut loco prædicto impedimentum, aut gravamen inferentes audierimus, congruo & justo modo sine difficultate, coerceri pariter, & puniri faciemus. Quocirca devotionem vestram rogamus,

&

& requirimus ex affectu, quatenus dictos Fratres, & locum prædictum sic diligere, fovere, promovere & protegere, ac amicis & benefactoribus eorum vos amabiles & placidos exhibere studeatis, ut ex hoc Dominicæ benedictionis abundantiam, & regii favoris gratiam pleniorem merito possitis obtinere. Teste Meipso apud *Westmonast.* XXIII. die *Februarii* anno regni nostri XLIII.

Similes eodem anno & die Aldermanno & Ballivis datæ sunt literæ.

In primo suo ad S. *Edmundum* adventu insolentius se gessisse Fratres autoritate Pontifica fretos ex sequenti Bulla conjicere licet: quam, etsi longiusculam, hic tamen apponam; quoniam eam [1] *Lucas Waddingus*, nescio an volens, omisit.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis Filiis Ministro Provinciali & Fratribus Ordinis Minorum de *Anglia* Salutem, & Apostolicam Benedictionem. Intellecto dudum ex insinuatione vestra, quod Dilecti Filii Conventus Monasterii S. *Edmundi*, Ordinis S. *Benedicti*, *Norwicensis* Dioceseos, Vobis super quodam fundo vestro Ordini ex cujusdam nobilis liberalitate in villa S. *Edmundi* concesso,

1 In Annal. Minorum.

di-

diverſas & enormes injurias irrogârant; Nos ad inſtantiam veſtram ſuper injuriis hujuſmodi ad certos Judices ſub certa forma in favorem veſtrum direxiſſe meminimus Scripta noſtra: licet igitur Ordinem veſtrum, ex eo potiſſimè, quod olim, dum in minore eſſemus officio conſtituti, curæ noſtræ fuit ab Apoſtolica Sede commiſſus, charitate præcipua diligamus, & vos tanquam prædilectos & ſingulares filios intra mentis ubera carius amplexemur: licet etiam favoris Apoſtolici ſinum vobis in hoc, & in aliis quæ ipſius veſtri Ordinis incrementa reſpiciant, manu munifica duxerimus explicandum; noſtræ tamen intentionis extitit & exiſtit, ſic ad veſtrum commodum hujuſmodi vobis exhibere favorem, quod in aliorum præjudicium minimè convertatur; quia quanto ſinceriori affectu vos proſequimur, tanto ardentius cupimus vos ea ſemper agere, per quæ famæ veſtræ præſervetur integritas, & ſtatus veſtri Ordinis firmius & ſolidius roboretur. Cum itaque ille, quo vos in Chriſto complectimur, Charitatis Zelus id egerit, ut ſuper his præſens ad vos pagina emanaret, univerſitatem veſtram monemus, rogamus, & hortamur attentè, per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes,

qua-

quatenus maturitatem debitam, erga præfatum Monasterium (præsertim cum sit *Romanæ* Ecclesiæ speciale, ac propter hoc ipsius jura teneamur ex Apostolatûs officio specialius defensare,) in hujusmodi negotio conservare curetis, ut ab ipsius Monasterii molestiis & injuriis, sicut vos decet, penitus abstinendo, nihilque contra privilegia, indulta, libertates & immunitates ac jura ipsius Monasterii attemptando, ita quod scandala, quæ prædicti occasione negotii orta jam in illis partibus esse dicuntur, sopiantur omnino, murmurantium clamores queruli conticescant, & detrahentium vobis linguæ mordaces taciturnitatis nexibus vinciantur, ac in vobis, tanquam virtutum limpido speculo, grex Dominicus salubriter dirigatur; Nos quoque, vestrorum laudabilium operum odore percepto, multa exinde in Domino perfusi lætitia, dulcia Sedis Apostolicæ ubera, quæ copiosè hactenus in multorum beneficiorum perceptione suxistis, vobis, vestris exigentibus meritis, affectuosius porrigamus. Dat. *Viterbii* v. Id. *Novembris*, pontificatûs nostri anno tertio.

Quantas turbas molestiasque creaverint Fratres Abbati & Conventui, audi [1] *Matthæum*

1 P. 967.

Paris

Paris. "Sub eorundem," inquit, "temporum "voluminibus, Fratres Minores auctoritate "Papali ſeſe ingeſſerunt & intruſerunt in ci-"vitate S. *Edmundi* Regis & Martyris, invi-"tis & contradicentibus ejuſdem loci Abbate "& Conventu, & introducti ſunt & inſtituti "violenter per Laicorum manum, viz. Comi-"tis *Gloverniæ*, quem conſtat eſſe dictorum "Abbatis & Conventûs adverſarium, & *Gile-"berti de Præſtona*. Paucis autem præceden-"tibus diebus venerat Abbas à Curia, qui ſibi "præcavens in futurum contra impetum dicto-"rum Fratrum ſcripto Papali præmunierat: "ſed illico poſtea impetrarunt Fratres in con-"trarium per hanc adjectionem, *non obſtante*. "Unde hoc audientes univerſi non poterant "ſatis admirari, quod tam ſancti viri, qui ſpon-"taneam paupertatem elegerunt, contempto "Dei timore, & tam reverendi Martyris; & "hominum oblocutione; & privilegiorum ac "conſervatorum tuitione; violenter illius no-"bilis Eccleſiæ ſtatum perturbarent; quam "certum eſt eſſe magnæ dignitatis & antiqui-"tatis. Nec ſic angebat Abbatem totus labor "*Tranſalpinus*, vel debita quibus involvebatur "inæſtimabilia: & ad cumulum anguſtiarum

"ſua-

"suarum arctatus placito Comitis *Glovernia*
"languoris elegit dilationes.

[1] A. D. MCCLIX. vel paulò ante, Papa concessit Regi decimas bonorum Baroniæ S. *Edmundi* pro quinquennio.

Circa A. D. MCCLXIV. Lis inter Abbatem & Conventum & Burgenses exorta est de Janitoribus ad portas villæ constituendis, & de Aldermanno ad custodiam villæ præficiendo. Cujus litis processum *Walterus Pinchbeck* S. *Edmundi* Monachus in [2] Registro Vestiarii descriptum nobis reliquit.

[3] A. D. MCCLXVII. Summonet Rex omnes militare servitium sibi debentes, ut apud S. *Edmund.* equis & armis sufficienter instructi convenirent, ad impetendum eos qui contra pacem regiam occupaverant Insulam *Eliensem.* [4] Ipse autem VIII. Id. *Februarii,* videlicet Dominica die post Purificationem, venit apud S. *Edmund.* & die sequenti *Octobonus* Legatus venit ibidem cunctis Prælatis & Proceribus regni ex utrorumque edicto ad locum prælibatum convocatis. Legatus siquidem die S. *Petri* in cathedra ibidem Concilium celebravit, ex-

1 Reg. Nigrum & Reg. *Pinchbeck* fol. 189. 2 Fol. 1. 3 *Mat. Paris.* p. 1002. A. 8vo. *H.* 3. 4 Reg. in Archivis Archidi. *Sudb.*

hæredatos, Insulam admonitionibus præmissis, publicè excommunicavit, Rege sibi præsente, nisi infra quindenam sequentem regiæ paci se supponerent. Nocte autem proximè sequente quidam occulti rumores Legatum & suos vehementer terrentes, ipsum in crastinum quasi inopinatè iter versus *Londoniam* arripere fecerunt. Quo die etiam Dominus Rex S. *Edmund.* relinquens apud *Cantebregge* cum exercitu suo castra metavit, ibique totum jejunium quadragesimale in Insulæ *Eliensis* obsidione consummavit.

[1] Idem Rex, cum aliquot post annos in tumultuantes *Norwicenses* animadversione facta *Londinum* rediret, apud S. *Edmund.* villam gravi languore correptus est, qui eum non deseruit usque ad vitæ [2] finem.

---

1 *Mat. Paris.* p. 1009. 2 Obiit *Henricus* III. x. Kal. *Decembris* A. D. MCCLXXII. Abbatum reliquorum catalogum Append. exhibet.

APPEN-

APPENDIX

Ad Antiquitates S. Edmundi Burgi.

N. I.

Camdenus in *Suffolciæ* deſcriptione de villa noſtra hæc tradit.

INterius oppidum eſt S. *Edmundi* celeberrimum, quod *Saxonico* ſæculo Beðeꞃicſ-ᵹueoꞃð, & *Britannico*, ut videtur, *Villa Fauſtini*, cujus meminit *Antoninus*; ſic enim exſtimavit *Talbottus*, vir antiquitatis bene peritus, & in hac *Angliæ* parte verſatiſſimus: diſtantiæ etiam ratio tam ab *Icianis* quàm à *Colonia* apud *Antoninum* ſatis convenit; utque *Villa* Latinis nobilis cujuſpiam domum in fundo locatam ſignificat, ita Gueoꞃð idem *Anglis* denotavit. *Abbo* enim ille *Bedricſ-gueord*, *Bederici cortis*, id eſt, villa, interpretatur. Præterea *Angli* vim verbi in ſuam linguam tranſfudiſſe videntur: etenim ut *Fauſtinus Latinè* proſperitatis ſenſum in ſe habet, ita *Germanicè Bederic*, ut ſcribit literatiſſimus ille *Hadrianus Junius*; ubi *Betoricis* nomen, qui apud *Strabonem Melonis Sicambri* filius erat, fælicitatis & favore plenum interpretatur. Sin diverſi hi fuerint, libenter me neſcire fateor, quis ille *Fauſtinus*, & quis hic *Bedericus*. *Fauſtini* illius villam, quam *Martialis* libro Epigrammatum tertio depingit, non fuiſſe certe ſcio. Et *Berici* ejus fuiſſe, qui è *Britannia* exturbatus, ut author eſt *Dio*, *Claudio* Imperatori bellum in *Britannos* movere perſuaſit, ſi dicerem, ipſe mihi neutiquam crederem. Quæcunque vero fuerit, ſi *Fauſtini* villa non ſit, celebris tamen fuiſſe vide-

P 2 tur,

tur, quum enafcente in hoc tractu religione *Chriftiana Sigebertus* Rex ædem facram hic pofuerit, & *Abbo* Villam regiam vocarit. Verum cum *Edmundi Chriftianiffimi* Regis corpus, quem *Dani* exquifitis fuppliciis trucidârunt, huc tranftuliffet populus, & in ejus honorem permaximam miro ligneo tabulatu ecclefiam conftruxiffet: *Edmundi* Burgus, vulgo St. *Edmondsbury* & contractè *Bury* dici cœpit, mirumque in modum floruit; præcipuè vero, ex quo *Canutus* Rex, ut patris *Sueni* facrilegam in hanc ecclefiam impietatem expiaret, novo opere inftauraverit, opibus referferit, coronam fuam S. Martyri obtulerit, Monachos cum fuo Abbate induxerit, prædia multa & magna, & inter alia ipfum oppidum integrum donaverit. Cui ipfi Monachi per fuum Senefchallum præfuerunt, & jus dixerunt. Unde *Jocelinus* de *Branklond*, hujus loci Monachus; "Homines tam "extra Burgum, quam infra, noftri funt, & omnes infra "Bannam Leucam eadem libertate fruuntur." Poftea *Hervæus* è *Normannico* genere Abbas muro, cujus pauculæ fuperfunt reliquiæ, cinxit. Pontifices *Romani* maximis immunitatibus dotarunt, & inter alia concefferunt, "Ut nulli "Epifcopo locus ille fubderetur in aliquo, in legitimis Archie-"pifcopi nutum fpectaret." Quod adhuc obfervatur. Jamque Monachi divitiis circumfluentes novum magnifica ftructura templum erexerunt, & indies novis ædificiis auxerunt, dumque, *Edwardo* Primo regnante, facelli novi fundamenta ponerent, inventi funt (ut inquit *Everfdenus* hujus loci Monachus) muri veteris cujufdam ecclefiæ rotundæ ita conftructæ, quòd altare quafi in medio fuerit: & credimus (inquit) illam fuiffe, quæ ad opus S. *Edmundi* primo fuit conftructa. Quale vero fit hoc Oppidum, & quantum fuerit Monafterium, dum ftetit; audi, qui vidit, *Lelandum*; "Sol non vidit urbem fitu elegantiorem, fic molli delicata "pendet in clivo, & rivulus ad Orientem defluit; aut cœ-"nobium illuftrius, five quis dotationem, feu amplitudi-"nem, aut magnificentiam incomparabilem æquis rationi-"bus expendat. Diceres planè Cœnobium urbem effe: "tot portæ, partim etiam æneæ, tot turres, & templum, "quo

"quo nullum magnificentius, cui alia † tria egregio o-
"pere nitentia uno & eodem cœmiterio ſita ſubſerviunt." Si quantæ fuerint opes, requiras, non facile quis dixerit, quot donaria uni *Edmundi* Mauſolæo appenſa, & ſexaginta ſupra mille quingentas libras quotannis ex reditibus, & latifundiis collegit. Si tumultus inter cives & Monachos (qui civibus per ſuum Seneſchallum præfuerunt) ſubinde exortos, & quanta cum rabie ad mutuam internecionem concurrerint, ſigillatim narrarem, omnem fidem ſuperaret narratio. Verum huic operi tanto tempore ſurgenti, & opibus tot annos congeſtis finem attulit *Henricus* Octavus, cum Monaſteria ſubrueret, ab iis perſuaſus, qui privatas rationes, & ſuam opulentiam Principis & patriæ, imo & Dei gloriæ, ſpecioſo reſtaurandæ religionis obtentu, prætulerunt. Priſtinæ tamen vetuſtatis non deforme cadaver jacet, ſed ruina ſanè ſplendida, quam quicunque intueatur, & admiretur, & ſimul commiſereatur. Jacturam, ut hoc etiam obiter adnotem, ſi unquam aliàs in homine, hoc in loco fecit *Anglia* maximam. Verus enim ille pater patriæ *Humfredus* Dux *Glocestriæ*, juſti pervicax, & qui illuſtre ingenium altioribus ſtudiis excoluerat, cum regnum viginti quinque annis ſub *Henrico* Sexto ſumma cum laude ita gubernâſſet, ut nec boni quod quererentur, nec mali quod calumniarentur, haberent, hìc è medio ſublatus, invidia *Margaretæ Lotharingæ*. Quæ, cum regem *Henricum* Sextum maritum minuti & anguſti animi videret, ut ad ſe rerum ſummam traheret, hoc nefarium facinus concepit; verum ſuo & hujus regni malo maximo. *Normannia* enim cum *Aquitania* ſtatim amiſſa; & pluſquam civilia in *Anglia* bella erant ſuſcitata.

N. II.

Corruptum *Joannis Wallingford* locum de S.S. *Botulfo* & *Edmundo* ita edidit *Galeus* inter xv. Scriptores. *Lond.* 1691.

Solent quidam ad hunc Sanctum Regem retorquere ſatis accommodè quoad tempora, & quod narratum eſt ſuperius

† Nunc tantum duo.

de

de Sancto *Bothulfo*, ficut hic invenio *Eadmundum*, ita in patris *Egberti* nomine *Alcmundum*, & in Legenda Sanctorum *Ethelmundum*; poteftque facere de nomine diffonantia.

N. III.

Fragmentum de vita S. *Ethelberti*, (quod in Regiftro Rubro occurrit,) præter ea quæ ante edita funt. p. 10. rem noftram fpectantia hæc habet.

Hoc eidem regno [*Orientalium Anglorum*] novimus accidiffe, quod per annos plus quam fexaginta, ufque ad tempus quo regnare S. *Edmundus* incepit, fine Regibus inftabile per Subregulos fuit. Paffus eft autem idem S. *Ethelbertus* five *Ethelbritus* A. D. DCCVIIC. XX°. die *Maii*. S. vero *Edmundus* natus eft in civitate regia *Saxonum*, quæ *Norhembergis* nuncupatur A. D. DCCCXLI. Coronatus eft autem in regem *Eftangliæ* A. D. DCCCLVI. & anno ætatis fuæ XV. Sed paffus eft idem S. *Edmundus* A. D. DCCCLXV. & anno ætatis fuæ tricefimo; & fic fluxerunt inter paffionem S. *Ethelbrithi*, & primum annum, quo regnare cœpit S. *Edmundus*, anni ferme 63.

N. IV.

Regiftrum *Curteys*.

Quia quidam voluntariè ignari, & male intelligentes, aftruunt & affirmant, quod Monafterium S. *Edmundi* ante editionem five compilationem Decretorum non fuit ab omni jurifdictione Epifcopali exemptum, venerabilis Pater *Willielmus Curteys* martyrium S. *Edmundi* compendiosè compilatum hic inferi fecit. Poft cujus Martyrii finem manifeftè colligitur, quod R. Pater *Ailwinus Elmamenfis* Epifcopus Monafterium S. *Edmundi* exemit ab omni ejus jurifdictione, ac Succefforum fuorum, & pleniffimè libertate donavit. Quas quidem exemptionem & libertatis donationem ab *Ailwino* factas de confenfu unanimi Archiepifcoporum, Epifcoporum, Abbatum ac aliorum quam plurimorum Ecclefiæ *Anglicanæ* Prælatorum, Ducum, Comitum, Baronum, Militum, Armigerorum, una cum maxima Populi multitudine ad tunc ibidem congregatorum confirmavit, & quoad temporalem

poralem jurifdictionem illud multo ampliori libertate dotavit Rex *Canutus* filius Regis *Swani* in fuo Parliamento, propter hoc fpecialiter convocato: quod quidem Parliamentum per centum & triginta annos ante Decretorum & aliorum quorumcunque Canonum compilationem fuerat celebratum.

Vita & Paffio S. *Edmundi* Regis abbreviata & fumpta de prolixa vita ejufdem Sancti.

A. D. DCCCXLI. S. *Edmundus* Filius *Alkmundi* Regis *Saxoniæ* natus eft apud *Northemberges* in *Saxonia* de matre Regina nomine *Siwara*. Poft modicum tempus *Offa* Rex *Eft-Angliæ* carens hærede iter arripuit per *Saxoniam* verfus terram fanctam, ut à Deo hæredem impetraret. Veniens autem ad Regem *Alkmundum*, qui erat ejus confanguineus, filium ejus *Edmundum* elegit in hæredem. Deinde propofitum iter accelerat, & tandem fancta *Hierofolymorum* loca juxta votum attigit. Quibus expletis regreditur, & ad locum qui *Bracchium S. Gregorii* dicitur veniens, gravi infirmitate corripitur. Mox accerfito confilio *Edmundum* filium Regis *Saxoniæ* fuum defignavit effe Succefforem; juffitque ut annulum fuum fibi deferrent, quem acceperat ab Epifcopo in Regni *Eftanglorum* promotione. Quo tandem mortuo *Angli* redeuntes per Regem *Saxoniæ* filium ejus *Edmundum* poftulant, & accipiunt in Regis *Offæ* Succefforem. Intrantes autem *Angliam* apud *Hunftanton* applicuerunt, & deduxerunt eum ad civitatem antiquam, quæ dicebatur *Attelburg*; ubi per annum integrum deguit, pfalmis & orationibus diligenter vacans: in quo fpatio Pfalterium, quod in *Saxonica* ceperat, perdidicit. Poft annum vero finitum ductus eft ad *Suffolchiam*, & in villa de *Bures* ab *Humberto Elmamenfi* Epifcopo die Natali Domini in Regem *Eftangliæ* coronatur. Æt. XV. A. D. DCCCLVI. Cumque S. *Edmundus* culmen regiminis effet adeptus, humani generis Inimicus quofdam ex fuis membris ei adverfarios immifit. Fuerunt eidem adverfarii, *Ingwar* & *Ubba* gentiles, & pagani,

ni, filii [1] *Lothbroci* Regis *Danorum*. Quibus pater eorum una die exprobrando dixit; Quid dignum adquisistis memoria, inter tot præliorum vestrorum discrimina? certe quidam juvenis *Edmundus* à *Saxonica* descendens regnum *Estangliæ* pro velle disponit. Quid vos unquam simile peregistis? Illi vero indignati ab illo die machinabantur, si quando opportunitas se obtulerit, B. *Edmundum* aut suæ potentiæ subjugare, aut trucidare. Postea quadam die *Lothbrocus* cum accipitre solus naviculam ingressus, ut in insulis maris, & terræ vicinis aucuparet, suborta tempestate intra maris latitudinem raptus, & tandem in *Angliam* projectus, in provincia *Estanglorum*, quæ *Norfolch* dicitur, apud *Redham* villam applicuit, & ab hominibus regionis cum accipitre Regi *Estanglorum Edmundo* præsentatur. Susceptus igitur cum honore rogabat S. *Edmundum*, ut sibi liceret aliquandiu in ejus Curia demorari. Quo libenter concesso, junxit sese venatori S. *Edmundi*, nomine *Berno*, ut venationem cum ipso frequentaret: erat enim in aucupatione & venatione gratiosus, & à S. *Edmundo* bene dilectus. *Berno* autem Regis venatore ei tandem invidente, dum venatum irent furtivo impetu interficitur, & in silva absconditur. Nutrierat autem idem *Lothbrocus* Leporarium quendam, qui solus cum corpore Domini sui remansit. Coactus tandem fame Leporarius regiam ingreditur aulam, & Regi maximè adulando cauda applaudit, ac satiatus rediit. Factumque est ita sæpius, quousque insequentes corpus exanime reperirent, & cuncta Regi referrent. Examinataque rei veritate S. *Edmundus* decrevit, ut *Bernus* Venator suus in illa navicula, in qua *Lothbrocus* applicuit in *Angliam*, poneretur & in medio maris solus sine omni instrumento navali dimitteretur. Dimissus igitur in mari post dies paucos, in *Daniam* projectus est. Cognoscentes vero *Dani* naviculam, exegerunt ab illo, quid de Rege eorum actum esset. *Bernus* quoque, graviter afflictus, fingens mendacium dixit; quod Pater eorum & Rex, cum applicuisset in

---

1 Legitur *Bothbroci* in Cod. *Lambethano*.

An-

Angliam, jubente Rege *Eſtanglorum Edmundo* fuerat interfectus. At illi de morte patris turbati, & aliàs ex paterna exprobratione & invidia inflammati, juraverunt per omnipotentes deos, quod mortem illam & exprobrationem non relinquerent impunitam. *Bernum* quoque venatorem ductorem eorum conſtituerunt, ut ſe in Regem *Eſtangliæ* vindicarent. Anno igitur DCCCLXV. & anno Regni S. *Edmundi* x. *Ingwar* & *Ubba* cum *Berno*, comitantibus Regibus paganis *Halfdene*, *Oskitel*, *Bagſeg*, *Hoſten*, *Eowils*, *Hamund* & *Guthrum*, cum viginti millibus armatorum mare cum navibus ingreſſi verſus *Eſtangliam* vela direxerunt, ut ſe in Regem *Edmundum* ultum irent. Sed ventis in contrarium claſſem implentibus, in *Scotia* apud *Berwyk* ſuper *Twedam* applicuerunt. Ubi præmeditatam ſæviendo depopulationem inchoaverunt; pueros & ſenes quoſcumque ſibi obvios jugulaverunt; Sanctimoniales Virgines & Matronas ludibrio tradiderunt; Eccleſias, Monaſteria, & Miniſtros eorum, ferro & flammis conſumpſerunt. Omnis quippe, qui *Chriſtum* confitebatur, erat Illis quaſi publicus hoſtis, qui in fidem Catholicam graſſabantur; & quos Dei cultores eſſe noverant, omnino delere, aut ſervituti eos ſubjugare nitebantur. Deinde circa annum XI. regni S. *Edmundi* ad *Eſtangliam* navigio pervenientes, & per totum annum nunc mari, nnnc terra circumeuntes, Monaſteria, Civitates, & Villas incendiis & cædibus devaſtabant. Equos vero de exercitu S. *Edmundi* & de provincialibus ſibi rapientes equeſtres facti ſunt, & prout audebant diſcurrentes, cuncta peſſum dabant. Ex his tamen quotidie plures validè ab exercitu S. *Edmundi* interficiebantur. Quadam namque vice cum quidam illorum S. *Edmundum* in quodam Caſtro ſuo reſidere cognoſcerent, caſtrum ſtatim volentes evertere obſederunt; cum vero in obſidione obſeſſi & obſidentes dira fame laborarent, ne inopiam ſuorum Pagani perciperent, S. *Edmundus* multum frumentum projici præcepit, & taurum quendam, qui pinguis infra caſtrum paſcebatur frumento mundo ſaturari, & bene paſtum ultra muros ſtatim Paganis ad diripiendum juſſit exponi: & hoc avidè rapto, dum taurus diſciſ-

Q ſus

ſus, & pæne crudus Paganis famelicis devorandus aptaretur, recenti frumento inteſtina tauri repleta repererunt; æſtimantes igitur obſeſſos omni copia ciborum abundare, utpote qui animalia ſua frumento paſcerent, clam timidi diſceſſerunt; quos S. Rex cum ſuo exercitu inſequens plures eorum interfecit. Alia vice cum Pagani in abditis ſylvarum locum, quo S. *Edmundus* ſubitò venerat, undique circumdediſſent, cum vix ſuorum aliquem ſecum haberet, ſylviſque ac aquis vel paludibus profundis undique circumdaretur, juxta fluvium quo erat, quatuor venæ aquarum ſemper fluentes eruperunt; deinde Rex per vadum ante incognitum, quod modo [1] *Berneford* dicitur, tranſiit, ſicque ad ſuos veniens ipſos coadunavit, celeriterque ſuper incredulos irruit, & eos proſtravit. Item relatione plebis refertur, quod dum vice quadam in quodam municipio ſuo forti moraretur, exercitus Paganorum illuc advolant, & caſtrum obſident; proſpicientes verò, quòd caſtrum eis inexpugnabile eſſet, recedere decreverunt; ſed quidam Latomus præ ſenectute cœcus, quem inter Præbendarios ſuos Rex paſcebat, mercede ductus infirmiorem locum caſtri, quo murus facilius inſultantibus cederet, indicavit, quoniam ipſe olim conſtructioni muri illius præpoſitus fuerat. Cum ergo S. Rex machinis impellentibus murum cadere cognoſceret, equo veloci per portam inter turmas Paganorum exiit; cum ergo inſequerentur à longè, ab eis inquiſitus, ubi Rex eſſet, reſpondit, velociter redite, quia cum ego in Caſtello eram, tunc Rex ibi erat. Hoc audientes eum inſequi omiſerunt, & celeriter ad perſcrutandum Caſtellum pro captione Regis redierunt. Quem cum minimè repeririſſent, tunc primò recognoverunt, quod ipſe Rex locutus eis eſſet: cujus timore ſtatim diſcedere paraverunt; quoniam ejus reditum cum exercitu collecto exterminabilem ſibi formidaverunt. Et cum furtim inde ſe ſubtraherent, Rex cum ſuo exercitu rediit, & omnes male dilaceravit, niſi qui fugæ præſidio ſe ſalvare potuerunt. Sicque poſt

1 Legitur *Dernford* in codice *Lambeth.*

varios

varios eventus bellorum, & magnos ſudores Sancti, & exercitûs ejus, ab illa regione diſcedere coacti ſunt. Poſtea de Orientali *Anglia* tertio adventûs ſui anno ad *Eboracum* per mare migraverunt, & illic pars maxima *Northanhumbrenſium*, duobus Regibus *Osbrichto* & *Alla* occiſis, occubuit. Qui vero evaſerunt, pacem cum Paganis pepigerunt. Quarto autem anno *Northanhumbros* relinquentes *Snotingham* & *Merciam* adierunt, ubi per annum hyemantes loca Sanctorum, & Monaſteria ſervorum & ancillarum Dei deprædantes combuſſerunt. S. vero *Ebbam* Abbatiſſam cum Virginibus ſuis in Monaſterio ſuo concremaverunt. Combuſſerunt inſuper *Lindisfarnenſe*, *Tynmuenſe*, *Girwenſe*, & *Weremuthenſe* & *Streneſhalenſe*, nobiliſſima Monaſteria. Et iterum anno quinto *Eboracum* redierunt, ibique, per annum manſerunt, inſanientes, debacchantes, & plures viros ac mulieres occidentes. In ſexto namque anno adventûs illorum, i. e. anno xv. regni S. *Edmundi* verſus *Eſt-Angliam* repedantes, ut ſe in S. *Edmundum* vindicarent, Monaſteria *Crulandiæ*, *Thorney*, *Burg* S. *Petri*, *Rameſey*, *Seham*, & *Ely*, cum omnibus qui intus erant, flammis & ferro deſtruxerunt. Cumque maximas partes ab Occidentali Aquilone depopulando peragrâſſent, relicto *Ubba* ad ſarcinas cum ſpoliis & prædis innocentium, *Ingwar* cum multitudine armatorum ad *Eſt-Angliam* perveniens ad quandam civitatem S. *Edmundi*, *Thefordiam* nomine, caſtra metatus eſt; quam latenter introgreſſus ignibus cremandam dedit, pueros, ſenes cum junioribus obviam factos jugulat, & matronalem ſeu virginalem pudicitiam ludibrio tradendam mandat. Audiens autem quod Rex eorum apud *Egleſden* eo tempore moram faceret, miſit ad eum, ut ſpreto Deo ſuo idololatriæ ſe dedat, & theſauros ſub eo regnaturus dividat. Quo audito per nuncium, S. *Edmundus* cum exercitu ſuo proceſſit in hoſtes, & non longe ab urbe *Thefordia* contra eos ſibi obviam venientes grave commiſit prælium: nempe cum à mane diei uſque ad veſperam mutuò ſe proſtraviſſent, & pro nimia interfectorum multitudine ſanguine loca certaminis rubuiſſent,

 Rex

Rex *Edmundus* non ſolum ex ſtrage commilitonum ſuorum, pro gente, & fide *Chriſti* decertantium, quos jam martyrio coronatos agnovit, condolebat, verum etiam pro nece paganorum ad infernum detruſorum amarè lugebat. Recedentibus itaque primitus paganis, S. *Edmundus* cum ſuis qui ſuperſtites erant ad *Egleſdene* reverſus eſt, ſtatuens in animo ſuo ſe nunquam de cætero contra paganos pugnaturum; ſed hoc ſolummodo ſibi videbatur fore neceſſarium, ut ſolus moreretur pro populo, & pro fide *Jeſu Chriſti*. *Ingwar* igitur cum de ſtrage ſuorum anxiaretur, venit ad eum apud urbem *Theford Ubba* cum x. millibus armatorum, & ſic junctis viribus ad *Egleſdene* venientes S. *Edmundum* martyrizaverunt. &c. [ut in Hiſtoria & Legenda de capite aſportato, & reportato, & corpori juncto, & de ſepultura utriuſque.] Occubuit autem S. *Edmundus* A. D. DCCCLXX. ætatis ſuæ XXIX. & regni ſui XV. Indictione III. Feria II. Luna XXII. XII. Kal. *Decembris*, ſepultus vero fuit in eodem loco, ubi occubuit; & jacuit ibidem in terra defoſſus per XXXIII. annos. Cæco igitur ibi ſanato, & multis jam factis miraculis, multitudo populi, non ſolum vulgi, ſed etiam nobilium, conſtruxit in villa de *Bedriceſworth* permaximam ligneo tabulatu Baſilicam; ad quam cum Clero & Pontifice tranſtulit eum de loco, in quo ſepultus erat poſt martyrium; cujus corpus cum capite corpori unito ita incorruptum eſt repertum, ac ſi eodem die fuiſſet ſepultum. Cujus incorruptionis teſtis poſtmodum erat quædam devota, *Oſwen* nomine, quæ circa dictæ tranſlationis primordia ad Sancti tumbam multa tranſegit annorum curricula; quæ etiam patefacto Sepulchro in Cæna Domini conſuevit ſingulis annis capillos & ungues S. Regis præſcindere, & in capſella devotè recondere.

Tempore igitur Regis *Ethelſtani* circa A. D. DCCCCXXV. perpendentes quidam Clerici Martyrem magni eſſe meriti ſub ejus patrocinio devoverunt ſe Deo perpetuò famulari. Fuerunt enim in principio VII. vel. VIII. progreſſu verò temporis multiplicati ſunt ad numerum XIX. viventes de præbendis ſuis, & oblationibus à fidelibus eidem loco collatis.

latis. Clarefcentibus igitur miraculis multa eidem Cœnobio Clericorum ob amorem S. *Edmundi* collata funt beneficia. Inter quæ Rex *Edmundus*, filius Regis *Edwardi* primi, & *Edgari* Regis pater, dedit S. *Edmundo* & Clericis fuis villam de *Bedricesfworthe*, cum Charta, quæ incipit, "Quam-"vis decreta &c." A. D. DCCCCXLV. *Theodredus* infuper *Elmanenfis* Epifcopus *, (qui teftis de incorruptione corporis Martyris prælibati erat veraciffimus; quippe, triduano expleto jejunio, aperto locello, vidit & reperit corpus integrum, tetigit ac lavit, & rurfum novis veftibus indutum locello repofuit) fufpendi fecit latrones, qui S. *Edmundi* Ecclefiam voluerunt infregiffe, fed miraculosè per Sanctum fuerunt præpediti. Progreffu vero temporis quidam nobilis, *Leofftanus* nomine, de incorruptione Martyris dubitans, arroganter juffit locellum aperiri, ut videret corpus Sancti; quo ad imperium ejus aperto, fanctum corpus vidit, ac reperit incorruptum; & ftatim arreptus à dæmone miferabiliter exfpiravit.

A. D. MX. & anno Regis *Ethelredi* XXX. S. *Edmundus* propter infeftationem *Turkilli* Comitis *Danorum Londoniam* eft ab *Ailwino* tranflatus, fed tertio anno fequente ad *Bedricesfworthe* eft reverfus.

† Anno ab Incarnatione MXIIII. cum *Sweyn Danorum* Rex *Angliam* fubjugando, generale tributum fibi folvi præcepiffet, acceffèrunt Epifcopatus *Eftangliæ* parochiarum tam de *Norfolk* quam de *Southfolk* ad S. *Edmundum*, flebiliter orantes ut eos à tam crudeli oppreffione potenter eriperet: admonitus igitur *Aylwinus* in fompniis à S. *Edmundo Swanum* pro populo ex parte ejufdem Sancti rogaturus adiit, fed non exauditus cum mœrore multo rediit. Exaudivit religiofos *Edmundus*, populum exaudivit, & Deus orantem *Edmundum*: nocte enim Purificationis B. *Mariæ*

* Codex *Lambethanus* poft hæc verba "*Elmanenfis* Epifcopus" addit "& poftea *Londinenfis*." † Cum ea quæ de *Swano* in Regiftro *Curteys* occurrunt, propter Abbreviatoris vel Exfcriptoris incuriam mutila fint & obfcura, fupplet hic Paragraphus, quæ de ipfo Monachi legenda tradunt è Codice *Lambethano*, qui S. *Edmundi* Vitam iifdem (fi pauca excipias) verbis abbreviatam continet.

S. *Edmundus* ipsum *Swanum* apud *Gaynesburgh* lancea sua transverberans interfecit. Quo divulgato miraculo populus exultavit tripudio, volentes quoque S. *Edmundo* grates rependere, de qualibet carucata terræ in toto episcopatu IV. denarios annuos in perpetuum conferre Sancto decreverunt, quod ea de causa *Carucagium* appellatur; quodque postea tempore Monachorum per *Herbertum* Episcopum *Norwicensem* fraudulenter ab Ecclesia S. *Edmundi* est alienatum, & Ecclesiæ *Norwicensi* appropriatum.

A. D. MXX. & à passione S. *Edmundi* anno CL. Rex *Canutus* filius *Swani* anno regni sui VI. ad magnam solertemque instantiam *Ailwini* Præsulis *Elmanensis*, (cujus sedes Episcopalis postea ad *Thetford* per *Arfastum*, & tandem per *Herbertum Thetfordensem* Episcopum, usque ad *Norwicum* extitit translata) Clericis, qui ad tunc apud *Bedricesworthe*, (quæ nunc Villa S. *Edmundi* nuncupatur,) vitam actitabant minus regularem, abinde expulsis & ejectis, Monachos Ordinis S. *Benedicti*, regulariter professos, Abbatem nomine *Uvium* eis præficiendo, ibidem introduxit. Per CCCLXXXIII. annos, postquam *Sigebertus*, Rex *Estanglorum*[1], [qui] apud *Bedricesworth* prædictum Monasterium construxerat; in quo, accepta tonsura monachica, æterno Regi *Christo* per multorum annorum curricula deservivit; & tandem A. D. DCXXXVII. à Rege *Merciorum Penda* nomine, pagano & sacrilego, fuerat interemptus. per CCXXXIV. annos ante passionem S. *Edmundi*. Quibus Abbati & Monachis, sic ad dicti Præsulis instantiam ibidem introductis, idem Præsul munificus ad tunc exemptionem concessit specialem, omne, videlicet, jus suum ac jurisdictionem, nec non omnibus dictum oppidum sive in ejus circuitu per unius stadii ambitum inhabitantibus ab ipsius Episcopi Successoribus, aut à quibuscunque aliis E-

1 Si vocem [qui] sensum planè turbantem delendam esse concedas, 383. annorum spatium ex ipsius sententiæ structura ad Ecclesiæ fundationem referendum intelliges, ut Autor pag. 7. monet, ubi eadem verba è Chronicis *Crolandiæ* & *Cestriæ* citantur; licet error de anno, quò *Sigebertus* interfectus est, supererit.

piscopis,

piſcopis juſtè & legitimè creatis & ordinatis licentiam recipiendi omnia Epiſcopalia Sacramenta liberè concedendo: nec non idem Monaſterium, Abbatem, Monachos, & Oppidum, cum omnibus & ſingulis in eodem Oppido commorantibus, à ſua juriſdictione Epiſcopali & omnium Succeſſorum ſuorum, pro perpetuis ex tunc futuris temporibus gratanter eximendo. Hic inſuper *Ailwinus* anno primo immediatè ſequente poſt introductionem Monachorum apud S. *Edmund.* anno videlicet MXXI. conſtruere cepit Eccleſiam S. *Edmundi* in eodem loco, in quo per *Sigebertum* Regem antedictum primitus conſtructum erat Monaſterium; (in quo idem Rex devotus, habitu tectus monachico, vitam duxit Regularem, tempore *Felicis Eſtanglorum* Epiſcopi; prout ex Chronicis *Crolandiæ* atque *Ceſtriæ* colligitur manifeſtè.) Cujus conſtructionis ſumptus à caſu miraculoſo contigit [ſcilicet *Carrucagii* oblatione S. *Edmundo Swani* interfectori conceſſa] ex qua quidem pecuniæ collecta incepta fuerat Eccleſia S. *Edmundi*, quæ anno ab inceptione ejuſdem XII. videlicet A. D. MXXXII. ab Archiepiſcopo *Agelnotho* in honore *Chriſti*, B. *Mariæ*, & S. *Edmundi* extitit dedicata: in qua ad feretrum Martyris glorioſi, ob ipſius reverentiam, plerique Reges *Angliæ* ſuas tranſmittere coronas perſæpe conſueverunt.

Cum autem hujus Præſulis magnifici factorum & operum fama ad aures prædicti Regis *Canuti* primò perveniſſet, idem Rex *Canutus* prælibati Præſulis facta memoranda plurimum commendavit; ac non multis poſtea diebus interpoſitis, anno videlicet regni ſui V. (videlicet per CXXX. annos ante compilationem Decretorum, quæ A. D. MCL. fuerant compilata: anno ſcilicet Pontificatûs *Eugenii Papæ* III. ſeptimo, ac ante compilationem aliorum Canonum quorumcunque,) cunctos regni ſui Prælatos Proceresque ac Magnates ad ſuum convocans Parliamentum, in ſuo publicè Parliamento, perſiſtentibus perſonaliter in eodem *Welſtano* & *Adelnodo* Archiepiſcopis, & dicto *Ailwino*, & aliis Epiſcopis eorum Suffraganeis, VII. quoque Ducibus, cum totidem Comitibus, nec non diverſorum Monaſteriorum

non-

nonnullis Abbatibus, cum quam plurimis gregariis militibus, ac cum populi multitudine copiosa, ac omnibus, ad tunc in eodem Parliamento personaliter existentibus, votis Regiis unanimiter consentientibus, prædicti Præsulis *Ailwini* facta memoriæ commendando, exemptionem videlicet, & alia per ipsum præfato Abbati & Monachis præconcessa gratanter confirmavit; ac insuper Fossatum terræ circumduxit, immunitatem ab omni præstatione concessit; Basilicam super corpus Martyris construxit: nec non eidem Monasterio plurima donavit prædia; præceptum insuper & decretum ad tunc & ibidem ordinans & constituens, quod prædictum Monasterium sit per omne ævum Monachorum gregibus deputatum, ad inhabitandum, & ab omni jurisdictione omnium Episcoporum Comitatûs illius ex tunc & in perpetuum funditus liberum & exemptum; prout in Charta ejusdem Regis *Canuti*, impressione crucis signata pro sigillo (cui omnes & singuli tam Prælati quam Proceres supradicti crucis signum similiter impresserunt, ipsorumque omnium nomina, post Regis antedicti nomen prædicabile, in ipsa eadem Charta concorditer subscripserunt) cuilibet, ejusdem Chartæ tenorem sedulè intuenti, patet evidenter. Ut autem prædictorum Regis *Canuti* & Præsulis *Ailwini* præcepta & decreta unanimi, ut prædicitur, totius Parliamenti consensu & assensu veraciter roborata, perpetuis ex tunc futuris temporibus firma & stabilia atque infringibilia valerent perdurare, illustris Rex *Hardecanutus*, prædicti Regis *Canuti* filius, Hæres, & Successor, ac sui patris vestigiorum devotus imitator, increati Patris succensus amore, gloriosique Martyris S. *Edmundi* patrocinio gaudens, & honore; cum favore laudeque Ecclesiasticorum, videlicet *Agelnodi Dorobernensis*, nunc *Cantuariensis*, & *Alfrici Eboracensis* Archiepiscoporum, aliorumque Episcoporum, suorum Suffraganeorum, nec non cunctorum regni sui mundanorum Principum consilio, descriptum constituit roboravitque præceptum, ut nullus Archiepiscoporum aut Episcoporum, vel aliqua secundi ordinis eorum disciplinatui adhærentium personarum audens quoquo modo suæ

con-

conſtitutionis violare judicium præſumeret; quicquam conſuetudinis ſive dominationis in prædicto Monaſterio, & villa antedicta, ſive ſuper Monachos, Clericos, aut Laicos, proclamare, uſurpare, juſtitiam aliquam facere, aut Miſſas celebrare, niſi à præfati loci Abbate ſpecialiter fuerit invitatus; pœnam nimium formidabilem ſub verborum ſerie ſubſequentium firmiter injungendo: *Si quis*, videlicet, *poſterorum* Hardecanuti *præceptum aggreſſus fuerit temere calumpniari*, *decretumve infringere ſupradictorum Eccleſiaſticorum Prælatorum*, *prolatæ excommunicationi ſubjaceat*, *& cum* Juda *traditore ignis tartarei pœnas indeſinenter luat & ſuſtineat: ac inſuper Regis fiſco xxx. auri talenta perſolvat:* [quæ in pecunia numerata reddunt, & in ſe continent librarum x. millia] in qua pecuniæ ſumma quidam *Norwicenſis* Epiſcopus, prædictorum præcepti & decreti violator temerarius, ſuis exigentibus demeritis, quondam per placitum diuturnum, ac tandem per judicium, fuerat condemnatus: prout per Chartam regiam eadem placitum & judicium ſerioſè exemplificantem patet manifeſtè. Ex tunc autem prædictorum Regum nobilium Succeſſores egregii, glorioſus videlicet Rex & Confeſſor S. *Edwardus*, *Willielmusque* Rex illuſtris & Conqueſtor *Angliæ*, ac nonnulli alii Reges Deo ſatis devoti, ante Decretorum ſive aliorum Canonum quorumcunque, ut prædicitur, compilationem, præcepta & decreta antedicta benignè confirmaverunt; prout per tenorem Chartarum, ſcriptorum, & munimentorum eorundem, apparet evidenter. Ut inſuper omnium Regum prædictorum præcepta & decreta, per quemlibet eorundem ſolidè confirmata, perpetuis ex tunc futuris temporibus infringibilia & inconcuſſa valerent perdurare, *Alexander* Papa II. anno pontificatûs ſui XI. videlicet A. D. MLXXI. ad inſtantiam præfati *Willielmi* Regis & Conqueſtoris, Regis *Willielmi* ac omnium aliorum Regum, ſuorum Prædeceſſorum prædictorum, præcepta & decreta benignè confirmavit, per LXXVIII. annos ante compilationem Decretorum, vel aliorum Canonum quorumcunque, ut eſt ante dictum. Cujus Succeſſor immediatus *Gregorius* VII. *Urba-*

nusque II. & *Calixtus* II. ac nonnulli alii *Romani* Pontifices præfati *Alexandri* II. præcepta & decreta ante Decretorum, ut ſæpe antedictum, compilationem de facto confirmaverunt: prout per ipſorum omnium Bullas patet ſatis clarè. Præterea *Alexander* Papa III. anno pontificatus ſui III. videlicet A. D. MCLXIII. & anno poſt compilationem Decretorum XIII. omnium Prædeceſſorum ſuorum *Romanorum* Pontificum, ac etiam omnium Regum prædictorum præcepta & decreta, unà cum Regis *Henrici* II. ad tunc apicem Regni gnbernantis præcepto & decreto, firmiter roboravit; & ſuis Bullis authenticis de facto confirmavit; nonnulla alia privilegia valde ſpecialia inſuper concedendo: prout ex ipſius *Medulla Bullarum* colligi poteſt evidenter. Proceſſu vero temporis nonnulli, ac pene omnes ex tunc, Summi *Romani* Pontifices, tam Prædeceſſorum ſuorum prædictorum, quàm Regum ſuperius memoratorum præcepta & decreta, firmiter ſuis Bullis roborantes, firmiſſimè confirmaverunt. Ac inſuper omnes ex tunc *Angliæ* Reges nobiliſſimi omnium Progenitorum ſuorum prædictorum præcepta & decreta in firma permanere ſtabilitate per ſuas Chartas ſpeciales veriſſimè decreverunt: quare ipſorum omnium memoria cum Sanctis Dei præelectis in laude ſit perpetua. Amen.

Et ſic per præmiſſa patet luculenter, quod prædictum S. *Edmundi* Monaſterium à ſecundâ introductione Monachorum ibidem per *Canutum* ab omni juriſdictione & dominatione tam Archiepiſcoporum quam Epiſcoporum ac etiam omnium aliorum Principum mundanorum liberum extitit & exemptum, S. *Edmundi* intervenientibus meritis, qui poſt martyrii triumphum venerabilem accipere meruit à Deo coronam immarceſſibilem; cum quo vivit, & regnat, & imperat, quotidiè magna faciens miracula his qui devotè ipſius humiliter poſtulant ſuffragia.

N. V.

Quæ de *Theodredo* Patrono ſuo Monachorum Regiſtra tradunt, ſcilicet, non modo Parochiæ *Londinenſi*, ſed &

El-

Elmamenſi præſediſſe, qui ſuperſunt Epiſcoporum catalogi non confirmant: inter *Londinenſes* enim *Theodredi* nomen non occurrit, niſi illius qui cum *Athelſtano* ad bellum contra *Analavum* profectus eſt, A. D. CMXXXVIII. inter Epiſcopos autem *Elmamenſes Theodredus* I. *Edgaro* demum regnante *Alfrico* Succeſſor Epiſcopatum adiit, annis poſt *Athelſtani* obitum fere XX. jam elapſis: hunc nodum igitur clariſs. *Whartonus* in Hiſtoria de Epiſcopis [1] *Londinenſibus* &c. ita ſolvendum eſſe conjectatur; nempe ſedem *Elmamenſem* poſt *Wildredi* obitum aliquandiu vacâſſe, & durante hac vacatione Epiſcopos *Londinenſes* proximæ Diœceſeos *Elmamenſis* curam geſſiſſe; & *Theodredum Londinenſem* Epiſcopum hinc *Elmamenſem* etiam ab Hiſtoricis dictum fuiſſe: quocunque autem modo ſe res habet, ſive ſedes *Elmamenſis* Epiſcopi *Londinenſis* curæ aliquandiu commiſſa ſit; ſive Epiſcoporum *Elmamenſium* inter *Wildredum* & *Adulphum* nomina exſcriptorum incuria omiſſa ſint, ſive Monachi *Burienſes* Patronum Epiſcopi *Elmamenſis* titulo ſine cauſa honeſtârint; Ipſe *Theodredus* qui S. *Edmundo* maneria legavit, teſtimonio ſuo ſe Epiſcopum *Londinenſem* fuiſſe prodit; initium enim teſtamenti ſic ſe habet, *Ic* Theodrede Lundoneware *Biſcope*, *Ic un that Lond at* Newtune, *& at* Horninggeſhirth, *& at* Ickworth, *& at* Wepſtede *into S.* Edmundes *Kirke*.

N. VI.

Donationum & Privilegiorum Syllabus, quem opere confecto Autor in Appendicem rejicere pollicitus eſt, inter deſiderata eſt habendus.

N. VII.

Licet *Caii* [2] ſententiam de Foſſato *Novomercatenſi Stovæus* (pag. 93. *Lond.* 1615.) amplexus ſit, patet tamen, tum ex *Sampſonis* Abbatis Charta de Burgenſium privilegiis in Regiſtro Nigro fol. 199. deſcripta, & in Appendice N. XXII.

Lond. 1695. pag. 30. 2 In Antiq. Acad. *Cantab.* p. 56.

edita, tum ex aliis ejuſdem Regiſtri partibus, quod Foſſatis (licet eorundem veſtigium nullum niſi extra portam Auſtralem appareat) villæ pars maxima olim circundata eſſet & munita.

N. VIII.

Charta *Canuti* è Regiſtro Sacriſtæ fol. 20.

In nomine poliarchis *Jeſu Chriſti* Salvatoris mundi tociuſque creaturæ creatoris, cujus divino dominatui quæque dominationes debito ſervicio ſubnixè deſerviunt, cujus etiam omnipotentatui univerſi potentatus obſecundari examuſsìm properant, quia bonitatis ejus bonitas eſt incomprehenſibilis, & miſeratio interminabilis, dapſilitas bonitatis ineffabilis, longanimitas quoque ſuper pravorum nequitias quantitatis prolixitate cujuſlibet longior, qui cotidianis admonitionibus religioſam converſationem ducentes monet, ut piæ ſectando juſtitiæ culturam non eam deſerendo linquant, quin pocius perſeverabili inſtancia in ejus cultura ut permaneant, paterno affectu hortatur, qui nihilominus eadem affectione mandat peccatoribus ut recipiſcant à ſuis iniquitatibus convertentes, quia eorum execratur mortem. Ejus amoris ſtimulo & fide ſuffultus, cujus largiflua miſeratione Ego *Cnut* Rex tocius *Albionis* inſulæ aliarumque nationum plurimarum in Cathedra Regali promotus, cum conſilio & decreto Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatum, Comitum, aliorumque omnium meorum Fidelium elegi ſanciendum, atque perpetuo ſtabilimento ab omnibus confirmandum, ut Monaſterium quod *Bedriceſworth* nuncupatur, ſit per omne ævum Monachorum gregibus deputatum, ad inhabitandum, & ab omni dominatione omnium Epiſcoporum Comitatûs illius funditus liberum, ut in eo Domino ſervientes Monachi ſine ulla inquietudine pro ſtatu regni Dominum valeant precari. Placuit etiam mihi hanc optionis electionem roborare privilegio iſto, in quo videre præcepi libertatis donum, quod jam olim *Eadmundus*

mundus Rex Occidentalium *Saxonum* largitus eſt ſuo Equivoco pro nanciſcenda ejus gratia & mercede æterna: ſcilicet *Eadmundo* Regi & Martyri, quod bonæ voluntatis voto augere cupimus, quatenus ejus promereri precibus merear porcionem ejus beatitudinis poſt hujus curſum vitæ. Tali libertate concedo fundo frui illi, in quo idem Sanctus pauſat, ut quocies populus univerſus perſolvit cenſum *Danis*, vel ad naves, ſeu ad arma, perſolvant inhabitantes in ipſo fundo eadem ad uſus, quos elegerint Fratres illius loci. Sitque nobis remedio hoc, mihi quippe atque Reginæ meæ *Aelfgife*, ac filiis noſtris, omnibuſque qui pridem ei hoc contulerunt. Huic libertati concedo additamentum, ſcilicet maritimos piſces qui mihi contingere debent annualiter per thelonei lucrum, & piſcationem quam *Ulfkitel* habuit in *Wylle*, & omnia jura quarumcunque cauſarum in villis quæ Monaſterio adjacent, & quæ adjiciendæ ſunt per gratiam Dei. Dedi quoque Reginæ meæ aſſenſum, concedens ei pro ſua eleemoſina dare IV. millia anguillarum cum muneribus quæ pertinent ad illas pro annuali cenſu in villa quæ cognominatur *Lackyngheth*.

Si quiſlibet, quod abſit, iſtam libertatem quoquolibet conatu nititur Servitutis jugo ſubigere, vel prava intentione tranſmutare, ut rurſus Clericos in eo collocet, ſit addictus captivitati æternæ, carens ſempiterna libertate, & mancipatus ſervitio Diaboli, ejuſque conſortio ſit inextricabilibus habenis conſtrictus, niſi ſatisfactio ejus erratui ſubveniat; quod prorſus optamus.

+ Ego *Cnut* Rex gentis *Anglorum*, aliorumque nihilominus, hoc privilegium juſſi componere, & compoſitum cum ſigno Dominicæ crucis confirmando impreſſi. + Ego *Aelgifa* Regina omni alacritate mentis hoc confirmavi. + Ego *Wlſtanus* Archiepiſcopus conſenſi. + Ego *Althelnothus* Archiepiſcopus confirmavi. &c.

N. IX.

N. IX.

Charta *Edwardi* Regis & Confeſſoris de monetario habendo, è Regiſtro Sacriſtæ fol. 23.

Edward King gret *Aylmer* Biſſcop, & *Girth* Erl, & *Toly* & all mine Theynes on *Eſtangle* frendlike. And Ic kithe ihu that Ic habbe unnen *Baldewine* Abbot one munetere with innen Seynt *Edmunds Biri*, alſo frelike on alle thing to habben, alſo me mine on hande ſtonden ower on ani mine burgh aldrefrelikeſt. God ſe ihu alle frend.

N. X.

Cum Tractatus, cui titulus *Omnia tangentia cuneum Monaſterii S.* Edmundi, quem in Regiſtro ſuo *Walterus* de *Pinchbeck* fol. 212. &c. deſcripſit, præter Regum Chartas, Baronum de Scaccario Brevia, & Abbatum Literas rem monetariam ſpectantes, continet aliqualem conſuetudinum in Cambiis *Angliæ* illis temporibus uſitatarum Hiſtoriam, Lectori non ingratum erit, quod eandem in compendium redactam poſſit conſulere; quam ita orditur Regiſtri Autor. fol. 213. p. 2.

Quanquam cauſæ & rationes monetæ faciendæ & cenſura examinis apud nonnullos difficiles ſubtileſque reputentur, illam tamen materiam, prout parvitas ingenii mei adadminiſtrat, in ſcriptis ſub compendio declarabo.

Fertur enim, quod quidam *Numus Pompeyus Romanorum* Imperator primus omnium monetam fieri imperavit, à cujus nomine *Nummi* nuncupantur: factis itaque nummis cupreis, argenteis, aureis, quòd ſinguli nummi argentei valebant decem nummos cupreos, & ſinguli nummi aurei valebant decem nummos argenteos, ideo à numero *Denarii* ſunt vocati; & ab illo huc uſque utitur, ut omnis nummus *Denarius* appelletur: ſed moneta *Angliæ* fertur dicta fuiſſe à nominibus opificum, ut *Floreni* à nominibus *Florentiorum*, ita *Sterlingi* à nominibus *Eſterlingorum* nomina ſua contraxerunt

xerunt, qui hujuſmodi monetam in *Anglia* primitus componebant. Verumptamen quia de Obolo, vel Ferlinges, loqui non indiget, quia tantummodo in Cambio *Londonii* componuntur, & non alibi; tamen de denariis, qui vulgariter *Sterlingi* vocantur, perloquamur.

Inchoandum imprimis eſt de Miniſtris cujuſcunque Cambii, & de eorum officiis, pertractare: ſciendum eſt autem, quod in omni Cambio tria officia ſunt neceſſaria, viz. Magiſtri, monetæ Cuſtodis, & Campſoris ſive Aſſayatoris. Ad Magiſtum autem pertinet tam argenti tranſmarini vel cismarini, quam billionis cognitio, & ejuſdem emptio & aſſayatio, ac omnimoda monetæ diſpoſitio, necnon Operariorum & Monetariorum, ac ſuorum ſubditorum gubernatio, & cohertio; idem quoque Magiſter tam pro ſe quam pro omnibus Monetariis & Operariis ſuis, pro omnimodis expenſis, & cuſtagiis ſuis, ac etiam pro decaſu argenti de ſingulis libris per ipſum monetatis v[d]. tantummodo accipere debet; & ſi ipſe Cuſtos cum ipſo Magiſtro pro minori convenire poſſit, bene licet. Ad Cuſtodem vero pertinet peritia computandi, aſſayandi, & omnium aliorum officiorum cognitio, per quæ ſufficientia monetæ probari valeat; quod ſi Cuſtos hoc ignoret, habeat quempiam ad hoc idoneum in loco ſuo, qui in illo officio ſit circumſpectus. Item ad ipſum Cuſtodem ſummopere pertinet cuneos ſculptos, tanquam ſigillum regium, diligenter cuſtodire, & videre, quod in ipſis cuneis per Monetarios illi officio deditos apertè & aptè abſque defectu denarii monetentur; & ut ſummam, quam cum quolibet cuneo fecerit, Cuſtodi cuneorum D. Regis correſpondere ſciat †.

† In Cambio *Londini* ad cuneos Regis cuſtodiendos duo ſunt intendentes: unus viz. ex parte Regis, qui ferrum & aſſerum emere debet, & à fabro uſque ad manus ſculptoris lamina ferrea formata portare, ipſoſque cuneos ſculptos, & rite paratos, quotiens cudere & monetare neceſſe fuerit, deliberare; & Monetarios, ut aperte flodones cudant, ſupervidere; & alius ex parte D. *Johannis* de *Buttertis* qui habet in uxorem filiam & hæredem *Thomæ* filii *Ottonis*, cujus eſt de fœdo cudere cuneos Regis, qui deſerviunt per totam *Angliam*, qui capit pro ſculptura & fabricatura cujuſlibet duodenæ VII. cujus vero officium eſt cuneos uſi-

Cuſtos (monetatione & dealbatione peractis) denarios cum omni diligentia conſervare tenetur, ne à ſua cuſtodia uſquequaque transferantur, donec per examinationem idoneam fuerint aſſayati; & ſit idcirco Campſor circumſpectus in qualibet examinatione monetæ facienda eò tenerius, quia unde Magiſter in examinatione exoneratur, inde tam Campſor quam Cuſtos totaliter oneratur; ita ſc. quod poſt deliberationem Magiſter non tenetur reſpondere, præterquam in Pyxidis ſuæ examinatione: in poteſtate vero Cuſtodis, vel officio Campſoris exiſtit, monetam, quam invenerit idoneam, deliberare, ac etiam non idoneam reprobare, ac ipſam monetam reprobatam ad ſunditorium remittere, ſi neceſſitas exegerit, totaliter de novo reformandam.

Reſtat videre, qualiter monetæ examinatio ſit agenda.

Cum Magiſter monetæ denarios monetatos, dealbatos, præparatos, in examinationis locum, ut in Cambio, portaverit, ſingulos ſimul ſuper ſcaccarium canobo coopertum reponat, inde denariis per manus Magiſtri monetæ, & ipſius Campſoris, multipliciter mixtis, capiat Campſor manum ſuam plenam è medio cumuli, uſque dum percepit vi. libras; poſtea diſponat eas in quatuor partes bis aut ter, ita ut mixtura bene fiat; deinde ponderet de iſtis libris ſic mixtis & revolutis tres libras bene & ſubtiliter cum ſtandardo xx^{s}. * quod efficitur per rectitudinem granorum; & ſic ſingulis libris ſingulanter, prout rectius poterit, ponde-

---

uſitatos deſorare, ne amplius deſerviant, & penes ſe omnes veteres cuneos ad opus Domini, ut pro fœdo ſuo, retinere. Quamvis autem inter iſtos duos cuneorum Magiſtros tam de novis cuneis, quam de veteribus & uſitatis, & tam de liberationibus quam de reſtitutionibus eorundem indentura facta ſit, & ipſis reſtet reſpondere Baronibus de Scaccario D. Regis, & Cuſtodi ſuo, quantæ libræ fuerint monetatæ cum quolibet cuneo uſitato *Londonii*, *Cantuariæ*, *S. Edmundi*, *Lincoln.* & alibi per totam *Angliam*; tamen expediens eſt, ut Cuſtos cujuſque Cambii, quotiens *Londoniam* pro cuneis habendis miſerit, & ab ipſis cuneorum Cuſtodibus novos cuneos perceperit, & veteres reſtituerit, diem receptionis novorum, & reſtitutionis veterum irrotulet, & ſummam, quæ cum illis ſuerit monetata, in quantum poterit memorari.

* Libra argenti ponderat xii. Unc. Uncia ponderat xx. Den. Denarius xxiv. Grana.

ratis

ratis, tradat unam libram Custodi computandam, & aliam Magistro monetæ, tertiam alicui assidenti, aut sibi ipsi; & computentur diligenter; & si unus ipsorum inveniat xx^{s}. & II^{d}. ultra, alius II^{d}. & tertius III^{d}. ponendi sunt in indentura, & computo per II^{d}. ob. & semper sunt deliberabiles; cum justum est, quod quilibet Mercator habeat ad quamlibet libram pro incremento suo III^{d}. Et si unus inveniat xx^{s}. & ultra III^{d}. alius III^{d}. & tertius IIII^{d}. ponendi sunt per III^{d}. & ob. Et si unus inveniat xx^{s}. & ultra III^{d}. & alius IIII^{d}. & tertius IIII^{d}. ponendi sunt per IIII^{d}. Et si casu aliter acciderit, ut semel in anno, quod unus inveniat xx^{s}. & ultra IIII^{d}. alius IIII^{d}. & tertius v^{d}. reprobi sunt & indeliberabiles, tamen quia semel, vel rarò acciderit, ponendi sunt per IIIId. & rarius possunt deliberari †. Caveat tamen omnino Campsor, ne monetam excedentem ultra quatuor denarios ad libram deliberet; quia hoc foret dampnum Regi & regno suo, eò quod incrementum excedens ultra xx^{s}. per computum incurrit in avantagium Mercatorum argentum suum deferentium tantummodo.

De supradictis tunc libris sic computatis capiat Campsor xx^{s}. & quilibet denarius in subtilibus balanciis singulariter ponderetur; primò cum debili denario, & si inveniantur III. den. debiles in una libra, impedietur deliberatio, ut fiat emendatio, i. e. ut mixta cum alia fortiori moneta, iterum ponderata & examinata possit deliberari: similiter quilibet denarius cum iisdem balanciis singulariter ponderetur cum forti denario, & si inveniat II. denarios fortes in una libra, impedietur deliberatio, quousque mixta cum alia debiliori

† Ne Libra argenti ad Cunei usum in folium fabricata in partes ultra IV. supra xxs. i. e. in Denarios ultra CCXLIV. dividatur, vel nequa pars, si fieri possit, à granorum XXIV. pondere distet, foliornm scissio debet fieri per certos Compararios deditos ad monetam, per quos etiam præparatur fabricando, recoquendo & in flodonibus disponendo: iidem quoque Operarii dietas suas Magistro monetæ restituentes pro unaquaqne libra IId. ob. à Magistro suo percipere debent, Magister vero eosdem flodones faciat candidari, quos ad cudendum Monetario deliberabit, qui etiam monetatione completa pro qualibet Libra Id. ob. à Magistro pro stipendio suo recipiet.

moneta, iterum ponderata & examinata, ut ſupra dicitur, poſſit deliberari *.

Et ſi aliqui denarii inepti uſui diſcernuntur propter fortitudinem aut debilitatem, ita quod multum diſtant à moneta deliberabili, tunc, ſi aliter emendari non poſſunt, erit tota illa moneta fundata tanquam reproba; & ad cuſtus Magiſtri totaliter renovanda remittetur.

Deinde de denariis approbatis ad quamlibet deliberationem capiat Campſor de ſingulis x. libris unum den. & de c. libris x. den. ſemper ſecundum quantitatem deliberationis; (quia de minori quam x. libris non poteſt Pyxis fieri, nec denarius capi) & in quadam cincia de *line* panno I. den. de x. libris, vel x. de c. libris quadam parva ſchedula his verbis intitulet, "Hic eſt unus Denarius captus de decem libris:" aut, "Hic ſunt decem Denarii capti de centum libris Sterlingorum, deliberatorum die tali, menſe tali, anno tali &c." ſupra quam cinciam Magiſter monetæ apponat ſigillum; & contra Pyxidem capiat Magiſter monetæ, aut Cambſor ad quamlibet deliberationem unum aſſayum aut duos, ſi fieri poſſit, unde Pyxidem ſuam, quotiens neceſſe fuerit, poſſit probare.

Et portentur ‡ tales ciuciæ in quadam Pyxide ſub tribus ſerruris, de qua Cuſtos habeat unam clavem, Magiſter monetæ aliam, & Campſor ſeu Examinator tertiam; quia ibidem latet periculum & judicium de vita & membris. Pyxis vero, in qua tales ciuciæ recluduntur, ad hoc deſervit, ut cum D. Rex monetam in regno ſuo fabricatam, & uſui liberatam per communem Aſſayatorem examinare voluerit,

* Denarius juſtus ponderat XXIV. grana. Den. fortis XXV. grana & dimid. debilis XXII. grana & dimid. & ſecundum uſum Cambii *Londinenſis* (ut ex Memorandis Scaccarii de anno regni Regis *Edwardi* filii *Henrici* VIII°. in menſe *Junii* Regiſtri Auror aſſerit) VI. Den. debiles, & VI. Den. fortes, qui intra unum granum & dimid. à juſto XXIV. granorum pondere diſtant in qualibet Libra poſſunt præteriri: vix igitur ſatis ſibi conſtare videtur, cum deliberationem impediendam eſſe tradit, modo III. den. debiles vel II. fortes in eadem libra inveniantur.

‡ In hac ſententia ſupplendum videtur [ad Regis Scaccarium]

per

per examen earundem cinciarum, & chirographi, vel indenturæ inter Custodem & Magistrum monetæ, de liberationibus monetæ per dietas factis, possit probare & recognoscere numerum librarum & sufficientiam ab ultima examinatione usque tunc, & judicialiter discernere.

De hujusmodi examinatione publica hæc tradit Registri Autor fol. 216.

Si fiat examinatio per Assayatorem publicum Regis de Pyxide, sumendum est assayum de omnibus denariis totius Pyxidis simul mixtis: inauditum est enim omnibus ubique monetariis, quod alicubi judicium Pyxidis aliter unquam fuerit terminatum, semper enim licitum est unam monetam in eadem Pyxide per aliam emendare, & ad hoc suffragatur consuetudo communis tam in regno *Angliæ*, quam in aliis regnis hactenus approbata.

Aut igitur Assayum rite factum invenitur sufficiens aut deficiens: si sufficiens, tunc quietus erit Magister omnino; si deficiens, aut defectus ille erit infra terminum limitatum, infra quem Pyxis monetæ est deliberabilis secundum constitutionem Principis, & tunc in deliberatione Pyxidis præcipietur Magistro, quod meliorem monetam faciat, & aliter non erit inde quietus, quousque emendatio plenariè compleatur; aut defectus ille erit extra terminum limitatum, extra quem Pyxis monetæ non erit deliberabilis secundum eandem constitutionem Principis, & tunc, cum non sit locus emendationi, Magister monetæ erit ad gratiam & voluntatem Principis de vita & membris; Princeps vero considerabit utrum ille defectus sit mediocris vel enormis; ac etiam, si Pyxis effecta sit de paucis dietis, vel de pluribus, & utrum casualiter, vel studio fraudis acciderit, & sic, consideratis circumstantiis, vel remittendum discernet delictum cum laude misericordiæ, vel plectendum cum rigore justitiæ.

Sin autem utroque modo fiat examinatio viz. antequam denarii deliberentur, & iterum certo Termino de Pyxide

[in Scaccarium delata] tunc prima examinatio dematur, & ſecunda examinatio, ſc. de Pyxide, erit per judicium terminanda; Juſtitia enim non patitur, quod duplex feratur judicium in idipſum.

† Memorandum quod die Lunæ proxima poſt Octab. Purificationis B. *Mariæ*, Anno R. R. *Edw.* filii Regis *Edw.* xii°. viz. xii. die *Febr.* coram Magiſtro *Joanne* de *Everdon* Barone Scaccarii, *Auguſtino Le Waleys* Cuſtode Cambii *Londinenſis*, *Joanne* de *Cockermouth* Clerico Theſaurarii & aliis de Saccario præſentibus, aperta fuit quædam Pyxis, in qua reperti ſunt lix^{s}. iiii^{d}. capti de $\overset{M}{\text{vii}}$. cxx^{l}. de moneta monetata in Cambio infra libertatem de S. *Edmundo*, quibus denariis mixtis, & libris inde ponderatis, inventa eſt libra recti ponderis; & captis inde & ciſſis lxi. Den. factum eſt inde aſſayum per Regis Aſſayatorem, & concordat cum ſtandardo Regis *Londonii*, & moratur in Baga in quadam Pyxide.

Quæ Regiſtri Autor tradit de emptione argenti, & de allaii proportione, quam monetæ Magiſter laminis cudendis admiſcere tenebatur, licet obſcura ſint & imperfecta; hæc tamen de conſuetudinibus jam olim uſitatis colligi poſſunt.

Puriſſimum, quod à Mercatoribus deferebatur, argentum ejus pretii erat, ut pro metalli pondere monetæ Cuſtos idem Sterlingorum cuſorum pondus redderet, nihil plus pro Operariorum expenſis retinens, quam argenti pondus, cujus quantitas ſecundum Principis conſtitutiones eodem allaii pondere ſupplenda erat: quod ſi minus defæcatum eſſet argentum, Cuſtos ſecundum æſtimationem valoris duos, denarios, tres vel plures de qualibet libra in Fiſci uſum ſubtraxit, & pro argento delato idem Sterlingorum pondus exceptis his duobus, tribus vel quatuor denariis red-

‡ E Rotulis in rotunda Baga de Aſſaiis monetæ *Angliæ* in Scaccario D. Regis Anno xii. R. *Edw.* ii. Term. *Hilarii.*

dere

dere pollicitus eſt, & hoc argentum per retentionem duorum, trium vel quatuor denariorum emptum dicebatur.

Poſito igitur, quod argentum delatum ſit argentum de *Gant*, quod ſæpius emitur per III^{d}. ad libram, Clericus irrotulabit hoc argentum in Rotulo emptionis hoc modo; "De tali Mercatore, die tali, menſe tali, C. libras per "III^{d}." deinde ſubtrahet Clericus de qualibet libra III^{d}. qui tres denarii de C. libris faciunt XXV^{s}. & remanet Tallia IIC^{L}. XV^{s}. Tunc Clericus componet Mercatori argentum deferenti billam de prædicta Tallia in hunc modum "Cambium talis "loci debet tali Mercatori $\overset{xx}{\text{IIII}}$. XVIII^{L}. XV^{s}. ponderat. die ta-"li, menſe tali, & anno regni Regis *Edw.* &c." & hæc billa valebit Mercatori tanquam ſcriptum obligatorium: & è ponderibus, quibus argentum emitur, eiſdem reſtituitur Mercatoribus pecunia cuſa, extractione Talliæ excepta.

Deinde facta indentura inter Cuſtodem & Magiſtrum monetæ de argento ad monetandum liberato, & in eadem indentura intrato, liberet Cuſtos Magiſtro monetæ argentum, quod accipiens Magiſter accedat ad funditorium, & in ſuum periculum aſſeyet: & ſi ſit argentum de *Gant*, & emptum per retentionem trium denariorum, ponet Magiſter ad quamlibet libram, è qua III^{d}. in Cambii uſum ſunt detracti, VIII^{d}. ob. allaii de cupro, ita quod computatis prædictis tribus denariis prius in uſum Cambii detractis, & VIII^{d}. ob. quorum quantitas eodem allaii de cupro pondere ſuppletur, reſtant XI^{d}. ob. in Fiſcum ex argento à Mercatore delato redacti, quos D. Rex percipit de qualibet libra empta per III^{d}. & monetata in Cambiis ſuis; de quibus ſolvit Magiſtro monetæ pro monetatione denariorum † V^{d}. ob. & ſic remanet Regi de ſingulis Libris VI^{d}. de quibus ſolvit vadia Cuſtodi, Clerico, Campſori, Cuſtodi Cuneorum, & Oſtiario *.

---

† Hinc forte corrigendus eſt Regiſtri Autor cum pag. 133. dixerit, "de ſingulis "libris per ipſum monetatis Magiſter vd. tantummodo recipere debet." * Secundum uſum Cambii *Londinenſis* anno R. *Edw.* I. octavo de qualibet libra argenti

Sequitur in Regiſtro fol. 216. exſcriptum ex Rotulo emptionis ſecundum uſum Cambii *London.* per quod patet, quod argentum puriſſimum ad Cambium delatum per Talliam ejuſdem ponderis Sterlingorum emendum eſſet, minus purum autem variis pretiis, à retentione unius denarii argenti, ad retentionem ſex denariorum.

N. XI.

Hermannus Archidiaconus de ultione facta in *Arfaſtum* Epiſcopum *Eſtangliæ* per S. *Edmundum* tempore *Baldwini* tertii Abbatis, & ab ingreſſu Monachorum ibidem anno LI°. è Regiſtro Rubro B. fol. 38. pag. 2.

Quidam Epiſcopus *Eſtanglorum*, *Arfaſtus* nomine, propter cupiditatem poſſeſſionum apud Monaſterium S. *Edmundi* volebat ſedem ſuam Epiſcopalem conſtituere, quærens injuſtè potius præeſſe, quam ſecundum Deum, ut debuit, prodeſſe : contra quod Abbas *Baldwinus* pauca reſpondit, ſecurus de Regum privilegiis Sibi ac ſuis Prædeceſſoribus Succeſſoribuſque conceſſis: nec propter hoc quievit Epiſcopus, ſed Regis licentia Baculum quendam Epiſcopalem cujuſdam ſui Anteceſſoribus à Monaſterio rapuit, putans ſic per Baculum vendicare tanti loci participium. Orta igitur ex tali cauſa inter eos gravi contentione, *Baldwinus* Abbas conſilio & auxilio Regis *Willielmi* I. *Romam* profectus eſt, ubi à Papa *Alexandro* II. honorificè ſuſceptus in Vigilia Paſchæ Presbyter ordinatus eſt [Sequitur ſummula Bullæ Papalis hanc rem ſpectantis, quam in ſpicilegio ad *Eadmemerum Seldenus* edidit, & Altaris portatilis deſcriptio, quam, ut in hoc MS. occurrit, editam habes in *Baldwini* Vita pag. 47, 48.] Poſteà rediit Abbas domum privilegio munitus Apoſtolico ſecundum libertatem à Regibus S. *Edmundo* conceſſam. Sed Præſul magis exardeſcit, & conatur modis omnibus ibidem ſedem ſuam collocare. Et quia omnia *Romæ* ſint

genti puriſſimi (argenti ſc. per xxs. empti & vulgariter argentum de *Guternlane* dicti) detrahendi erant xviiid. ob. qu. pro quo pondere argenti Magiſter idem allaii pondus admiſcere tenebatur.

venalia ;

venalia; ad hoc eſt audax promota Præſulis lingua, promittens Regi centum marcas auri, ſi ſibi concederet placita communia enarrandi licentiam, neſcius Sancti vindictam pro foribus eſſe præſentem. Interea Præſul equitans in ſilva quadam die, dum de prædictis injurioſè cum ſuis ſermonem faceret, ramus impegit ejus in oculis, Sancti videlicet ultione, ponens eum in inopinatæ paſſionis angorem, verſis ambobus oculis in multiplicis ſanguinis ſuffuſionem. Viſi ſunt de intus oculi carnis putredine pleni, nec à quoquam viro valebat auxiliari. Jacet præſul verè cæcus, tantillumque refrigerii potitur, quin ſanguis purulentus ab oculis cum ſpica ordei detrahitur, unde verſus.

Arfaſtus *ſedem ſibi vult fore Martyris Ædem.*
Caſſatur niſus: privatur lumine viſus.

Hæc dum viderem quodam mane ſuperveniens, tactus ejus miſeratione dixi ad eum: Domine Præſul, in vanum ſuper te laboratur: nullum quippe collirium tibi prodeſſe videtur: ſed gratiam Dei requiras devotè, ſimulque S. *Edmundum* qui in his Comitatibus patrocinatur; dirige citiſſimè ad *Baldwinum* Abbatem, ut tibi per preces ad Deum & S. *Edmundum* velit medicamentum ſanitatis impendere; cujus ipſe primò deſperat admonitionis conſilium propter injurias Abbati illatas; ſed mox conſilium datum proſequi jubet. Imponitur ergo ſuper me *Hermannum* talis legatio, quam & eadem die Feſto SS. Apoſtolorum *Symonis* & *Judæ* perfeci, memorato Abbate me ſui gratia luculenter ſuſcipiente, luculentius quoque coram teſtibus reſpondente, & luculentiſſimè poſtulata concedente: quibus benignè conceſſis, deſcendit ad Abbatiam Præſul debilis; cum omni ſuſceptus eſt apparatu decoris; fruitur Abbatis alloquio ſalutari, commonentis eum, ſi quid offenſionis erga Deum & S. *Edmundum* ſua parte ſit, ſe debere præmeditari quatenus peccatis primò leniatus, impenſura medicinæ celerius foret alleviandus. Annuit Præſul verbis boni conſili, & eo deducto in Eccleſiæ Veſtiarium, præſentibus ejuſdem loci ſenioribus Fratribus, & quibuſdam Regis Primoribus, *Hugone* de *Montfort*, *Rogero Bigot*, & *Ricardo* filio *Gilberti* cum

cum aliis pluribus, in quorum audientia præfert Episcopus causam suæ necessitatis, memoratur injuriæ, quam erga locum sanctum fecerit injustè vicibus multis; verbo, se dicit, & velle, in Deum & S. *Edmundum* peccâsse, & ablationis Baculi pastoralis superius dicti reminiscitur; pro quo *Thetfordiam* confestim mittitur; in omnibus se fatetur culpabilem; clamat in audientia locum esse quietum & liberalem; damnat sub anathemate, quos consiliarios habuerat inde, & voto se constringit tale quid à modo repudiare. Sic puplicè confessus cum fletibus & gemitu, ad Martyris altare progreditur; & ibi pro dictis offensionibus Episcopalem ponit Baculum, scilicet duplicis causæ vadium; tum pro reddendo memorato Baculo pignoris certitudinem; tum Deum & Martyrem impetrans offensæ remissionem. Ad Altaris crepidinem deinde prosternitur psallendo septem Psalmos; ab Abbate cum Fratribus absolvitur; tandem medicinam Abbatis expertus, &, ut vidi, cauteriationibus & colliriis usus peropportunis, etiam Fratrum precibus apud Deum, & S. *Edmundum* adjutus, infra breve tempus sospitati redditur, quadam tamen obscuritate in medio pupillæ unius oculi pro signo remanente: Et hoc est, quod canitur in Festo Translationis *S.* Edmundi, *Ad sedandum consilium discordiæ conantis honorem alienum invadere* Edmundus *digna Sanctione Pontificem percussit cæcitate*, *sed pœnitenti pœnæ partem donavit*, *partem pro audacia eidem servavit.* Deinde Præsul idem in die festo S. *Edmundi* de recuperatione sua verbum fecit ad populum; invitans eum ad ejusdem Sancti devotionem: Deumque & S. Martyrem orationibus, delictique sui confessione, causæ etiam suæ resignatione placans, ad propria cum gaudio reversus est.

Sed postea (quod sibi pejus erat) omnem promissionem suam fregit, restitutus enim pro magna parte sanitati, calumpniam suam renovat; & iterum clamat Abbatiam S. *Edmundi*; igitur A. D. MLXXXI. ventilatur hæc attestatio ex præcepto Regis apud *Wintoniam*, præsentibus Archiepiscopis, Episcopis Abbatibus, Comitibus, & multis aliis regni Nobilibus, ubi Præsul suum facundè fecit clamorem; sed scriptis

ſcriptis & teſtimoniis omnimodo vacuum. Abbas vero è contra; quomodo *Canutus* Rex cum conſilio Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & Optimatum ſuorum Monachos in eadem villa poſuerit, mediante & auxiliante *Aylwino* Præſule tunc Diœceſano, qui quidem Præſul ob devotionem, quam erga S. *Edmundum* habuerat, totum jus ſuum ac juriſdictionem & Epiſcopalia Sacramenta intra idem Monaſterium & oppidum & in circuitu ejus præfato Monaſterio conceſſit, nec ad illorum ingreſſionis officia, nec ad Benedictionem Abbatis intereſſe voluit; & quod primus Abbas loci ab Epiſcopo *Londinenſi*, ſecundus ab Epiſcopo *Wintonienſi*, & ipſe *Baldwinus* tertius Abbas ab Archiepiſcopo *Cantuarienſi* fuerit confirmatus: & quod per LII. annos ſine alicujus Epiſcopi jam dicti *Arfaſti* Prædeceſſoris contradictione, Monachi prædicti loci, à quibus voluerunt Epiſcopis ordines ſuſceperunt, ex ordine luculenter enarravit; oſtendit denique præcepta *Canuti* Regis, atque glorioſiſſimi Regis *Edwardi*, quibus ab omni dominatione omnium Epiſcoporum *Eſtangliæ* funditus ſæpe dictam Eccleſiam liberam eſſe perpetualiter ipſi Reges conceſſerunt. Quod *Cantuarienſis* Archiepiſcopus *Lanfrancus*, & *Thomas Eboracenſis* Archiepiſcopus, & alii Epiſcopi, cæterique Principes regni, qui aderant, audientes cenſuerunt tanti loci tantam autoritatem inviolatam uſque in finem ſeculi debere permanere. Quorum judicio pariter & conſilio placuit prædicto Regi *Willielmo* roborare præcepto, ut ab *Arfaſti* Epiſcopi, omniumque ſibi per tempora ſuccedentium Epiſcoporum ſubjectione, ipſa Eccleſia, & villa, in qua ſita eſt eadem Eccleſia, ſit in perpetuum libera; & ut hæc autoritas ſuis & futuris temporibus circa ipſum Sanctum locum, perhenniter firma & inviolata permaneat, hanc Charta ſua decrevit roborare & impreſſione ſigilli ſui firmare.

N. XII.

Teſtimonium Sententiæ latæ contra *Arfaſtum* Epiſcopum. E Regiſtro Sacriſtæ fol. 24.

Willielmus Rex *Anglorum* Fidelibus ſuis Salutem. Sciatis quod de calumpnia & querimonia quam *Arphaſtus* Epiſcopus faciebat *Baldwino* Abbati, viz. de Eccleſia S. *Edmundi*, & de Villa, in qua eadem Eccleſia ſita eſt, meo præcepto coram me Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Comites, aliique mei Proceres judicium inter Epiſcopum & Abbatem tenuerunt, & juſtè judicaverunt, & aſſenſerunt unanimiter, quod *Arphaſtus* Epiſcopus prædictam Eccleſiam & Villam injuſtè requirebat, & Abbas ea juſtè habere debebat, & quod *Arphaſtus* Epiſcopus neque Succeſſores ejus, de præfata Eccleſia & Villa nihil exclamare debeant, quod ſic ſtare, & firmiter inviolatum manere præcipio.

Idem Rex *W.* I. Abbatiæ exemptionem ab Epiſcoporum juriſdictione, & Regum Chartas prius conceſſas Charta ſecunda plenius confirmavit, quæ in Monaſtico edita eſt.

N. XIII.

Tractatus de iis, qui in Eccleſia ſepulti ſunt, inter deſiderata cenſendus eſt; de S.S. autem *Botulpho* & *Firmino* hæc traduntur.

S. *Firminus*, ſive *Jurminus* unà cum S. *Botulpho* & *Edwoldo* in [1] Litaniis pro defunctis invocatur. [2] Erat autem Sanctus ille *Jurminus* S. *Etheldridæ* frater; ita enim [3] *W. Malmsburienſis*; "Jacent in Eccleſia duo Sancti *Jurminus* "& *Botulfus*, quorum geſta nec ibi, nec alibi haberi me"mini, niſi quod primus frater S. *Etheldrithæ*, ſecundus E-

1 In Officio pro defunctis MS. penes Autorem. 2 MS. *J. Craddock.* 3 Pag. 137.

piſcopus

"piſcopus fuiſſe aſſeritur." ¹ *Thomas Elienſis* etiam in Vita *Etheldrithæ* ita ſcribit "apud *Bledburch* ſepultus eſt filius "*Annæ* Deo acceptus *Jurminus*, ſed apud *Bedricheſworthe*, "quod nunc S. *Edmundi* appellant, poſtea tranſlatus eſt, & "honorificè collocatus."

N. XIV.

E Monaſtico Vol. I. pag. 300.

Anſelmo Abbatiæ præſidente *Radulphus* & *Herværus* Sacriſtæ murorum ambitum circa atrium Eccleſiæ fecerunt, ut & Eccleſiam B. *Mariæ* cum Turri ſua, & Clocarium, & deintus Cymbala bene ſonantia; & Turrim S. *Jacobi*, Valvas etiam duplices in fronte Eccleſiæ inſculptas digitis Magiſtri Hugonis. Murorum item ambitum circa Villam S. *Edmundi* [fecit † *Herværus*] qui, cum in aliis operibus omnes alios vicerit, in hoc opere mirificè vicit ſeipſum, quia libere-tenentes de honore S. *Edmundi* ad *Hervæi* comparationem in murorum ædificatione quaſi rivuli fuerunt, ipſe fons fuit. Redditus quos ex antiquo jure Sacriſta habuit in villa S. *Edmundi Herværus* comparavit, & terram *Thomæ Noel* de *Hawſted*. Iſte *Herværus* frater *Taleboti* Prioris omnes expenſas invenit fratri ſuo Priori in ſcribendo magnam Bibliothecam, & manu Magiſtri *Hugonis* incomparabiliter fecit depingi; qui, cum non inveniret in partibus noſtris pelles vitulinas, in *Scotiæ* partibus parchamentum comparavit. Pitantias etiam, quas habemus annuas in anniverſariis eorum, ipſe inſtituit, & pretio dato redditus comparavit.

---

1 In Actis Benedict. † *Herværus* hic Sacriſta idem videtur, quem pag. 116. *Camdenus* laudans Abbatem fuiſſe tradidit.

N. XVI.

E Regiſtro Nigro fol. 99. & Reg. Sacriſtæ fol. 25. pag. 2.

Stephanus Rex *Anglorum* Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Comitibus, Juſticiariis, Vicecomitibus, Miniſtris, & omnibus Fidelibus ſuis *Francis* & *Anglis* totius *Angliæ*, Salutem. Sciatis me dediſſe & conceſſiſſe *Ordingo* Abbati S. *Eadmundi* Abbatiam S. *Eadmundi*; quare volo, & firmiter præcipio, quod bene, & in pace, & quietè, & honorificè teneat & poſſideat, ſicut *Baldwinus* Abbas, vel aliquis Abbas poſt eum melius, & quietius, & liberius, & honorificentius eam tenuit, in boſco & plano, in pratis & paſturis, & in Eccleſiis, in Burgo & extra, in aqua & extra, in molendinis & ſtangnis, in vivariis, & piſcariis, & turbariis, & mariſcis, in via & ſemitis & omnibus locis, & univerſis redditibus, cum *Soka*, & *Saka*, & *Thol*, & *Theam*, & *Infangenetheof*, & *Flemdetheof*, & *Gribtbrece*, & *Fichtwite*, & *Ferdwite*, & *Foreſtal*, & *Hamſocna*, & *Borrham*, & *Heberetheof*, & *Warpeni*, & *Averpeni* †, & cum omnibus conſuetudinibus & quietationibus, & liberationibus ſuis, ſicut Rex *Eadwardus* ea omnia S. *Eadmundo* dedit, & Rex *Willielmus* avus meus, & poſtea Reges *Will.* & *Henricus* avunculi mei conceſſerunt, & per Chartam ſuam confirmaverunt: & prohibeo, ne aliquis de his omnibus quicquam præſumat capere, vel minuere, vel moleſtare, niſi per S. *Eadmundum* & Abbatem ſuum *Ordingum*. Teſte *Theobaldo* Archiepiſcopo &c.

---

† Conſuetudines hæ *Saxonicæ* plenius recenſentur in Charta *Henrici* II. de octo Hundredis & dimidio, quæ in Regiſtro de *Bury* in Officio Ducatûs *Lancaſtriæ* apud Hoſpitium *Grayenſe* comprehenditur; & in Reg. Sacriſtæ Fol. 26, 27.

N. XVII.

N. XVII.

E Regiſtro Nigro fol. 56, 57.

Eugenius Epiſcopus Servus Servorum Dei, dilecto filio *Helyæ* Sacriſtæ Monaſterii S. *Eadmundi* Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Quæ ad honorem & utilitatem alicujus Eccleſiæ Rectoris ſui proviſione rationabiliter ſtatuuntur in ſua debent firmitate perſiſtere, ac ne proceſſu temporis aliqua præſumptione turbentur, auctoritate noſtræ paginæ communiri. Dilecto filio noſtro *Ordingo* Abbate tuo per ſua ſcripta nobis indicante accepimus, quoniam Burgum totum in quo antedicta Eccleſia ſita eſt, & redditus, qui inde proveniunt, ſervitio Altaris ejuſdem Eccleſiæ ac Sacriſtæ miniſterio deputantur, ut ea, quæ ad idem officium pertinent exinde honore debito peragantur: quoniam igitur hoc aſſertione ſcripti noſtri petiit confirmari, & nos quod in aliqua Eccleſiarum ad decorem ejus, & honorem Dei ſtatutum fuerit inconcuſſam obtinere volumus firmitatem, id auctoritate Sedis Apoſtolicæ confirmamus, & futuris temporibus ratum & inconcuſſum permanere ſancimus: nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtram confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire; ſi quis autem hoc attemptare præſumpſerit, & ſecundò tertiove commonitus temeritatem ſuam ſatisfactione condigna non correxerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum *Petri* & *Pauli* Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum *Laterani* IV. Id. *Martii*.

N. XVIII.

Quomodo Moniales S. *Gregorii* de *Thetford* ingreſſum habuerunt in *Thetford*. E Regiſtro Rubro B. folio 20.

Hugo Dei gratia Abbas Eccleſiæ S. *Edmundi*, & totus ejuſdem loci Conventus omnibus S. Matris Eccleſiæ Filiis Salu-

Salutem. Scimus, quia inter actus humanos nihil ita laudabile, nihil ita ſtabile invenitur, quod non facile excidat ex hominum memoria, niſi ſcripto memoriali teneatur: facit hoc nimirum rerum geſtarum mutabilitas, ſed & temporum diuturnitas, & humanæ vitæ brevitas; hinc inſtigante pacis perturbatore, & diſcordiæ ſeminatore Diabolo ſæpe filii poſt patres ſuſcitandæ litis ſumunt occaſionem, & quod à ſenioribus juſtè & religiosè actum eſt, juniores in irritum revocare non trepidant; ibi maximè, ubi rei geſtæ veritas neque viva voce teſtium claret approbata, neque ſcripti teſtimonio ſtat corroborata: ſimile aliquid ſuper introductione Sanctimonalium de *Linges* in Monaſterium S. *Georgii* de *Thefford* in poſterum evenire poſſe non dubitantes, ſed ne eveniat præcavere volentes, rationem & ordinem introitus earum in ipſum Monaſterium ſcripto noſtro perpetuæ memoriæ mandare curavimus; ut ſi qui forte in proceſſu temporis litem adverſus eas ſuſcitare, & quaſi minus canonicum habuerint ingreſſum, eas in cauſam trahere attemptarint, ſit hoc monumentum, quo veritatis certitudo teneatur; ſit etiam munimentum, quo ſe innocentium innocentia tueatur; & inſtrumentum, quo iniqua inſurgentium malignitas repellatur.

Cum Canonici, qui multis annis ipſum Monaſterium S. *Georgii* tenuerunt, unus poſt unum fere omnes ceſſiſſent in fata, & ſuper hoc bona Eccleſiæ in eorum temporibus ita eſſent diſſipata & dilapidata, & quaſi ad nihilum redacta, ut tum pro raro habitatore, tum pro tenui poſſeſſione, magis videretur domus deſerta, quam à viris religioſis frequentata, duo quos ſolos ex multis in ipſo Monaſterio mors adhuc ſuperſtites reliquerat, *Folcardus* viz. & *Andreas*, intolerabili tandem paupertatis anguſtia conſtricti, ad nos uſque venerunt, & gravem, qua angebantur, inediam lamentabiliter expoſuerunt; & adjecerunt, quia locum ipſum ultra inhabitare neque volebant, neque valebant, eò quod ſicut cenſûs, ſic & ſenſûs inopes ſe ſentirent; nobis autem huic eorum propoſito, quantum potuimus, renitentibus, & ut ſtarent, prout ſcivimus, exhortantibus: providebamus enim

nim ſcandalum, quod inde naſci poterat, ſi locus ille, tam longo tempore haud intermiſsè à religioſis inhabitatus, in diebus noſtris ex toto à religione deſtitueretur; illi è contra non ſolum in incepto acrius perſtabant, ſed hoc in petitione ſua addebant, ut eis cedentibus Sanctimoniales quaſdam fœminas, quæ tunc apud *Linges* in *Norfolk.* manebant in loco ſuo admitteremus; quatenus illis ibidem religioſam vitam actitantibus, & poſſeſſiunculas quas ſparſim aliis pleriſque in locis habebant, illuc ſimul comportantibus, eo modo poſſet domus & à paupertate relevari, & ad religionis normam revocari. Nos autem loci emendationem multùm deſiderabamus, ſed Fœminas tamen illas, pro quibus rogabant, in locum tam ſubitò ſuſcipere detractabamus; multùm quidem quia *Fœminæ*; eò quod huic ſexui locus ille minus fuerat aſſuetus; maximè tamen quia de vita & moribus earundem nihil certum haberemus: ſed quantò eramus ad aſſenſum tardiores, tantò eos in rogando ſenſimus moleſtiores, cumque ad extremum minus per ſe proficere ſe cernerent, quæſierunt ſibi & adquiſierunt adjutores viros magni nominis, & nobis amiciſſimos, quorum mediante interventu obtinerent, quod per ſeipſos nequiverant; interceſſit pro eis Vir venerandæ memoriæ, & ſanctitatis memorandæ *Willielmus* tunc *Norvic.* Epiſcopus, qui præfatarum Sanctimonialium vitam & converſationem uſque adeo nobis commendabat, ut non ſolum rogare pro eis, ſed etiam conſulere nobis ſecurè auderet, quatenus eas in loco Canonicorum admitteremus; noverat enim eas quaſi diſcipulas ſuas, quæ & de manu ſua religionis habitum ſuſceperant, & à ſuſcepto in Parochia ſua, ſicut teſtabatur ipſe, religiosè victitaverant: interceſſerant quoque pro eis *Gaufridus* tunc Archidiaconus *Cantuar.* & Sigillarius Regis: & *Willielmus* de *Cam.* tunc Vicecomes *Norfol.* atque *Suffol.* qui etiam Sanctimonialibus ipſis omnis honeſtatis teſtimonium perhibebat, quaſi illis, quas & ſub habitu religionis, & antequam illam ſuſciperent, noverat, ut aſſeruit, abſque omni nota diſſolutionis in terra ſua converſatas, & de eleemoſinis ſuis ſuſtentatas: erant & alii multi, quos longum eſſet

ſet in charta ſignare; licet igitur multùm reluctati eſſemus, eò tamen ad ultimum res devoluta eſt, ut hinc Canonicorum ipſorum inſtanti protervitate vexati, hinc tot & tantorum pro eis interceſſorum auctoritate devicti, cederemus. Præfiximus itaque diem quo ſimul in Cameram noſtram venirent Canonici & Sanctimoniales, illi viz. ut cederent, iſtæ ut ſuccederent; veniente die venit pars utraque, & ne ordine incongruo res ageretur, imprimis, nobis omnibus præſentibus, Canonici Monaſterium S. *Georgii* de *Thefford* cum omnibus mobilibus, quæ eo die erant Monaſterii, & quæcunque cum ipſo Monaſterio tenuerant ipſi, ſive Anteceſſores ſui, in pratis, in paſcuis, in terris arabilibus, & in redditibus in Burgo ſive extra Burgum, & quicquid juris in omnibus habuerant, vel habere ſe debere æſtimaverant, omnia in manus noſtras ſponte reſignaverunt & tactis ſacroſanctis Evangeliis in perpetuum abjuraverunt, ita ut ab illo die in poſterum nihil ſibi juris in his vendicarent; neque per ſe, neque per aliam perſonam, ſive contra nos, ſive contra Sanctimoniales, quæ illis erant in Monaſterium ſucceſſuræ, litem ſuſcitarent: hoc facto, ibidem continuo ipſis Canonicis aſtantibus, & non ſolum non reclamantibus, ſed, ut ita fieret, affectuoſiſſimè deprecantibus, ipſum Monaſterium, ſicut id jam vacabat, ſæpe dictis Sanctimonialibus, in manu *Ceciliæ* Prioriſſæ earum, & ſibi in eodem loco ſucceſſuris, perpetuò inhabitandum conceſſimus, & quæcunque eodem die ad Monaſterium quocunque in loco pertinuerunt, vel pertinere debuerunt, omnia ſimul cum ipſo Monaſterio eis in liberam & perpetuam eleemoſinam conceſſimus: præter hæc autem conceſſimus etiam eis duas Eccleſias parochiales, quas habuimus in villa de *Thefford*, unam viz. S. *Benedicti*, & alteram omnium Sanctorum, cum omnibus pertinentiis earum, & quicquid juris Eccleſia noſtra habuit, vel habere debuit in campo quam appellant *Favertunefelde*, & quicquid eodem die ad Eccleſiam pertinebat, in territorio de *Thefford*, in Burgo & extra Burgum, in tuftis, in domibus, in paſcuis, & in terris arabilibus, & in omnibus rebus, ad tenendum de Eccleſia

clesia nostra perpetualiter sub annuo canone IV. solidorum solvendorum ad duos terminos in anno, *Pascha* viz. & Festum S. *Michaelis*, Illi, de Fratribus nostris, cui cura & custodia Fratrum infirmorum erit commissa: accepimus itaque cautionem juratoriam à supra nominata *Cecilia*, quod ipsa jam dictum canonem sine dolo, & sine fraude nobis fideliter persolveret, neque opere, neque consilio, sive per se, sive per aliam personam machinaretur, quo à jure quod nostræ Ecclesiæ esse debet, in his, quæ sibi & Consororibus suis sub hoc canone tenenda concessimus, seu in vita sua, seu post decessum suum fraudaremur: & quia sæpe memoratum Monasterium S. *Georgii* usque ad illum diem membrum Ecclesiæ nostræ fuisse constabat, ne forte videremur in hoc facto membrum à corpore abscidisse, hoc etiam juramento eam signanter adjicere fecimus, *quod fidelis & obediens nostræ Ecclesiæ, quasi matrici Ecclesiæ suæ existeret*; *salvo jure & honore Monasterii, & salva obedientia Episcopo* Norvic. *quasi patri Spirituali debita*; in cujus parochia illud fundatum esse constabat. Hujus rei testes sunt *Hugo* tunc Prior Ecclesiæ nostræ &c.

N. XIX.

Samsonem Abbatem *Norfolciensem* fuisse id palam indicat, quod, cum de eo in Abbatem eligendo ageretur in Capitulo, quidam Monachus exclamaret (ut ex Chron. *Joccelini* de *Brakelond* constat) à bonis clericis libera nos, Domine, & à baratoribus de *Northfolke* nos conservare digneris, te rogamus, audi nos.

N. XXI.

E Monastico Vol. 1. pag. 198.

Hugo Sacrista, qui *Willielmo Wardell* successit Turrim magnam versus Occidentem tecto apposito & plumbato consummavit, D. *Samsone* laquearia, & tigna, & quicquid ibidem ligneum est, impendente; Turrim etiam juxta Ca-

U pellam

pellam S. *Fidis* plenè quoad opus lapideum consummavit, in alia Turre juxta Capellam S. *Catharinæ* una istoria consummata; Infirmarium novum temporibus *Willielmi* Sacristæ procurante Magistro *S.* & Capellam S. *Andreæ* pro majori parte ædificavit, & consummavit prædictus *Hugo*, D. Abbate *Samsone* de boscis suis tigna, & quicquid ibidem ligneum est, ministrante; Pulpitum in Ecclesia ædificavit magna cruce erecta, & imaginibus B. *Mar.* & S. *Joan.* * * * * * Sedem Abbatis in Choro, manu *Simonis* pictoris ad hoc desudante, reddidit conspicuam; Capas bruslatas, quamlibet ad valentiam LX. marcarum; & calicem aureum v. marcarum pondere. Idem Sacrista Aulam hospitum, & Balneatorium plenariè perfecit, D. Abbate *S.* affluenter largiente de boscis suis quæ necessaria erant ad prædictarum domorum contignationem, in actis tamen suis prædictus Sacrista de receptis & expensis neminem voluit habere conscium, cum D. Abbas in pleno Capitulo id præcepisset, sed solus quæ agenda erant fideliter & feliciter consummavit.

Ejus Successor *Walterus* de *Banham*, qui primò *Henrico* I. Eleemosynarius fuit, Aula D. Abbatis antiqua diruta novam consummavit. Aquæductum à capite & fonte distantem duobus milliaribus plumbo inclusit, & usque ad Claustrum per occultos terræ meatus derivavit. Lavatorium morte præventus non consummavit, sed tamen quicquid ibi videmus in marmore, aut imaginibus, aut opere cementario factum, totum fecit; quia in vita sua expensas omnimodas erogavit; centum marcas de plata & eo amplius, & duas marcas auri ad tabulam faciendam devotè contulit. Tabulam magnam super Altare in Choro, cum mole illa lapidea cui trabes innituntur, consummavit, magno Candelabro deaurato & laminis aureis innovato, decies xx. tignis in Cœmeterio relictis, quæ dictus D. Abbas *Samson* contulit viz. quater xx. de Bosco de *Werlingworth*, & sexies xx. de Boscis de *Meleford*, ad innovationem Ecclesiæ satis accomodis.

R[o]*bertus* de *Gravele* locum Vineæ emit, & muro lapideo inclusit ad solatium infirmorum, & amicorum: Navem Ecclesiæ

clesiæ de novo contignavit, & celeuram ultra S. *Edm.* fecit, & picturæ varietate decoravit.

N. XXII.

E Registro Nigro fol. 199.

Samson Dei gratia Abbas S. *Edm.* omnibus Baronibus & Hominibus de honore S. *Edm.* *Francis* & *Anglis* omnibusque Successoribus suis, Salutem. Notum vobis facimus, quod hæ consuetudines sint, quas Burgenses S. *Edm.* dirationaverunt in Curia S. *Edm.* coram Prædecessoribus meis, ut à Chartis eorum accepi, se habuisse tempore *Edwardi* Regis, & temporibus *Willielmi* Regis, & filiorum ejus *Willielmi* & *Henrici*, & temporibus *Baldwini* Abbatis, & ceterorum Abbatum, & quas ego eis concessu Conventûs concessi, & confirmavi. Est ergo Consuetudo illorum invenire VIII. homines per annum de IV. Custodiis per singulas noctes ad Villam custodiendam; & in Festo S. *Edmundi* XVI. homines ad IV. Portas custodiendas, sc. duos homines ad quamlibet Portam in die, & totidem in nocte; & similiter per XII. dies Natalis Domini; invenient etiam IV. Janitores per annum ad IV. Portas; quinta autem Porta (viz. Orientalis Porta) est in manu Abbatis; si autem opus fuerit, Sacrista inveniet materiem Portarum, & Burgenses parabunt eas: quod si Fossatum quo Villa circundatur reparari debeat, si Milites de Abbatia & liberi Socmanni ibi operentur, tunc Burgenses ibi operabuntur, sicut Milites sive Socmanni, quod illud opus non pertinet magis ad Burgenses quam ad Milites. Quicunque habet in Villa S. *Edm.* Mansuras de Burgali terra, pro singulis Mansuris dabit per annum duos Ferthingos, unum ad *Pentecosten* & unum ad Festum S. *Martini*. Præterea non debent ire extra Villam S. *Edm.* ad Hundredum, nec ad Comitatum, neque ad ullum placitum ut implacitentur, nisi ad suum *Portmannemot*. Si quis Burgensium habet terram in Villa S. *Edm.* vel si emerit eam, vel alio modo adquisierit legaliter in Villa vel in Foro, & illam tenuerit uno anno & uno die sine calumpnia, & hoc possit diratio-

nare per teſtimonium Burgenſium, poſt non reſpondebit inde alicui calumpniatori ex diverſo venienti: hanc autem neceſſitate cogente (ſi non habet filium, vel proximum vel parentem, qui voluerit & poterit ei dare tantum pro ea, quantum aliquis alius) vendet cui voluerit infra feodam S. *Edm.* ſine omni licentia Præpoſiti, Uxoris, Filiorum & Parentum. Si quis accomodaverit ſuam pecuniam alicui extra vel infra Villam, & non poterit eam habere ad terminum ſtatutum, & hoc fuerit recognitum in ipſa Villa, accipiet pro illa namam; ſi autem inde vadimonium habuit, & hoc tenuerit per integrum annum & unum diem, & debitor illud deguajare, ſive deliberare noluerit, & hoc fuerit recognitum, vendet vadimonium coram bonis teſtibus pro quanto poterit, & inde ſuam pecuniam capiet, ſi quid autem ſuperfuerit, reddet illi; ſi vero inde totam ſuam pecuniam habere non poterit, iterum namam capiet pro eo, quod ſibi deeſt. Si quis adquiſierit terram in eadem Villa, quæ fuiſſet de Burgali conſuetudine, quicunque ille ſit, faciet conſuetudinem, quam illa terra facere conſuevit.

Quapropter volo, & hac mea Charta confirmo, quod ipſi bene, & honorificè debeant omnes prædictas conſuetudines, & omnes libertates, quas habuerunt in temporibus *Henrici* Regis, & Prædeceſſorum ſuorum. Hujus meæ confirmationis & conceſſionis hi ſunt teſtes, *Robertus* Prior, & multi alii.

N. XXIII.

E Reg. *W. Pinchbeck* fol. 116. p. 2.

A. D. MCCC. Regiſtri hujus (ut videtur) Autor juſſu *Joannis* de *Norwold* Abbatis, feoda & ſervitia militaria tenentium de honore S. *Edmundi* in ſimul collegit, & in ſex partes digeſſit, 1°. oſtendens nomina tenentium eadem feoda 2do. feoda & numerum feodorum, 3tio. *Wardam* ad Caſtrum *Norwicenſ.* & cætera ſervitia ibidem debita, 4to. Fines inde levatos in Curiis Regis. 5to. extentas ſpeciales; aut generaliter per feoffamenta Abbatis *Baldwini*, aut per librum deſcriptionis Regni *Angliæ*. 6to. Fines eorundem tenentium

nentium factos coram Abbate *Simone* de *Luton* tempore primæ guerræ *Walliæ*. Post fines autem factos cum *Simone* Abbate notula, quam Autor pag. 89. citat, traditur sub his verbis fol. 123. p. 2. De Serjanciis S. *Edmundi*, quæ respiciunt D. Regem & suum exercitum, quo tempore D. Abbas personaliter suum facit servitium nondum plenè scire potui veritatem; plures tamen sunt Serjanciæ tales infra S. *Edm.* & specialiter in Hundred. de *Blackburn*, quarum tenentes debent in comitiva Abbatis in exercitu Regis quærere & deferre victualia eidem Abbati & suis, & cariare; quidam eorum per carrectas, & quidam per equos, saccos & brochos, & quidam eorum ad tergum. — Et notandum quod D. *Hugo* de *Norwold* Abbas, postea Ep. *Elienf.* qui fecit personaliter suum servitium ad obsidionem Castri de † *Berford*, fuit plenè seisitus ibidem de omnibus hujus servitiis anno R. *Hen.* III. octavo.

In Margine ab eadem manu additur; Istæ Serjanciæ sunt quasi feoda militaria, unde mulieres dotantur de tertia parte terrarum, & D. Abbas *Wardam* habet.

N. XXIV.

Ne Gratia Regi facta in obsidione Castri de *Bedeford* trahatur ad consuetudinem vel debitum. E Reg. Sacristæ fol. 33.

Henricus III. Dei gratia &c. Omnibus ad quos præsentes Literæ pervenerint, Salutem. Cum propter graves & manifestos excessus *Fak.* de *Breaute*, quibus nos & regnum nostrum multiplicer perturbavit, de consilio fidelium nostrorum Castrum de *Bedeford* obsidemus, venerabilis Pater *Stephanus Cantuar.* Archiepiscopus, & Suffraganei sui, qui nobiscum gratis venerint ad exercitum, aliique Prælati Provinc. *Cantuar.* qui de mera gratia & libertate sua auxilium providerint nobis faciendum ad tantos excessus fortius & facilius corrigendos, ordinantes per seipsos singuli dictorum Archiepiscopi, Episcoporum, & aliorum Prælatorum, qui

† Ita in MS. sed legendum videtur *Bedeford*, ut infra.

sepa-

ſeparatas habent portiones à Conventibus ſuis, ut de ſingulis carucatis terrarum, quas tenent in dominio, daretur nobis dimidia marca; & de carucatis militum & libere-tenentium & ruſticorum prædictorum Archiepiſcopi, & Suffraganeorum, & aliorum Prælatorum memoratorum, & de carucatis ſimiliter eorum, qui tenent de militibus, & libere-tenentibus ipſorum, duo nobis ſolidi conferrentur; de carucatis autem Abbatum, Priorum, & aliorum Prælatorum, qui non ſeparatas portiones à Conventibus ſuis, & militum, & libere-tenentium & ruſticorum ſuorum, & ſimiliter de carucatis eorum qui tenent de dictis militibus & libere-tenentibus darentur nobis duo ſolidi. Præterea de ſola gratia & mera liberalitate ſua conceſſerunt, quod homines de dominiis, & feodis ſuis venirent in exercitum, ad negotia, quantum in eis eſſet, expedienda, quæ ad expugnandum Caſtrum neceſſaria viderentur: qui quidem per Ballivos noſtros alicubi infra libertates Eccleſiæ, & ipſorum Prælatorum, aliter quam hactenus fieri conſuevit, ſummoniti fuerint & compulſi (ut accepimus) ad hoc faciendum; nos igitur nolentes occaſione gratiæ & libertatis nobis, ut diximus impenſæ, Eccleſiæ Dei, vel Archiepiſcopo, vel aliis Prælatis prædictis, vel Succeſſoribus ſuis, terris feodis vel hominibus eorum præjudicium libertatis ſuæ, vel gravamen aliquod unquam generari, vel gratiam ſic nobis exhibitam ad debitum, vel conſuetudinem poſſe retorqueri, omnia præmiſſa per has Literas noſtras patentes proteſtamur ex ſola gratia & libertate proceſſiſſe, & hoc nunquam occaſione prædicta in conſuetudinem trahi poſſe, vel debere: & in hujus rei teſtimonium has Literas noſtras inde fieri fecimus patentes, & Sigillo noſtro ſignari. Teſte meipſo apud *Bedeford Aug.* XVIII. A. R. VIII. præſentibus *H.* de Burgo Juſtic. *W.* Com. *Sarum. W.* Com. *War. G.* Com. *Glouc.* & *Hertford. W.* de *Maundevill.* Com. *Eſſex.* Com. *H.* Le *Bigot.* Com. *Hereford.* Com. *Warewick.* Conſtablar. *Ceſtr. W. Briwere. P.* fil. *Hereberti. W.* de *Albinac. Thoma* de *Muleton. J.* de *Monem. Robto.* de *Curtenay. Joh.* fil. *Robti. Richardo* de *Munfichet. P.* de *Bruſ. Richardo* de *Percey. W.* de *Roſs*, & aliis. N.XXV.

N. XXV. pag. 97.

Ex Originali in Archivis *Lambeth.*

Innocentius Episcopus, Servus Servorum Dei. Dilecto filio Abbati S. *Albani Lincolnienſis* Diœceſeos, Salutem. Paci & tranquillitati dilectorum filiorum Abbatis & Conventûs Monaſterii S. *Edmundi* in *Anglia*, ordinis S. *Benedicti*, ad *Romanam* Eccleſiam nullo medio pertinentis, volentes ſollicitudine providere, ut aliquem Viſitatorem Monaſterium eorum viſitare volentem, ſeu Epiſcopum, vel Archiepiſcopum, aut quemlibet alium, niſi ſpecialiter deputatum Viſitatorem à nobis, vel præſidentes Capitulo generali, recipere minimè teneantur, eis auctoritate Apoſtolica duximus indulgendum: quocirca Diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus memoratos Abbatem & Conventum non permittas ſuper his, contra conceſſionis noſtræ tenorem, indebitè moleſtari; moleſtatores hujuſmodi per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo, Dat. *Lugd.* v. Kal. *Apr.* pontificatûs noſtri anno VIII.

N. XXVI. pag. 113.

E Regiſtro *W. Pinchbeck.*

A. D. MCCLXIV. *Hen.* tertii XLVIII°. quidam juniores & minus diſcretiores Villæ S. *Edmundi* quandam conſpirationem ſuſcitârunt, quam Gildam ſub colore appellari fecerunt, cum quodam cornu erecto communi, cui intendere unanimiter præſumpſerunt, cornu ſpreto totius communitatis antiquo, & à tempore de quo non extat memoria prius auctorizato; & diverſas injurias attemptârunt contra D. *Simonem* Abbatem, necnon contra quoſdam Villæ, in præjudicium non modicum Monaſterii S. *Edm.* & Villatæ ejuſdem; propter quod plures diſſentiones inter præfatum D. Abbatem Conventum & ſuos, & Villatam memoratam ſæpius ſuſcitabantur; & præcipuè pro eo, quod iidem juniores unà cum ſuis complicibus eidem Abbati ad Portam Aquilonis vi & armis clauſa janua reſiſtentes, nec non inſultum

tum aliquando facientes in Portas Abbatiæ S. *Edm.* injurias & violentias sæpius commiserint: unde præfatus D. Abbas habito consilio cum D. Rege & suis Consiliariis, Breve impetravit de inquirendo in hujusmodi transgressiones &c. Majores vero & discretiores prædictæ Villæ, attendentes quod per talem actionem eis posset generari periculum de libertatibus suis à præfato Abbate & Conventu longo tempore obtentis & usitatis; per nobiles viros eidem Abbati supplicàrunt, quod ab hujus prosecutione desisteret; ita viz. ut constituat sibi Judices, quos sibi placuerit, nisi ipsemet intromittere voluerit, & in Foro laicali, sive ecclesiastico inquiratur de omnimodis injuriis à *Pasch.* usque ad talem diem Abbati & Conventui factis, & quicunque invenietur culpabilis satisfaciet competenter, & qui noluerit satisfacere distringatur &c. insuper prædictam Gildam omnino adnihilabant præfati discretiores & majores, ita quod si quis eam de cætero teneat, extra communitatem ejusdem Villæ penitus ejiciatur, irreversurus nisi condignam pro meritis Abbati & Conventui fecerit satisfactionem. Hinc secuta est concordia talis; Quod cum Burgenses Portam Aquilonalem contra Abbatem, Portam Australem contra Sacristam & Cellerarium clausas tenuissent, insultum ad magnam Portam Monachorum fecissent, Portam Cœmeterii fregissent, homines Monachorum usque ad Altare prosecuti essent, & Gildam novam levâssent &c. iidem Gildam illam dampnarent, & pro aliis gravaminibus Abbati illatis usque ad F. *Paschæ* MCCLXIV. eidem Abbati XL. libras argenti solverent, salvis Abbati actionibus quas habet contra singulares personas: de injuriis autem post *Pascha* prædictum illatis coram Abbate vel suo Justiciario respondebunt, & in forma juris parebunt, & si recusaverint, à communitate Villæ expellentur; ad quod fideliter exequendum XXIV. de majoribus pro se & hæredibus suis & successoribus corporale sacramentum præstiterunt; & scripto in modum Chirographi confecto sigilla sua apposuerunt.

Breve recognitionis hanc concordiam (ut videtur) confirmans extat in eodem Registro *W. Pinchbeck* fol. 1.

Abba-

Abbatum qui poſt *Simonem* de *Luton* Eccleſiam rexerunt Catalogus è collectaneis *Jacobi Burrough* A. M. Collegii *Caio-Gonvillenſis Cantabrigiæ* Socii.

	Creati Anno Domini	Anno Regni	Rex^t. Eccl. annos	Ob. A.D.
Joannes de *Norwold*	1279	7 *Edw.* I.	22	1301.
Thomas de *Tottington*	1301	29 *Edw.* I.	11	1312.
Richardus de *Draughton*	1312	6 *Edw.* II.	23	1335.
Gulielmus de *Bernham*	1335	9 *Edw.* III.	25	1361.
Henricus de *Hunſtanton*	1361	electus ſed obiit ante Confirmationem.		
Joannes Brinkeley	1361	35 *Edw.* III.	17	1379.
Papa *Innocentius*	contulit Abbatiam illi.			
Vacavit	per VI. annos.			
Joannes Tinmouth	1384	7 *Ric.* II.	7	1390.
Gulielmus Cratefeild	1390	13 *Ric.* II.	37	1427.
Gulielmus Exeter	1427	5 *Hen.* VI.	2	1429.
Gulielmus Curtis	1429	7 *Hen.* VI.	28	1457.
[*Gulielmus Babington*]	Hujus nomen in Regiſtris occurrit A.D. 1447 & 1453.			
Joannes Boon	1457	35 *Hen.* VI.	18	1475.
[*Robertus* † *Ixworth*]		10 *Edw.* IV.	4 & dimid.	
Richardus Hengham	1475	15 *Edw.* IV.	3	1478.
Thomas Matteſden	1478	18 *Edw.* IV.	36	1514.
[*Gulielmus Codenham*]	1508			
[*Gulielmus Bunting*]	1511			
Joannes Reeve al. *Melford.*	1514	5 *Hen.* VIII.	Reſignavit	

Conventum Pridie Non. *Nov.* Anno regni *Hen.* VIII. 31°. A.D. 1539. Obiit A.D. 1540.

† Prout in Reg. *Croſtis* apparet. Vide etiam Lit. Attorn. *Roberti* Abbatis prope finem.

Abbatum, de quorum ſucceſſione minus certa eſt autoritas, nomina uncis incluſimus, quæ in Catalogo MS. Charactere ab aliis diverſo diſtinguuntur: omnes autem *Williſius* e collect. cl. *Tanneri* inſerit, & in additamentis ſuis MS. *Roberto* de *Ixworth* cognomen *Coot* tribuit.

Codices MSS. quibus in his Antiquitatibus Autor uſus eſt.

RUbrum Regiſtrum A. ſive Liber primus Allocationum.

Rubrum Regiſtrum B. quod in *Notitia Monaſtica* Regiſtrum rubeum contextum tempore Regis *Henrici* VI. nominatur.

Regiſtrum Sacriſtæ.

Album Regiſtrum Veſtiarii.

Nigrum Regiſtrum de Veſtiario.

Regiſtrum Alphabeticum.

Hos Autor interdum ut Codd. *J. Cradock* citat, penes quem olim erant, nunc autem in Bibliotheca regia *Cantabrigiæ* reponuntur.

Hiſtoriola *Galfridi* de *Fontibus* de pueritia S. *Edmundi*. In Bibliotheca publica Acad. *Cantab.*

Codex MS. pag. 3. citatus in Biblioth. Coll. *Trin. Cantab.*

Officium pro defunctis MS. olim penes Autorem.

Supplementum ad *Florentium Wigornienſem* in Biblioth. Coll. *Corporis Chriſti Cantab.*

Regiſtrum *Will. Curteys* in Muſæo Viri rev. *Cox Macro* S.T.P. de *Norton* juxta *Wolpet* in Com. *Suffolc.*

Codex *Lichfeldenſis* continens *W. Malmeſburienſis* Vitas Pontificum. Idem fortaſſe quem cl. *Whartono* communicavit *Lancelotus Addiſon* S.T.D. *Lichfeldenſis* Decanus; in quo, ut *Whartonus* in Præfatione ad *Angliæ* Sacræ Vol. 1. pag. xxxvi. tradit, intermiſcetur Hiſtoria Regum *Merciorum*, *Anglorum*, & *Normannorum*.

Regiſtra in Archivis *Burienſibus*, in Officio Regiſtrarii *Burienſis*, & in Archivis Archidiaconi *Sudburiæ*.

Regiſtrum *Lakingheth*, & Chronicon *Jocelini* de *Brakelond*; qui, ut Antiqui Codd. alii olim penes digniſſimum Præſulem *Edw. Stillingfleet* Epiſcopum *Wigornienſem*, cum cæteris ejuſdem Præſulis MSS. in Bibliotheca *Harleyana* reſervantur;

In

In qua etiam Bibliotheca.

Regiſtrum *Croftis*, Reg. *Worketone* & Reg. *Swaffham*.

In Bibliotheca *Cottoniana*.

Jo. de *Oxenedes* de Succeſſione Abbatum *Hulmenſium*. *Nero* D. II. 3.

Gulielmus Croilandenſis. *Vitellius* D. 14.

In Bibliotheca *Lambethana*.

Autor Vitæ & Paſſionis S. *Edmundi* abbreviata &c.

Chronicon *Elienſe*.

Tho. Rudburn.

Continuator Chronici *Mariani Scoti*.

In Archivis Eccleſiæ *Chriſti Cantuariæ*.

Regiſtrum Eccleſiæ *Chriſti Cantuar.* de rebus extra *Cantuar.*

Regiſtrum de privilegiis &c.

Arbitrium originale de lite inter Archiepiſcopum *Cantuarienſem* & Canonicos *Lambethanos* terminanda.

Qui cætera ſcripta Antiquitates *Burienſes* ſpectantia conſulere velit, cl. *Tanneri Notitiam Monaſticam Londini* A.D. 1744. editam adeat; in qua omnium ſedes quaſi digito indicantur; niſi quod iv. Volumina, quæ *Notitiæ* Editor inter digniſſimi Præſulis MS. in Bibliotheca *Bodleiana* reſervata eſſe credidit, (viz. Rubrum Regiſtrum B, Regiſtrum Sacriſtæ, Album Regiſtrum Veſtiarii, & Nigrum Regiſtrum de Veſtiario) ex decreto Viſitatorum Bibliothecæ *Bodleianæ* Academiæ *Cantabrigenſi* reddita ſint, & in Bibliotheca regia ibidem quærenda.

Chartæ

Chartæ *Edwardi* Regis & Confessoris p. 134. vernaculè editæ Versio *Latina.*

Edwardus Rex salutat *Aylmerum* Episcopum, & *Girthum* Comitem, & *Toly*, & omnes meos Thanos in Orientali *Anglia* amicè. Notifico autem vobis quod dederim *Baldwino* Abbati unum Monetarium intra S. *Edmundi* Burgum, tam liberè in omni re habendum, quam ego meos [monetarios] usquam in quovis meorum Burgorum habeo, omnium liberrimè. Deus sit vobis omnibus amicus.

Notulæ *W. Worcester* de Area & Ædificiis Monasterii S. *Edmundi*, regnante *Henrico* VI. (ut creditur) conscriptæ. E codice MS. in Bibl. Coll. *Corporis Christi Cantabrigiæ.*

Longitudo Curiæ magnæ infra præcinctum Monasterii de *Berye* continet 240 gressus meos. Latitudo ejus 120 gressus.

Longitudo & Latitudo quadrangularis Claustri *Bury* continet ex omni parte 80 gressus.

Longitudo Navis Ecclesiæ Monasterii de *Bery* continet 150 gressus meos, Longitudo Campanilis in medio Ecclesiæ Navis à dicto numero 150 gressuum continet 20. gressus. Latitudo Brachii Meridionalis Ecclesiæ à pede Campanilis ad Portam Meridionalem continet 43 gressus. Longitudo Chori à pede Orientali Campanilis prædicti usque ad Capellam B. *Mariæ* continet 70. gressus meos. Et sic tota Ecclesia Monasterii cum Choro & Campanile à Capella B. *Mariæ* ad Portam Occidentalem continet 240 gressus.

Longitudo Capellæ B. *Mariæ* ex parte Boreali Chori, ubi *Tho. Beauford* jacet sepultus continet 40 gressus. Latitudo ejus continet 21 gressus.

Longitudo de *Le Chapiter House* continet 50 gressus. Latitudo ejus 50. gressus.

Longitudo Cryptæ B. *Mariæ* subtus Scrinio S. *Edmundi* continet 50 gressus. Latitudo ejus continet 40 gressus. Est ibi fons pulcherrimus, & in dicto spatio sunt 24 Columnæ.

Longitudo de *Le Frayter* continet VIII^{xx} XI. (i. e. 171.) pedes, vel 90 gressus Latitudo 21 gressus, vel 40 pedes.

Ex his Autoris verbis constat, quod in parte Monasterii *Le Frayter* dicta, ipsius gressus 2 pedibus demptâ sesquiunciâ fere æquales fuerint; in Ecclesia autem dimetienda gressus singuli 2 pedibus additâ sesquiunciâ paulò longiores sunt, totam enim Ecclesiam 240 gressus continere tradit, quam longam fuisse pedes tantum 513 ejusdem vestigia, quæ hodie supersunt, ostendunt: cum in partibus igitur quarum longitudinem certam & definitam colligere licet, gressus à 2 pedum mensura vix ultra sesquiunciam hinc inde distent, si quis in reliquis partibus illos ad intermediam 2 pedum longitudinem revocet, à vera singularum magnitudine, quam rei Antiquariæ studiosi in hac Monasterii descriptione desiderari existimâtunt, non multum aberrabit.

F I N I S.

